

Godin Akam Inigha Izir

Gumazim

Aisaian Akinafarim

O

Aisaia

Akar faragha zuim

Aisaia Godin akam inigha izir gumazim, a Jerusalemin itir dughiamin Asiriaba iza, notin amadaghan itir kantri Israel gasighasighasa izi. Egha me uaghan kiran oveghangin iza sautin amadaghan iti Judan kantri gasighasighai.

Aisaian akinafarir kam, e 3plan akuabar an abiki.

1. Sapta 1--39. Dughiar kamın, Asirian midorozir gumaziba, Judabagh asighasighasa bar roghira izezima, Aisaia akinafarir kam osiri. Aisaia faragha mong uabi ggehani (Sapta 1--12).

Dughiar kamın Judabar gumazamizir bar aviriba, bar puv atiatia itima, Aisaian akam osımtızır me batozir kamın mingarimin gun me migei. A kamaghın migei, bizir kam Asirian ifongiamın otozir pu. Puvati, Judaba akırim ragha God gasara, kamaghın me uari osımtızim iti. Kamaghın amizi, God me gasighasighasa.

Aisaia kamaghın migei, Judaba uan gumazir ekiaba ko, me Ikiavira Itir Godin apengan ikiva, arazir aghuibara gintigh. Egh me kamaghın damu, me deravira ikiam. Me arazir kurar kabar gintighvira ikiti, God me gasighasigham.

Egha Aisaia uaghan gin otivamin dughiar aghuimin akam akuri. Atrivim Devitin ovavir borir mam, an atrivimin otoghti, nguibar aviribar gumazamiziba, bar dughiar aghuim iniam.

2. Sapta 40--55. Akinafarimin akuar kamin, a Judaba Babilonin kalabusin ikiamin dughiamin gun migei. Bizir kaba, da akinafarir akuar faragha itimin itir bizibar gin otifi. Judaba naviba ose-megha itima, Godin akam inigha izir gumazim, dughiar aghuim otoghtima, me bar akueghamin dughiamin gun me migei. God a biziba bar dar afeziam. A ghaze, Judabar apaniba me inigh mangiti, me bar uan nguibamin saghon ikiam, eghti God me ginamadaghan kogham. A fomira me gamizir akar dikirizibagh nighnighavira iti. Egh a Persian Atrivim Sairus amiseveghtima, a uan ingangarim damuva, Judaba amadaghti, me uamategh uan nguibamra izam. Egha Godin akam inigha izir gumazim uaghan kamaghin migia ghaze, Israeliyan agharimin, God nguazir kamin gumazamiziba bar deravira me damuam.

Akinafarimin akuar kamin migirigiar avirir maba uaghan kamaghin iti, Ikiavira Itir Godin ingangarir gumazir mam otogh, mizazim inigh, egh gumazamizibar akuraghram. Kraisin gin zuir gu-mazamizir aviriba kamaghin nighnizir gavgavim iti, kar Iesusra.

3. Sapta 56--66. Akinafarimin akuar kam, Judaba uamategha iza Jerusalemin itima, Godin akam inigha izir gumazim, akam me ganidi. Akinafarir kamin migirigiar maba kamaghin migei, God uan akar dikirizim ginighnighavira iti, ezi bizir kam, gavgavim Judabar navibagh

anidi. Ezi akinafarir kamın migirigar otevir maba kamaghın me migei, Me Godin apengan ikiva, an ziam fer arazir aghuibar gintighiva, Godin ziam fiva, an amamangarighiva, egh ofaba a daning. Me uaghan gumazamizir biziba puvatizibagh nighnigh, men akurvagh.

Akar aghuir mam, Aisaia 61:1-2in iti, Iesus uan ingangarim foregh a damuamin dughiamin, an a diborima, gumazamiziba a barakis. (Ni Luk 4:16-21in gan.)

Aisaian akinafarir kamın migirigar avırır maba Godin gumazamizibar akurvazima, me navir amirizim isi. Migirigar kaba Godin gavgavimin gun migei. Gumazamiziba, osımtızır guar avırıbar isa dar mizaziba barasi. God guizbangira men afeziam, egh a men akurvagham. E Kraisin gin zuir gumazamiziba kamaghın fo, Iesusin ikirimirim ko an ovevemin, Godin akam inigha izir gumazim mikemezir akabar daghem oto.

Aisaia Godin akam Juda ko Jerusalemın itir gumazamiziba mikiri

(Sapta 1-12)

¹ Akinafarir kam, Emosin otarim Aisaia, an akaba an iti. Ezi a irebamin min garir bizibar garima, Ikiavira Itir God uan akam isa a ganingi, eghti a Judan nguazimin gumazamiziba

1:1: 2 Atriviba 15:1-7; 15:32-38; 16:1-20; 18:1--20:21; 2 Eghaghaniba 26:1-23; 27:1-9; 28:1-27; 29:1--32:33

ko Jerusalemin nguibar ekiamin gumazamiziba* akam me mikinam. Ezî Usia, ko Jotam, Ahas, ko Hesekia, me Judan kantrin atrivibar itir dughabar Aisaia akar kam akuni.

Ikiavîra Itir God uan gumazamizibar atari

² Ikiavîra Itir God kamaghîn migei:
“O overiam, ni kuarim atîgh, eghti nguazim, ni uaghan oragh.

Borir ki garima ekeveziba,
me datîrîghîn nan akaba batosi.

³ Bulmakauba uan ghuavibagh fo.

Ezî donkiba men ghuaviba dagheba me ganidi me apir danganibagh fo.

Ezî nan gumazamiziba, Israelia, me kamaghîn na gîfozir puvati, ki me gehhufi.

Ezî bulmakauba ko donkiba, dar fofozim bar men fofozim gafira.”

⁴ Iavzika! Ia gumazamizir bar kuraba, ian araziba uaghan ikufi.

Ia zurara arazir kurabagh amuavîra itima,
ian arazir kuram ia gekua ghuaghiri.

Ia Israelia, ia uan Ikiavîra Itir God ategha gifâ.

Guizbangîra, ia akirim ragha Israelien Godin Bar Zuezim gasara.

⁵ Egha manmaghsua ia Godin akam batoghavîra iti?

Ia ti zurara mîzaziba inian aghua, a?

* **1:1:** Judan nguazim, a sautin amadaghan itir kantrin iti. Ezî Jerusalemin nguibar ekiam, a Judan nguazimin aven iti, ezî Godin Dipenim ko Judan atriviba, an aven iti. **1:2:** Jeremaia 2:12; 22:29; Maika 1:2; 6:1-2 **1:3:** Jeremaia 9:3; 9:6

Israelia, ia mati gumazir me bar puv misoghezim,
 ezi an m̄ikarzim ikufi, egha gavgaviba puvati.
 Ez̄i duaba bar an dapanim gizifa.

6 Duaba an dapanim bar anegirigha uaghira an
 suemningin tu,
 ezi an m̄ikarzitam pura itir puvati.

Duar igharagha garir av̄iriba an m̄ikarzim in iti,
 ezi an m̄ikarzim pura fifiki.

Me an duaba ruezir puvatigha da nomkezir pu-
 vati.

Egha me tong marasin tam dagh aghuizir pu-
 vati.

7 Ian apaniba ian kantri gasighasigha givagha, ian
 nguibabagh apongezi da isi.

Egha ia garavira itima, me ian azenibar ian
 dagheba isi.

Nguibar igharazim in gumaziba iza
 ian kantrin biziba bar dagh asighasighizi,
 nguazir kinim oto.

8 Saionin nguibam, me gumagh ataki.

A uabira iti, egha gavgaviba puvati.

A mati, averpenim gumaziba wainin azenibar
 tongin an ingari.

A mati, averpenir muziarir kurar mam, me
 melonin azenir ekiamin tongin an ingarizi
 a uabira mitighav iti.

A mati, nguibam an apaniba, anerugha gifā.

9 Ez̄i Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, en
 tarazi ataghizir puvatizi,
 e itir puvatighai.

Ez̄i bar guizbangira, e bar gevegha givagħai,

mati bar fomira Sodom ko Gomoran
nguibamning, bar ikufi.

10 Ia Jerusalemin gumazir dapaniba ko, gumaza-
miziba,

ia mati fomira Sodom ko Gomoran ikezir gu-
mazir kurabar min iti.

Egh ia datirighin bar deravira kuariba arigh
Ikiavira Itir Godin akam baragh, a en God.

A, ian sure damuamin akam, ia deraviram a
baragh.

11 Ikiavira Itir God kamaghin migei,

“Ia ti kamaghin nighnisi, ia na gamir ofan guar
avirir kaba, ki dagh ifonge, a?

Bar puvati.

Ki ia sipsipba inigh izi da tuegti, da bar isi
mighirighamin ofaba,

ki bar dar aghua.

Egh ian asizir deragh aghungizir asizibar oviba,
ki uaghan dar aghua.

Ki uaghan bulmakaun apuriba ko, sipsipin nguz-
iba ko, memen apuribar ghuziba,

ki bar dar aghua gifा.

12 “Ia nan ziam fasa izir dughiamin, ia nimira iza
nan Dipenim avinizir divazimin aven izir
puvati.

Bar puvati.

Ia pura iza aruava niginir dafam gami.

13 Ia na bagh ofaba inigh izisi pura ingangarir
dafabar amuan marki.

Guizbangira, ki ian ofaba bar dar aghua.

1:11: Aisaia 66:3; Jeremaia 7:21; Maika 6:7 **1:11:** Amos 5:21-22

1:13: Joel 1:13; 2:15; Matyu 15:9

Egha ia tuer pauran mughuriar aghuiba, dar
mughuriar kurabara nan atinim'in zui.

Ki iakinir igiabar ia nan ziam fer dughiaba ko,
Sabatba ko, nan ziam fer arazir igharazir ia
amibar ganan bar aghua.

Ia izi uari akuvagh arazir kurabar amuasa izi.
Kamaghin amizi, ki bar arazir kabar aghua.

¹⁴ Ki, iakinir igiabar ia nan ziam fer araziba ko, ia
mizevezir isar ekiar igharaziba,
ki uan navir averiamin aven bar dagħ
ifongezir puvati.

Bizir kaba bar osimtizim na ganid,
ezi ki da ateran porporegha bar dar amira.

¹⁵ "Egh ia uan dafariba fegh na ko mikkimti, ki ian
ganan kogham.

Egh ia dughiar aviribar na ko mikkimti, ki uan
kuarimning migorogham.

Guizbangira, gumazir ia misoghezir ariaghirez-
iba,
men ghuziba ian dafaribar pueghavira iti.

¹⁶ Ki ian garima, ia amir araziba bar ikufi.
Ia mangi ruva, uari zuegh uan arazir kurar ian
pogheziba bar da adangigh.

Egh uam arazir kurabar amuan marki.

¹⁷ Ia arazir aghuim ko, guizin arazimin fo-
fozim inigh.

Egh arazir aghuir kam bagħ ingar bar gavgavigh
iki.

Egh gumazir igharaz darazi dikabiriba, men
arazir kuram akirighiha nighnizir aghuiba
me daning.

Egh ia borir ameboghfeziaba oveaghueziba ko,
amizir paba oveaghueziba, deravira me
damu.

Egh uaghan gumazamiziba pazı me damuti,
ia men akurvagh.

18 “Ia oragh. Kì Ikiavıra Itir God, kì ia migia ghaze,
Ia izi, e uari akuvagh deraghvira nighnigh
akam akirigham.

Kì garima, ia arazir kurar aviriba iti,
egha ia mati nir ghurghurim, me nguazir
aghevim a gasighasigha givazi mogħin iti.

Egħti kì ia zuegh ia damuti, ia ua buruvir
ovizim min bar ghurghurigham.

Guizbangira, ian arazir kuraba, mati ter ovizir
aghevix iġħiabagh amim min gari.

Egħti kì ian arazir kuraba ġin amadagħti,
ia arinir ghurghurim min bar
ghurghurigham.

19 Egh ia ifuegħiva nan akabar ġin izi, ian
dabirabim bar deragħam,
egħiżi bizir aghuiba ian azenibar otivt, ia dar
amam.

20 Egh ia aghuagh nan akam batuegħti,
ian apaniba izi ia misogħti, ia arīghiregħam.
Kì Ikiavıra Itir God, kì mikemegħha għifa.”

*Ikiavıra Itir God Jerusaleмian araziba
akirmighasa*

21 O Jerusaleмin nguibar ekiam, ni fomira de-
ravira nan akam min gintisi,
egħa ni datir iġħiñ tuavibar amizim min mìn oto.

Fomira, gumazamizir arazir aghuibagh amiba
 ko, gumazir kotiamin aven guizin arazibar
 gintiziba, ni gizifa,
 egha datirighin, gumazir gumazamizibav sozi
 me ariaghiriба, ni gizifa.

22 Ni fomira silvan aghuimin min gari,
 egha ni datirighin mati kapa akuaghiregha
 giffa.

Ni fomira mati wain, a bar singi,
 egha ni datirighin, mati wain me dipam sara a
 iverezzi a isingtiziba puvati.

23 O Jerusalem, nin gumazir dapaniba, me gu-
 mazir akaba batoziba,
 egha me uaghan okimakiar gumazibar na-
 makaba.

Me zurara kotiabar dughiamin, me gumazir
 arazir kurabagh amibar amamangatizi,
 me uarir akurvaghaha me givizivigha,
 dagiaba ko biziba me ganidi, ezi me men
 akurvashi.

Egha me kotiaba barazir dughiamin, me borir
 ameboghfeziaba oveaghuezibar akurvazir
 puvati,

Egha me uaghan deragha kuariba arigha
 oragha, amizir paba oveaghuezibar
 osimtiziba akirir puvati.

24 Ki Ekiam, ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar
 Itim.

Ki Israelian Atrivir Bar Gavgavim, egha ki
 kamaghin migei,

“O Jerusalem, ni datirighin nan akaba baragh.

Ki uan apaniba, iveauzir kuram me
 ikarvaghram,

eghti me uam osimtizim na darighan kogham.

25 O Jerusalem, ki ingangarir gavgavim foregha, nin arazir kuram akirmigham, mati gumaziba silvan itir mineziba amisivasa da tue moghin, ki bar avir pamtemin isimin ni tuam.

Kamaghira, ki ian arazir miziriziba adangasa.

26 Egh ki uamategh ian jasba ko ian gumazir dapnir aghuibar arighiva, deraghavira kotaiba baraziba arigham, mati fomira nin ikezir darazi.

Egħti gumazamiziba kamaghin ni dipon suam, Nguibar Ekiar Godin Damazimin Derazim, ko Nguibar Ekiar Deravira Godin Akamin Gintizim.”

27 Ikiavira Itir God, kotiamin aven uan guizin arazimin gin mangi Jerusalemin araziba bar deraviram da tuisigh, egh gin uam a iniam.

Arazir aghuir kamra, a ua Jerusalemin gumazamiziba iniam. Kar gumazamizir navibagh iragħha uan arazir kuraba ataghiziba.

28 Ezzi gumazamizir Ikiavira Itir Godin akam batoziba, ko gumazamizir arazir kurabagh amiba, a me gasighasigham.

Gumazamizir akirrim ragħha God gasiba, a bar me agivagħam.

29 Ia faragħha temer okin ekiabar tongin, asebar ziaba fava

temer kaba bagha bar akonge,
 egh gin ia amizir arazir kurar kaba bagh
 aghumsigham.

Ia faragha aseba fasa azenibar ingarigha, dar
 anogoregha ghaze,
 da asebar ziaba famin danganiba aghegha
 pura iti.

Egh gin ia navibagh iragh,
 egh arazir ia faragha amizibagh nighnigh bar
 aghumsigham.

³⁰ Ia temer okin ekiam misigha aremez i moghin, ia
 arimighiregham.

Egh ia mati azenim dipaba puvatigha kuvizi
 moghin, ia ikuvigham.

³¹ E fo, ogher misigha givaziba zuamira isi,
 ezi arazir kamra gumazamizir gavgaviba ko
 bizir me amiziba bativam.

Avir kuram, uaghara zuamiram men sigham,
 eighti dughiar kamin gumazitam men akur-
 vaghs i
 avim amungan iburaghama.

2

*Ikiavira Itir God dabirabir aghuim gumazamiz-
 iba bar me daningam
 (Maika 4:1-3)*

¹ God, Judan kantri ko Jerusalemin nguibar
 ekiamin gumazamiziba mikimasa, irebamin min
 garir bizimin aven uan akam isa Emosin otarim,
 Aisaian aka.

² A ghaze:

Gin otivamin dughiar tamin, mighsiar Ikiavira Itir
 Godin Dipenim tughav itim,
 ziar bar ekiam iniam.

Egh a pin mar iki mighsiar igharaziba bar dagh
 afiraghām.

Egħiżi Kantrin Igharazibar Gumazamiziba bar
 izi an uari akuvagh ikiam.

³ Kantrin aviribar gumazamiziba izi suam,
 “Ia izi e Saionin Mighsiamin mavanangam, a
 Ikiavira Itir Godin mighsiam.
 Kar Jekopin Godin Dipenim.

E mangi a uan arazir a ifongezibar en sure
 damuam.
 Egh a uabi misevezir tuavim, e an gin
 mangam.”

Moses Osirizir Araziba, Saionin Mighsiamin ikegh
 mangi gumazamiziba a iniam.

Guizbangira, Jerusalemin nguibam, kar dan-
 ganir Ikiavira Itir God uan akam isi uan
 gumazamizibar aningamim,
 egħiżi me azenan mangi an akam akunam.

⁴ A jas in min iki kantriba bar dar gumazamizibar
 araziba tuisigh,
 men osimtiziba deragh da akirti, me uari
 inigh deragh ikiam.

Egh me uan midorozir sababa inigh, dav sogħti,
 da baravigh nguazibagh tuir ainbar min
 otivigham.

Egh me uan afuzibav sogħti, da ikizirigh
 sabar azenibar ingaribagh ami mogħin,
 otivigham.

Egh danganiba bar dar itir gumazamiziba,
 uam uariv soghan kogh ikīva,
 ua midorozir arazibar sure damuan
 kogham.

⁵ O Jekopin ovavir boriba, ia izi.
 Ikiavira Itir God uan Akar Gavgaviba isa uan
 angazangarimın min e ganidi.

Da angazangarim min tuavim en akakasi, egha an
 Akar Gavgaviba, deravira tuavim en aka.
 Eghti e Akar Gavgavir kabar gin mangam.

Ikiavira Itir God uan ziар ekiam akagham

⁶ Asebar gin zuir arazir guar aviriba, Jekopin
 ovavir boribagh izifa,
 ezi me mati Filistian gumazamiziba.

Ezi kukunir gumazibar arazir kuraba,
 me aruem anadi naghin itir kantriba dama da
 ini.

Ezi me datırıghın Kantrin Igharazibar Gumaza-
 mizibar arazibar gintisi.

Kamaghın amizi, O Ikiavira Itir God, nin
 gumazamiziba, Jekopin ovavir boriba, ni
 akirim ragha me gasara.

⁷ Silva ko gol, Israelin nguazim bar a gizifa,
 ezi me uan bizir aghuiba mengan ibura.

Me hosin bar aviriba iti,
 egha me uan karisba, bar da mengan
 iburagham.

⁸ Ezı men marvir guaba, men nguazim gizifa.
 Ezı me uari uan dafaribar ingarizir godin
 ifavaribar nedaziba dar ziaba fa teviba
 apiri.

9 O God, ni gumazamiziba bar me dikabiraghti me
bar aghumsigham.

Egh ni gumazamizir kaba, men arazir kuraba
gin amadagh ua me fan marki.

10 Ia gumazamiziba, ia ari mangi dagiar toribar
mongegh.

Ia nguazibar moziba okoregh dar aven mon-
gegh.

Guizbangira, ia Ikiavira Itir Godin ganti,
an atrivimin min uan angazangarir ekiam ko
gavgavim sara iziti,
ia akong bar atiatigham.

11 Ikiavira Itir God otivamin dughiamin,
a gumazamizir uarira uari feba bar me
abiragham,
eghti me bar aghumsigham.

Egħti a uabira dughiar kamin ziar ekiam iniam.

12 Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim uabi gu-
mazamizir uarira uan ziaba feba abinasa
dughiar kam amisefe.

Egh dughiar kamra, bizir ekiar gumazamiz-
iba gara bar akuegha uan ziaba feba,
a bar dagh asighasigham.

13 A Lebanonin kantrin itir temer sidan ruarir
diriba ko,
Basanin Distrighin itir temer okin gavgaviba
saram asighasigham.

14-15 Egh a mighsiar ekiabagh asighasigh,
egħ tauan ruariba ko nguibar ekiamin dīvazir
mitiar bar gavgaviba saram asighasigham.

- 16** A Tarsisin nguibar ekiamin kurir aghuiba,
 ko kurir ekiar bar dirir igharaziba, bar dagħ
 asighasigham.
- 17-18** Ikiavira Itir God otivamin dughiamin,
 a gumazamizir uarira uari feba bar me
 abiragħam, eġhti me bar aghumsigham.
 Eġhti marvir guaba uaghan bar
 givagħam.
- Eġhti Ikiavira Itir God uabira dughiar kamien ziar
 ekiam iniam.
- 19** Egh gin izamin dughiamin,
 Ikiavira Itir God dikkavigh nguazir kamien
 gumazamiziba iverzur kuram me daningi
 izam.
- Gumazamiziba bar an ganti, an atrivim in min uan
 angazangarir ekiam ko gavgavim sara iziti,
 me bar puviram atiating, ari mangi dagħar
 toribar mongegħ ikiam.
- Tarazi nguazibar moziba okoregh dar
 aven mongam.
- 20** Dughiar kamien gumazamiziba marvir guar me
 gol ko silvan ingarigha dar ziaba feba, me
 da inigh mangi,
 kuarziba ko aghunababa itir danganibar da
 makunam.
- 21** Dughiar kamien, Ikiavira Itir God, uan
 aniningagħarim ko angazangarir gavgavim
 sara gumazamizibar araziba tuisighsi izam.
 Eġhti gumazamiziba atiatigh iverzur kuram
 gitagħsi, ari mighsia ekiabar għuavanegħ
 mozir torir kuiziba ko dagħar toribar
 aven mongegħ ikiam.

22 Ia gumazir kiniba kamagh me ginighnighan marki, egh suam, me ian akurvagham.

Puvati. Me dughiar otevimira ikegh arimighiregham.

Mati gumazim abuan duam suasa uabi gekuigha gif*a*.

3

Jerusalem in gumazamizibar dabirabim bar iku-vigham

1 Ia oragh! Ekiam, a Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim,

a kiran oveghangin Jerusalem ko Judan gu-mazamiziba, me da, men akurvaziba ko bizia bar da batuegham,
kar bizir me gamima men dabirabim deraziba.

A men dagheba ko dipaba bar da agivagham.

2 A men midorozir gumazir gavgaviba ko midorozir gumazir igharaziba sara batuegham,

egh kotiaba barazir gumaziba ko, Godin akam inigha izir gumaziba ko, kukunir gumaziba ko, nguibal ekiabar garir gumazir dapaniba batuegham.

3 Egh a uaghan midorozir gumazibar gumazir ekiaba ko, gavmanin gumazir ekiaba ko, gu-mazir nighnizir aghuiba atrivim ganidiba, a bar me batuegham.

Egh gumazir bizir igharagha garir aviribar ingariba ko, gumazir imezibagh amiba batuegham.

- 4** Egh ki pura otarir igiaba ateghti, me Jerusalem
ko Judan gumazir dapanibar otivigham.
Egh me uan ifongiar onganibar kantrin
ganiva, arazir guar aviribar amuam.
- 5** Egh gumazamiziba uarigh afighthafhsı, igharaz
darazi dikabinam.
Namakaba uaghan uari dikabinam.
Eghti gumazamizir igiaba, me uan gumazamizir
ghuribar akaba munasi, me batogham.
Eghti gumazamizir nighnizir kuraba itiba, me gu-
mazamizir nighnizir aghuiba itibar akaba
batogham.
- 6** Eghti dughiar kamin, gumazim uan avegh-
buamra bagh mangi kamaghın a mikim
suam,
“E gari, ni daghuamin korotiar ruarir mam iti.
Ni en gumazir dapanimin otoghiva,
danganir kurar me bizir kuraba makunir
kam gativagham.”
- 7** Eghti a kamaghın men akam ikaraghama,
“Ki ian akurvaghamin tuaviba puvati.
Ki uaghan dagheba ko iniba nan dipenimin puvati.
Ia na miseveghti, ki ian gumazir dapanimin
otivan marki.”
- 8** Jerusalem ko Juda, men migirigıaba ko ingan-
gariba,
Ikiavira Itir God dikabirava, an ziar ekiam
gasighasisi.
Egha me arazir kurar kaba an damazimin dagh
ami.
Kamaghın amizi, dughiar kuram me ba-
tozima, me akuiaghırıgha uaghiri.

9 Egha me kotiaba barazir dughiar, me ifongezir gumazamizibaram akurvagh
igharaz darazi dikabiri.

Ezi men arazir kamra, me isa kotiam garisi.
Sodomia fomiram amizi moghira,
me gumazamizir igharazibar damazibar
arazir kuram damuan aghumsizir puvati.

Mevzika!

Me ikuvigham. Me uari arazir kuram
gamigha an osimtizim ateri.

Kamaghin amizi, me uan arazir kuramin
ivezim ateram.*

10 Gumazir Godin damazimin deraziba, ia me
mikemegh,

Me uan ingangaribar iverzir aghuim iniam,
kamaghin, me bar akongegh.

11 Ezi gumazamizir kuraba, mevzika! Me bar
ikuvigham!

Me uan dafaribar amizir arazir kuraba, gu-
mazir igharaziba me ikarvagh
arazir kurar me amizir kabara, me
daningam.

12 O nan gumazamiziba, iavzika!

Ian gumazir dapaniba ia gifara ia gamizi, ia
men gin tuavir kurabar ghue.

Ezi borir igiaba ko amiziba ia gativagha,
ia dikabira paza ia gami.

* **3:9:** Gumazir maba kamaghin nighnisi, akar kam ababanir pumuningin tongin iti, “Ni men guabara ganigh fogh suam, kar gumazir arazir kurabagh amiba.”

13 Ezi Ikiavira Itir God gumazamiziba bar men
kotiaba baragha, me tuisighasav ami.

14 Egha Ikiavira Itir God uan gumazamizibar gu-
mazir dapaniba ko gumazir aruaba ko ko-
tiam gamua kamaghin me migei,

“Nan gumazamiziba mati, nan wainin azenim,
ezi iarara azenir kam gasighasigha, an itir
biziba bar da okeme.

Ia gumazamizir biziba otevezibar apangkuvir pu-
vati. Bar puvati.

Men bizir muziariba, ia me da da isava uan
dipenibar da pozibav kiri.

15 Tina ia mikemezima, ia nan gumazamizibagh
asighasisi, a?

Ia gumazir biziba puvatiziba paza me gami,
mati me gumazim isa, nguazim
mikinigha an dapanim dikaragha
nguazim gisın a righirisi.

Ki Ekiam, ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar
Itim,
ki guizbangira ia migei, ia bar arazir kuram
gami.”

*Saionin itir amizir puv uari feba, me bar iveau
kuram bativam*

16 Egha Ikiavira Itir God kamaghin migei, “Ia
Saionin itir amizibar gan.

Me ghaze, me bar piñ mar iti.

Me aruir dughiabar, gumazamiziba men ganasa
me uan suer kurkazibar amuti da tingaghosa,
me pura darorir afangtizir kabagh ami.

Me arua uan dapaniba fezi, men firiba bar ruara,
ezi men damaziba pura tintinibar gumazibar
gari.”

17 Kamaghin amizi, Ekiam amizir kaba iveauzir kumram me danigham.

Ikiavira Itir God Saionin amizibar amuti, duaba men dapanibagh izivagham,
eghti me men dapanibar ariziba bar dagh isegehti, me bar aghumsizir dafam iniam.[†]

18-19 Eghti dughiar kamin, Ekiam Saionin amizibar kurkaziba, bar me da ada adegham. Kar men kurkaziba: suer averiaba ko, segiaba ko, boavtariba ko, kuarir kurkaziba ko, dafarivteba ko, dapaniba aver nir aviziba ko,

20 dapaniba kurkamin soriba ko, men daveriaba ko, miteba ko, forivtarir muziarir borer mughuriar aghuim zuim azuiba ko, bizir me suigha akavsiar arazibagh amiba ko,

21 ziaba itir ringin aghuiba ko, ngueba ko,

22-23 korotiar bar aghuiba ko, azenan azuir korotiar ruariba ko, saketin aghuiba ko, dagiaba azuir forivtariba ko, guabar garir ganganiba ko, korotiar me nir ghurghurir aghuibar isamiziba ko, dapanirasuuba ko, inir aghuiba. Ekiam bar me dama da adegham.[‡]

24 Eghti dughiar kamin, Saionin amiziba, fomira deragha kurti moghin ua kurukan kogham.

Me borer mughuriar aghuim zuiba puvatigham,

^{† 3:17:} Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati. ^{‡ 3:22-23:} E datirighin deragha fozir puvati, fomira ikezir kurkazir kaba, da ti manmaghira gari.

eghti men mikarziba bar puvira
mughagħam.

Me ua miteba uan ivariaba amighinan kogħam,
egħi uan ivariaba pura benir kinibar uari
amighinan.

Me ua deraghvira uan dapanir arizibar akirrigh da
asingan kogħam,
egħti men apaniba izi, men dapanir ariziba
bar dagħ īsegtima, me onariba misegħ
ikiam.

Me korotiar bar diriba ua da aghuan kogħam,
egħi me korotiar bibizir kurabar aghuam.

Egħti men guar bar aghuiba, men apaniba kal-
abuziabar dighoribar minn me aghor me
tuegham.

Egħti me bar aghumsigham.

²⁵ O Jerusalem, nin apaniba, nin midorozir gu-
mazir gavgaviba ko nin gumazir igharaziba
misogħti,
me arīghiregħam.

²⁶ Egh me nin biziba bar da inigham.

Ni mati amizim, me bar an korotiaba suezi,
a pura bibiamra nguazim gaperaghav iti
mogħin ikiam.

Egħti nin gumazamiziba nin ganti,
bizir kaba ni bativti, men naviba bighti me bar
puv aziam.

4

¹ Dugħiar kamini, 7plan amiziba gumazitam in
suiragh a muigh, kamaghha pamtem a gak-
aghonam,

“E dagheba ko korotiaba uari uarir akurvagh ikiam.

E paba puvatīgha bar aghumsiki.

Kamaghin amizi, e uari, ni en pam gavagh.”

Jerusalem ua deragh zuegh ikiam

² Dughiatam gin otogħti, Ikiavira Itir God Ter Aguam damighti, a ua ghuzir igiam otogħam. Eġħi a nguazim damuti dagher aghuiba otivam. Eġħi Israelian ikiavira itir varazira, me bżiż kabar ganti, da bar deragħti, me bar akuegham.

³ Jerusalemin ikiavira itir gumazamizir kaba, me Saionin ikiavira itir varazira, God angamira ikiasi me amisevegħa għiġfa, egha uan akiñafarim in men ziaba osiri. Egh a datirighin me dipon suam, me an gumazamizibara.

⁴ Ekiam Jerusalemin nguibam damighti, a ua deragh zueghħasa. A uan gavgavir ekiamin, avimin minn izi gumazamizibar araziba tuisigh, egh Saionin amizibar arazir miziriziba bar da ruva da gin amadagħam. Egh uaghan Jerusalemin gumaziba, gumazir igharaziba misozi men ghuziba irezir araziba ruegham. Dughiar kam in Jerusaleм zuegh għiġvagħam.

⁵ Gumazamizibar Saionin Mighsiāmin p'in Godiż ziam fis-i uari akuvagħti, Ikiavira Itir God għuariatam damighti, an otogh Saionin Mighsiām avaragħam. Aruebar, għuariam a gis in ikiam, egh d-imagaribar, a migharim ko avir mizariar angazangarim minn isi ikiam. Ghuariar kam, averpenim minn min an mighsiām gis in guragħi v-ikki,

an ziar ekiam ko angazangarir ekiamin aven itir bizar aghuiba, an a da avaragham.

6 Averpenir kam mati, Godin gavgavim ko angazangarimin ababanim, a Jerusalem aviva, aruer bar gavgavim apazaghram, egh uaghan amozir ekiabar dughiamin, a Jerusalem damuti, a deravira ikiam.

5

Wainin azenimin ighiam

1 Ia oraghti, ki uan namakar ki ifongezim bagh onger akar kam bangam.

Nan onger akar kam, ki uan namakamin wainin azenim gehari.

Nan namakam, mighsam gisn itir nguazir mam iti, dagheba an deragha aghui,
ezi a nguazir kam in wainin azenimin ingari.

2 A nguazim abiagharriga, dagiaba amisevegha, wainin ikarizir agharir bar aghuiba amisevegha da isa da opari.

Egha wainin azenir kam in torimin, a dipenir bar pin itimin ingari,

an an aven ikiva wainin azenimin ganam.

A dipenir kam in aven, wainin oviziba dikti da righirighasa, dagiar mozir mam gikui.

Ingangariba bar givazima, a datirighin wainin ovizibar ganasa mizua ghaze,
“Da ti deraviram otivighti dar daghem isingigham.”

Ezi puvati. Ikariziba deragha ber puvatigha, oviziba bar suvigha akam misosi.

3 Ezi nan namakam kamaghin migia ghaze:

“Ia Judan kantrin itir gumazamiziba ko Jerusalemia,
 ia datirighin na ko nan wainin azenim tuisigh
 ga mikim,
 Tina osimtizim iti?
 Nan osimtizim, o nan wainin azenimin
 osimtizim?
⁴ Ki fo, wainin azenim deraghvira biva ovizir
 aghuiba ikiasa,
 ki ingangarir aghuim gami.
 Ezzi manmaghin amizi wainin oviziba bar suvigha
 akam misosi?
 Bizir ki ua damuamin tam ti iti, ezzi ki a gamizir
 puvati?
⁵ Ki datirighin uan wainin azenim damuamin
 arazimin gun ia mikimam.
 Ki azenim avinizir divazim akarigh a
 gasighasigham.
 Egh ki wainin azenim avinizir divazim akarichti a
 irigham.
 Eighti asizir atiaba wainin azenimin aven
 mangi azenim dikabin wainin ikarizibar
 amiva, dagh asighasigham.
⁶ Ki nguazim damighti ruarim a batoghti
 dikoniba itir ikariziba azenir kam in avegh-
 ham.
 Ki wainin azenimin ogher kuraba asian kogh, egh
 ikarizibar aghariba aghoran kogham.
 Ki uaghan ghuariabav kemeghti,
 da amozimin tivaghti a wainin azenir
 kam gizan kogham.”

⁷ Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itimin wainin
 azenim, a Israelian gumazamiziba.

Bar guizbangıra, Judan gumazamiziba, an
oparizir wainin agharir aghuir a bar
ifongeziba.

Me guizin arazir aghuibara damu ikiasa a ifonge,
ezi puvati. Me gumazibav sozi me ariaghiri.

Me arazir aghuibar igharaz darazir amuasa a
ifonge, ezi puvati.

Ararer kuram men danganibar otiva
ghuavira iti.

*Gumazamizir arazir kurabagh amiba, me bar
ikuvigham*

⁸ Iavzika, ia dipenir aviriba ko nguazibagh iveza
egha uari baghavira dar poziba mikiri
darasi, ia bar ikuvigham.

Kiran oveghangin ia nguaziba ko biziba bar
da inighti, igharaz darazi dapiamin dan-
ganibagh asagham.

Eghti ia uarira nguazir kamın ikiam.

⁹ Ki orazi, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim
kamaghın migei:

“Bar guizbangira, dipenir bar dirir dafar ka-
banagh, da ikuvigham,
eghti gumazitaba dar ikian kogham.

¹⁰ Me wainin azenir ekiam oparigham,
eghti wainin ikariziba wainin ovizir aviriba
dar ituighan kogham,
egh da wainin dipar bar muziarimra
otogham.

Egh me 10plan witin oviziba itir mitariba oparigh,
egha dagh eghuvamin dughiamın, me mitarir
vamira daghuiham.”

11 Iavzika! Ia gumazir bar mizarazibara dikavava
wain ko, dipar organir igharagha garir
avirir gavgaviba apiba,
ia bar ikuvigham!

Ia da apava organigha ikia ghua dimagariba
aghori.

Ia bar ikuvigham.

12 Ia isabagh amua, wain apava,
gitaba ko buabav sogha, marvibagh ivia,
ighiar guar aviribagh ami.

Egha ia arazir kaba bar dagh fo.

Egha Ikiavira Itir God amir biziba, ia fofozim
dar itir puvati.

13 Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God ghaze,
“Bar guizbangira nan gumazamiziba, ia na
gifoghan aghua,
kamaghin ian apaniba ia inigh mangi
nguibar igharazimin ia isi kalabuziam
darigham.

Ian gumazir aruaba ko gumazamiziba, me dipaba
ko dagheba puvatigham,
egh me bar ikuvigham.

14 Jerusalemin itir darasi, ia datirighin isabagh
amua bar akuegha iti,
ezi bar guizbangira, Gumazamizir
Oveaghuezibar Nguibamin, uan akam
bar anekarigha, gumazir aruaba ko
gumazamiziba tuasa me mizua iti.

Iavzika, ia bar ikuvigham.”

15 Gumazamiziba bar, me bar aghumsigham.
Gumazamizir uarira uan ziaba feba,

God me dikkabiraghām,
egħti me ua ziaba puvatīgham.

16 Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim uan
arazir aghuimin gumazamiziba akir men
akaghām,

egħ a uabi ziar ekiam iniam.

Egh a uabi gumazamizibar akagh suam,
a Godin arazir aghuiba ko arazir zuruz-
ibaram amim.

17 Nguibar ekiaba bar ikuvighti, ogheba aghung
bar nguibaba avaraghām.

Egħti sipsipin nguziba ko memeba izi dan-
ganir kamien ogħebar amam.

18 Iavzika, ia gumazir igharazibagh ifarasa bar
ifuegħha arazir kurabagh amiba,
ia bar ikuvigham.

Ian arazir kurar kaba ian pogħezi,
ia da ataghiraġħan iburaghām.

19 Ia kamaghin migħi ghaze,
“E kamaghin orasi, Israelian Godin Bar Zuezim,
a bixitamien e damusi egh a zuamiram a
damuam.

Egh e kamaghin ganigh, an nighnizim
gifogħam.”

20 Iavzika, ia bar ikuvigham.

Ia ghaze, arazir kuram a dera, ezi arazir
agħuim a ikufi.

Egha ia ghaze, mitarmem an angazangarim, ezi
angazangarim a mitarmem.

Egha ia ghaze bizir akatorimien ikia misozim a
isinqi,

ezi bizir akatorimin ikia isingizim, a misosi.
Ia bar ikuvigham.

21 Iavzika, ia ghaze, ia nighnizir bar aghuiba ikiava ian fofozim, igharaz darazir fofozibagh afira.
Ezi puvati.
Ia bar ikuvigham.

22 Iavzika! Ia gumazir diper organim apava, egha bizir kam bagha ia ziar ekiam isi.
Ezi ia bar ikuvigham.

Ian gavgaviba ko fofoziba, da diper organim vvereramin fofozimra iti.
Iavzika! Ia bar ikuvigham.

23 Iavzika! Ia kotin aven akaba tuisighamin dughiamin, gumazir arazir kurabagh amiba uan osimtiziba akirasa, ia apezepera dagiaba ia ganidima,
ia me ataghirazima me zui.
Egha ia gumazir osimtiziba puvatizibar akaba deragha da tuisizir puvati.

24 Ia Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itimin akaba baraghan aghua.

Ia akirim ragha Israelian Godin Bar Zuezimin Akar Gavgavibagh asaragha gifa.

Kamaghin amizi, ia dadar misingizibar min ikuvigham,
mati dar biba kurigha givazi,
dar akimariba asiaghira nguazim gira,
minezibar min migha ghue.

Osimtizir kam bar zuamiram ia batogham,

- mati avim isia ghua dadar misingizibagh
irīgha zuamira isigha gifa.
- 25 Ikiavira Itir God uan gumazamizibar
anīngaghe.
Egha datirighin uan agharim ghufegha me
gasighasighasa gara iti.
- A dughiar vamiran agharim akunighti,
mikimkizim otoghti,
mighsiaba ivazvaghti, gumazamizir bar
avirim arīghiregham.
Egħti men kuuba nguibar ekiamin tuavibar buarir
pozibar min
pura tintinibar ireghiv ikiam.
Ikiavira Itir God kamaghin damuam, egħti bizir
kam an anīngagħarim agħvaghan kogħam.
Puvati. A iverzur kuram iżi me danīngvira
ikiam.
- 26 Egh Ikiavira Itir God kantrin bar sagħon itimin
midorozir gumaziba bagħ-đimdiar ab-a-
banitam damighti,
me izi an gumazamizibagh asighasigham.
Ia gan!
Midorozir gumazir kaba bar puvira ivemar
akizirīgh izam.
- 27 Midorozir gumazir kaba, me bar gumazir gav-
gavibara.
Men tav, an suem a gamima, a irasa amir
puvati.
Men tav, an damazim akuir puvati.
Men tav, uan mitem bar deraviram an
amīghinizi a firiaghriżżejj puvati.

Men tav, dagarir asuar bar gavgavimning
aruzi aningin beniba dighoraghirezir pu-
vati.

28 Men bariba bar ghumizi,
me pibar afegha, egha asasavira gara iti.

Men hoziaba bar gavgafi,
ezi men hoziabar dagarir puziba mati dagiar
bar gavgaviba egh bighiran kogham.

Men karisba bar puviram akiziri,.
ezi dar wilba aminir ekiamin min ivemari.

29 Midorozir gumazibar dimdiar ararem,
mati laion asizimin gintigha ghuav an
suiragha, a dazeri moghin me diava arai.

Midorozir gumaziba mati laion uan asizim
misuegha a inigha zui moghin,
me uan apanibar suigha me atera zui.

Eghti gumazitam uam me inian
iburagham.

30 Eghti dughiar kamin, midorozir gumaziba izi
Judan kantri gasighasigham,
egh me bar pamtemin dim niginir dafam
damuam,
mati ongarim dipira iza ongarir dadarim
gira tingazi.

Eghti gumazitam ian kantrin kamin ganti,
a bar ikuvighti,
ghuariar piziba aruemin angazangarim
apazaghti,
kantrin kamin danganiba bar
mitarmegham.*

* **5:30:** Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim
abighizir puvati.

6

God Aisaian diazi, an akam inigha izir gu-mazimin oto

¹ Atrivim Usia aremezir azenimin, ki irebamın min bizimin gari moghin Ekiamin garima, a uan atrivir dabirabim gaperaghav iti. Ezı dabirabir kam bar na gafiraghha piń iti. Ezı an aruzir kori-tiam a bar ruaraghha an Dipenir averiam bar a ini.

² Ezı enselin bar gavgaviba an okarigha iti. Egha enselba bar vaghvagha 6plan avıziba iti. Me uan avızir mamning isa uan guaba ava, egha avızir mamningin uan mıkarziba nogha, egha avızir mamningin migha zui.*

³ Egha me dia ongava uarira uariv gia ghaze:

“Ikiavıra Itir Godın Gavgaviba Bar Itim,
an arazir kurabar saghon ikiava Bar Zue,
a Bar Zue,
a Bar Zue!
An angazangarim ko gavgavim ko ziar ekiam,
bar nguazim avara.”

⁴ Ezı ki ikiava orazima, enselba dia ongema, Dipenimin akınır tiar akamın itiba ivazvagha nısı. Ezı ki garima, migharim Dipenim gizifa.

⁵ Ezı ki atiatigha ghaze, “Maia, ki ikuvigha gifə. Nan mizem zurara akar kurabav giavıra iti, ezı ki

6:1: 2 Atriviba 15:7; 2 Eghaghaniba 26:23 * **6:2:** Enselin avızir 6pla itir kaba, da enselin igharazibar min garir puvatı. Enselin kaba me Hibrun akamın kamaghın me dibori, “Serafim.” Ezı men akam Godin akınafarimin aven danganır vamıran iti. **6:3:** Akar Mogomem 4:8 **6:4:** Akar Mogomem 15:8 **6:5:** Gumazir Dapaniba 6:22; 13:22; Jeremaia 1:6

gumazamizir mizer akar kurabav geiba ko iti. Ki arazir kurabagh amir gumazim, egha datırıghin ki Atrivimin ganigha gifa, a Ikiavıra Itir Godin Gavgaviba Bar Itim. Ki uan damazimningin an ganigha gifa, kamaghın amizi, ki aremegham.”

⁶ Ezi enselin kabar mav, ghua akamimin min garir bizim isa ofa gamir dakozimin itir avir mikiamin suiragha, mighegha na bagha izi.

⁷ Egha avir mikiar kam nan akam gatigha uam a ini, egha kamaghın na migei, “Ni oragh. Ki avir mikiar kam nin akam gati, ezi God datırıghin nin arazir kuraba gin amadagha, nin osimtizim adangi, ezi ni zue.”

⁸ Ezi ki orazima, Ekiam kamaghın enselbar azangssi, “Ki tinaram amangam? Tina e bagh akam inigh mangi gumazamizibav kimam?”

Ezi ki ghaze, “Ni na amadaghti, ki mangam.”

⁹ Ezi Ekiam akar kam Israeliyan gumazamizibar aningasa na mikemegha na amada:

“Ia zurara ganiva, egh deragh bizitamin ganighan kogham.

Ia uaghan zurara oraghiva, egh ia deragh bizitamin mingarim gifoghan kogham.”

¹⁰ Egha a uaghan kamaghın mikeme:

“Ni gumazamizir kabav kimiva, men nighnizibar amichti, da pırigh,
egh men kuaribar amichti, me akam baraghan aghuagh,

egh men damazibar amighti, me ganan
iburaghām.

Puvatightima, me ua bizitamin ganigh akam
baregh an mīngarim gifogham.

Egh me navibagh iragh egh na bagh iziti,
ki men arazir kuraba gin amadaghti, me
ua deraghām.”

11 Egha ki kamaghin an azara, “O Ekiam, ki
ingangarir kam damu mangi man dughiamin
tugham?”

Ezi a kamaghin nan akam ikaragha ghaze:

“Ni ingangarir kam damu, mamaghira iki mangiti
nguibar ekiaba bar ikuvigham,
eghti nguazim ikuvighti,
dipeniba pura misevir kinibar ikiam,
eghti gumazamizitaba uam a dar ikian
kogham.

12 Ki Ikiavira Itir God,
ki gumazamiziba bar men agiraghti, me bar
uan nguibam ategh saghon mangegham,
eghti men kantri gumazamizitaba uam
an ikian kogham.

13 Eghti gumazamizir vaghvazir taba nguazir
kamin ikivira iki,
me uaghan gevegham.

Eghti kantrin gumazamiziba bar kuavare-
megham,
eghti gin nan gumazamizir bizar igiam
otivigham,

mati temem me an okegha a gaborozi a
isigha givazi, ghuzir igiaba an otoghav
aghui.”

7

*God Atrivim Ahas migia ghaze, ni nighnizir gag-
gavim iki gavgavigh iki*

¹ Dughiar kam, Usian otarim Jotam, ezi Jotam Ahasin afeziam. Ezi Ahas Jerusalemin aven, Judan atrivimin itima, midorozim oto. Resin, a Syrian atrivim, ezi Remalian otarim Peka, a Israeliian atrivim, aning ghua Jerusalemia ko misosi. Egha aning a inian iburaghburaki.

Ezi midorozim tighar Jerusalemin otivam,

² Judan Atrivim Ahas, a Devit in ovavir borim, a kamaghin oraki, “Siriabar midorozir gumaziba Israelian midorozir gumazibar akuraghaha Israelin nguazimin izegha gifha.” Ezi atrivim uan gumazmiziba ko, me bar puviram atiatia bar puv nisi, mati aminim temebagh ivai.

³ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Aisaia migei, “Ni uan otarim Seajarasup inigh gua mangi Atrivim Ahas batoghs, Mozir Dipar Pin Itimin daghurimin mavanang, dipar kam a uaghira Jerusalemin otifi. Egh gua mangi tuavir ekiar ghua iniba ruer danganimin boroghin iki, atrivim batogham.*

⁴ Ni kamaghin atrivim mikim suam, A gavgavigh iki, egh a pura tintinimin migirigiaba baraghti da an navim abinan marki. An aghumra iki, egh

7:1: 2 Atriviba 16:5; 2 Eghaghaniba 28:5-6 *** 7:3:** Hibrun akamin, ziam Seajarasup an mingarim an mirara ghu, “Gumazmizir varazira uamategh izam.”

Atrivim Resin uan adarazi ko Remalian otarim Israelian atrivir kamin atiatingan marki. Atrivir kamningin aningagharim mati avim kirān oveghangin mungeghasava ami, ezi migharimram otifi.

⁵ Guizbangira, Siriaba, ko Efraimin adarasi, ko Israelian atrivim, a Remalian otarim, me Judan Atrivim Ahas abinasa akam akiri.

⁶ Me kamaghin migia ghaze, me izi kantri Judan gumazamiziba ko misogh atiatim an gumazamizibar aning, ua bagh kantri inigh, egh Tabelin otarim amiseveghti an atrivim in ikiam.[†]

⁷ “Ezi ki Ekiam, ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin mikemegha gifa:

“Bizir kam otoghan kogham.

Bar puvatigham.

⁸ Ia fo, Syrian kantrin faragha zuir nguibar ekiam, an ziam Damaskus.

Ezi Atrivim Resin, a Damaskusin nguibam gativagha an gari.

Ia ganti, 65plan azeniba givaghti, Israelian kantri, bighiregh egh bar givagham.

⁹ E fo, Israeliān kantrin faragha zuir nguibar ekiam, a Samaria.

Ezi Remalian otarim Peka, a Samarian nguibam in atrivim in ikia a gativagha an gari.

Kamaghin amizi, Ahas, ni oragh. Ia nighnizir gavgavim Godin ikian kogh, egh ia uaghan tugh gavgavighan kogham.”

[†] **7:6:** E gumazir kamin ziam gifozir puvati, me kamaghin a dibori “Tabelin otarim.” Fofozir gumaziba kamaghin nighnisi, a Syrian adarazir gumazir mam.

10 Egha Ikiavira Itir God, uam akar igharazim isa Ahas ganingi.

11 A kamaghin Ahas mikkimasa Aisaia mikkeme, “Ni Ikiavira Itir God, nin God, an azaraght, an ababanir arazitam akagh. Ni ababanir mandatamin gansi ifongegh an azaragh. Egh ni, Gummazamizir Oveaghuezibar Nguibamin ababanir tamin ganasa, o ababanir overiamin ikegha izir ababanir tam, o danganir ni ifongezir manam, ni puram azaraght God nin akagh.”

12 Ezzi Ahas ghaze, “Ki mirakelin tamin gansi azangsighan kogham. Ki Ikiavira Itir Godin gav-gavim ko araziba, dar gan da tuisighan aghua.”

13 Ezzi Aisaia an akam ikaragha ghaze, “Ia Atrivim Devitin ovavir boriba, ia bar deraghviram oragh! Ian araziba gumazamizibagh amima me bar ian amira. Ia uaghan nan God, kamaghiram a damutti a ti ian amiraghram, o?

14 Kamaghin, Ekiam uabi ababanir tam nin akagh. Ababanir kam kamakin. Amizir gummazitam ko akuizir puvatizim navim asegh, otartam bategham. Eghti me ziar kam Emanuel a darigham.”‡

15 “Eghti an aghung mangi egh biziba tuisighamin nighnizim iki suam, bizir manam a dera an a damuam, ezzi bizir manam a ikufi, an a damuan kogham. Egh dughiar kamien, a hani ko sis amam, daghem sis, me bulmakau ko sipsipin

7:14: Aisaia 9:6; Matyu 1:23; Luk 1:31; 1:34 ‡ **7:14:** Hibrun akamien, ziam Emanuel, an mingarim kamaghin ghu, “God e ko iti.”

oter eborimin dar ingari. §

16 “O Atrivim Ahas, ni datirighin atrivir kammingin atiati. Egheti aningin kantrining bar ikuvigham, egheti aningin nguazimning pura ikiam. Dughiar kamin borir kam, arazir manam a dera an a damuam, ezi arazir manam a ikufi, an a damuan kogham. Egh a tighar dagh foghamin dughiamin bizir kaba otivam.

17 Egheti Ikiavira Itir God ni ko nin gumazamiziba ko nin adarazi bagh dughiar bar kuram amadaghti a izam. Dughiar Judaba ko Israelia uari abigha ikia iza datirighin, osimtizir tam me batozir puvati. Ezi datirighin osimtizir bar kuram me bativam. Osimtizir kam a kamakin: Ikiavira Itir God, Asirian atrivimin amamangatighti, a Judaba bagh izam.

18 “Egheti dughiar kamin Ikiavira Itir God bobemin Isipian diaghtima, midorozir gumazir bar avirim, saghon mar Isipin Faneba bar dar suiabar ikegh, berezir bizar bar avirimin min izam. Egh an Asiriaba bobemin men diaghti me aparir okoruabar min izam.

§ **7:15:** Israelia gumazamiziba puvatizir danganimin ikiavira itir dughiamin, me dagher aviriba puvati. Egha me kamaghin oraki, Kenanin nguazim haniba ko oter eborir aviriba iti, egha me ghaze kar dagher bar aghuibara. Ni Ua Me In 3:8in gan. Egha me gin iza Kenanin nguazimin otivigha garima, hani ko oter eborim, aningra itir puvati, dagher guar aviriba uaghan iti. Kamaghin amizi, gumazir maba kamagh nighnisi, gumazir maba ghaze, borir kam dagher aghuibara damam, mati hani ko sis. Ezi gumazir maba ghaze, akar kamin mingarim bar igharavira iti. Me ghaze, azeniba bar dar dagheba bar ikuvigham. (Ni ves 21-25in gan.) Ezi dagher guar pumuning iti, hani ko oter eborir damamim o daghem sis, me oter eborimin an ingari.

19 Egh me kantri Judan danganiba bar dagh izivagham. Me danganir moziba bar dagh izivagh, dagiar toriba ko ogheba aghuir danganiba ko benir dikoniba itiba bar dagh izivagham.

20 “Dughiar kamin, Ekiam Yufretisın Fanemin vongin Asirian atrivim inigham. An Ekiamin resan min otogh, egh ia Judaba, a ian dapanarızibagh isam. A ian ghuamasızibagh isiva, ian dapaniba ko mikarzir arıziba sara isam.

21 “Eghti dughiar kamin, apaniba izi ian bulmakauba ko sipsipbav sogham. Eghti gumazitam bulmakaun vamira ko sipsipin pumuningra ikiti,

22 da oter eborir aviribar amuti da otivam. Eghti an oter eborir kam inigh damamin sisin ingaram. Eghti gumazamizir ikiavira itir varazira, me haniba ko sisbar amam.

23-24 “Dughiar kamin ian azeniba bar moghira ikuvigham. Datirighin wainin azeniba da wainin ikarizir 1,000pla iti, ezi azeniba vaghvagha dar iveau 1,000 kina. Eghti gin temer ataghatariba itiba ko benir kuraba otivigh azenir kaba avegham. Eghti gumaziba danganir kabar asıziba burisi, me uan barir piba sara mangam.

25 Datirighin gumazamiziba mighsiar dozibar dagheba opari. Eghti gin temer ataghatariba itiba ko benir kuraba otivigh mighsiar dozir kaba bar, da avegham. Gumazamiziba dikonibar atiating egh me uam mangi azenibar ingaran kogham. Puvati. Me pura bulmakauba ko sipsipba ateghti, darara danganir kabar daru dagheba buriam.”

8

Asiriaba misoghsı izi Damaskus ko Samarian

bizir aghuiba okemegham

¹ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin na migei, “Ni osırsi bizir ekiatam inigh, egh a gisın en akamin letan kinir kabar, ziar kam osirigh, ‘Me Zuamiram Okemegh Zuamiram a Inigh Mangi.’ Ni bar deraviram an osirigh, eghti gumazamiziba deriviram an ganiva a diponam.*

² Egh akar ni osiramin kam gavgavim a daningisi, ni gumazir aghuir kamning inigh, ofa gamir gumazim Uria ko Jeberekian otarim Sekaraia, aning ganti, ni an osir.”

³ Ezi ki gin ghua uan amuim, a Godin akam inigha izir amizir mam, a koma akui. Ezi a navim asegha otarim bate. Ezi Ikiavira Itir God kamaghin na migia ghaze, “Ni ziar kam a datigh, ‘Me Zuamiram Okemegh Zuamiram A Inigh Mangi.’†

⁴ Borir kam tighar kamaghin fogh suam, kar nan amebam ko nan Afeziam, ezi dughiar kamra, Asirian kantrin midorozir gumazibaizi Damaskusin nguibar ekiam ko Samarian nguibar ekiamin bizir aghuiba okemegh, mangi uan atrivim daningam. Ezi borir kamin ziamin mingarim kamakin, Zuamiram Okemegh Zuamiram A Inigh Mangi.”

*Asirian atrivim Judaba dikabinasava ami, ezi
God me ko iti*

⁵ Ezi Ikiavira Itir God ua kamaghin na migei:

* **8:1:** Hibrun akam bizitamin mingarim deragha bigha mikemezir puvati. † **8:3:** Gumazir maba ghaze, akam inigha izir gumazim Asaia, an amuim uaghan akam inigha izir amizir mam.

6 “Ki Ekiam, ki Jerusalemin boroghın itir dípam
Siloan min iti,
egha zurara aghumra ivemari.

Ezi Judan gumazamiziba kamaghın nighnisi, Ki ti
gavgaviba puvati.

Egha me Atrivim Resinın gavgavim ko Is-
raelin atrivir kamin gavgavim ginighnigha,
atiatir bar ekiam men itima, agorogem
me misozima aghariba men amira.

7-8 Kamaghın amizi, ki Ekiam, ki YufretisİN Fanem
damichti,
an aperiam bar ekevegh danganiba bar da
avaraghām.

Dípam nguibaba bar da avaragh, YufretisİN
Fanemin miriamin ikegh izi
kantri Judan otogham,
egh dípam bar buigh iziv anang gu-
mazimin firagharimin tugham.

YufretisİN Fanem, an Asirian kantrin atrivir gav-
gavim uan midorozir gumaziba ko men
nedazim.

Ezi e fo, God e ko iti!
Egha deravira e geghuvam,
mati kuarazir avizir bar ekiamning itim, an
aning onegha migha ghua
en nguazim bar, deravira an gari.”‡

9 Ia deraviram oragh, ia kantrin roghira itiba ko
saghon itibar gumazamiziba.
Ia uari akuvagh misoghsı gan iki.

‡ **8:7-8:** Hibrun akamin ziam Emanuel kamaghın ghu, “God e ko iti.” Aisaia 7:14in aven, Aisaia ghaze, boritam otoghti me ziam Emanuel a darigham. Aisaia ti borir kam ginighnigha ghaze, “Emanuel.”

Eghti ian gavgavim bighirighti,
 ia digavir kuram damigh puram onganim
 damuam.

¹⁰ God e ko iti.

Kamaghin amizi, bizir ia damuasa nighnizim,
 ia a damuti, ian tuavim piriti, bizir kam
 otoghan kogham.

Ia bizir aviribav mikkimam,
 eghti dar dagheba puvatigham. §

Aisaia uan adarazi ko me Godram atiating

¹¹ Ki Ikiavira Itir Godin gavgavim barazima, a
 nan anadima, a kamaghin na migei, “Ni gumazamizir kabar nighniziba ko arazibar gin mangan
 marki.

¹² Gumazamiziba kamaghin mikkim suam,
 gumazir maba kantri Juda gasighasighasa
 akam akiri, eghti ni uan adarazi ko kamaghin
 nighnighan marki, akar kam a guizbangira. Bar
 puvati. Egh gumazamiziba puviram atiating
 nighamin dughiamin, ia men min puvirama
 atiatingan marki.

¹³ Ia kamaghin fogh suam, Ikiavira Itir Godin
 Gavgavim Bar Itim, a Godin Bar Zuezim, egha
 arazir aghuibara ami. Ia anariram atiatingiva an
 apengan iki.

¹⁴⁻¹⁵ A gumazamizibar mogomer danganir bar
 gavgavimin min iti. Egha a dagiamin min Israelia
 ko Judan gumazamiziba aruir tuavimin iti. Eghti
 men aviriba uan dagariba asi daghirri ikuvigham.

§ **8:10:** Hibrun akar kam Emanuel a kamakin, “God e ko iti,” a
 ziar kam ko magh ghu Emanuel. Ni Aisaia 7:13-15 ko 8:7-8in gan.

8:12: 1 Pita 3:14-15 **8:14-15:** 1 Pita 2:8

Ezi Jerusalemin gumazamiziba, an azuazimin min men suighasa iti. Egheti men aviriba azuazir kamin guam. Jerusalemin gumazamiziba, ki guizbangira azuazimin min men suighasa iti.”

Ekiam damuasa mikemezir biziba, Aisaia dar mizua iti

16 Nan suren gumazibar damazimin, Ikiavira Itir God na ganingizir akar kaba,
ki da osirigh, da righiva da ikegh kandelin grisin anemighirigh,
uan ababanim isi kandelin gris datighti,
da deraghvira ikiam.**

17 Egh ki datirighin, Ikiavira Itir God damuasa mikemezir biziba,
ki puram a mizuam da bagh gan ikiam.
Ki fo, an akirim ragha Israelian gumazamizibagh asagha gifा,
egh a ua ragh men ganan kogham.
Egheti ki nighnizir gavgavim an ikivira ikiam.

18 Ia gan. Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Saionin Mighsiamin ikiava, borir kaba na ganingi. Ezi ki uan boriba ko an e atizi e Israelian

** **8:16:** Aisaia akam osirigha ghaze, Gumazamiziba Godin akabar gin mangan koghti, God ghaze a bizir kabar amuti da otivam. Egha Aisaia akar kabar akinafarim righa, a savsuigha, kandelin gris isa tongiram a gati, egha a uan ababanim isa kandelin gris gis in ati, egheti gumazitam an akaba angaran kogham. Kamaghin amizi, bizir kaba gin otivichti, gumazamiziba an akinafarir akar irighizir kam kuigh akar an osiriziba dipon kamaghin guizin fogh suam, Aisaian akaba, da guizbangira. **8:17:** Hibru 2:13 **8:18:** Hibru 2:13

gumazamiziba bagha, ababanimin min iti. Egheti me en ganiva, Godin Arazibagh nighnigham.^{††}

Godra uan gumazamiziba bizir aghuiba me ganidi

¹⁹ Egheti gumazamiziba ia mikimti, ia mangi gumazamizir oveaghuezibar duaba ko mikim, me da nighniziba iniam. Egha me kuarazibar min imoba, sighsirir akabar migei. Ez i gumazamizir oveaghueziba, me nighniziba gumazamizir angamira itibar aningen iburagham. Kamaghin amizi, e tizim bagh aseba ko gumazamizir oveaghueziba da nighniziba iniasa ivemara me bagha zui? Puvati. Arazir kam ikufi. Me uan God bagh mangi.

²⁰ Me Godin Araziba ko an Akar Gavgaviba ko, an nighnizim gifogh. Egh me kamaghin damigan kogh, me mitarmemin averara ikiti, aminim me bagh tiraghan kogham, egheti me dughiar aghuitamin ganigan kogham.^{‡‡}

²¹ Puvati. Me bar dughiar kuram iniam. Me navir osimtizir dafaba ikiti, mitiriaba men aghiti, me pura tintinibar kantrin aven daruam. Mitiriam me damutti me atar, akar kurabar uan aseba ko atrivim mikimam. Me kogh overiamin ganiva,

^{†† 8:18:} Aisaia Godin akam akunigha gifa. A datirighin aghumra iki ganti, God damuasa ifongezir bizibar amuam. Egheti gumazamiziba Aisaian ganiva egh an boribar ziabar mingaribagh nighnighiva, a me mikemezir akabagh nighnigham. Ni Aisaian boribar izibar mingaribagh fofoghs, ni Aisaia 7:3 ko 8:3-4in gan. Ves 17-18in akar kam, “Israelin gumazamiziba,” a kantri Israel ko kantri Judan gumazamizibav gei. ^{‡‡ 8:20:} Ves 19 ko 20in, Hibrun akam deragha migirigiar kam in mingarim abighizir puvati.

22 vİN nguazimin gan, egh me bar bizir aghuitamİN ganighan kogham. Bar puvati. Me osimtİZIBA ko dughiar kuramra danganiba bar da gan ikiam, mati aminirbirim bar me avara. Egh me osimtİZIM gitaviragh arimangamin tuaviba puvatigham.

9

Godin, gumazamiziba bar akuegħsi, an atrivir aghuim me daningam

1 Eghti gin, osimtİZIBA aterir darasi, me uam osemegħan kogham. Ia fo, Ikiavira Itir God, fomira Naptali ko SebulunIN anababar nguibaba bar dagh asighasighizi, me bar aghumsi. Eghti gin dughiatam iziti, tuavir ongarimin zuimin boroghira itir danganim, ko JordanIN FanemIN dadarir vongin itir danganim, a GalilIN Distrighin nguazim, danganir kam Kantrin Igharazibar Gu-mazamizir aviriba uaghan an aven iti, nguibar kaba uaghan bar mogħira, men dughiar kuraba da għivagt, me ziar ekiam iniam.*

2 Gumazamizir arazir kurabar mītatemIN aven aruiba,
me datrighin angazangularir ekiamIN gari.
Me danganir mītatemIN apiaghav ikiava are-megħasava ami,

9:1: Matyu 4:15 * **9:1:** Asiriaba izava kantri Israelin misogħa, Sebulun ko Naptalin anababar nguibaba ko nguibar igharazibha ko GalilIN Distrighin notin amadagħan itir nguazibha ini. Ni 2 Atriviba 15:29IN gan. Kantrin kamin danganir kam, an ziar mam Galili.

9:2: Matyu 4:16; Luk 1:79; Efesus 5:8; 5:14

ezi datirighin aminim tirazi angazangarim me
gisira.

³ Ikiavira Itir God, ni uan gumazamizibagh
amizima, me bar aviraseme,
Ni me gamizi, me bar akonge.

Me nin damazimin bar akongezir arazir kam,
mati me azenibar dagheba asia da bagha bar
akonge.

Egha mati midorozir gumaziba midorozim
gamigha givagha,
bizar me iniziba da tuiragha uari ganiga
bar akonge.

⁴ Gumazamiziba bar akongezir bizim, a kamakin:
Ni fomira Midianin kantrin gavgaviba
apiragharighizi moghin,
datirighin men apanibar gavgaviba
apiragharigha gifा.

Guizbangira, apaniba faragha nin gumazamiz-
ibagh ativagha,
me gamima, me mati bulmakaun mam, gu-
mazim ter ararim isa an tuem gatigha,
ingangarim zuamiram a damuasa, a
gaghora a misosi.

Ezi ni apanibar aghoriba ko ter arariba
apiragharighizi,
me ua nin gumazamiziba paza me gamir pu-
vati.[†]

⁵ Guizbangira, midorozir gumaziba midorozir ko-
rotiar aghua ghua misoziba,
avim bar dar isigham.

[†] **9:4:** Fomira Midiania paza Israelia gami, ezi Gideonin dafarimin
Ikiavira Itir God men gavgaviba apiri. Ni Gumazir Dapaniba 6:1-6
ko 7:9-25in gan.

Men dagarirasuaba ko men korotiar gumazibar
ghuziba itiba,
avim bar adar isigham.
Egħiżi osimtiziba bar givagħtima,
dugħiār aghuim otogħam.
6 Bar guizbangira, otarir mam amebam e bagħha a
bate,
a borir God e ganingizir mam.
Egħiżi an e gatvagh en ganamin arazir kam,
mati gumazim dipenir akınir dafam uan
dipizim gatīgħa aneteri.
Kar an ziaba,
Gumazir Nighnizir Bar Aghuiba Anidim,
ko Godin Gavgaviba Bar Itim,
ko Afeziar Zurara Ikiavira Itim,
ko Atrivir Dabirabir Aghuim ko Navir
Amirizim Anidim.
7 Egħiżi atrivir kam, Atrivim Devit in danganim
inīgh,
Devit in atrivir dabirabim daperagh gumaza-
mizibar ganam.
Egħiżi a gumazamizibagh ativagh men ganamin
gavgvavir kam,
an ekiv mangiġira ikiam.
Kamaghxin midoroziba ua puvatighti,
gumazamiziba navir amirizim in ikia, der-
aghvira dapiagh iki mamaghira ikiam.
Atrivir kam, guiz in arazim in gin ghua biziba der-
agħha da tuisīgħa,
Godin arazir aghuibara amuasavira iti.
A kamaghxin damut,

9:6: Aisaia 7:14; Luk 2:11; Jon 3:16; Taitus 2:13 **9:7:** 2 Atriviba
19:31; Daniel 2:44; Luk 1:32-33

an atrivir ingangarim datirighin ikegh gavvigh mangivira ikiam.

Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, uan gumazamiziba guizbangira bar me gifonge, kamaghin amizi, a bizir kam damighti an otogham.

Ikiavira Itir God Israelia gasighasiki

⁸ Ekiam m̄ikemegha givagha ghaze, a kantri Israel gasighasigham, kar Jekopin ovavir boriba.

Egħti dughiar kurar kam me batogħti,

⁹ Samarian nguibar ekiamin itir gumazamiziba ko, Efraimin adarasi, me bar kamaghin fogħ suam, Ekiamra bizir kamini me gami.

Egha me datirighin ghaze, me bar p̄in mar iti, egha uarira uan ziaba fe.

Me kamaghin migei,

¹⁰ “Apaniba en brighin d̄ipeniba akaragħarigha, en temer fikba okagħariki.

Ezi e da bagħha naviba ikuvir pu, da pura bixiba.

Puvati. E dagħiaba aghoregh d̄ipenir bar gavgħi-bar ingaram.

Egħi temer fikbar danganibar, temer sidan bar aghuiba oparam.”

¹¹⁻¹² Ezi Ikiavira Itir God Israelian aningagħe, kamaghin amizi, a men apanibar naviba feċċha għiġa, egħti me izi me misogħam.

An aruem anadi nagħiñ Siriabar naviba fe, me Atrivim Resinin adarasi.

Egha a uaghan aruem uaghiri nagħiñ Filistinbar naviba fe.

Egha a uaghan Israelia misogh, me dikabinasa
 Atrivim Resinın apanibar naviba fe.
 Ekiam kamaghın amigha gifä,
 ezi bizir kam an aningagharim agivaghan
 kogham.
 Puvatî. A iveauzir kuram isi me daningvira
 ikiam.

- 13** Ezi Israelian gumazamiziba navibagh irazir puvatî.
 Ikiavîra Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, iveauzir
 bar kuram me ganîngi,
 ezi me uamategha a baghavîra izir puvatî.
- 14** Kamaghın amizi, Ikiavîra Itir God, kantri Israel
 gasighasiki.
 Guizbangîra, an aruer vamiran Israelin da-
 panim ko puem atu.
 A dughiar vamîra, a iruer dafarim ko
 ighurunim gighizazi aning irî.
- 15** Dapanim, a gumazir aruaba ko gumazir ziar
 ekiaba itibar ababanim.
 Ezi puem, a gumazir akam inigha iziba, me
 akar ifavaribar gumazamizibagh anidiba,
 men ababanim.
- 16** Gumazir dapaniba tuavir aghuim ko arazir
 aghuim men akazir puvatî.
 Kamaghın amizi, gumazamiziba okam
 nighnigha pura tintinibar ghue.
- 17** Gumazamizir kaba bar moghîra God ategha
 arazir kurabagh ami.
 Me bar akar kurabav gei.

Kamaghin amizi, Ekiam bar moghira me gasighasigham.

A gumazir igiatam ateghtima a ikian kogham.
Egh an amizir paba oveaghueziba ko borir ameboghfeziaba oveaghuezibar apangkuvighan kogham.

Ekiam kamaghin damuam, eghti bizir kam an aningagharim agivaghan kogham.

Puvati. A iveauzir kuram isi me daningvira ikiam.‡

18 Gumazamizibar arazir kurabara me gasighasisi.

Mati avim benir ataghatariba ko ogher kurabar isia ghua, temer dafaribagh irigha ghua, ruarir ekiam girizi a isi.

Ezi maburan migharim dikavigha ghuvanadi.

19 Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim bar aningaghegha, nguazir kamien ruaghatevibar itir gumazamiziba bar me gasighasiki.

A mati avim ruarir ekiamen isia bar a gasighasighizi moghin, bar me gasighasiki.

Gumazamiziba uaghan vaghvagha men nighnizibar gin ghua,

igharaz darazi dikabinasava ami.§

20 Me gumazamizir igharazibar biziba, tintinibar da okimasa.

Eghti bizir kaba men ifongiaba agivan kogham.

‡ 9:17: Hibrun akam deragha migirigar kamien mingarim abighizir puvati. § 9:19: Hibrun akam deragha migirigar kamien mingarim abighizir puvati.

Me mati gumazim dagher aviriba apavira ikiava
izivazir puvati.

Egha me uaghan arazir kamra, uan ikizibagh
amua me gasighasisi.**

21 Manasen anabamin adarasi, Efraimin
anabamin adarazi abinasa,
ezzi Efraimia Manaseba abinasa.

Egha aning uaghan Judaba abinasa.

Kamaghin amizi, Ekiam me ateghti me uarira uar-
igh asighasigham,
eghti bizir kam an aningagharim agivaghan
kogham.

Puvati. A tighar ivezir kuram isi me
danningvira ikiam.

10

1-2 Iavzika! Ia gumazamizir kamagh amiba, ia bar
ikuvigham.

Ia gumazir onganarazibagh amibagh ifar
men biziba iniasa
arazir igiar igharagha garir aviriba
arigha, da osirigha me gasighasisi.

Ia arazir kurar kaba arigha dar gin zuima,
nan gumazamizir onganaraziba kotin aven,
uan biziba bagha mikimasa izima,
ia guizin araziba ategha arazir kurar ia arizir
kabar, me dikabirima,
me bizir me iniamba isir puvati.

Egha arazir kamra, ia amizir paba oveaghuezibar
biziba okiava,

** **9:20:** Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim
abighizir puvati.

borir ameboghfeziaba oveaghuezibar biziba
saram okei.

³ God ian arazir kurar ia amir kaba ikarvagh, ia
gasighasichti, ia manmagħin damuam?

Dughiar kam, a kantrin saghon itimin gumaz-
iba inigh iziti,
me aminir gavgvimin min izi ian
bizibagh asighasichti, ia manmagħin
damuam?

Ia ti ivegh mangi tina dama akurvazim iniam?

Ian ziar ekiam ko bizir avirir ia iniziba, ia ti
managh dar arighti, da deraghvira ikiam?
Bar puvatigham!

⁴ Ia bizitam damuva avegham. Bar puvatigham.

Ian tarazi midorozimin arimighiregħam.

Me ian tarazir suigh mangi, ia kalabuziabar
tongin bar atiatigh teviba apirigh mam-
aghira ikiam.

Ia osimtzir bar kurar kam gitagħan kogħam.
Ikiavira Itir God bizir kabar amuti, da ia bativam,
egħti bizir kam an aningagħarim agħvaghan
kogħam.

Puvati. A tighar iveauz kuram isi me
daningvira ikiam.

Asirian kantri ikuvigham

⁵ Egha Ikiavira Itir God kamagħin migei:
Asirian kantrin gumazamiziba, mevzika! Me bar
ikuvigham.

Ki uan gumazamiziba puvira men atari.
Kamagħin ki datirigħin ingangarim isi Asirian
kantrin gumazamizibar aningti,

me nan aghorimin min otoghti,
 gumazamizir nan navim gamima a ikuviziba,
 me iveau kuram me daningiva me
 gasighasigham.

⁶ Nan gumazamizir kaba na ategha uamategha
 nguazir kamın bizibagh amua, na gamizi
 ki bar men aningaghe.

Kamaghin amizi, ki Asiriaba amadaghti,
 me mangi gumazamizir ki aningaghavira itir
 kabagh asighasigh,
 egh me dikiti me mati gumazim tuavir
 beghneazim diti moghin me magiram.

Egh me uan ifongiabar gin mangi men bizar
 aghuiba me dama da mikegh,
 da inigh uan kantrin mangam.

⁷ Ez i Asirian atrivimin nighnizim, nan nighnizim
 ko voroghira ghuzir puvati.
 A ghaze, a kantrin avirir igharaziba uaghan
 bar dagh asighasigh,
 da agivasa nighnisi.

⁸ A uabi fa kamaghin migia ghaze,
 "Ki ghaze, ki kantrin aviribar atriviba abinigha
 men nguibar ekiaba ini.
 Ez i atrivir ki abiraziba,
 me nan midorozir gumazibar, gumazir
 dapanibar iti.

⁹ Ki misogha nguibar ekiar kaba ini:
 Kalno, Karkemis, Hamat,
 Arpat, Samaria, ko Damaskus.

¹⁰ Ki kantrin aviriba abiraghfo,
 men asebar marvir guar aviriba men iti.
 Ez i men aser kaba, da tong men akurvazir puvati.

Ki ghaze, marvir guar kaba, Jerusalem ko Samarian marvir guabagh afira.

11 Ki Samaria ko an aseba ko marvir guabagh asighasigha gifa.

Egh arazir kamra, ki Jerusalem ko an aseba ko marvir guabar amuam.”

12 Asirian atrivim ghaze, a bar pìn mar ikia bar gavgafi, egha a uabira uan ziam fe. Eghti gin nan Ekiam, a faragha mìkemezì mogħin, a Saionin Mighsiamin iki, a Jerusalemin nguibar ekiam, a uan ingangariba bar dar amigh givagħti, a gin uamategħ mangi iverzur kurram Asirian atrivim daningam.

13 Ekiam orasi, Asirian atrivim uabira uabi fa, kamaghin migei:

“Ki bizibar amuamin nighnizir bar aghuim iti.

Kamaghin amizi, nan gavgavim ko fofozimin, ki bizir kabagh ami.

Ki kantribar mitaghniaba akaragħarigha għifa, ezi da bar nan apengan iti.

Egha bizir bar aghuir me akumakua arīghiziba, ki da ini.

Ki bar gumazir gavgavim, kamaghin ki kantrin kabar atrivibagh afiragħha, me dikabini, mati bulmakaun apurir ekiam misosi.

14 Nguazir kamin itir kantriba bar, mati kuarazir mikonir mam, ki, men bizir aghuiba, mati kuarazir mikonim, gumazim kuarazir aroriaba isi mogħin, nimirra bar da ini.

Kuarazir amebaba ikia, nan gari puvati.

Mevzika! Kuarazir amebatam uan aroriaba
bagħha ara nan agintiġiżi puvati.

Ki pura men biziba okemegħa da inigha
ghu.”

15 Atrivim uabi uan ziam fe, ezi Ekiam kamaghin
azaragħha ghaze,

Sobiatam ti uabi fi kamaghin mikim suam,
a uabi gavgaviba iti, ezi an gavgavim gumazir
an suirazim in gavgavim gafira, a?

Puvati, nighnizir kam ongani.

Egħti son tam ti uabi fi suam,
a uabi gavgaviba iti, ezi an gavgavim gumazir
an suiragħha temem pungizim gafira, a?

Puvati, nighnizir kam ongani.

Egħti itazit tam ti uabi fi suam,
a uabi gumazitam in suiragh, a inigh misogħsi
mangam, a?

Puvati. Nighnizir kaba, bar ongani.

16 Ezi Ekiam, a Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar
Itim,

a ziar ekiam ko gavgavir ekiam iti.

Egh a datir iġħin arimariar bar kuratam
amadagħti,

an Asiriabar m'dorozir gumazibar amu, men
gavgavir ekiam agħvagħam.

Egh a uaghan avim damighti,
a dikavigh isi mangi men biziba bar da
agħvagħam.

17 Ekiam, a Israeliyan Godin Bar Zuezim,
a Israeliyan gumazamizibar angazangarim in
min iti.

Egh Asiriaba, an avir bar dafam in min otogh,

- men kantri daboroghti, a isigham.
 Egh dughiar vamiran, a Asirian oghevsevir
 kurabar apuegħti,
 da bar isigham.
- ¹⁸ Egh afiragh mangi temer ekiaba ko nguazir
 aghuir azenibar ingaramim sara
 daboroghti,
 da bar isigham.
- Ikiavira Itir God, Asiriabagh asighasigh, bar men
 duaba ko mīkarziba agivagħam,
 mati arimariam gumazim puv a gamizi, an
 gavgavim bar magħri ameregh givagħam.
- ¹⁹ Eġħi Asirian kantrin temer vagħvazibara
 mittevighiż ikiti,
 borir iririvitam uaghan da mengan fogħam.

Gumazamizir ikiavira itir varazira, uamategħam

²⁰ Jekopin ovavir boriba, datirighin uan apani-bar atrivir me misogħa itim, me an atiatighava, an apengen ikia uarir akurvaghha an dia. Eġħi gin izamin dugħiam otogħti, Israelian ikiavira itir varazira, apanir kam bagħ gan uarir akurvaghhsi nighnizir gavgavim an ikian kogħam. Puvati. Dugħiars izamim, me Ikiavira Itir God bagħvira iki nighnizir gavgavim an ikiam. A Israelian Godiñ Bar Zuezim, eġħi me guizin an akam ġin mangi uarir akurvaghhsi, anarira mizuamam.

²¹ Gin, Jekopin ovavir boribar gumazamizir ikiavira itir varazira, me uamategħ Godiñ Gav-gavir Ekiam Itim bagħ izam.*

* **10:21:** Hibrun akam ġin akar kam, “Gumazamizir varazira uamategħ izam,” a mati Aisaian otarir mamin ziam. Ni Aisaia 7:3in gan.

22 Fomira, Israelian gumazamiziba, mati ongarimin itir gigimin min, bar aviraseme. Ez̄i God ghaze, me bar ikuvigham. God uan arazir aghuimin gin mangiva iveauzir kurar kam me daningam. Egh̄ti gin men gumazamizir ikiavira itir varazira uamategh uan nguibabar izam.

23 Ekiam, a Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, a nguazir kamin kantriba bar, a iveauzir kuram isi me daningasa mikemegha gifa, egh a bar me gasighasigham.

24 Nan Ekiam, a Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim kamaghin migei, "Ia nan gumazamizir Saionin nguibar ekiamin itiba, ia Asiriabar atiatingan marki. Me, Isipia fomira uan itaziba isa ia misogha, paza ia gamizi moghin, me ia damuam, egh̄ti ia men atiatingan marki.

25 Nan navim ia bagha ikuvighavira iti, kamaghin, ki Asiriaba ataghizi me ia gasighasisi. Egh̄ti ki, kiran ovehangin, uan adarir ian itim agivagh, egh raghirigh Asiriabagh asighasigham.

26 Ki, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki me misogham, mati ki fomira Midiania, Orepin Dagiamin boroghin benim isa me fozorogha me misoke. Egha mati, ki fomiram Isipin kantrin, uan asadivir aghorim ghufegha ongarim gis̄in amadazi, apaniba ongarir torimin bar ikufi.[†]

27 Asiriaba datirighin ia gativagha ia gasighasisi, mati gumazim ter otevim, bulmakaun firim gatigha, an abirima, a ingangarim gami. Datirighin Asiriaba bar deraghaviram apiazi, ia paza iti. Ez̄i men arazir kam na gamima, nan

10:22: Rom 9:27 † **10:26:** Ni Gumazir Dapaniba 7:23-25in gan.

navim puvira nan isi. Kamaghin, ki gin izamin dughiar kamin, ki Asiriabar gavgavim agivaghti, me uam osimtiziba ia danigan kogham.”[‡]

Apaniba Jerusalemia misoghasa izi

²⁸ Apaniba Ain nguibar ekiam boroghin iza a gitagha, Mikronin nguibar ekiamin otivigha gif.

Me uan dagheba ko biziba isa Mikmasin nguibar ekiamin da ariki. §

²⁹ Me uaghira daghurir dipamin faghafiagh, binigha ghuanaga,

dimangan Geban nguibar ekiamin akui.

Raman nguibar ekiamin itir gumazamiziba bar atiatingi.

Ezi, Gibean nguibar ekiamin itir gumazamiziba, kar Atrivim Solin nguibar ekiam, me anetegha are.

³⁰ O Galimin nguibar ekiamin itir gumazamiziba, ia pamtemin dim.

Ia Laisan nguibar ekiamin itir gumazamiziba, ia kuariba arighiva oragh.

Ia Anatotin nguibar ekiamin itir gumazamiziba, iavzika!

Ia ti akabagh asa.

³¹ Matmenan nguibam ko Gebimin nguibamin itir gumazamiziba,

[‡] **10:27:** Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati. § **10:28:** Nguibar ekiar ighazarizir kaba da notin amadaghan Jerusalem boroghin iti, kamagh amizi, notin amadaghan itir apaniba Jerusalem gasighasighsi iziva, me faragh Ain nguibar ekiam ko nguibar ekiar kaba batogham, dar ziaba ves 28-32in iti.

me uari mongasa danganiba buriava, aregha
gifa.

32 Apaniba datirighin Nopin nguibar ekiamin
otivigha gifa.

Egha Saionin Mighsiamin amadaghan gara,
uan dafariba apira,
uan gavgaviba akakagha ghaze,
me Jerusalemin nguibar ekiam
gasighasighasa uari baraki.

33 Ia oragh!

Ekiam a Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim,
a gumazir ziar ekiam ko gavgavim itiba
dikabiraghram.

Me datirighin temer ekiar ruaribar min iti,
eighthi a me okiti me iregham.

34 Me mati Lebanonin temer aghuibar min
mitivigha gavgavigha iti,
egha mati temer dafar ruarir bar ruarir
pizimin itibar min iti.

Egh a me gasighasigham,
mati gumazim sobiam inigha temer ekiar
kaba okiti da iregham.

11

Atrivir igiam, dabirabir aghuim me daningam

1 Jesin ovavir boriba, mati temer povim me an
okegha givazi,
an dakam ikiavira iti.

Eghiti gumazir mam otogham,

11:1: Aisaia 53:2; Jeremaia 23:5; Sekaraia 3:8; Aposel 13:23; Akar
Mogomem 5:5; 22:16

mati temer ghuzir igiam temer dakar
kamin otogh mavanangam.*

² Egh ti Ikiavira Itir Godin Duam izi gumazir kam
gizivagh a ko iki,
egh fofozir aghuim ko nighnizir aghuim a
danningam.

Egh ti an atrivir gavgavim in ikiva,
deraghvira ingangarim damuamin fofozim
ikiam.

Egh a deraghvira Ikiavira Itir God gifogh,
an atiatingiva zurara an apengan ikiam.

³ Egh ti Ikiavira Itir Godin atiatir arazir kam a
damutti,
a bar akuegh mamaghira ikiam.

Egh kotaiba baraghmin dughiam,
a pura gumazim in ganganim in ganiva, a
tuisighan kogham.

Egh a gumazamizir tintinim in migeir akaba,
a pura da baragh da tuisighan kogham.
Bar puvatigham.

⁴ A kotin aven guizin arazir aghuimin gin mangi,
onganarazibar migirigiba baragh,
deraghvira me tuisigham.

A nguazir kamin itir gumazir uari abira aghumra
itiba,
a men osimtiziba baragh, me tuisigh men
akurvagham.

* **11:1:** Jesi, an Atrivim Devitin afeziam. (Ni 1 Samuel 16:10-13 in
gan.) Temer ghuzir igiar kam oto, a mati Devitin ikizimin otozir
atrivir igiam in ababanim. **11:2:** Aisaia 61:1; Matyu 3:16; Jon
16:30; 2 Timoti 1:7 **11:4:** Aisaia 9:7; 49:2; Malakai 4:6; 2
Tesalonika 2:8

- An akam me daningti, nguazir kamın gumazir kuraba, iveau kuram iniam.
 A mikkimti, gumazir kurar akaba batoziba arimighiram.
- 5** An arazir aghuim mati gumazim letin uabi amighiri,
 an an ikiti, a gumazamizibar ganam.
 Eghti an nighnizir gavgavir arazir aghuim gamim,
 mati inim gumazimin evarim avara,
 an an ikiti, a uan ingangarim damuvira ikiam.
- 6** Eghti afiar atiaba ko sipsipin nguziba uari inigh deraghvira ikiam,
 egheti lepatba, da kaziar ekiabar min gari, da memen nguziba ko dakuam.
 Eghti bulmakaun nguziba ko laionin igiaba daru egh uari inigh damam,
 egheti borir dozir mam men gan men aku men faragh mangam.
- 7** Eghti bulmakauba ko beaba uari inigh damiti,
 men nguziba uari inigh dakuam.
 Egheti laionba bulmakaubar min dadabar amam.
- 8** Egheti borir dozir oteba apavira itiba,
 me kuruzir imeziba itibar mozibar boroghira ikararangam.
 Egheti borir oteba ataghiziba,
 uan dafariba isi kuruzir kuraba itir mozibar
 aven dar arigh, egh deraghvira ikiam.
- 9** Dughiar kamın, nguazimin itir gumazamiziba
 bar deraghvira Ikiavira Itir God gifogham.

Eghti fofozir kam, nguazimin oteviba bar
dagh izivagham,
mati ongarim bar ghua uan danganimra
tu.

Kamaghın amizi, God baghavira itir mighsiamin
itir gumazamiziba ko, gumazamizir
igharaziba bar moghira
uari inigh deraghvira ikiva,
tav pazi tav damuan kogh, egh me
gasighasighan kogham.

*Judan gumazamizir ikiavira itir varazira, me
uamategh izam*

¹⁰ Eghti dughiar kamın, atrivir igiam, Jesin ovavir
boribar tongin otogh,
mati temer ghuzir igiam, temer dakar kamın
oto.

Eghti gumazamiziba bar an ganti, a me
bagh ababanimin min ikiam.

Eghti gumazir kamra, kantribar gumazamiziba a
bagh izi a baghvira ikiam.

Eghti an Dipenir an avughsi ikiamim,
bar gavgavigh ziar bar ekiam ikiti, an
angazangarim bar me gisiraghram.

¹¹ Egh gin ua izamin dughiamin, Ekiam
uamategh uan agharim ghufegh uan gavgavim
akagh, uan gumazamiziba inigh uamategh izi,
men nguibabar me arigham. Kar gumazamizir
ikiavira itir varazira, me kantri Asiria ko, Isip
ko, Itiopia ko, Elam ko, Babilonian kantri ko,
Hamat ko, Mediterenianin Ongarir Ekiamin
arighatizibar ikiavira itiba.

- 12** Kantriba bar dar gumazamiziba gansi, Ekiam
nir avizim ghufegh ababanimin min ane-
saraghām,
egħ a Israelia ko, Judan gumazamizir apaniba
inigha ghua kalabuz gatiziba, a ua me aku-
vagħam.
- Me datirighin tintinibar ikia nguazir ruaghate-
viba bar dar iti,
egħiġi Ekiam ua me inigh izam.
- 13** Eghix għin kantri Israel ua navir kuram kantri
Judan ikian kogħam.
Egħiġi kantri Juda, uam kantri Israeliñ
aningagħegħan kogħam.
Puvati. Aning uaning inigh deraghvir
dapiam.
- 14** Aning uaning inigh mangi aruem uaghiri
naghħin itir Filistiaba ko misogħam.
Egh aning misogħiva aruem anadi nagħħin itir
gumazamizibar bizir aghuiba iniam.
- Aning kantri Idom ko Moap ko, Amoniñ gumaza-
miziba dikabiragh,
kantrin kaba gativagħti, me men apengan
ikiam.
- 15-16** Ikiavira Itir God, Ongarir Aghevim damighti a
bar dakegham.
Egh aminir fefer bar puvira ivaim damighti a
izam,
egħiġi aminir kam, Yufretis in Fanem
damighti a daki mangi suvigham.
- Egh a 7plan diper eghuravibar emir mangam.

Kamaghın amizi, dughiar kamin tuavim, tu-
avir ekiamin min bar ekevegh aruegham,
eghti gumazamiziba Asiria ategh daru
iziti, men dagarirasuaba tong kumku-
mighan kogham.

Tuavim Israelia bagha kuiaghiriżi me Isip ategha
izezi mogħin,
bizar kam uaghan kamaghiram otivam.

12

Ekiām minabir iġham

¹ Egħti għin izamin Dugħiam otogħti, ia Israelia
kamaghin iħġam damuam:

“O Ikiavira Itir God, ki nñi ziam fe.

Ni nan anīngagħe, ezi nñi anīngagħarim għifa,
ezi nni bar deraghavira nan asuħasugħa gavgavim
na ganid.

Ezi datirighiñ nan navim deraghavira iti.

² “Ia oragh! God nan akuragħha ua na ini.

Egħti ki nighnizir gavgavim an ikkiva atiatin-
gan kogħam.

Ikiavira Itir God, a Godra, a na gamima, ki gavg-
iħġa iti.

Guizbangira, a nan Akurvazir Gumazim, ezi
ki an ziam fava onger akam gami.”

³ Mozir dīpam, gumazir kuariba pīriħa, anepa bar
akonge.

Ezi kamaghira, God uan gumazamizibar
akuragh ua me inighti, me bar akuegham.

4 Dughiar kamın ia kamagh mīkimam:

“E Ikiavira Itir God, an ziam dipon, egh a minabiva,
uarir akurvaghsı an dīmam.

Egh ingangarir ekiar an amizibar gun kantribar
gumazamiziba bar mogħira me mīkīmiva,
an ziar ekiamin gun mīkīm.

5 Ia Ikiavira Itir Godin ingangarir bar ekiar an
amiziba bangin,
a bagħi onger akabar amu an ziam fam!
Ia nguazir kamın gumazamiziba bar me mīkīm
suam,
God ingangarir ekiabagh ami.”

6 O Saionin Mighsiamin itir gumazamiziba, ia fo,
Israelian Godin Bar Zuezim, a ian tongin ikia
ingangarir ekiabagh amua, ziar bar
ekiam iti.

Kamaghin amizi, ia pamten dīmiva arang
bar akuegh onger akabar amu.

Aisaia, Godin akamın, gun kantrin mabav gei

13

(Sapta 13--23)

God kantri Babilon gasighasigham

1 God kantri Babilon gasighasighasa, kamaghin,
a irebamin min garir bizimin aven, akam isa
Emosin otarim, Aisaia ganingi.

2 A kamaghin migei:

“Ni nan nir avizir pin itim isi ababanimin min
 temeba puvatizir mighsiar mamin a
 kuasagh,
 egheti midorozir gumaziba an ganigh izi uari
 akuvagh ikiam.

Ni pamtemin men dimti, me zuamira izi.
 Egheti ni uan dafarim ghufegh, Babilonin itir
 gumazir aruar uan ziaba feba, tiar akar
 ekiabar amadaghan men akagh,
 egh me amadaghti, me mangi me ko
 misogh.

³ Ki Babilon bagha nan navim bar nan ikufi,
 egha ki uabi uan midorozir gumazir aghuir
 bar gavgaviba amisevegha, men diazi, me
 ize.

Egha ki Akar Gavgavim me mikeme, egheti
 me mangi Babilonia ivezir kuram me
 daningam.

Midorozir gumazir kaba, ziar ekiaba iti,
 egha Babilon misoghasa bar akonge.”

⁴ Ia mighsiabagh isin niginir dafar kam baragh,
 kar gumazir bar aviribar niginim.
 Kantrin aviribar midorozir gumaziba iza
 uari akufa.

Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim,
 misoghasa uan midorozir gumaziba akufa.

⁵ Me kantrin bar saghon itimin ikegha ize,
 egha me mati Ikiavira Itir Godin piba ko
 bariba.

A bar aningaghegha, me akuvagh me damuti,

me nguazir kamin itir kantribagh asighasigh,
bar me agivagham.*

6 Ikiavira Itir God Izamin Dughiar Ekiam, a
roghira izegha gifa.

Kamaghin amizi, ia bar puviram aziva arang.
Dughiar kamin, Godin Gavgavim Bar Itim,
dughiar bar kuram amadaghti a izam.

7 Bizir kam bangin, gumazamizibar aghariba bar
men amiraghti,
men gavgaviba bar givaghti, me uan navibar
aven bar atiatingam.

8 Me nigh bar atiatighiva, mizazir bar ekiaba
baraghram,
mati amizim borim batasa mizazim isi
moghin, me mizazim iniam.

Me digavir kuram damuti, men guabara uarir
akakagh suam,
me mizazir bar ekiam isi.

Egh me uarira uan guabar ganamin dughiamin,
me bar atiatigham.

9 Bar guizbangira, Ikiavira Itir God Izamin
Dughiar Ekiam, a izi,
kar Ikiavira Itir God uan aningagharir ekiam
sara izasa misevezir dughiam,
egh nguazir kamin itir ruaghateviba bar dagh
asighasighiva,

* **13:5:** Gumazir maba kamagh nighnisi, Hibrun akam, a “Nguazir kamin itir kantriba bar,” a dav geir puvati. Me ghaze, Hibrun akam kamaghin migei, “Kantrin kamra nguibaba bar an iti.” **13:6:** Joel 1:15 **13:8:** Onger Akaba 48:6; Aisaia 21:3

gumazamizir arazir kurabagh amiba me bar
me agivagham.

10 Dughiar kamın, mıkoveziba bar dar angazan-
garim mungeham.

Egh aruem otoghti, an angazangarim
mitarmegham,
eghti iakinimin angazangarim
puvatıgham.

11 Ikiavıra Itir God kamaghın migei,
“Gumazamizibar arazir kuraba nguazir kam
gizifa,
kamaghın amizi, ki men arazir kuraba ikar-
vagh, puv me damigham.

Gumazamizir uarira uan ziaba feba, ki me
dikabırıgham.

Gumazamizir igharaz darazi paza me gamua
uari feba,
ki paži me damigh men ifaghatir arazim
agivagham.

12 Gumazamizir bar avirim arıghiregham, eghti ki
vaghvaziba ateghti, me ikiam.

Egh ni kantri Ofirin golın bar aghuim burian
asaghásaghizi moghin,
ni me burian asaghasegham.

13 Dughiar kamın, ki Ikiavıra Itir Godın Gavgaviba
Bar Itim,

uan aningagharir bar dafam sara izam.

Egh ki overiam ko nguazim damichti, aning
nigham,

eighti nguazim isivagh uan danganim ategham."

14 Dughiar kamin, gumazamiziba bar puviram
atiatingiva aregham,
mati asizir atiam, gumazim ruarimin ghua a
gasasava amima,
an arav ghuzi moghin, me
arimangeham.

Egh mati sipsipbar garir gumaziba puvatizi, me
organigh pura tintinibar zui moghin,
me tintinibar ari uamategh pura uan
nguibabar mangam.

15 Eghti gumazir manam, apaniba an suira,
me uan midorozir sababar a biraghti, an are-
megham.

16 Eghti apaniba, borir iririviba, men amebabar
aghariha da me amikiva,
eghti amebaba ko afeziaba ganvira ikiti,
me boriba isi dagiaba itir nguazim
gapizti, me arimighiram.

Eghti apaniba men dipenibagh asighasigh, men
biziba okimiva,
men amuibar suigh, me abin arazir kurabar
me damuam.

17 Ikiavira Itir God ua ghaze,
"Ki, Midbar navibagh inivima, me Babilonia
misoghasa izi.
Me Babilonian silva ko gol bagha nighnigha
misoghasa izir puvati.

18 Me bar Babilonia agivasa nighnizim bar gavgafi.

Me gumazir igiaba uan pibar me gasiti, me arighiregham.

Eghti borir ekiaba ko muziariba, me men apangkuvighan kogham.”

19 E fo, Babilonin nguibar ekiam, a bar deragha nguibar ekiar mabagh afira.

Babilonian gumazamiziba, me uan nguibar ekiamin ziar aghuim bagha bar akonge.

Eghti God Sodom ko Gomora gasighasighizi moghin,
a Babilon gasighasigham.

20 Gumazitam ua nguibar kamin ikian kogham.

Eghti uaghan Arabian gumaziba izi uan averpenitam danganir kamin anesaraghan kogham.

Eghti sipsipbar garir gumaziba uan sipsipba inigh iziti,

da danganir kam in iriv iki avughsan kogham.

21 Nguibar kam pura danganir kinim gavaghti, asizir atiaba iziva an ikiam.

Eghti dimagarimin, kuaraziba dipenibar ikiam.

Eghti poneba uaghan ikiti,
memen atiaba uari akun nguibar ekiamin mangi izegh damuam.

22 Eghti, atrivibar dipeniba ko gumazir ekiabar dipeniba,

afiar atiaba izi dar iki, pura dapur ikiam.

Bar guizbangira, Babilon ikuvighamin dughiam,
a roghira izegha gifra.

13:19: Jenesis 19:24 **13:20:** Jeremaia 50:3; 50:39; 51:29; 51:62

13:21: Aisaia 34:14; Sefanaia 2:14; Akar Mogomem 18:2

14

Ikiavira Itir God uan gumazamiziba ua me iniam

¹ Eghti Ikiavira Itir God uamategh Jekopin ovavir boribar apangkuvigham. A ua bagh Israelia misevegham. Egh a men aku uamategh men nguazimra mangam. Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba izi me ko iki, men gumazamizibagh avagham.

² Guizbangira, Kantrin Igharazibar Gumazamiziba, Israelia inigh men aku uamategh Israelian nguazimin izam, kar Ikiavira Itir Godin nguazim. Eghti Israelia, gumazamizir kabar amuti, me pura Israelian ingangarir gumazamizir kinibar ottivigham. Fomira Israelia kalabus gatizir darasi, me datirighin, Israelian kalabuziabar aven ikiam. Me fomira Israelia dikabiragha paza me gami, me datirighin Israelian apengan ikiti, me me gativagham.

Atrivir bar gavgavir irizimin ighiam

³ Ia Israelia, Ikiavira Itir God ian mizazim ko dughiar kuram agivaghti, ia deravira ikiam. Igharaz darazi ia abirima, ia men ingangarir mitiabagh ami, eghit osimtizir kam, datirighin givagham.

⁴⁻⁵ Eghti Ikiavira Itir God kamaghin damighti, ia Babilonin atrivim ginighnigh ighiar dibovir akar kam damuam. Ighiar kam kamakin:

“Maia! Ia ganigh, atrivir gavgavim irigha gifa.

Manmagħin amizi, atrivir puvira atara uan ziam fer kaba iri?

- Ikiavira Itir Godra,
 paza gumazibagh amir gumazir kurar kabar
 gavgavim agifa.
- ⁶ Atrivir kaba pura gumazamizibar aningaghegha
 paza me gami.
 Egha me arazir kurabar kantrin igharazibagh
 amua, me gasighasighan avughsir puvati.
 Me dughieba bar, kantrin igharazibar atara
 osimtizir kuraba me ganiga me gatifa.
- ⁷ “Ezi datirighin nguazir kam'in ruaghateviba bar,
 avughsa navir amirizim'in iti.
 Dar gumazamiziba bar akuegha ighiabagh
 ami.
- ⁸ “Ezi Lebanonin kantrin ruarimin itir temer
 painba ko, temer sidaba, oregha fo,
 Babilonin atrivim aremegha gif'a.
 Kamaghin amizi, me uaghan bar akonge.
 Me ti ghaze, ‘Gumazitam ua iziva e okan
 kogham. Bar dera!’
- ⁹ “Gumazamizir Oveaghuezibar Nguibamin, me
 ni iniasa bar akuegha
 biziba akira iti.
 Danganir kam ti kamaghin migia ghaze,
 Ia gumazir aruaba, dikav.
 Ezi ia atriviba, ia uan atrivir dabirabiba
 ataghiragh.
 Ia bar izi gumazir izir kam batogh.
- ¹⁰ Me bar moghira ni dipov migirigiar kam'in ni
 damuam,
 ‘Maia, e kamaghin nighnisi,
 nin gavgavim ti bar en gavgavim gafira.

Ezi nin gavgavim datirighin bar givazi ni en
min iti.
Ni gavgaviba puvati.'

- 11 "Ni fomira kurkazir aghuibar uabin kurtima,
gumazamiziba gitaba misogha,
ighiabagh amua, nin ziar ekiam fe.
Ezi datirighin, ni Gumazamizir Oveaghuezibar
Nguibamin itima, nguazimin apiziba nin
dakozim gavagham.
Eighti ni me gisin dakuam.
Eighti kuruzir muziariba blanketin inimin
min ni avaragham.

- 12 "Ni fomira ziar bar ekiam ike.
Gumazamizibar damazimin, ni mati
mizarazibar anadir mikovezir overiamin
ikia isimin min iti.
Ezi noka, ni datirighin irigha gif.
Ni fomira midorozir gumazir gavgavim itim.
Ni kantrin aviriba agevir gumazim.
13 Ni ti kamaghin nighnisi,
Ki mikovezibagh afiragh, bar pin mar overiamin
mavanabogham.
Egh ki uaghan izi, notin amadaghan itir
mighsiar aseba iza uari akuvi naghin,
a gisin bar pin mar daperaghiv ikiam.
14 Ki ghuardabagh isin bar pin mar ghuanabogh,
Godin Bar Pin Itimin min ikiam.'

- 15 “Ezi noka, ni irigha gifa,
 ni bar vin mar magiri Gumazamizir
 Oveaghuezibar Nguibamin iki,
 egh ni bar apengan ikiam.
- 16 Egh nguibar kamin, oveaghuezir gumazamiz-
 iba nin apigh bar digavir kuram damigham.
 Egh me dikiravira nin gan kamaghin
 azaraghgam,
 ‘Gumazir kamra ti, nguazim gamizi a ivazvazima,
 kantrin igharazibar itir atriviba atiatia nisi,
 guisi?
- 17 Gumazir kamra ti, nguibar ekiabagh
 asighasighava, nguazim gamima,
 a nguazir kinimin oto?
 Gumazir kamra ti, kalabuziam gatizir
 gumazamizibar apangkuvizir puvatigha,
 me ataghizi,
 me uamategha uan nguibabar ghuzir puvati?
 Are, gumazir kamra!
- 18 “Atrivir igharaziba over dughiamin, gumaza-
 miziba bar deravira men kuabagh amua,
 mozir bar aghuibar me afi.
- 19 Ezi ni puvati.
 Nin kuam mati, gumazim temer aguam
 kurasa an anetugha anekunizi moghin,
 me nin kuam akunizima a mozim gi-
 raghu.
 Nin kuam tuavimin gumazir igharazir
 midorozimin ovengezibar kuabar pozimin
 apengan iti.
 Ezi gumazamiziba a dika ivemara mangi
 izegh gami.

Men duaba bar moghira,
 gumazir ovegha givazibar mozim'in, bar vi'n
 mar magiram.

20 Ni uan kantri gasighasigha,
 uan gumazamiziba misoghezi, me ariaghire.
 Kamaghin amizi, me atrivir igharazibar min de-
 ravira nin kuam akirigh,
 anefaghan kogham.

Atrivir kurar kamin boriba,
 nguazir kamin bar givaghti, bar deraghams.

21 Kamaghin, an boriba, ia bar da inigh izi,
 egh men inazir afeziabar arazir kuraba ikar-
 vaghsi,
 me misoghti me arighiregh.

Egħti men tav ua ikian kogh, atrivimin otogh, ua
 kantribar ganan kogham.

Egh ua nguazir kamin danganiba bar dar
 mangi
 nguibar ekiabar ingaran kogham.”

*Ikiavira Itir God
 Babilonia gasighasigham*

22 Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim kam-
 agħin migei:

“Ki Ikiavira Itir God, ki uabi dikavigh mangi Ba-
 bilonia misogħiha,
 me gasighasigh bar me agivagħam.
 Ki men tav ategħiġma a ikian kogħam.
 Bar puvati.
 Gumaziba ko, amiziba ko, boriba, bar
 givagħam.

23 Ki mati amizim uan bżiżi minn ġnejha
 mogħin,

kì uan bizim isi Babilon bar anevigh
anequivagham.

Kì Babilon damighti, mughuriar kuram itir begħ-
neazim bar anevaragħam.

Egħti asizir atiaba an ikiam.

Kì Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim,
kì mikemegħha għifa.”

*Ikiavira Itir God,
Asiriabagh asīghasigham*

²⁴ Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim kam-
aghin akar dikirizir mam gami:

“Bar guizbangira, bizir kì damuasa nighnigha
givazim,
kì a damuam.

²⁵ Asiriaba nan nguazimin iza, nan gumazamiz-
ibagh amizi,
me osimtizir bar ekiam ateri.

Asiriaba pamtemin Israelia abirima, me puvira
ingari,
mati bulmakaun mam, gumazim ter ararim
an tuem gatīgha, anebirima, a ingari.

Egħti Asiriaba, Israelien nguazir mighsiabar
ikivira ikīti,
kì me dikabin bar me righrigham.

Egh osimtizir ekiar Israelia aterir kam,
kì bar anequivagħam.”

²⁶ Nguazir kamin itir kantrin gavgaviba,
Ikiavira Itir God arazir kamra me damuasa
nighnigha għifa.

Kamaghin amizi, a me gasighasighasa
uan agharim ghufegha gara iti.

27 Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, kam-
aghin damuasa nighnigha gifä,
ezi tina an anogoregham?

A uan agharim ghufegha gifä,
ehti tav an agharim medagh magiran
iburagham.

*Ikiavira Itir God
Filistiabagh asighasigham*

28 Atrivim Ahas aremez iazenimin, Ikiavira Itir
God akar mam aningi. Akar kam kamakin:

29 “Ia Filistian gumazamiziba, ia oragh.

Aghorir ian misoghezir kam, a dipiriaghiri għiha
gifä, ehti ia bizir kam bagħ bar akongan
marki.

Gin kuruzitam ovegħti, kuruzir kuratam an dan-
ganim iniam.

Egh kuruzir kam, a kuruzir bar kuram
bategħti,
an aviżiba iki, egh mighi mangi izegħi
damuam.*

30 Gumazamizir onganarazibagh amiba, me de-
ravira ikiam.

14:28: 2 Atriviba 16:20; 2 Eghaghaniba 28:27 **14:29:** Jere-
maia 47:1-7; Esekiel 25:15-17; Joel 3:4-8; Amos 1:6-8; Sefanaia

2:4-7; Sekaraia 9:5-7

* **14:29:** Fofozir gumazir maba ghaze, Asirian atrivir mam aremezir dugħi min, Godin akam inigha izi
gumazim Aisaia, ti akar kam akuri. An akar isin zuir kamin
kamaghin migei, atrivir iħbariżza atrivir kamin danganim iniam,
ehti men arazir osimtizim kantrin iħbariżza arazibagh aningamim bar
ekvevham, egh atrivir kamin arazibagh afiraghm.

Gumazamizir biziba puvatiziba, me navir amirizim iniam.

Eghti ia Filistiaba, ki mitiriba azir dughiar bar ruarim amadaghti, a izam.

Eghti mitiriar azir kam, ian ikiavira itir varazira damuti,
me bar mitiriam bangin arighiri bar gevegham.

31 “Ia Filistian nguibar ekiaba ko, gumazamizir men itiba,
ia bar moghiram atiatingiva, nighiva akong puv aziva, pamtemin dim gan,
midorozir gumazir bar bizar dafam, notin amadaghan ikegha izi.
Me izima, mati avir miturim men girakirangin otifi.

Midorozir gumazir kaba, me midorozir gumazir bar gavgaviba,
ezi, men tav uabira gin izir puvati, me bar moghira uari inigha izi.”

32 E Israelia, e ganti, Filistian abuir gumaziba iziuarir akurvaghsen azangsighti,
e manmaghin men akam ikarvaghamb?

E kamaghin men akam ikarvaghamb,
“Ikiavira Itir God, Saionin nguibamin ingarigha a gamizi a tugha gavgafi.

Ezi an gumazamiziba osimtizir ekiaba me bativir dughiabar,
me a bagh mangi an aven modogh deravira ikiam.”

15

Ikiavira Itir God Moapia gasighasigham

¹ Ikiavira Itir God kantri Moap ginighnigha akar kam aningi:

Apaniba dimagarimin iza kantri Moapin otogha,
Arin nguibar ekiam gasighasisi.

Me ghua Kirin nguibar ekiam gasighasighizi,
Moapin kantri datirighin bar ikufi.

² Kamaghin amizi, Dibonin nguibar ekiamin
itir gumazamiziba, mighsiabar
ghuavanabogha,
asebar ziaba fer danganibar aziava ara iti.

Moapia bar fo, Nebon nguibar ekiam ko, Medeban
nguibar ekiam bar ikuvizima,
kamaghin me aningin apangkuvigha azi.

Me bar aning bagha osemegeha,
uan dapanir ariziba ko, ghuamasizir
arizibagh ise.

³ Egha azir korotiaba aghuigha,
nguibar ekiabar tuavibagh arui.

Marazi uan dipenibar avughsamin danganibar iti,
ezi marazi uari akuva itir danganibar iti,

Me bar puv azima, temeriba men damazibar iza-
ghira,
egha uaghira nguazim giri.

⁴ Hesbonin nguibar ekiam ko, Elealen nguibar
ekiamin itir gumazamiziba,
me uaghan bar puviram azi,

ezi Jahasin nguibar ekiamin itir gumaza-miziba, men azir akaba barasi.

Ezi midorozir gumazir gavgaviba uaghan ose-megha ara dei.

Guizbangira, Moapian gavgavim bar gifा.

5 Mevezika! Ki uaghan Moapian apangkuvigha, me bagha azi.

Ki garima, me uan nguibam ategha, ara ivemara

Soarin nguibar ekiam ko, Eklat Selisian
nguibar ekiam zui.

Me aziavira ghua Luhitin nguibar ekiamin
tuavimin ghuavanadi.

Egha me uan osimtzir ekiam ginighnigha pamtem
aziava ara

Horonaimin nguibar ekiamin tuavimin zui.

Ezi men ararem bar ekefe.

6 Me fo, Nimrimin dipam bar misingizi, an
apinimin itir oghevseviba uaghan misingi.

Me ghaze, Danganir kam, oghevseviba ko,
temeba ti uam an aghungan kogham.

7 Ezi Moapia uan nguibamin ikiava,
uari bagh akumakumizir bizir aghuiba, me
da saram ari.

Me kantri Moap ategha, Temeba Itir Dan-ganir Zarir tuavimin zui.

8-9 Bar guizbangira, me uarir akurvaghamin
ararem bar ekevegha

men kantrin danganiba bar dar ghu.

Eklaimin nguibar ekiam ko, Berelimin nguibar
ekiam ko,

kantri Moapin itir nguibar ekiar aviribar gu-mazamiziba, men ararem baraki.

Guizbangira, Moapian ghuzim Dimonin
dipam gizifa.
Ezi Ikiavira Itir God kamaghin migei,
A uam puv Moapia damigham.
Moapian arav ghueziba ko, kantri Moapin ikiavira
itir varazira,
a laionin bar kuram mikemeghti, a izi bar me
gasighasigham.*

16

¹ O Moapin atrivim, e Moapian gumazamiziba ara
iza Idomin nguibar ekiam Selan iti.
Eighti atrivim, ni sipsipin nguziba isi da
amadaghti, da Saionin Mighsiamin mangam.
Sipsipin kaba, Saionin Mighsiamin gumazamiziba
dar ganigh fogh suam,
e uam dagiaba takisin min me daningam.
Gumazir sipsipin kaba inigha zuiba,
me gumazamiziba puvatizir danganimin zuir
tuavimin mangi, Jerusalemin otivigham.
Jerusalem, Saionin guivimin ababanim
gami.

² Egh me kamaghin Judan gumazamizibav mikim,
Apaniba en nguibabar en agirazi,
e ara ghua Arnonin Fanemin miriamin ikia,
deragha itir puvati.

E mati kuarazir nguziba uan mikonimin
suaghiregha
pura tintinibar ruarimin aven arui moghin,

* **15:8-9:** Vezin kam, Hibrun akam deragha migirigiar kamin
mingarim abighizir puvati.

e ara pura tintinibar arui.

³ Ezî, e kamaghsua, ia en akaba tuisighîva, kotin
aven guizîn arazimîn gin mangî en akuragh.

E kamaghîn ifonge, ia en danganir
mogomemîn min otogh.

E mati gumaziba temer ekiamîn apengan mangî¹
aruer dafamîn mizazimîn uari muegh, an
orangtizimîn ikiam moghin, e izî ian kantri
uari mongam.

En apaniba en nguibabar en agîrazîma, e
datîrîghîn pura guighav iti.

Kamaghîn, ia ua e isi, apanibar agharim datîghti,
me izî pazi e damuan marki.

⁴ E uari, e Moapian gumazamizir aragharuiba, ia
e ateghti,
e izî ian tongîn ian nguazimîn ikiam.

Egħti ia en ganiva e muegħti,
en apaniba e gasighasighan kogħam!

“E fo, osimtîzir datîrîghîn e bativir kaba għivagħti,
en apaniba en kantri ategħ mangî ua pazi e
damuan kogh,

⁵ Egħti danganir kamîn, atrivir mam otogħam.
A Devitîn ovavir boribar gumazir mam.

Egh a uan gumazamiziba bar men apangkuvigh,
egħi zurara guizîn arazimîn gin mangî men
ganam.

A uan gumazamizibar osimtîziba baragh, egh
zuamira me tuisigh me akirmigham.

Egh a zurara arazir aghuibar amus ġavgav-
igham.”

6 Ez̄i Judaba Moapian akar kam baregha, me kam-agħin uarira uariv gei,

“E Moapian arazir uari febar eghaghaniba baregha gifa.

Me puv ifaghata uarira uan ziaba fa, migirigiar guar aviribagh ami.

Me ghaze, me uarira ikia, gumazamizir igharazibagh afiragħha, me dipofi.

E fo, Moapia me gumazamizir ifariba.

E nighnizir gavgavim men akabar ikian kogħam.

7 “Kamagħin amizi, e Moapian gumazamiziba ategħti,

me uan kantrin osimtizim ko mizazim bagħ-aziva arangam.

Me fomira Kirheresin nguibar ekiamin ikia, wainiñ ovizir midiarir me apuzizir aghuiba api.

Men bizir aghuiba, da bar mogħira ikuvigha gifa, kamagħin amizi, me datir ġiġin dagħer aghuir kabagh nighnigha, bar uarir apangkuvighav arai.

Mevzika!

Gumazamiziba bar men apangkuvigh me bagħ-aziam.

8 Me uaghan uan wainiñ azenir aghuir Hesboniñ nguibar ekiam ko, Sipman nguibar ekiamin boroghira itibagh nighnigha, dar apangkuvavira iti.

Kantrin igharazibar atriviba fomira, wainiñ azenir kabar wainiñ dipabar amasa bar ifonge.

Ezi wainin dípar kaba me gamima, me bar ongani.
 Ezi wainin azenir kaba datirighin, bar misigha
 ikuvigha gifa.

Moapia fomira wainin azenir bar avíriba ike,
 da Hesbon ko Sipman nguibar ekiamningin
 ikegha,
 ghua notin amadaghan Jaserin nguibar
 ekiamin ghua, aruem anadi naghin itir
 gumazamiziba puvatizir danganimin
 tu.

Egha magħira ghua Amangsizim Itir Dípar
 Akarem girigha
 ghua vongin aruem uaghiri nagħin tu.

9 “Ki Jaserin nguibar ekiam ko, Sipman wainin
 azeniba bagħha azi.

Ezi nan damazir temeriba uaghan Hesbon ko,
 Elealen nguibar ekiamning gisin iri.

Ki fo, ia bar ikuvigha gifa,
 kamagħin amizi, ian gumazamiziba wainin
 azenibar mangi,
 wainin ovizir andiziba kuarsi bar akuegh
 dim ivemar mangigh izegħi damuan
 kogħam.

10 Wainin azenir kaba, da fomira bar puvira be,
 ezi gumazamiziba da kuarir dugħiamin, me
 bar akonge.

Ezi datirighin bar akongezir arazir dimdiar
 kam gifa, ezi gumazamiziba ua bar
 akongegħamin igħiabagh amir puvati.

Ezi gumazamiziba uam wainin itarir ekiamin,
 wainin oviziba mirmirir puvati.

Ikiavira Itir God men akaba dukuagha, me
bar akongezir arazir dimdiar kam agifa.

¹¹ Kamaghın amizi, ki Moapia ko, Kirheresin
ngubar ekiamin gumazamiziba bagha nan
navim bar oseme.

Gumazimin navim bar osemegha gita
misogha ighiar amirizibagh ami moghin,
nan navim bar oseme.

¹² Moapian gumazamiziba uan asebar ziaba fasa
mighsiabar ghuavanega,
dar dipenibar aven dar dei.

Me arazir kabagh amua pura uan gavgaviba agefi.
Ezi men arazir kam tong men akurvazir pu-
vati.”

¹³ Moapia ikuvighamin migirigar kaba, Ikiavira
Itir God bar fomiram dagh amigha gifā.

¹⁴ Egha Ikiavira Itir God datirighın ua kamaghın
migei, “Moapia uan bizir aghuiba sara bar
givaghamin azenir 3plara iti. 3plan azenir
kabanang, dar arueba ki vaghvagha, bar
deraghavira da medi. Ezi namba 3in azenimin,
ki mikemezi moghin ki bizir kabar amuam.
Moapin ziam datirighın bar piñ iti, egh a gin bar
givagham. Gumazamizir bar avirim datirighın
kantri Moapin iti, eghti men kantri ikuvamin
dughiamin, gumazamizir varazira an ikiva
gavgaviba puvatigham.”

17

*Ikiavira Itir God, kantri Siria ko Israelia
gasighasigham*

¹ Ikiavira Itir God Damaskusin nguibar ekiam ikuvighasa akar kam aningi. A kamaghin migei:

“Ia oragh! Apaniba Sirian kantrin nguibar ekiam
Damaskus gasighasigham,
eghti a bizir kuraba akurir danganir pozimin
otogham.

² Gumazamizitaba uam Aroerin Distrighin
nguibabar ikian kogham.

Egħti an nguibaba, pura sipsipbar dangani-
bagħ avagħam.

Egħti a ua dar amuti, da atiatingamin gumaz-
iba puvatigham,
kamaghin amizi, sipsipin kaba deravira
ikiam.

³ Apaniba, kantri Israelin nguibar gavgavibagh
asighasigh,

egħi uaghan Damaskusin gumazamizibagh
gativagħam.

Datirighin kantri Israel ko Siria, aning ziar eki-
amning itima,

gumazamizir avirim aningin iti.

Egħti kantrin kamnning bar ikuvighti, gumaza-
mizir varazira ikiam.

Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim,
ki mikemegħha gifा.”

⁴ Ikiavira Itir God ua kamaghin migei,

“Dugħiar kamin, Jekopin ovavir boribar ziar
ekiam givagħam.

Men bizir aghuir bar aviriba ko, gumazamizir
bar avirim givagħam,

eghti men kantri biziba bar puvatigh
pura ikiam.

Egha mati arimariam gumazir gavgavir
dafam batozi,
a bar agharim gura.

⁵ Israelia datirighin bar avirasemegha,
mati witba Refaimin danganir zarimin bar
puviram otifi.

Egħti apaniba me gasighasigh givagħamin
dughħamin,
me bar avirasemegħan kogħam,
mati me azenimin witba akoregħha givazi,
witin vagħvaziba mītivighav iti.

⁶ Egha me mati, temer oliv, gumazim aghorim
inigha a misogħa olivin ovizir aviriba ini,
ezi datirighin olivin ovizir puningra an
ghuamin itima,
ovizir vagħvaziba an aguabar iti.

Ki Ikiavira Itir God, Israeliān God,
ki mikemegħha gifa.”

⁷ Dugħiar kamien, gumazamiziba navibagh iragh,
Israelin Godin ziam fi nighnizir gavgavim an
ikiam,

a Godin men ingarizim,
a Israeliān Godin Bar Zuezim.

⁸ Egh me uamategħ uari ingarizir ofa gamir dakoz-
iba bagħħiġ mangan kogh,
egħi ua aser amizim Aseran ziam fan kogh,
egħi temer guarir aser amizim Aseran
nedazim itiba, dar ziaba fan kogħam.

Egh pauran mugħuriar aghħuiム zuim is-
i

aser amizim Asera bagh me ofa gamir dakoz-
ibar uam a tuan kogham.
Me uari uan dafaribar ingarigha asebar ziaba fer
bizar kaba,
me bar da agivagham.

9 God Israel gasighasighamin dughiar kamın, men nguibar ekiar gavgaviba, bar ikuvigh pura ikiam, da mati nguazir kamın fomira ikezir darazir nguibabar min ganam. Israelia fomira misoghasa izima, me uan nguibaba ategha are, ezi nguibar ekiar kaba pura mighsiabagh isin itima, ruarim ada avara.*

10-11 O Israelia, God ian akurvazir бизir kam, ia a ginighnizir puvati.
Dughiar kurabar, a mati dagiar bar ekiam, ia ghua an aven uari mogu deravira iti.
Ezi bar guizbangira, ia a gin amadagħha bar a ginighnizir puvati.
Ia igharaz darazir asebar ziaba fava, ia ghaze, aser kaba ian akuragħti, ia deravira ikiam.
Egh ia mizaziba ko arimariaba iki bar ikuvigh deragh ikian kogh, egh uamategħ deragħamin tuaviba puvatigham.
Mati ia wainin azenim oparigha, wainin ikarizibar dafaribar gari, da zuamiram akimariiba otivima, ia bar akonge.

* **17:9:** Vezin kam, Hibrun akam deragħha migirigħiar kamín mingarim abighizir puvati.

Ezi ia dar dagheba inighan kogham. Puvati.
 Wainin ikarizir kaba misighti, azenim bar iku-vigham.

God kantrin gavgaviba dikabira

12 Ia niginir ekiar kam baragh!
 Kar kantrin aviribar midorozir gumaziba uari akuvir niginim.

Men niginim mati, ongarim pamtem iza dadarimin dipiraghira tingazi.

13 Apaniba mati, aperiār dafam aforegha izi.
 Eghti God men atariva pamtem me mikemeghti,
 me uamategh ari uan nguibabar mangam.

God men agiraghti, me pura mangam,
 mati aminim mighsiabar dikavigha,
 raizin misevibagh varazi, da pura tintinibar zui,
 egha mati aminir dafam pamtem iza,
 nguazir mineziba avizi da tintinibar ghuavanadi.

14 Guaratizibar, apaniba iza nguibam korima,
 gumazamiziba bar atiatingi.

Egha mizarazibar me itir puvati.

God, arazir kamin, en apanibar tuaviba apirima,
 me iza pazav e gamua,
 en biziba okeir puvati.

18

Ikiavira Itir God, akam Itiopian kantrin iti

1 Itiopian kantrin dīpabar vongin itir gumazamiziba, mevzika!

Nguazir kamin apizir aviriba an ikia, mīgha mangin izegħi gami.

2 Me uan abuir gumaziba amadima,

me ighuruniba inigha, da ikegħa botbar ingarigha, dagħi apiagħha Nailin Fanemien uaghiri.

Ia Itiopiabar abuir gumaziba, ia zuamira zuir gumaziba,

ia uamategh uan kantrin gavgavim in mangi, kantrin dīpar aviriba itim.

Kantrin kamin itir gumazamiziba, me bar ruar-igha, mīkarziba bar dera.

Ezi ian kantrin kam, midorozim in ziar ekiam iti,

ezi kantrin igharaziba bar an atiatingi.

3 Ia gumazamizir nguazir kamin ruaghatev im bar an itiba, ia bar oragh.

Ia ganti, me ababanitam mīghs iabar a kuaza-ghti, ia deraviram an gan.

Egh ia oragħti me sīghatam giviti, ia kuariba arīgh deragh a baragh.

4 Ikiavira Itir God kamaghin na mīkeme,

“Ki uan Nguibam in ikiava, gumazamizibar arazzibar gara,

puram aghumra ikia men gari.

Egha ki me gasighasighasa navim dikkavir puvati.

Ki me mizua pura nimirā iti,

mati aruem nguazim gisiraz iż-żma, an fe-fem għuavanadi.

Egha ki mati dagheba iniamin dughiam roghira
izima,
ghuariaba dimagaribar iza azenibagh iri
moghin,
ki nimira ikia me mizuavira iti.”

⁵ Guizbangira, kantrin kam bar gavgafi,
mati wainin ikarizim deraviram otogha, an
akimariba otivigha irezi,
wainin oviziba kiran oveghangin aniam.
Gumazim aningaghegha wainin ovizir ghuariba
itir aguam atuzi a irizi moghin,
God kantrin kam gasighasigham.*

⁶ Ikiavira Itir God apaniba amadaghti,
me izi kantrin kam bar a gasighasigham,
eghti kantrin kam in midorozir gumaz-
ibar kuaba pura tintinibar nguazim
gireghiv ikiam.

Eghti kuarazir isaba ko, ruarimin itir asizir atiaba
izi men kuabar amam.
Aruemin dughiamin, isaba izi dar amiti,
orangtizimin dughiamin, ruarimin itir
asizir atiaba izi kuar kabar amam.

⁷ Dughiar kam in, Itiopian kantrin gumazamiziba
bizar bar aghuiba inigh mangi
Ikiavira Itir God in Gavgaviba Bar Itim
daningam.
A kantrin gavgavim. A kantrin dipar bar
aviriba itim.

Kantrin kam in itir gumazamiziba bar ruarigha,
mikarziba bar dera.

* **18:5:** Gumazir maba kamagh nighnisi, vezin kam kantri Itiopian
migei. Ezi gumazir igharaziba ghaze, a kantri Asirian migei.

Egha kantrin kam, midorozimin ziar ekiam
iti, ezi kantrin igharaziba bar an atiatingi.
Egħti me uan bizir aghuiba inigh izi Saionin
Mighsiamin izam.
Ikiavira Itir God, ua bagħha danganir kam
amisefe,
egħti gumazamiziba an izi, an ziam fam.

19

Ikiavira Itir God Isipia gasighasigham

¹ Isipia bar ikuvighasa, Ikiavira Itir God akar
kam me bagħha an anġi.

“Ia gan! Ikiavira Itir God ghuariam gisin aper-
aghav ikia,
ivegħha akīgħa Isipin kantrin izi.
A izi otogħamin dugħiamin, Isipian aseba, bar
puvira nighti,
Isipian gumazamiziba bar puvīram atiat-
ingħi,
gavgaviba amiragh magiřiġħ bar
għiġi.

² Egha Ikiavira Itir God kamaghix migei,
“Ki Isipian navibagh inivt, me uarira uariv
sogħam.

Aveghbuuba uarira uariv sogħtima,
namakaba uarira uariv sogħam.
Isipian nguibar ekiaba uarira uariv sogħtima,
provinsba uaghan uarira uariv sogħam.

³ Ki Isipia damighti men gavgavim għiġi,

me okam nighnighiwa,
 bizar me damuasa nighniziba, me dar
 amuan kogham.

Egh me uan asebar azangti, da ti men akur-
 vagham.

Egh me mangi, gumazir oveaghuezibar du-
 abar azangsigham,
 me bizar manam damuam.

Me imezibagh amir gumaziba ko kukunir gu-
 mazibar nighnizibagh foghsı
 men azangsigham.

⁴ Ki Isipia isiva, atrivir kuratamin agharim
 datighti,
 a men ganam.

A gumazir bar aningaghezim,
 a men gan, deragh me damuan kogham.

Ki Ekiam, ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar
 Itim,
 ki mikemegha gifa.”

⁵ Eghti Nailin Fanem bar dakegh magiriti,
 nguazim otogh bar misingigham.

⁶ Daghurir dipar izava Nailin Fanem giniviziba,
 aghumra daka uaghirma, mughuriar kuram
 otifi.

Eghtima ogheba ko ighurunir dipamın
 itiba bar misingigham.

⁷ Eghti me fanemin miriam ko an akamin
 boroghın oparizir dagheba misingtı,
 aminim vang bar da inigh mangigham.

⁸ Eghti gumazir Nailin Fanemin osiriba isiba,
 uam osiribar guan kogh, uan iver ekiaba
 akuniva osiriba inian kogham.

Kamaghin amizi, men naviba bar osemeghti,
me aziva arangam.

⁹ Eghti korotiabar ingarir biziba
uam otivan kogham.

Eghti gumazir iniba nuaviba ko amizir korotiaba
isaiba,
me bar amiragh, bar osemegh puviram
aziam.

¹⁰ Egheti Isipian gumazir dapaniba bar ikuvighti,
dagħiaba bagħha ingarir gumazamiziba,
men navir averiaba bar me
basemegħam.*

¹¹ Soanin nguibam iñ gumazir ekiaba, me gumazir
onganiba.

Ezi gumazir nighnizir aghuiba Isipin atrivim
ganidiba, me migirigiar kuraba a ganid.

Fofozir gumazir kaba vaghvagħha atiatir
puvatīgha kamaghin Isipian atrivim gifara
uari fa migia ghaze,

“Ki fofozir gumazibar ġin zuir suren gumazibar
mav.

 Ki fomira itir atrivbar ovavir borimra!”

¹² Egha me managh uan fofoziba moegħha,
Ikiavira Itir Godiñ Gavgaviba Bar Itim, Isipia
damuamin bizibar gun ni mikemezir pu-
vatī?

 Bar puvatī.

¹³ Soanin nguibam ko, Memfis iñ nguibar ekiam,
anġiġiġum iñ gumazir ekiaba,
me gumazir onganiba.

* **19:10:** Hibrun akam deragħa migirigiar kamin mingarim abighixi puvatī.

Ezi Isipian gumazamizibar gumazir dapanir ekiaba,
me uaghan deragha kantrin garir puvati.

¹⁴ Guizbangira, Ikiavira Itir God, Isipian nighnizim
gasighasigha gifa.

Bizir kam bangin, Isipia amir biziba, bar ikuvigha ghua,
mati wainin dipar onganim amezir gumazim uan mimizim dikaragha, atam irighai.

¹⁵ Gumazitam kantri Isipin akuraghti, a deragh ikian kogham.

Gumazir ekiam o pura gumazir kinim,
a bizitam damuan kogham.

*Ikiavira Itir God Isipia iveau kuram me daningti,
me navibagh iragham*

¹⁶ Gin izamin dughiamin, Isipia kamaghin osimtiziba ateriva, me Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itimin ganti, a me misoghsu uan agharim ghufeghti, me amizibar min bar atiatigh nigham.

¹⁷ Egh dughiar kamin, Isipian gumazamiziba oraghti, me kantri Judan ziam diboroghti, me Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim ko a damuamin bizibagh nighnigh, bar moghiram an atiating nigham.

¹⁸ Dughiar kamin, Isipian gumazamizir an 5plan nguibar ekiabar itiba, me Hibrun akam mikimam. Egh nguibar ekiar kabar itir gumazamiziba, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim baghvira iki an apengan ikiam. Nguibar ekiar

kabar mam, me ziar kam a darigham, “Aruemin Nguibar Ekiam.”[†]

19 Eghти dughiar kamin, Isipin kantrin tongin, Ikiavira Itir Godin ofa gamir dakozir tam ikiam. Eghти me uaghan Isipin kantrin mitaghniamin, Ikiavira Itir God baghavira itir dagiar dipenir akinir mam asaraghti, a tughiv ikiam.

20 Dagiar dipenir akinir kam ko, ofa gamir dakozir kam, Isipin nguazimin ikiti, gumazamiziba aningin gan, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim ginighnigham. Eghти apaniba izi pazi me damuamin dughiamin, me Ikiavira Itir Godin dimti, an Akurvazir Gumazitam amadaghti, a izi men akuragh ua me iniam.

21 Eghти Ikiavira Itir God uabi isi Isipian akaghti, me a gifogh suam, a uabi Ikiavira Itir God. A kamaghin damichti, Isipia bar deragh a gifogh, an ziam fi, uan asiziba tuer ofaba ko witin oviziba tuamin ofaba, da inigh a bagh mangam. Egh me akar dikirizibar a damuva, egh me damuasa mikemezir bizibar amuam.

22 Bar guizbangira, Ikiavira Itir God ivezir kurram Isipia daningam. Arazir an amir kamin, a men arazir kuraba akirmighassa. Eghти gin me navibagh iragh uamategh Ikiavira Itir God bagh mangiti, a men azangsiziba baragh, me damuti, me ghuamaghegh deravira ikiam.

23 Dughiar kamin, tuavir ekiar mam Isipin kantri ko Asirian kantrin tongin ikiam. Eghти Asiriaba daru Isipin kantrin mangiti, Isipia daru

[†] **19:18:** Akinafarir ghurir maba Hibrun akamin ziar kam iti, “Aruemin Nguibar Ekiam.” Ezи maba ziar kam iti, “Ikuvighamin Nguibar Ekiam.” **19:23:** Aisaia 27:13; 35:8; 62:10

Asirian kantrin mangam. Eghti kantrin kamningin gumazamiziba Ekiamin ziamra fam.

²⁴ Eghti dughiar kamin, kantri Israel, Isipin kantri ko Asirian kantri, me roroabar otogh uari inigh deraghvira ikiam. Eghti God me bangin, nguazimin itir kantriba bar, dar gumazamiziba bar deragh me damuam.

²⁵ Egh Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, bizir aghuiba me daning kamaghin mikimam, "Isipia, ki deravira ia damuam, ia nan gumazamiziba. Egh ia Asiriaba, ki deravira ia damuam, ia gumazamizir ki uabi ingariziba. Egh ia Israelia, ki deravira ia damuam, ia gumazamizir ki ua bagha miseveziba."

20

Aisaia amizir arazir kam, a God damuamin bizim akakasi

¹ Asirian Atrivim Sargon migeima, an midorozir gumazir dapanir ekiam, Asirian midorozir gumaziba inigha ghua Filistian kantrin aven, Asdotin nguibar ekiamin misosi. Ezzi azenir kamra, God akar kam Aisaia ganingi.

² Ikiavira Itir God fomiram Emosin otarim Aisaia, arazir kam damuasa a migia ghaze, Aisaia azir korotiar an aghuiziba adegh bibiamra iki, egh uan dagarimin, dagarirasuuba suegh pura suer kinibar daru. Ezzi Aisaia Ikiavira Itir Godin akam baregha, a mikemezi moghin ami.

³ Ezzi gin, Ikiavira Itir God kamaghin migei, "3plan azenir kaba bar moghira, nan ingangarir gumazim Aisaia, korotiar tam ko dagarir asua tam aruzir puvatigha, puram arui. Ezzi an arazir an

amizir kam, a bizir bar kurar Isipin kantri ko, Itiopian kantri bativamin ababanim.

⁴ Eghti Asirian atrivim mangi, kantri Isip ko kantri Itiopia misogham. Egh a kantrin kamningin gumazamizir igiaba ko, gumazamizir ghuriba inigh mangi kantrin igharazir tamin me kalabuziam darigham. Egh me mangamin dughiamin, me korotiaba ko dagarirasuataba aghuighan kogham, me pura daruam. Me pura bibiabara iki, bar aghumsigham.

⁵ Gumazamiziba kantri Itiopia ko kantri Isipin gara men ziamning fa ghaze, Aning ti en apanibav soghsı en akurvaghama, egh me guizbangira digavir kuram damigh, bar aghumsigh, naviba bar ikuvigham.

⁶ Dughiar kamin, Filistian gumazamizir ongarir miriamin itiba, me kamaghın uarira uariv kimam, ‘Maia! E kantrin gavgavir kamning, en akurvaghasa, e aningin azaragha ghaze, me en akuraghtima, Asiriaba ua izi e gasighasighan kogham. Ezı ia gan, kantrin kamningra datırıghın ikufi. Ezı e Asirian midorozir afuziba gitavıraghan tuaviba ua puvatı.’”

21

Ikiavıra Itir God, Babilonin nguibar ekiam gasighasigham

¹ Ikiavıra Itir God, Babilon ikuvighamin akar kam aningi, an ongarimin boroghın gumazamiziba puvatızir danganimin iti.

Ia oragh, osimtizir bar dafam ko, bizibagh asighasızir arazim me batogham.

Apaniba izi mati, aminir bar gavgavim,
 Negevin danganim, a sautin amadaghan
 itir gumazamiziba puvatizir danganimin
 ikegha,
 pamtem ivegha iza bizimin min nguazim
 avigha izi.
 Gumazamiziba puvatizir danganir kam, gu-
 mazamizibagh amima
 me bar atiati.*

- ² Ezi God bizir bar kurar mam nan aka, ki ire-
 bamin min garir bizimin, an gani.
 Ki orazi, Ikiavira Itir God kamaghin migei:
 “Babilonia, me gumazamizibagh ifara paza me
 gami darasi.
 Egha me arazir kam gamima a ghua bar ekefe.
 Kamaghin amizi, ia kantri Elamin itir midorozir
 gumaziba,
 ia izi Babilonia misogh.
 Eghti ia Midian kantrin midorozir gumaziba,
 ia izi nguibar ekiar kam an ekiarugh.
 Ki osimtizir Babilonia gumazamizir igharazibagh
 anidiba agivagham.”

- ³ Irebar kam na gamima, ki bar atiatigha
 aguaghfagha,
 mati amizim borim batasa mizazim isi
 moghin,
 ki mizazir bar dafam isi.
 Ki bar atiatigha nan nighnizim bar ikufi,

* **21:1:** Hibrun akamin ziar kam Babilon itir puvati. A ghaze,
 “Danganir midiarir kinir ongarimin boroghin itim.” Ezi a mati
 Babilonin akar isin zuim.

egha ki bizitamin ganan bar aghuagħa,
akatam baraghān bar aghua.

4 Nan dapanim oġġanizi,
nan mīkarzim atiatim bangin nisi.
Aruem iraghugħha givazi, aminirbīrim nguibam
avaraz i-dughija,
ki Zurara guaratiziba bagħha bar ifonge.
Ezzi datirighin puvati, aminirbīrim otozi irebam na
għamima,
ki bar atiatingi.

5 Ki irebar kamin garima,
gumazamiziba isar dafam damuasa biziba
akiri.
Egha me inir dafaba nguazim in da ghuanizi
gumaziba dagh apiagħha dagħeba ko dipaba
api.
Ezzi gumazir mam zuamira iza kamaghlin
dei,
“Ia gumazir aruaba, apaniba izegħha gifा.
Ia dikavigh uan mīdorozir oraba asigh
mīsogħsi gan.”

6 Ezzi Ekiam kamaghlin na migħiha ghaze:
“Ni apaniba bagħ-ġanamin ganamin gumazitam
amisevegħti,
a tugh gavgavigh gan ikki.
Egh a biziż manam in ganigh,
ni mikkimam.
7 Egh a ganti, gumazim karis daperagħti, hoziar
pumuning a geku iżi mangiżi, maba kam-
aghira aning tiġi izam.

A gumazibar ganti, me donkiba ko, kamelbar
 apiagh izam,
 eghti, a bar deravira ganiva, kuarimning atigh
 oragham,
 bizir tizimram otivam.”

- ⁸ Ezî apaniba bagha garir gumazir kam,
 laionin min tiarir dafam akara, pamten kam-
 aghin dei,
 “Ekiam, ki arueba ko diimagariba bar, apaniba
 bagh ganamin danganir kamin tughav ikia
 bar deravira me bagha gara iti.
⁹ Egha ki datirighin gumazibar garima,
 gumazim karis gaperazi hoziar pumuning a
 gekuigha izi, ezî maba kamaghira aning
 tîva izi.”

Egha gumazir kam ua kamaghin mîgei:
 “Babilon ikuvigha gifâ, a ikuvigha gifâ.
 Ezî men asebar marvir guaba nguazim
 giregha
 bar misaraghire.”

- ¹⁰ Ezî ki ghaze:
 “O ia nan gumazamiziba, ian apaniba ia misoke,
 mati gumaziba witin ovizibav sosi.
 Ezî ki datirighin, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar
 Itim na ganingizir akam,
 ki ia mikemegha gifâ,
 kar Israeliyan God.”

*Godin akam inigha izir gumazim, Idomian
 azangsizim ikara*

11 Ikiavira Itir God, Duman nguibar ekiamin otivamin bizibar gun migei.

Idomian kantrin itir gumaziba dia kamaghin azangsisi,

“O apaniba bagha garir gumazim, dimagarim manadizoghin givagham?

A bar guizbangira, dughiar manamin givagham?”[†]

12 Ezi ki apaniba bagha garir gumazim, ki kamaghin men akam ikaragha ghaze,

“Aminim tiragh izam, ezi datirighin dimagarim ikiavira iti.

Egħiż ia uam azangsighsi,
ia uamategh iziż azang.”

Ekiām Arebia gasighasigham

13 Arebia bar ikuvighasa, Ekiām akar kam aningi.

Ia Dedanian gumaziba, ia kamelin bizibagh apī-
agħa,

danganir dipaba puvatizibagh aruava, biz-
ibagh iveza da amadi.

Egh ia ari mangi
Arebian ruarimin danganir dipaba
puvatizim in muegham.

[†] **21:11:** Hibrun akam, ves 11 ko 13, aningin mingarim bigha mikemezir puvati. Gumazir maba ghaze, Duman nguibar ekiām, a Arebian nguibar ekiām mam. Jenesis, sapta 25:13-15, ziar kam Duma, a ziam Tema ko Kedar ko iti. (Ni saptan kamin ves 14-16 in gan.) Ezi ves 11 uaghan kantri Idomien migei. Kamaghin amizi, gumazir maba ghaze, vezin kamin ziam Duma a kantri Idom.

14 O ia Teman nguazimin itir gumazamiziba, ia dikavigh mangi,
gumazamizir kuariba bar puv me pírir kaba,
ia dipaba inigh me bagh mangi.

Ia Teman gumazamiziba,
gumazamizir ruarimin arav ghuezir kaba,
ia dagheba inigh me bagh mangi.

15 Men apaniba m̄idorozir sababa ko, piba inigha
iza puv me misosi, kamaghin amizi,
me are.

16 Ez̄i Ekiam kamaghin na mikeme, “Kedarin
nguibar ekiamin itir gumazamiziba, uan bizir
aghuiba sara bar ḡivaghamin azenir bar vamira
iti. Ki bar deravira azenir kam̄in dughiaba vagh-
vagha da medi, egh azenir kam ḡivamin aruer
kamra, ki me damuasa mikemezir bizibar me
damuam.

17 Kedaria, me m̄idorozir gumazir bar gavgav-
iba, egha me pibar misoghan bar fo. Egh me bar
ḡivaghti, m̄idorozir gumazir buangningra ikiam.
Ki Ikiavira Itir God, Israelian God, ki mikemegha
gifa.”

22

*Ikiavira Itir God, Jerusalemin gumazamizibar
atari*

1-2 Ikiavira Itir God, Irebamin Min Garir Biziba
Oтивамин Danganir Zarim bagh akar kam aningi.

Ia Jerusalemin itir gumazamiziba, ia bar man-
maghira nighnigha,
dia niginir dafam gamua, egha bar akonge?

Ia uan dípenir inogoribar ghuavanega pamtem
deima,
ian niginim nguibar ekiamin ruaghateviba
bar dar ghu.

Ian gumazir ariaghireziba,
me midorozir gumazir gavgavibar min
misoghava ariaghirezir puvati.*

³ Ia fo, ian midorozir gumazir dapaniba ara bar
saghon ghue.

Ian gumaziba uan apanibar midorozim ikar-
vaghan piba ko biziba puvati.

Kamaghin amizi, apaniba men apigha
zuamira bar moghira men suiki.[†]

⁴ Kamaghin ki ia migei,
Ia nan navim damutti,
a nimira ikisi damuan marki.

Nan navim bar ikuvizi ki azia iti,
kamaghin amizi, ia na ateghti ki uabira ikiam.

Nan gumazamiziba bar ikufi,
ezi ki me ginighnighav arai.

⁵ Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, nan
Ekiam,
an osimtzir guar aviriba ia bativamin
dughiam amisevegha gifa.

* **22:1-2:** Asiriaba iza Jerusalem ekiaruzir dughiamin,
Jerusalemin gumaziba Asiriabar atiatigha tuivigha gavgavigha
me ko misoghezir puvati. Jerusalemin gumazir maba arasava
ami, ezi Asiriaba men suigha me misoghezi me ariaghire. Ezi
marazi nguibar ekiamin aven ikia arimariaba ko mitiriam bangin
ariaghire. † **22:3:** Hibrun akam deragha migirigiar kamin
mingarim abighizir puvati.

Osımtızir kaba, Irebamin min Garir Bizi-
bar Garir Danganir Zarimin ia batı-
vam.

Dughiar kamin, apanir bar avirim iziva pamtemin
dimiva ivemar mangi izegh damuti,
ia digavir kuram damigh onganigham.

Egh me nguibar ekiamin divazir gavgavim akarti,
ia atiatingti, ian dimdiam bar saghon mangi
mighsiabar tugham.

⁶ Elamın kantrin midorozir gumaziba, me piba ko
baribar suiki,
egha me misoghasa hoziaba ko karisba sara
izi.

Ezi Kirin nguibar ekiamin midorozir gumaziba,
me misoghasa uan oraba sara izi.

⁷ Misoghamin karisba ian danganir zarir bar
aghriba bar dagh izefe.

Ezi midorozir gumaziba hoziaba mikirvazir
karisbagh apiagha,
men nguibar ekiamin tiar akabar
otivigha givagha misoghasa gara iti.

⁸ Ia fo, Ikiavira Itir God,
ua kantri Juda gehuva an garir puvati.

Ia fomira kamaghın fo,
ia misoghamin bizir avıriba isa dípenir me
kamaghın diborim gatı,
Lebanonın Ruarir Pızimin Temebar In-
garizir Dípenim.

Ezi ia ti datırıghın ghaze, apaniba izi ia ko
misoghti,
ia misoghamin bizir kaba ian akuraghti,
ia deraghvira ikiam.

9-10 Egha ia kamaghin gari, Jerusalemin dagiabar
ingarizir dīvazir bar mītiar gavgavim,
an danganir avīriba akuaghiregha ikuvigha
iti.

Egha ia Atrivim Devitīn nguibar ekiam Jerusalem,
ia an dīpeniba bar da menge.

Egha ia dīpenir maba akaraghārigha
dar dagiaba inigha nguibar ekiamīn dīvazim
akirmiki.

Egha ia dīpam, Mozir Dīpar Vīn Itimīn magīrasa,
ia afemozibagh gīkui.

11 Egha ia mozir dīpar mam, nguibar ekiam
avinizir dīvazimningin tongīram a gīkui.
Eghti mozir dīpar ghurir nguibar ekiamīn
azenan itim, a ivemar izi
nguibar ekiamīn aven itir mozir dīpar
igiamīn magīram.

Ia bizir kabagh amua, egha tong God ginighnizir
puvati.

Bizir ia bativamin kaba, a fomira ia bagha da
amisefe.

Egha bizir kabar ingarizi, da otifi.

12 Egha bizir kaba otivir dughiamīn, Ikiavīra Itir
Godin Gavgaviba Bar Itim, nan Ekiam, a
kamaghin ifonge,

Ia aziv arang kuarkuv, egh uan dapaniba bar
dagh iseḡ,
egh azir korotiabar aghuigh.

13 Egh ia gan! Ia azir arazibagh amir puvati.
Ia akazim gamua bar akuegha iti.

Egha ia sipsipba ko bulmakaubav sogha, isar
dafam gamua,
egha wainin dipaba api.

Egha ia kamaghin migei,
“E fo, e gurumin ovengam, kamaghin amizi,
ia izi e dami wainin dipabar amam.”

¹⁴ Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim,
a uabi na batogha migirigiar kam nan kuarim
gati,

“Ki ian arazir kurar kam gin amadaghan kogh,
mamaghira iki mangi ia aremeghtimra
givagham.”

Kar Ikiavira Itir God, Godin Gavgaviba
Bar Itim, a nan Ekiam, an akam.

Ikiavira Itir God Sepna batuegham

¹⁵ Ekiam a Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar
Itim, a migia ghaze:

Ni mangi Sepnan ganigh, gumazir kam atrivimin
dipenimin biziba bar dar gari.

Egh ni akar kamin a mikim,

¹⁶ “Sepna, ni nguaziba ko ikiziba kagh itir puvati.
Tinara nin amamangatizi, ni uabi fa pin itir
mighsiamin ghua,
ua bagha dagiam abigha torim okore,
eighti dagiar torir kam, ni bagh mozir bar
aghuimin otogham?

¹⁷⁻¹⁸ “Ni ti ghaze, ni gumazir gavgavim, a? Bar
puvati!

Ni kamaghin fogh, Ikiavira Itir God, bar pamtemin nin suiragh, ni munumigh ni righti,

ni balin muziarimin min otogham.

Egh a ni akunighti, ni akigh mangi bar saghon itir nguazir ekiatamin irigham.

Egh ni danganir kamin aremegham.

Egh ni karisin bar dirir ni bar ifongezir kaba ategham.

Ni datirighin atrivimin ingangarim gami.

Egh ni gin aghumsizim atrivimin adarazir ganidir gumazimin otogham.‡

19 “Ikiavira Itir God ingangarimin ni agivagh ni batueghti, ni pura ikiva ua ziaba puvatigham.

20 Bizar kam otoghti, ki uan ingangarir gumazim Eliakimin diaughti a izam. A Hilkian otarim.

21 Eghti ki korotiar ruarir kam isi Eliakim darugh, miter atrivimin ingangarir gumazim uan ivariam gitim a gikegh, ni amir ingangarimin gavgavim inigh an dafarim datigham. Eghti an afeziamin min otogh bar moghira Jerusalem nguibamin gumazamiziba, ko Judian nguibaba bar me gativagh men ganam.

22 Eghti ki Ikiavira Itir God, ki Atrivim Devitin dipenimin kiba isi, an dafarim datigham. Eghti a tiam kuighthi tav a dukuaghan kogham. A tiam dukuaghti tav a kuighan kogham.

‡ **22:17-18:** Hibrun akam vezin kamın deragha bigha mikemezir puvati. **22:22:** Akar Mogomem 3:7

23 Ki a damighti, a ingangarir kam bagh bar gav-gavigham, mati purirpenibar suizir afughafuziba, da purirpenimin suirazi a danganir vamira ikia gavgafi. Eghti an adarazi bar moghira ingangarir an amir kam bangin ziar ekiam iniam.

24 “Eghti an adarazi ko an boriba ko namakaba, me bar moghira an guighiv iki, uarir akurvaghisi an azangsigham. Me, mineba ko mitariba akezir mamin guraghav iti moghin, me an guighiv ikiam.”

25 Egha Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ua kamaghin migei, “Dughiar kamin akezir kam, a faragha gavgavigha iti, egh a datirighin asighirigh irigham. Eghti bizir an guighav ikia osimtizim a ganidiba, me bar ikuvigham. Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki mikemegha gifा.”

23

Ikiavira Itir God, Tairin nguibar ekiam gasighasigham

¹ Bizir Tairin nguibar ekiamin otivamiba, Ikiavira Itir God, dar akam anidi:

O ia gumazir kurir ekiabar ongarim garuiba,
iavzika!

Ian nguibar ekiam Tair, a bar ikuvigha gifा,
ezı tam uam an itir puvati.

Ia Tarsisin nguazimin ikegha, uamategha
iza Saiprusin Arighatizim ategha, uan
nguibam bagha izi,

23:1: Esekiel 26:1–28:19; Joel 3:4-8; Amos 1:9-10; Sekaraia 9:1-4;
Matyu 11:21-22; Luk 10:13-14

egha dughiar kamın ia asighasighizir arazir
kam baraki.

Kamaghın amizi, ia naviba ikuvigh aziv
arang.

² Ia ongarir mırıamın itir darası,
ia Saidonın nguibar ekiamın itir dagıaba
bagha ingarir gumaziba,
ian naviba osemegh, uan akaba dukuagh.

Ia Saidonın nguibar ekiamın gumaziba,
kuriba bizir avırıba ia bagha da inigha izi.

³ Egha ia ongarir bar konim gisin arua, kantrin
avırıbar ghua
biziba amaga, dagh iveauzgha arua,
egha ia ziar ekiam isi.

Ian kuriba Isipin kantrin ghua,
Nailin Fanemın ghua, Sihorın Danganır
Zarımın amadaghan ghua,
witin ovıziba ko, biziba inigha ia bagha
izi.

Ezi ia dar dagıabar ingangaribagh amua,
dar dagıaba isi.

⁴ Ia Saidonın nguibar ekiamın gumazamiziba,
ian nguibar ekiar bar gavgavir ongarir
mırıamın itim,
a bar ikuvigha gifा.

Ongarim ti ian nguibam ginighnigha ghaze,
“Iavzika! Nan boriba bar mogħiram ovegha gifা.
Ezi ki mati, amizim borim batasa, mizazim
barazir puvatizzi mogħin iti.

Egha ki mati, amizir gumazamizir iġiar
bar aghuiba bata, egha deragħa dar
gari puvatizim.”

Kamaghın amizi, ia bar aghumsigh!

⁵ Eghti Isipia, Tairin nguibar ekiamin otivizir bizar
kaba baregh,
bar atiating, egh men gavgaviba bar
givagham.

⁶ Ia gumazamizir ongarir mriammin itiba,
ia naviba ikuvigh, aziv arangiva,
ari bar saghon Tarsisin nguazimmin
amadaghan mangi.

⁷ Tair nguibar ekiar bar gavgavir fomira itim,
a nguibar ekiar ia a bagha bar akongezim.
Fomira nguibar ekiamin itir gumazamiziba uan
marazi amangizi,
me nguazir saghon itibar ghua, nguibar ekiar
igiabar ingara da aghui.
Ezi tizim bagha, nguibar ekiar kam uabi
ikuvigha iti?

⁸ Tinara migiava arazir kurar kam gamizima, a
Tairin oto,
nguibar ekiar kam atriviba amisevezi, me
nguibar ekiar igharazibagh ativagha dar
gari?

Ezi a dagiaba bagha, biziba amaga dagh iveauzir
ingarir gumaziba, atrivibar otaribar min
itima,
nguazir kammin itir gumazamiziba bar, ziar
ekiam me ganidi.

⁹ Kar Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim
migeima, arazir kam oto.

Gumazir uan gavgaviba ko, uan ziar ekiaba
fa bar akongeziba, Ikiavira Itir God me
dikabinasa.

Egha a uaghan gumazir ziar ekiaba itibar
ziaba dikabinasa, bizir kam gami.

10 Ia Tarsisin nguazimin itir gumazamiziba,
ia uan ifongiamin bizibar amu,
mati Nailin Fanemin aperiar dafam
otogha afora pura tintinibar zui.

Ia fo, Tairin nguibar ekiamin itir gumazamiz-
iba ua ikian kogh,
ian ifongiamin tuaviba apiran kogham.*

11 Ikiavira Itir God uan agharim ghufegha gifa, an
ongarim gisn an amadagha,
kantrin ongarir miriamin itir kabagh
asighasighasava ami.

Kamaghin amizi, kantrin kabar itir gumazamiz-
iba atiatiava agoi.

A Kenanin nguazimin nguibar ekiar gavgavir
kabagh asighasighasa akam anigha gifa.

12 A kamaghin migei:

“O Saidonin nguibar ekiar dirim, gumaka!
Ni uabin akurvaghan kogham.

Nin bar akongezir arazim givagh ua ikian
kogham.

Ni bar ikuvigh, egh deravira ikian kogham.
Kamaghin amizi, ia Saidonian gumazamiz-
iba, ia dikavigh arı Saiprusin Arighatizimin
mangi.

Egh ia uaghan avughsamin danganiba
puvatigham.”

13 Ia Kaldian nguazim deraghviram an gan.

* **23:10:** Hibrun akam vezin kamin deragha bigha mikemezir
puvatı.

Men kantri bar givazi, gumazitam uam an itir
puvati.

Ia fo, Asiriaba men kantri gasighasiki,
egha men nguazim gamima, a ruarimin itir
asizir atiabar nguibam gava.

Asiriaba dakozibar ingarizima,
da Kaldiabar nguibar ekiamin divazir gav-
gavim bar anevinizi, nguibar ekiam an
aven iti.

Egha me dakozir kabagh isin tuivigha me
misosi.

Me nguibar ekiar kammin divazir gavgavir kam
akaraghariki,
egha bar nguibar ekiabagh asighasiki.[†]

14 O ia gumazir kurir ekiabar ongarim garuiba,
iavzika!

Ia Tarsisin nguibamin ikegha iza garima,
ian nguibar ekiar gavgavim, a bar ikuvigha
gifa.

Kamaghin amizi, ia naviba ikuvigh aziva
arang.

15 Bizir kaba otivamin dughiamin, gumaza-
miziba 70plan azenibar, Tairin nguibar ekiam
ginamadagham. Kar atrivim ikiamin azenibar
dibobonim. 70plan azenir kaba givaghti, Tair
tuavimin amizimin min ikiti, gumaziba a dighor
ighiam damuam. Ighiar kammin migirigiba ka-
makin:

16 O tuavimin amizim, me ni ginamadagha gifa.

[†] **23:13:** Vezin kammin, Hibrun akam deragha mikemezir puvati.

Kamaghin ni gita inigh nguibar ekiam daru.
 Egh ni ighiabar amuva, onger akar bar aghuibar
 amu,
 egh ti gumaziba ua ni ginighnigham.

¹⁷ Egh ti 70plan azeniba givaghti, Ikiavira Itir God, Tairin nguibar ekiam damighti, a uamategh nguibar gumazamiziba iza biziba amaga dagh iveau min otogham. Egh Tairin nguibar ekiam, nguazir kamin itir kantrin igharaziba, bar me apezeperti, me izi a ko dagiar ingan-garibar amuam, mati tuavimin amizim, a gumaziba apezepima, me a bagha izi.

¹⁸ Egh dagiaba ko, bizir tizir Tair isiba, a ua baghvira da isi, dar pozim mikinan kogham. Puvati. Da Ikiavira Itir Godin bizibar min ikiam. Egh ti Tair inigha pozim mikinizir bizir kaba, Ikiavira Itir Godin damazimin ikiamin gumazamiziba bar da inigham, egh me damamin dagher bar aviriba ko, korotiar aghuir daghuamin bar aviriba ikiam.

Ikiavira Itir God Saionin Mighsiam gisin iki, gumazamiziba bar me gativagh men ganam

24

(Sapta 24--27)

*Ikiavira Itir God nguazir kam gasighasigh, egh a
 uabi gumazamizibagh ativagham*

¹ Ia deraviram oragh! Ikiavira Itir God nguazim
 bar a gasighasichti,
 a bar nguazir kinimin otoghti gumazamiziba
 puvatigham.

A nguazim dikaragh a righirigham.

Egh a gumazamizibar amichti, me arı tintini-
bar mangegham.

² Gumazamizir dabirabir igharagha garibar itiba,
me bar moghiram osımtızir vamira bativam.

Godin ofa gamir gumaziba ko, gumazamizir
kiniba,

gumazir dapaniba ko, ingarir gumaziba,
amizir dapaniba ko, amizir kiniba,

biziba amadir gumaziba ko, bizibagh iveauzir
gumaziba ko,

gumazir munam ko, akam akirigh dagiaba
a danighti a gin uam ada ikarvaghamin
arazim gamir gumaziba ko,

gumazir munamın dagiaba iniasa a ko akam
akirir arazim gamir gumaziba,

gumazir dagiaba itiba ko, gumazir biziba pu-
vatiziba,

me bar moghira dughiar kuram bativam.

³ Nguazim bar moghira ikuvigh pura ikiam.

Bizir kaba otivasa Ikiavira Itir God
mikemegha gifa.

⁴ Nguazir bar misingigha, an gavgavim gifa, ezi an
azirakar amirizibagh ami.

Ezi gumazamizir ziaba itiba,
men gavgaviba uaghan gifa.

⁵ Gumazamizibar arazir kuraba bangin, nguazim
Godin damazimin bar ikufi.

Me akirim ragha Godin Arazibagh asara.

Me arazir God ifongeziba munasa amuavira iti.

Me God ko Akar Dikirizir Gavgavir iki mam-
aghira ikiamim abiki.

- 6 God men arazir kurabar osimtizim bangin mikemezi,
 dughiar bar kuram nguazimin otozi,
 gumazamizir bar avirim, avir ekiam men
 isigha gifä,
 ezi bar varazira iti.
 A kamaghin damighti,
 gumazamiziba uan arazir kurabar osimtiziba
 ateram.
- 7 Egha me garima, wainin ovizir igiaba midiima,
 wainin ikariziba uaghan midi.
- Ezi gumazamizir wainin dipaba apa bar akongez-
 iba,
 me datirighin naviba bar osemegha iti.
- 8 Me ua bar akuegha, dia uan tambarinbav
 misozir puvati.
 Ezi me bar akongezir arazir isam gamim a
 uam otozir puvati.
- Ezi ighiar me gitan guar aviribav soghava amim,
 a bar gifä.
- 9 Me wainin dipaba apir dughiamin, me ua ighi-
 abagh amir puvati.
 Men osimtiziba me gamima,
 dipar onganim ua men akatoribar isingizir
 puvati.
- 10 Nguibar ekiamin itir biziba bar moghra ikufi.
 Ezi dipenibar tiar akaba bar pirigha itima,
 gumazitam dar aven mangan
 iburagham.
- 11 Ezi gumazamiziba damamin wainin dipaba pu-
 vati,
 kamaghin amizi, me nguibar ekiabar tu-
 avibar mitivighav ikia
 wainin dipaba bagha dei.

Gumazamiziba bar akongezir arazim gifा,
 ezi navir kuram ko navir osiimtizimra
 nguazimin ruaghateviba bar, dar ghu.

¹² Nguibar ekiam bar ikufi,
 ezi an dīvazir gavgavim̄ itir tiar akar ekiam
 irīgha bar akaraghire.

¹³ Arazir kamra, nguazir kam̄in itir gumazamiz-
 iba bar me bativam,
 egh̄i gumazamizir varazira ikiam,
 mati gumaziba oliv̄in oviziba kuarigha da inigha
 givazi,
 ovizir vabara oliv̄in temem̄in guighav iti.
 Egha mati me wainin oviziba inigha givazi,
 vaghvazibara wainin azenim̄in iti.

¹⁴ Ezi ikiavira iti varazira, me bar akuegh ighiabar
 amuam.
 Gumazamizir aruem uaghiri naghin itiba,
 me Ikiavira Itir Godin ziar ekiam ko, gav-
 gavim bagh bar akuegham.

¹⁵ Kamaghin amizi, ia aruem anadi naghin itir
 gumazamiziba,
 Ikiavira Itir Godin ziam fi.
 Ia ongarimin arighatizibar itir gumazamiziba,
 ia bar moghira ziar ekiam a daning,
 a Isrealian God, Ikiavira Itir God.

¹⁶ Ia oragh!
 Nguazir kam̄in ruaghatevir bar saghon itibar
 gumazamiziba,
 me bar akongezir ighiabagh ami.
 Ezi men ighiam kamakin,
 “Ikiavira Itir God, arazir aghuibagh ami.
 Kamaghin amizi, e bar ziar ekiam a
 ganidi.”

- Ezi ki kamaghin migei,
 “Iavzika! Ki bar akueghan kogham.
 Nan navim bar osimtizir dafam iti,
 ezı nan ikirimirim pura givasava ami.
 Ki garima, gumazir arazir kurabagh amiba ko
 akar ifavaribagh amiba,
 igharaz darazigh ifara paza me gami.
- ¹⁷ Ia nguazir kamın itir gumazamiziba, iavzika!
 Dughiar kuram ko, torir ekiam ko, iver ia
 avaragh ian suighamba,
 me ia mizua iti.
- ¹⁸ Eghti gumazitam dughiar kurar kamın
 migirigiam bareghiva arimangam,
 a torir ekiamin magirigham.
- Egh a uamategh anabogh arı mangisi,
 ivem gasagham.
- Guizbangira, overiam kuighirighti, amozir ekiam
 nguazim giram.
 Eghti nguazimin mingarim nigham.
- ¹⁹ Nguazim bar puvira nigh bighiri,
 akaba akarighiregh ikiam.
- ²⁰ Nguazim ivazvagh,
 mati gumazim wainin dipam apava
 onganigha mangin izegh gami.
 Egh mati averpenir muziarimin min,
 aminir gavgavim a givaima, a mangin izegh
 damuam.
 Gumazamizibar arazir kuramin osimtizim, bar
 osemezi nguazim an ateran ibura.
 Kamaghin amizi, nguazim irigh, ua
 dikavighan iburagham.”

- 21 Eghti Ikiavira Itir God uabi misevezir dughiamin,
a Godin Nguibamin itir midorozir gumaziba ko,
nguazir kam gativir atriviba, iveauzir kuram isi me daningam.
- 22 God me akuvagh me isi kalabus datigham,
mati me kalabuziar gumazamiziba inighatorir mam gati.
Egh a me dukuaghti, me dughiar ruarimin kalabuziamin ikiam,
egh a gin iveauzir kuram me daningam.
- 23 Dughiar kamin, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar itim, uan angazangarir ekiam ko, uan gavgavim sara izi,
Jerusalemin itir Saionin Mighsiamin iki, gumazamizibagh ativagh men ganam.
Eghti an gumazamizibar gumazir faragha zuiba an ganam.
Eghti an angazangarim pamtem me gisiraghti,
aruem ko iakinimin angazangarim pura bizir kinimin min otogham.

25

Ikiavira Itir Godin ziam fer ighiam

- ¹ O Ikiavira Itir God, ni nan God, ezi ki nin ziam fasa.
Ni nan akurvaghaha bizir aghuir igharagha garibagh ami.
Ni fomira damuasa mikemezir biziba,
ni guizbangira dagh amigha gifa.

Kamaghin amizi, ki ziar ekiam ni ganidi.

² Ni nguibar ekiabagh amizi, da mînezir pozibar otifi.

Nguibar ekiar dîvazir gavgaviba itiba, bar ikufi.

Ezi apanibar nguibar ekiar kabar gavgaviba bar gifâ,

ezi me ua dikavan ibura.

³ Kantrin gavgavibar gumazamiziba, ziar ekiam ni daningam.

Eighti kantrin kurabar nguibar ekiaba, me nîn atiatingam.

⁴⁻⁵ Gumazamizir biziba puvatiziba,
ni deravira me geghuva men gari.

Gumazamizir onganarazibagh amiba,
osimtizibar dughiamin itima,
ni men mogomer danganir bar gavgavim in
min iti.

Atrivir kurabar adariba ko aningaghariba,
mati aminir gavgavim iza dipenir bîrim ginifi.

Ezi ni mati averpenim me avarazi,
aminir gavgavim iziva me ginobaghan kogham.

Ezi gumazir kurabar adariba,
mati aruemîn fefem dipaba puvatizir dan-
ganimin ikegha pamtem me gisira.

Ezi ni mati, me tememîn dughuazimîn apengan
ikia,

aruemîn fefemîn uari apasi.

Ezi aminim ko amozimîn dughiamîn,
ni biziba puvatizir gumazamiziba avarazi
me deravira iti,

ezi aruer gavgavim me gapongezir puvati,
 mati overiamin ghuardiaba aruemin fe-
 feim avarazi, nguibam bar orangi.
 Ni ifaghatir apanibar akaba dukumizi,
 atrivir kurabar dimdiaba pura gefi.

God Saionin Mighsiamin isar ekiam damuam

- 6** Egh Saionin Mighsiam, Ikiavira Itir Godin Gav-
 gaviba Bar Itim,
 isar bar ekiam kantribar gumazamiziba bar
 me bagh a damuam.
 Eghti isar kam bar deraghram, egh asizir bar
 aghuir oviba itiba ko,
 damamin wainin dipar bar aghuiba an ikiam.
7 Datirighin gumazamizir naviba osemegha itiba,
 me mati gumazim aremezi,
 me a bagha osemegha korotiar piziba
 aghui.
 Eghti Ikiavira Itir God,
 Saionin Mighsiamin iki, gumazamiziba bar
 men oever osimtziba agivam,
 mati me gumazir kuam avarazir
 niravizir kam, a me dama anedegham.
8 Egh God ovevem dikabiragh,
 a gasighasigh, bar a gafiraghram.
 Ikiavira Itir God, en Ekiam, men ararem
 agivagham,
 egh bar gumazamizibar damazibar teriba
 bar da adizam.
 Egh a uan gumazamizir aghumsigha itiba,
 a men aghumsiziba bar da givagham.

Kar, Ikiavira Itir God kamaghin damuasa
mikemezir akam.

⁹ Ezi bizir kaba otivamin dughiamin, gumazamiz-
iba kamaghin mikimam,
“Ikiavira Itir God, en God.

E nighnizir gavgavim an iki, a mizuam ikiti,
anarira izi en akuragh uam e iniam.

A uabira Ikiavira Itir God, egha an en akura.

Kamaghin amizi, a uam einizir bizir kam
bagh,
e bar akuegham.”

God kantri Moab gasighasigham

¹⁰ Eghti Ikiavira Itir God bar deravira Saionin
Mighsiamin ganti, a deraghvira ikiam.

Egh a Moapian gumazamiziba fofozim me
daning.

Egh apanibar amamangatighti,
me izi me gasighasigh me abinigham,
mati bulmakauba uari uan buariba
dikabiri, da dadabar aven zui.*

¹¹ Egh Moapia, mati gumazim ongarir torir
ekiamin ikiava,
ovengan atiatia ongarir dadarimin mangasa
nighnigha,

uan dafarimningin pamtemin ongarim misogynha
afozofogha zui moghin,

25:9: Jenesis 49:18; Onger Akaba 20:5; Taitus 2:13 **25:10:** Aisaia 15:1--16:14; Jeremaia 48:1-47; Esekiel 25:8-11; Amos 2:1-3; Sefanaia 2:8-11 * **25:10:** Matmena a Moapin kantrin nguibar ekiar mam. Ezi Hibrun akam Matmena, an ziamin mingarim kamaghin min ghu, “Davir danganim.” A mati Godin akam inigha izir gumazim dibovir akabar Moapin nguibar ekiar kamin ziam gami.

me osimtizir kam gitaviraghſi arazir bar
igharazibar amuam.

Eghti Ikiavira Itir God uan dafarimin me abiraghti,
me fogh suam, bizar me uari fasa amir kaba,
da men akuraghan kogham.[†]

¹² Eghti God Moapian nguibar ekiabar divazir gav-
gaviba akararigham.

Divazir kaba datirighin pin mar iti.

Ezi an adar amuti, da bar daghiri nguazim
giregham.

Da bar iregh nguazir minemniabar tongin
irighiv ikiam.

26

*God uan gumazamizibar amuti me uan apaniba
dikabiraghſam*

¹ Dughiatam gin otoghti, Judan nguazimin itir
gumazamiziba ighiar kam damuam:

En nguibar ekiaba bar gavgafi!

Ikiavira Itir God, a uabi en divazir bar mitiar
gavgavimin min iti.

An en akurvazima,
e uan apaniba dikabiri.

² Ia nguibar ekiamin tiar akar ekiaba kuigh,
eghti Godin damazimin derazir gumazamiz-
iba aven izam.

Gumazamizir kaba zurara Ikiavira Itir Godin
apengan ikia,
nighnizir gavgavim an iti.

[†] 25:11: Hibrun akam vezin kam deragha bigha mikemezir puvati.

26:2: Aisaia 45:25; 60:11; 60:18; 60:21; 62:1-2

- 3** O Ikiavıra Itir God, gumazamizir nın apengan
itiba,
me zurara ni baghavıra iti.
Kamaghın amizi, ni me gamima,
navir amırizimin arazim me gizifa.
- 4** Ikiavıra Itir God, en God, a en mogomer danganır
gavgavim,
mati dagiar gavgavir ekiam.
Egh a zurara kamaghıra ikiam.
Kamaghın e guizbangıra nighnizir gavgavim
Ikiavıra Itir Godin ikıva,
zuraram an apengan ikiam.
- 5** Gumazamizir ziär ekiar bar pın itiba,
Ikiavıra Itir God me dikabiri.
Egha a nguibar ekiar gavgaviba
akaraghanıghızıma,
da bar nguazim gire.
- 6** Nguibar nguazim girezir kaba,
gumazir onganaraziba ko gumazamizir gav-
gaviba puvatıziba,
datırıghın iza uan suebar me dikabıra me
gisin arui.
- 7** O God, gumazamizir nın damazimin deraziba,
ni me zuir tuavim akırizi, a voroghıra iti.
Ikiavıra Itir God, nın damazimin derazir gumaza-
miziba,
ni me bagha tuavim akırizi a dera.
- 8** O Ikiavıra Itir God, e nın Akar Gavgavibar gın zui,
egha e ni baghavıra gara,
nırara mizua iti.

Egha uan navir averiabar aven nın ziar ekiam bar
 a gifongegha ghaze,
 gumazamiziba bar ni gifogh
 zurara ni ginighnigham.

⁹ Dímagaribar mitíriam nan azi moghin,
 nan nighnízim nirara iti.

Egha mizarazibar, ki uan navir averiamin aven
 ni ko ikiasa bar ifonge.

Ki fo, ni nguazir kamin itir gumazamizibar araz-
 iba tuisisi,
 eghti me ganiva guizin nin araziba deraghvira
 dagh fogham.

¹⁰ Eghti ni gumazamizibar araziba tuisigh gu-
 mazamizir kurabar apangkuvighti,
 me ti nin arazir derazibar fofozim inighan
 kogham.

Egh me gumazamizir nin damazimin derazibar
 nguazimin ikiva,
 me arazir kurar kabar amu mamaghira
 ikiam.

Egh me Ikiavíra Itir Godin ziar ekiam ko gavgavim
 ginighnighan koghiva,
 an apengan ikian kogham.

¹¹ O Ikiavíra Itir God, ni gumazamizir kurabagh
 asighasighasa
 uan agharim ghufegha gifá.

Ezi me an ganizir puvati.

Egh ni me ateghti, me an gan fogh suam,
 ni uan gumazamizibar akurvaghaha bar
 ifonge.

Eghti gumazir kurar kaba bar aghumsigham.

Eghti ni uan apaniba bagha atizir avir kam,
bar me dapongti me isigh.

12 O Ikiavira Itir God, ni en ingangariba akirmigha
dagh amizi,
da deraviram otifi.

Kamaghin amizi, ni dabirabir aghuim ko navir
amirizim isi
e daningh.

13 O Ikiavira Itir God, en God,
gumazir ekiar igharaziba fomira e
gativaghava en gari.

Ezi e ziar ekiam niraram anidi.

14 Gumazir ekiar kaba datirighin ariaghiregha
gifa.

Me ua itir puvati, egh me ua dikavan kogham.

Ni men gavgavim dikabiragh, me
gasighasighizima, me bar ikuvigha gifa.

Ezi gumazamiziba ua men ziabagh nighnizir
puvati.

15 O Ikiavira Itir God, ni en kantri gamima, a bar
ekefe.

Ni en kantrin gumazamizibagh amizi, men
dibobonim bar ghuavanabo.

Ni en nguazimin mitaghniaba aruegha bar dagh
isifa.

Ezi bizir kam bangin, nin ziar ekiam ghua bar
ekefe.

16 O Ikiavira Itir God, ni uan gumazamiziba puv
me gamima,
men gavgaviba gifa.

Egha me osimtizibar tongin ikia ni bagha iza
 osimtizir dafam sara
 sighsirir akabar ni ko migei.

¹⁷ O Ikiavira Itir God,
 e mati amizim borim batasa mizazim isa
 pamtemin arai moghin,
 e nin damazimin mizazim isi.

¹⁸ E, mati amizim borim batasa,
 osimtizir dafam atera, egha mizazir dafam isa
 nighnigha ghaze, bizir aghuitam ti otivam.

Ezi puvati. E bizitam gamizi an otozir puvati.
 E mati, amizim boritam batezir puvati,
 a pura aminir kinim bate.

Guizbangira, e uan nguazimin itir apaniba
 dikabinamin gavgaviba puvati,
 egha uan nguazimin dabirabir aghuitam
 gamizir puvati.

Egha e nguazir kamın ikiasa borir
 aviritaba batezir puvati.*

¹⁹ O Ikiavira Itir God, ni uan gumazamizir
 oveaghuezibar amuti, me ua dikavigham.

Ni uan gumazamizir ovengezibar kuabar
 amuti, me gin ua angamira ikiam.

Ia mozimin itir kuaba,
 ia ua osegh dimiva bar akuegh ighiabar
 amuam!

O Ikiavira Itir God, ni mati dimagarimin ghuiariam
 nguazir misingizim girima,
 oghevsevir igiaba a bativi moghin,
 ni gumazamizir oveaghuezibar amuti,

* **26:18:** Hibrun akam vezin kamın mingarim deragha bigha mikemezir puvati.

me nguazim ategh ua dikavam.

*Ikiavira Itir God, iveau kuram isi uan gumazamizibar aningam,
eghti me gin deraghvira ikiam*

²⁰ Ia nan gumazamiziba, ia uan dipenibar aven
mangi uan tiaba asegh.

Ia dughiar otevimira muegh ikiti,
Ekiamin aningagharim givaka.

²¹ Ia gan! Ikiavira Itir God uan Nguibam ategha
izaghiri,
egh nguazir kamın itir gumazamizibar
arazir kurabar ikarvaghamin iveau me
danningam.

Egħiġi gumazir igharazir darazi me misoghezi me
ariaghireziba,
nguazim uabi ovengexir gumazir kabar ghuz-
iba mongan iburagħam.

Bar puvatīgham.

A gumazamiziba amizir arazir kurar kaba
bar da azenim datīgham.

27

¹ Egħiġi dughiar kamin, Ikiavira Itir God uan gav-
gavir bar ekiam akakagħam.

A izi ongarimin itir kuruzir aser dafar kam
Leviatan,
iveau kuram isi a danningiva a
gasighasīgham.

A uan midorozir sabar ekiar gavgavir bar għu-
mizim inigh,

kuruzir bar puvira daghdagha tintinibar
araghruir kam atughti
an aremegham.

2-3 Dughiar kamin, Ikiavira Itir God ighiatam
kamaghin a bangam:

“E wainin azenir aghuimin ighiam damuam.

Ki, Ikiavira Itir God, ki bar deraviram azenir
kamin gari.

Egha ki zurara dipam a ganidi.

Gumazitaba ti iziv a gasighasigham,
kamaghin amizi, ki dimagariba ko aruebar
deraviram an gari.

4 Ki datirighin uan wainin azenir kamin atarir
puvati.

Egh ki ganti, ogher ataghatariba itiba ko, ogher
kurataba a bativighti,

ki, mati midorozir gumazim uan apanibav
sozi moghin,
ki dagh asighasigham.

Ki avim daborogh, ogher kaba bar dar aboroghti
da isigham.

5 Egh apanir kaba, ki men gansi,
me na bagh izi na ko deragh ikisi, me
akar dikirizir tam damigham.”

6 Gin izamin dughiamin, Israelia, Jekopin ovavir
boriba,

me wainin ikarizir akimariba itimin min
mitigh gavgavigh,

egh borir aviriba batam, mati wainin
ikariziba ovizir aviriba ituigham.

Eghti men otivir dagheba, bar avirasemegh,

mangī nguazimin danganiba bar dagħ
izivagħam.*

- ⁷ Ikiavira Itir God, Israelian apaniba puv me
gamizi mogħin,
Israelia gamizir puvati.
Guizbangira, a igharaz darazigh amizi
mogħin,
Israelian gumazamizir avīribav sogħezi, me
ariaghirezir puvati.
- ⁸ Ikiavira Itir God uan gumazamiziba amadazi,
me kalabuziamin zuir dugħiamin, a puv me
gami.
A men aningagħegħha uan aminir gavgavim
amadazima,
a izi me avigha għu,
mati aminir gavgavim aruem anadi nagħin ikegħha
iza,
men biziba avigha għu.
- ⁹ Egh Israelia guizbangira mikim suam,
Ikiavira Itir God men arazir kurabar
osimtiziba agħivam,
egħti me uan asebar ofa gamir dakoziba
apiरiġħiwa,
dar dagħiaba amsariraghiti da nguazir
minemniam minn otogħam.
Egh me temer guarir aser amizim Aseran
nedazim itiba okirar iġħi.
Egh paua tuema a mugħuriar aghuim zuir
dakoziba,
bar dagħi asiġħasikigh.

* **27:6:** Vezin kamin Hibrun akamīn mingarim deragħha bigha
mikemezir puvati.

Tuavir kamin, Ikiavira Itir God men arazir kuraba
gin amadaghgam.

¹⁰ Nguibar ekiar kam fomira dīvazir bar gavgavim
iti,
egha datirighin a bar ikuvigha iti.

A datirighin pura nguibar dadar kinim min itima,
gumazitaba uam an itir puvati.

Egha bulmakaubar nguibamin min otozi, da
iza uari akuva ikia,
dadaba ko tevsevibar dafariba apava,
kagh avughsa iti.

¹¹ Ez̄i temer kabar aguuba misigha givazi, dar
aguuba dipiraghira nguazim girima,
amiziba avibar arighasa iza dagh eghufi.

Nguibar ekiar kamin itir gumazamiziba, me bar
onganigha akaba baraghan aghua,
kamaghin, arazir kam me batifi.

Kamaghin amizi, God, a Godin men ingarizim,
a men apangkuvir puvatigha deragha me
gamir puvati.

¹² Egh Ikiavira Itir God bizir kabar amuamin
dughiamin, a uan gumazamizir tintinibar
kantribar itiba iniam, Yufretis̄in Fanemin ikegh
mangi Isip̄in kantrin tugham. A vaghvagh me
iniam, mati gumazim witin oviziba righirigha dar
miseviba ategha, witin ovizir aghuibara isa itarim
garisi.

¹³ Eghti dughiar kamin sighamin ararem bar
ekevegham. A Israelian dimam, men apaniba
fomira me batoghezima, me ghua kantri Asiria
ko, kantri Isip̄in ovegha ikiavira iti. Eghti me

uamategh Jerusalemin izi, Ikiavira Itir Godin
mighsiamram an ziam fam.

Ekiām, Jerusalemin gumazamizibar araziba akirmigham

28

(Sapta 28--35)

*Ekiām Samarian nguibar ekiār bar aghuim
gasighasigham*

¹ O Efraimin anabamın adarasi, iavzika!
Ian nguibar ekiār bar aghuim Samaria bar
ikuvigham.

Ian gumazir aruaba wain apava organigha,
Samarian ziam bar puviram a fa kamaghın
migia ghaze,
a nguibar ekiār bar gavgavim.

A mighsiar bar muziarim gisın iti, a nguazir bar
aghuir dagheba oparamimın tongın iti,
egha a bar deragha gari,
mati ian gumazir aruaba uan dapanibagh arızır
akımaribar min,
bar dera.

Egh ian nguibar ekiām dughiar ruarimın ikeghan
kogh,
mati akımarim misigha ikuvizi moghin, iku-
vigham.*

² Bar guizbangıra, Ekiām ia dıkabınasa
ikızır bar gavgavir mam amisevegha gifा.

* **28:1:** Vezin kamin, Aisaia Samarian nguibar ekiām migei. Samaria, a notin amadaghan itir kantri Israelin nguibar ekiār mam.

Eghti me aminir gavgavimin min iziva,
 amozim ko aisin amozimin min bar
 pamtemin ia giriva,
 ia amisararigh, ia fi nguazim
 mikinigham.

³ Egh me ia dikabin ia gisın daruam,
 ia Efraimin anabamin adarasi, ian gumazir
 aruaba wainin dipaba apava onganigha,
 ian nguibamin ziam bar pin mar a fe.

⁴ A mighsiar bar muziarim gisın iti,
 a nguazir bar aghuir dagheba oparamimin
 tongin iti,
 mati ian gumazir aruaba uan dapanibagh arizir
 akimaribar min
 bar dera.

Egh ian nguibar ekiar kam dughiar ruarimin
 ikeghan kogham,
 mati akimarim misigha ikuvizi moghin, iku-
 vigham.

Egh a zuamira givagham,
 mati temer fighin mamin ovizim, mabagh afi-
 ragha faragha anizi,
 gumazir mam zuamira a inigha aneme.

⁵ Eghti dughiar kammin, gumazamizir ikiavira itir
 vabara,
 me Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim
 bagh bar akuegham.

A uabi atrivimin dapanir asuar aghuimin min
 ikiam,
 egh mati akimarir bizim me uan dapanibagh
 aghui.

⁶ Ikiavira Itir God uabi nighnizir aghuim isi
 kotiaba barazir gumazir aruabar anighti,

me guizin arazimin gin mangi deraghvira
kotiaba tuisigham.

Egħti a gavgavim is-ı̈ngħi u tħalli
itir mīdorozir gumazibar aningam,
egħiex me apaniba ategħti,
me aven izi gumazamizibav soħan
kogħam.

*Godin ofa gamir gumaziba ko Godin akam
inigha izir gumaziba Aisaia dipof*

⁷ Godin ofa gamir gumaziba ko, Godin akam
inigha izir gumaziba,
uaghan wainin dīpaba ko dīpar organiba puv
da apava organigha,
asaghporaghira nuighnuigha men
daroriba derazir puvati.

Godin akam inigha izir gumaziba, me irebam in
min garir bizibar ganasa,
God men akakazir bizibba, me deragħha dar
garir puvati.

Ez-zi Godin ofa gamir gumaziba, men nighniziba
derazir puvatigha,
gumazamizibar osimtiziba deragħha da
tuisizir puvati.

⁸ Dakozir me apiaghav ikia dīpar organiba apiba,
men mimiziba bar dagh izi fa, eż-zi dar dan-
ganiba bar mizegħha iti.

⁹ Gumazir aruar kaba, nan akam barazir
dugħiġi min, me kamaghix migiä ghaze,
“Gumazir kam bar tinara sure damuasa?
E bizibba bar dagh fogħa gifha, eż-zi a tinan sure
damuasa?
E borir agħegħeviba puvati,

egha datirighiram amebamin otem ataki.

¹⁰ A zuraram akar kabaram ami,
mati borir iririviba azava ghaze, ta ta da da ni
ni na na.
Migirigar kaba mingariba puvati.”[†]

¹¹ Bar guizbangira, gumazamizir kaba, nan akaba
baraghan bar aghua,
kamaghin amizi, Ikiavira Itir God uan akam
nguibar igharazimin gumazim danighti,
a uan nguibamin akamin mikim gumaza-
mizir kabav kimam.

¹² God uabi uan gumazamiziba nguazir otevir
kamin me ariki,
egha kamaghin me mikeme,
“Ia danganir kamin avughsi
navir amirizim inigh iki.

Ia gumazamizir osimtiziba aterava amiraziba,
ia nguazir kamin avughsi nimira iki.”
Ezi me an akam baraghan aghua.

¹³ Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God uabi men sure
damuam,
ehti me aghuagh kamaghin mikim suam,
Godin akam mingariba puvati, mati borir iririviba
azafi.

Egh me bar organigh dughiar kuram initima,
men apaniba, mati azuazim asizimin suirazi
moghin,
me inigh mangi kalabus darigham.

*God dagiar bar aghuir gavgavim Saionin
Mighsiam darigham*

[†] **28:10:** Vezin kamin, Hibrun akam deragha akamin mingarim
bigha mikemezir puvati (ves 13 uaghan.) **28:11:** 1 Korin 14:21

14 Ia gumazir aruar Jerusalemin itir gumazamiz-
ibar gariba,
ia deraghvira Ikiavira Itir Godin akam
baragh.

Ia na dipova ghaze,
nan akam a pura bizim.

15 Egha ia ti kamaghin migei,
“E Ovevem ko akar gavgavim akirigha gifa.
E Gumazamizir Oveaghuezibar Nguibam ko, akar
gavgavim akirigha gifa,
kamaghin, e ikuvighan kogham.

Dughiar kurar manam aperiamin min e bativam,
e a gitagham.
En nighnizir gavgavim kamaghin iti,
en ifavarir akaba ko ifavarir arazir guar
igharagha garir aviriba, en akurazima,
e deravira iti.”

16 Ezi Ikiavira Itir God, nan Ekiam, kamaghin
migei,
“Ia gan! Ki datirighin dagiar mam isa, Saionin
Mighsiamin anerisi.
Ezi a dipenim aterir dagiamin min oto.

Ki deravira a tuisigha ghaze,
a dagiar aghuir bar gavgavim, egha an iveau
bar pin ko.

Gumazamizir nighnizir gavgavim an itiba,
me zuamiram atiating nighan kogham.[‡]

17 Ki Godin guizin arazim damighti,

28:16: Onger Akaba 118:22-23; Rom 9:33; 10:11; 1 Pita 2:6

[‡] **28:16:** Gumazir maba, vezin kamin akuar abuananam gigha
ghaze, “Dagiar kamin ziam kamakin, ‘Gumazir guizbangira
nighnizir gavgavim itiba, me atiatingiva akongan kogham.’”

a mati gumazir mam bizimin ruarimin
ababanim tuisighsi, benim amikirivagh
bizimin ruarimin dibobonim gifogham,
egh men araziba tuisigham.

Eghti arazir aghium,
mati gumazir mam bizibar osimtiziba gan
dagh foghsı,
a skelin min otogh ian akaba tuisigham.

Ia ti ghaze,
ian arazir ifavariba ian akuraghti, ia deravira
ikiam.

Ezi puvati. Ki bar dughiar kuram damighti a ia
batogham.

Egha ia, mati aperiar dafam otogha gumaza-
mizibagh asighasighizi moghin,
ia bar ikuvigh mangi mongamin dan-
ganiba puvatigham.

¹⁸ Egh ki ia Ovevem ko amizir akar dikirizir gav-
gavim uaghan anetughiva,
ia Gumazamizir Oveaghuezibar Nguibam ko,
akar dikirizir gavgavim agivagham.

Eghti dughiar bar kuraba ia bativtima,
ia bar moghira ikuvigham.

¹⁹ Dughiar kurar kaba ia ateghan kogham. Puvati.
Da dimagariba ko aruebar zurara ia bativ
mamaghira ikiam,
mati amizim bızimin uan dipenim zurara
aneviavirita.”

Egh ia guizbangira Godin akar kabar
mingaribagh foghiva, puv atiating nigham.

²⁰ E fo, gumazim dakozim dakuasava amima,

dakozim bar otevezi an suemning pura
guraghav iti, ezi a dakuan ibura.

Egha gumazim dakuasava amima, an nir avavem
bar suvizi
a uan mikarzim deragh anevaraghan kogh,
egh dakuan iburaghām.

Kamaghira, ia bar osemegham,
eghti ian akurvaghamin tuaviba bar
puvatigham.

21 Guizbangira, Ikiavira Itir God fomira Perasim'in
Mighsiam ko Gibeon'in danganir zarim
gamizi moghin,
dikavigh uan gavgavim ko aningagharim sara
izam.

Egh ingangarir a nighnizim,
an a damuam.

Egh ia ingangarir kamın ganti,
a bar igharagh otogham.

22 Kamaghin amizi, ia Godin akaba batogha da
dipovir arazir kam atakigh.

Puvatighti, ian kalabuziamin aven itir arazir
kam,
a bar ekevegh mamaghira ikiam.

Ki kamaghin oraki, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba
Bar Itim, nan Ekiam, mikimti
ian kantrin kam bar moghira ikuvigham.

*Gumazamizibar fofozir aghuim,
a Godra ikegha izi*

23 Ia kuariba arigh,
deragh nan akaba baragh.

- 24** Gumazitam dagher oviziba oparasa, zurara
dughiabar akunimin ingaravira iti, o? Pu-
vatî.
A ti dughiabar pura nguazim gikuavira iti?
Puvatî.
- 25** A nguazim gikuigha, anekirasegha givagha, zu-
ravariba opari.
A witin oviziba, bar voroghiram da oparava,
balin oviziba igharaghha da opari.
Egha, a uaghan azenir kamin miriamin,
raizin guar avirir igharaziba opari.
- 26** An God uabi, azenimin ingaramin arazir
aghumi,
bar deraviram an sure gami.
- 27** Egha zuravarir muziaribar oviziba iniamim
dughiamin,
gumazir kam, ter ararir bar dafam isa
pamtem zuravaribav sozir puvati.
Egha a wilbaro tiva ghua zuravaribagh isin da
mira zuir pu.
Bar puvati.
A ter agharir bar muziarim inighiva, zuravarir
muziarir kabar oviziba inisi,
bar aghumra dav sogha da kuari.
- 28** A witin oviziba dikabinamin arazim bar a gifø,
egha an adar bretbar ingaram.
Egha a witin oviziba, ko witin misseviba, da
amisivasa hos ko wilkar isa
witin ovizibagh isin ghua da mirmira zui.
Egha a deravira aghumra ghua dar gara ghaze,
A witin oviziba amisar dagh asighasighan
kogham.

²⁹ Ingangarir kabar fofozim ko nighnizir aghuim,
bar Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itimin
ize.

A uabira fofozir aghuir guar aviriba ko
nighnizir aghuim bar a gizifa.

29

*Ikiavira Itir God, aminim ko mikimkizim ko
avimin min Jerusalemin izam*

¹ Ikiavira Itir God, kamaghin migia ghaze,
“O Ariel, Ariel, ni nguibar ekiar Atrivim Devit
fomira ikezim, Jerusalem, noka!
Ni bar ikuvigham.

Ni datirighin nan ofa gamir dakozimin
min iti.

Ki garima, azeniba zurara iza zuima,
ni uan isar ekiabar arazibar gin ghuavira iti.
Egh ni gin bar ikuvigham.

² Ki osimtzim inigh iziti a ni bativam.
Eighti ni bar osemegh tiarim akariva arangam.
Ni nan ofa gamir dakozimin min iti,
eghti ghuzim bar ni ruegh ni avaragham,
mati gumaziba ofa gamir dakozim gisin asizibav
sozi,
dar ghuziba ofa gamir dakozim avarazi
moghin ni avaragham.*

³ Ki nin apaniba inigh iziti,
me ni ekiarugham.

* **29:2:** Ves 1 ko 2, Hibrun akamin ziam Ariel, Aisaia a isa
Jerusalem garisi. Fofozir gumaziba deragha ziar kamin mingarim
gifozi puvati. Marazi ghaze, “Godin laion.” Ezi marazi ghaze,
“Godin mighsiam.” Ezi aviriba me ghaze, “God bagha ofa gamir
dakozim.” Ezi vezin kamning aning nighnizir kamin gin zui.

Egh me ni misoghsı, nguaziba inigh nin dıvazir
 gavgavimin mırıamın uarigh isin darıgh
 dıvazim bar an okarigham,
 egh nguazir kam gisın dakozibar ingarigh,
 mitivigh ni misogham.

⁴ Eghti ni bar moghira degeghirighti, nguazim ni
 avaraghram.

Eghti ni bar nimira, nimira mıkımam,
 mati ariaghirezir gumazamizibar duaba
 nguazimın aven ikia migei.

Egha mati, tiarir mam nguazimin minemniabar
 tongın ikia, aghumra sighsirakabav geima,
 tiarir bar muziarim an ikegha azenan izi.”

⁵ Ezı apanir iza ni misozir kaba,
 me nguazir minemniamın min bar
 aviraseme.

Men gumazir ekiar kuraba bar avirasemegham,
 mati me witin ovızibar amasa, dav sozima,
 dar miseviba pura tintinibar mizi
 moghın, me bar avirasemegham.

Ezı bar zuamıra,

⁶ Ikiavıra Itir Godın Gavgaviba Bar Itim otoghıva,
 arariba ko mıkımkızım, ko nıginır bar dafam,
 ko aminır bar gavgavim, amozır bar dafam
 ko,
 avır mizariar bar kurar biziba bar da
 tueghamim sara izam.

⁷ Eghti kantrin igharazibar midorozir gumazir
 avırır Ariel ko misogha paza a gamiziba,
 da uam ikian kogham.

Ezı me nguibar ekiam iniasa ingarizir dakoziba,
 da pura givagham,

mati Jerusalemia irebar kuramin men ganizi
mokin.

Egh mati irebamin min garir bizim dimangan
otogha zuamira pura zui moghin,
an apaniba zuamira bar givagham.

8 Ezi kantrin aviribar midorozir gumazir avirir
kaba, Saionin Mighsiam ko misoghasa ize,
egh me bar a dikabiraghan kogham.

Bar puvatigham.

Mati mitiriam azir gumazim irebamin garava, an
aven api,
egha an osezir dughiamin, a uabi barazi,
mitiriam an aghavira iti.

Egha mati gumazim dipam amasa kuarim bar a
misingi,
egha a irebamin aven gari, a dipam api.

Egha, a dikavizir dughiamin, a uabi barazi,
kuarim an piravira iti.

God gumazamizibagh amizi me ongani

9 Ia Juda ko Jerusalemin gumazamiziba, ia okam
nighnigh onganighvira iki
damazir okavirizibar min daru.

Ia gumazim wainin dipam ko dipar onganim
apava deragha aruir puvatizi moghin arui.
Egha guizbangira, ia wain ko dipar onganiba
apa onganim gamir puvati.

10 Ikiavira Itir God ian damazibagh amizi pariam
puv ian azi.

Ia mati gumazim akuav aremez moghin akui.
Ezi God uaghan uan akam inigha izir gumazibar
damaziba okafi,
ezi me ganamin bizibar garir puvati.

Egha God uaghan an akam inigha izir gumazibar
damaziba avara,
ez̄i me God amir bizibar garir puvati.

11 Kamaghin amizi, God irebam̄in min garir
bizimin aven n̄in akakaghamin biziba, ni dar
mingaribagh foghan kogham. Mati me akaba
aven itir akinafarim righa, kendelin gris a gatigha,
pamtemin a dukuazi a gavgavizi, me a diponasa
ni ganingi. Egh ni ti gumazir akinafariba dibora
fozitam, akar akinafarim̄in itir kaba diponsi a
mikimti, a suam, “Akinafarir bar dukuagha gav-
gavizir kam, ki a diponan iburaghburaki.”

12 Eghti ni ti gumazir akinafariba dibora fozir
puvatizitam, akinafarim̄in itir akar osiziriba
diponsi a mikimti, a kamaghin mikimam, “Ki
akinafariba dibora fozir puvati.”

13 Ez̄i Ekiam kamaghin migia ghaze:
“Gumazamizir kaba uan akatoribara nan ziam fe,
ez̄i men naviba ko nighniziba bar nan saghon
iti.

Me guizbangira nan ziam fer puvati.

Me gumaziba pura uari amizir otivizir araz-
ibar gintisi.

Me arazir kabar men sure gamizi, me pura uan
akatoribara dar bori,
ez̄i da men navir averiabar aven zuir puvati.

14 Kamaghin amizi, ki uamategh bizir bar
igharagha garitabar amuti,
da gumazamizir kaba bativam.

Eghti me bar digavir kuram damigham.

Eghti ki gumazamizir nighnizir aghuiba me
ganidibar fofoziba adegham,
egh ki men fofozir gumazamizibar fofoz-
iba bar da agivagham.”

*Ikiavira Itir God bizibar amuti da igharagh
otogham*

15 Gumazamizir uan nighnizir kuraba ko uan
arazir kuraba Ikiavira Itir Godin da mon-
gasava amiba, mevzika!

Me bar ikuvigham!

Me arazir kurar kaba, mogomer danganiba ko
dimagaribar dagh amua kamaghin migia
ghaze,
“Tinara en ganigh e gifogham?”

16 Me biziba otavkira bar da adafi.
Egha me kamaghin migei,

“Gumazir nguazir minemin ingarim, a nguazimin
min gari.”

Manmaghin ami?

Pura bizir kinitam ti gumazir an ingarizim
kamaghin a mikim suam,

“Ni nan ingarizir puvati,” migirigar kam ti deraz,
o?

Egh pura bizir kinitam ti gumazir an in-
garizim kamaghin a mikim suam,

“Ni bizitam gifozir puvati,” migirigar kam ti deraz,
o?

Bar puvati.

17 Kiran oveghangin biziba bar igharagh
otivigham.

Lebanonin kantrin ruarir pizim, bar nguazir
aghuir azenibar ingaramim gavagham.

Eghti azenir bar aghuiba ruarir pizim
gavagham.

18 Eghti dughiar kamin kuarir orazir puvatiziba,
akinafarir me osirizimin akaba baraghram.

Eghti damazir kurar bar mitarmemim aven itiba,
ua ganam.

19 Eghti gumazamizir uari abiriba,
me Ikiavira Itir God bagh bar akuegham.

Eghti gumazamizir biziba puvatiziba,
me uaghan Israeliyan Godin Bar Zuezim bagh
bar akuegham.

20 Eghti gumazir ekiar kuraba, men gavgaviba
givagham.

Eghti gumazir Godin akam batogha a
dipoviba, me puvarigham.

Eghti gumazir arazir kurabar amuasa bar ifongezi-
iba,

me bar moghra bar ikuvigham.

21 Egh arazir kamra uaghan, gumazir pura ifara
igharaz darazi isa kot gariziba,

ko gumazir osimtizibagh amibar akurvagha
akar ifavaribagh amiba,

ko gumazir kotiam adavadavichti, eghti gu-
mazir Godin damazim in deraziba kotiam in
me gafiraghan kogham,

gumazir kaba, me bar moghra bar iku-
vigham.

22 Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God, kar Godin
fomira Abraham in akurazim, a datirighin kam-
aghin Israeliyan gumazamizibav gei:

“Ia Jekopin ovavir boriba ia uam aghumsighan kogh,
egh ian guaba uam pighatomegh ganan kogham.

²³ Ia ingangarir ki ian tongin amizibar gan,
egh guizbangira kamaghin fogh suam, ki Israelian God,
ki Jekopin ovavir boribar Godin Bar Zuezim.

Eghti ia nan ziam fiva nan apengan ikiam.

²⁴ Eghti gumazamizir nighnizir aghuiba itir puvatiziba,
datirighin nighnizir aghuiba iniam.

Ezi gumazamizir imoba puv akaba batoziba,
me nan akaba baraghsı
bar ifuegham.”

30

Ikiavıra Itir God kamaghın migei, Isipia Judabar akurvaghan kogham

¹ Ikiavıra Itir God kamaghın migei,
“Judan adarasi, me nan boriba me bar ikuvigham,
me bar orazir puvatizir darazi.

Me nan nighnizimin gintizir puvati.

Me uan nighnizibar gintigha ghua
kantrin igharazim ko roroam gami.

Egha tuavir kamin, me arazir kurar bar avirim,
uan arazir kurar faragha amizibagh siri-
abagh arisi.

Mevzika.

Kamaghın amizi, me bar ikuvigham.

² Me Isipia ko akam akirasa nan nighnizim bagha

nan azarazir puvati,
egħti Isipian atrivim men akuragh men ganti,
apaniba me gasighasighan kogħam.

3 Eġħi men nighnizim deragh ingaran kogħti me
bar aghumsigham.

Osimtizir me bativamin kam,
Isipin atrivim men akuragh me apaza-
ghan kogħam.

4 E fo, Judan atrivim Soanin nguibar ekiam ko
Hanesin nguibar ekiāmin, Isipin abuir gu-
maziba batogħasa,
uan abuir gumaziba ko ingangarir gumazir
faragħa zuiba amadazi, me ghua otivigha
għifa.

5 Eġħi Isipia men akurvagħsi bizitam damighan
kogħam. Bar puvatigham.

Kamaghin amizi, Judaba aghumsigh bar uarir
apangkuvigham.

Me aghumsizir bar ekiamra Judabar
aningam.”

6 Ekiam, a Negevin danganim in, saut in
amadaghan itir gumazamiziba puvatizir
danganim in itir asizir atiaba, akar kam me
ganiegi. A kamaghin migei:

“Judan gumazir aruaba saut in amadaghan itir gu-
mazamiziba puvatizir danganir kam garui.

Kar gumazamiziba osimtiziba bativamin
danganir kurar mam.

Laionin amebaba ko apuriba ko, kuruziż gumaza-
mizibagh iviba ko, kuruziż kurar mīgħegħha
zuiba ko,

asizir atiar kuraba danganir kamin iti.
 Ezzi gumazir aruar kaba ingangarir dafam gamua,
 bizar bar aghuir iveauzim bar pin koziba isa,
 donkiba ko kamelbagh isin arigha ghua,
 kantrin men akurvaghan koghamiba
 bagha da atera zui.

⁷ Isipin kantri, kantrin igharazibar akurvaghaha
 migavia,
 a men akurvazir puvati.

Kamaghin amizi, ki datirighin ziar igiar kam a gati,
 ‘Maburan Kuruzir Aser Puram Aperaghav
 Itim.’”

Gumazamiziba Godin akam baraghan aghua

⁸ Ikiavira Itir God gumazamizibar damazimin,
 me amir arazibar eghaghanibar akaba,
 dagiamin da osirigh da aghorasa na
 mikeme.
 Egh uaghan eghaghanir kam akinafarir
 righizimin da osirigh.

Egħiġi migirigiar kam zurara iki gumazamizibar
 akakagh suam,

⁹ me gumazamizir bar puviram akaba barazir
 puvatiziba.

Me zurara Ikiavira Itir Godin akaba batosi, a men
 Afeziam.

Egha me zurara ifarava, an suren akaba
 baraghan aghua.

¹⁰ Egha me kamaghin Godin ganganir gumaziba
 ko an irebamien min garir bizibar garir gu-
 mazibav gei,
 “Ia ua irebamien min garir bizibar ganan
 marki.

Egh ia uan akabar kumigh.

Ia uam arazir aghuiba ko arazir zuezibar gin
mangisi e mikiman marki.

E oraghasa ifongezir akar e apezeperibaram e
mikim,
kar bizir aghuir otivan koghamiba.

11 Ia ingangarir kam atakigh, egh bar saghon ikiva,
en tuavim apiran marki.

E Israeliān Godin Bar Zuezim in akaba
baraghan aghua.”

12 Ezi Israeliān Godin Bar Zuezim, a kamaghin
migei,

“Ia nan Akar Gavgavim munasava akirim ragha
na gasara.

Egha ia kamaghin nighnizir gavgavim ikia
ghaze,

Ifavarir arazim ko igharaz darazi dikabirir
araziba ian akuragham.

13 Kamaghin amizi, ia arazir kuram gamigha gifa,
ezi arazir kurar kam bar ia gasighasigham,
mati bibizir muziarim divazir ruarimin
ghuamin ikia bar ekefi,
egha kiran ovehangin dipirasava ami.

Egh divazim dipirigh zuamira irigham.

14 Bar guizbangira, ia bar ikuvigham,
mati nguazir minem bigha akuar bar
mizumzuiaribar ire,
ezi akuar ekiatam itir puvati,
me akua tam isi avim isir danganimin mangi
avir mikiam tuighan kogham.

O akua tam inigh mangi
mozir dipamin an dipaba tuan iburagham.”

- 15** Ikiavira Itir God, nan Ekiam, a Israelian Godin
 Bar Zuezim, a kamaghin migei,
 “Tuavir ia deravira ikiamim, a kamakin.
 Ia uamategh na bagh izi, egh avughsi ikiti,
 ki ian akurvaghram.
- Egħiż-żejjha navir amirizim iċċi nighnizir gavgavim
 narara ikīva, ia gavgavigh ikiam.”
 God kamaghin mikkeme, ezi ia an akar kamin
 gin mangan bar aghua.
- 16** Egha ia ghaze, “Puvati! E hoziabar apiagh puv
 ari mangam.”
 Ezzi God ghaze, “Guizbangira, ia ari mangi!”
 Ia ghaze, “En hoziaba puvira ivemaram.”
 Ezzi God ghaze, “Ian apanibar hoziaba bar
 puvira ivemar ian gintiġham.”
- 17** Ian apanibar midorozir gumazir vamira izi
 misogħsi dimti,
 ian 1,000plan midorozir gumaziba puv
 aregham.
- Egh men midorozir gumazir 5plara izi ian dimti,
 ia bar mogħira dikavigh nguibar ekiam
 ategħi aregham, egħiż-żejjha gumazitam ua ikian
 kogħam.
- Egħiż-żejjha ian gumazir ikiavira itir varazira bar uarira
 ikiam,
 mati me inir aviżim guasa temer vamira
 mighsiar itimmin a kuasa.
- 18** Guizbangira, Ikiavira Itir God, a Godin guizin
 arazibagh amim.

Kamaghin amizi, a ian apangkuvighasa ifon-giar bar ekiam iti.

A uan apangkuvim ian akakaghaha ia mizua iti.

Gumazamizir nighnizir gavgavim an ikiava, uarir akurvaghaha a mizua itiba, me bar akuegham.

*Ikiavira Itir God, deravira
uan gumazamizibar amuam*

19 Ia Jerusalemia, ia Saionin Mighsiamin iti, ia ua kuarkuv aziv arangan kogham. Ezi Ikiavira Itir God datirighin ian apangkuvigha, deravira ia damuasa gara iti. Egh ia uari bagh an azangsigh an dimti, a zuamira ian dimdiam baregh ian akuragham.

20 Guizbangira, Ekiam ia gamizi, ia osimtizir dafam ateri, egha ia mati gumazim daghebar otevez moghin iti. Ezi a ia ko ikia ian sure gami. Eghti gin ia uam a burian kogham. Ia uari uan damazibar an ganam.*

21 Egh ia daruamin dughiamin tuavimin atamakuigh, ia ti tuavir agharir guvimin amadaghan itimin mangam, o agharir kiriamin amadaghan itimin mangam, eghti a ian gin iki ia mangamin tuavim ia mikimam.

22 Egh ia uan asebar marvir guaba, ia fomira dar ingarigha silva ko golin da noke. Egh ia marvir guar kaba batogh dar ganti da mati bizar kuriba, egh ia kamaghin me mikimam, “Ia kamatigh. E ua ia gifongezir puvati.”

* **30:20:** Vezin kam, Hibrun akam deragha akamin mingarim bigha mikemezir puvati.

23 Eghti Ekiam ia oparizi dagher oviziba bagh amozim amadaghti, a izighiri da ruam, eghti da deravira nguazir kamin otivam. Eghti ia dagher aviriba ikiam. Eghti ian bulmakauba uaghan damamin grazir aviriba ikiam.

24 Egh ia uaghan uan azenibar dagher aghuiba inigh izi, egh bar deravira da akuvagh, uan bulmakauba ko donkin ian nguazim abigha ingariziba bagh, fogh ko sped isi dagh iniv da aghamsigh me daningam.

25 Dughiar Ekiam misevezimin, dughiar bar kuram ian apaniba batoghtima, me pura tintinibar arimighiregham, eghti men divazir gavgavir kaba bar ikuvigham. Eghti dughiar kamin, dipaba mighsiaba bar dar otiv ivemar izighiriti, ia dipatamin oteveghan kogham.

26 Eghti dughiar kamin, iakinimin angazangarim aruem min angazangarimin min siraghram. Eghti aruem isiragh gavgavichti an angazangarim bar ekevegh, a fomira garir angazangarim gafiraghram. Mati ni 7plan aruebar aruer angazangariba inigha aruer vamira gisafura. Ikiavira Itir God uamategh uan gumazamiziba deravira me damu men mizaziba ko osimtiziba adeghti me ghuamagheghamin dughiamin, bizir kaba otivam.

Ikiavira Itir God iveau kuram isi Asiriaba daningam

27 Ia gan! Ikiavira Itir God nguibar saghon itimin ikia dikavigha uan gavgavir ekiam sara izi.

A bar puvirama atarima, avim ko avir miturim an aningagharim akakasi.
A migeir dughiamin,

avir biziba bar da isiamim an akatorimİN
otifi.

28 An aningagharim biziba bar dagh asighasisi,
mati aperiam otogha ivemara biziba bar da
ava ghua, gumazimİN firagharimİN tu.

Ikiavira Itir God kantriba bar uan agharimİN men
suigha,

me ikuvasa a pura tintinibar me kavkiri.

Egha a men nighnizibagh amima, da deragha in-
gari puvatizi,

a me inigha danganir me mangan ifongezir
puvatizibar zui,

mati gumazim hoziamİN daroribar an aku man-
gasa,

ainin otevim an akam garu.

29 Eghti ia Ikiavira Itir Godin gumazamiziba, ia
bizir kabar ganti da otivti,

ia Godin ziam fer arazim bagha isar ekiaba
dimagaribar dagh ami moghin,

ia bar akongezir ighiabaramuam.

Gumazamiziba Ikiavira Itir Godin mighsiamİN
mavanang bar akuegh uan itabagh ivi ighi-
abaramuam,

kamaghira ia men min bar akuegham.

Ikiavira Itir God a mati dagiar gavgavim,
egha a uabi Israelian mogomer danganim.

30 Ikiavira Itir God gumazamizibar amuti, me an
dimdiar gavgavim baraghram,
egh me an aningagharimİN mizazim
baraghram.

An avir gavgavir biziba bar da isiamim sara izam,

egh uaghan aminir gavgavim ko amozim
ko maburan amozir ofizir dagħabar min
gariba, sara izam.

- Egħti arariba dagħarvagħti,
gumazamiziba an aningagħarim in ganam.
 31 Ikiavira Itir Godin dimdiam kantri Asiria
damut, a bar atiatigham.
 Egħti a uan aghorimin suiragh Asiriaba
misogh mamaghira ikiam.
 32 Ikiavira Itir God, Asiriabav sozir dughiamin,
Godin gumazamiziba bar akuegħiha,
gitaba ko buar guar aviriba misogħiha,
Ekiam me misozir aghorimin
tingagħarim girara mangam.

- 33 Me Asirian atrivimin kuam tuasa avim arīghasa
mozir mam gikuigha għifa.
 Egha me mozir kam gituima a bar vin mar
iraghugħha bar aroke,
ezi me dazir aviribar kuegħa dar pozim
mikini.
 Egħti Ikiavira Itir God, an aningagħarim pamtem
otogh,
mati aminim pamtemin avim giveragħti, a
bar puvira isigham.

31

*Ikiavira Itir God uan gavgavim akazi, kantrin
gavgaviba dagħire*

- ¹ Ia abuir gumazibba, ia kantri Isipin għuava uarir
akurvaghħasa, men azangħi, iavzika!
Ia bar ikuvigham.

Ia Isipian hoziaba ko men karisin aviriba ko
karisin suizir gumazir bar gavgaviba, ia
nighnizir gavgavim dar iti.

Ia ti ghaze, Isipia ian akuragham.

Egha ia Israelian Godin Bar Zuezim, nighnizir
gavgavim an itir puvati.

Egha ia uarir akurvaghaha Ikiavira Itir Godin
azangsizir puvati.

Kamaghin amizi, ia bar ikuvigham.

Iavzika!

² Ikiavira Itir God, fofozir aghuim iti.

A dughiar kuram gumazamizir kurabar
aningsi, me daningam.

Egha a zurara uan akabar gin zui.

A dikavigh gumazir kuraba ko,
gumazir arazir kurabagh amibar akurvazir
gumaziba ko misogham.

³ Isipia, me aseba puvati, me pura gumazir kiniba.
Men hoziaba uaghan en hoziabar min gari, da
aseba puvati.

Egħti Ikiavira Itir God uan gavgavim akagh iveau
kuram me daningamin dughiam,
kantrin gavgavir kam iriġhti kantrin an aku-
razim uaghan iriġham.

Egh aning uaghara bar ikuvigham.

⁴ Guizbangira, Ikiavira Itir God kamaghin na migia
ghaze,

“Ia fo, laionin tam, sipsipin a misoghezim amisi
dazer iki,
egħi sipsipin kam ategħi arimangīghan
kogħam.

Eghti sipsipbar gari gumazir avirim izi a dagar-vaghti,

a men atiatigh arı mangighan kogham.

Kamaghira, ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim,

ki dikavigh Saionin Mighsiamin apanibav soghsı izighiram,

eghti bizitam nan tuavim apiraghan kogham.

⁵ E fo, kuaraziba pin migha, egha deraghvira uan mikonibar itir nguzibagh eghufi.

Kamaghira, ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim,

ki deragh Jerusalem gehuv deragh an ganam.

Ki zurarama an boroghın iki mangın izegħi damu a getiva deragh an ganiva an akurvagħam.”*

⁶ Ia Israelia, ia Ikiavira Itir God, deragħha a barazir puvatigha an akaba batosi.

Egh ia uan navibagh iragh uamategħ a bagħ iżi.

⁷ Ikiavira Itir God izamin dugħiamin, ia asebar marvir guaba makunigham.

Kar nedazir ia uari uan dafaribar silva ko gol isa dar ingariziba.

Ia kamaghin amigha arazir kuram gami.

⁸ Ikiavira Itir God kamaghin migia ghaze,

* **31:5:** God uan nguibar ekiam Jerusalem gehufi, mati ves 5 mikemezi mokin. Eghti gumazamiziba akirrim a gasaragtima, (ni ves 1-3-in gan) a uaghan izighiri Jerusalem misogħam, mati ves 4 mikeme.

“Midorozir sabar tam Asirian kantri misogh egh
bar me agivagham.

Midorozir sabar kam, a gumazibar sabam
puvati, ki uabi anemadagħti a mangam.

Asiriaba m̄idorozir sabar kam gitaviraghxi
aregham,

eħġi men m̄idorozir gumazir igiaba kal-
abusin mangi

pura ingangarir gumazir kinibar minn
otivigham.

⁹ Atiatir bar ekiam, Asiriaba batogħti,
men nguibar ekiar gavgavim iriġham.

Men m̄idorozir gumazibar dapaniba, bar atiatigh
uan m̄idorozir inir avizir asaraghav itim
ategh
onganigh puviram aregham.”

Kar Ikiavira Itir Godin Akar Gavgavim.

A Saionin Mighsiamin ikia, avimin minn iti.
A Jerusalemin nguibar ekiamin ikia,
danganir ekiar avir pamtemin isimin minn iti.

32

Atrivir aghuim kantrin ganam

¹ Ia oragh! Atrivitam otivam!

Atrivir kam, arazir aghuimin gin mangi,
kantrin kam gativagħam.

Egħiż-żon kantrin gumazir dapaniba, me guizin
arazim minn gin mangi,
gumazamizibagh ativagh men ganam.

² Gumazamiziba akurvazim bagħi izi,
gumazir dapanir kaba deravira vaghvagh bar
deravira men akurvagħam.

Gumazir dapanir kaba, gumazamizibar danganir
 mogomem'in min ikiam,
 eghti dughiar amozir ekiaba ko aminir ekiaba
 iziti, me mangi men uari mongam.

Eghti me mati dipaba puvatizir danganim'in,
 dipam ivemara an zui moghin iki,
 egh mati dagiar ekiam aruem apazagha,
 danganir orangtizim'in min iti.

Aruem bar gavgavichti,
 gumazamiziba mangi an apazangin dapi-
 agh iki avughsam.

³ Gumazamizir bizibar gariba,
 men damaziba okavighan koghti,
 me deravira bizibar ganam.

Eghti gumazamizir kuariba deraziba,
 men kuariba deraghvir'a ikiti,
 me deravira biziba baraghram.*

⁴ Eghti gumazamizir faragha deragha nighnigha
 bizibagh amir puvatiziba,
 me datirighin biziba deragh dagh nighnigh
 dar amuam.

Eghti gumazamizir mikimasa mizeba osemeziba,
 me deravira bizibav kimam.

⁵ Eghti arazir ziar ekiam isa gumazir arazir
 kurabagh amiba ko, gumazir organibagh
 amibagh anidim,
 a bar givagham.

⁶ Guizbangira, gumazir arazir organibagh amiba,
 me migirigiar organibagh ami,
 egha me zurara bizir kurabar amuasa
 nighnisi.

Me arazir Ikiavira Itir God aghuazibagh amuava,

* **32:3:** Ni Aisaia 6:9-10in gan.

egha akar ifavarir avîriba Ikiavîra Itir God
gasi.

Egha me mîtiriaba azir gumazamiziba, dagheba
me ganidir puvati.

Egha kuariba pîrir gumazamiziba, dipaba me
ganidir puvati.

7 Ezî ifavarir gumazamiziba, nighnizir kurar bar
avîriba men dapanibagh izîfa.

Me gumazamizir biziba puvatiziba,
dikabinasa men kotiaba adafi.

Me, ongararazibagh amir gumazir arazir
kurabagh amir puvatiziba,
me kotin aven ifavarir arazir igharazibar
migirigiabar me gami.

8 Ezî gumazamizir aghuibâ me ziar ekiaba iti, me
zurara arazir zuezibagh ami.

Egha me arazir aghuibar amuasavîra iti.

Amiziba azirakabar amu

9 Ia Jerusalemian amiziba, ian dabirabim derazi ia
ghaze, ia deravîra ikiam.

Egh ia deravîra kuariba arigh nan akam
baragh.

10 Ia datirîghin navir amîrizimin iti.

Egh ia oragh, azenir vamîra givaghti, ia bar
atiating nigham.

Ia ganti, ian wainin azeniba ko, dagher igharaz-
ibar azeniba,
da ua ban kogham.

11 Datirîghin ian dabirabim derazi ia ghaze, ia
deravîra ikiam.

Egh ia atiating nîghîva akong uan korotiar
aghuibâ suva, azirakar korotiabar aghuam.

- 12** Ia uan azenir obarir aghuiba ko wainin azenir
 aghuiba bagh uan osimtiziba akakaghsı,
 ia uan evaribav misogh azirakabar amu.
- 13** Benir ataghatariba ko oghevsevir kuraba
 nguazir kam avaraghram,
 kamaghın ia nan gumazamiziba nguazim
 bagh azirakabar amu.
 Guizbangıra, ia dipenir bar dirir ia bar ifongezi-
 ba, ia fomira dagh nighnigha da bagha bar
 akonge,
 egh datirighın ia da bagh azirakabar amu.
 Ia fomıra uan nguibar ekiamın ikia bar akonge,
 egh gin, ia a bagh osemegham.
- 14** Bar guizbangıra, atrivim uan dipenim ategham.
 Eghti gumazamiziba bar moghira nguibar
 ekiar kam ateghti
 gumazamizibar niginir me ingara
 mangın izegh gamir kam, ua ikian
 kogham.
 Eghti midorozir gumazibar dıvazir gavgavim ko,
 dipenir suer ruarir midorozir gumaziba
 ikia apaniba bagha gariba,
 da bar moghira pura iki bar ikuvigham.
 Eghti afiar atiaba dughiar bar ruarimın danganir
 kamın ikiam.
 Eghti donkin atiaba an aven darusı bar
 akuegham,
 eghti sipsipba ko bulmakauba izi oghev-
 sevibar amam.
- Ikiavıra Itir God dabirabir aghuim isi uan gu-
 mazamizibar aningam*
- 15** Ikiavıra Itir God uan Nguibamın ikia
 uan Duam, uam e bagh anemangam.

Eghti dughiar kamin, gumazamiziba puvatizir
danganim,
azenir bar aghuim otogham,
eghti bizir bar igharagha gariba a bativam.

Eghti azeniba, dagher aviribar amut da otivam,
mati temeba pura ruarir pizimin aghui.

16 Dughiar kamin, gumazamiziba nguazir kamin
ruaghateviba bar dar iki,
arazir aghuiba ko guzin arazibara damuam.

17 Gumazamiziba arazir aghuim damuti,
tuavir kamin dabirabir aghuim otogham.

Eghti gumazamiziba uam atiatingan kogh,
nimira iki nighnizir gavgavimin aven tugh
gavgavigh kamaghira ikiam.

18 Ez i Ikiavira Itir God ghaze,
Nan gumazamiziba, me dabirabir aghuim
ikiam, egh me deravira iki avughsı,
uan nguibabar aven navir amirizimin iki,
egh bizitamin atiatingan kogham.

19-20 Eghti aisın amozim mar iri ruarir ekiamin itir
temeba bar dagh asighasigh,
egh uaghan nguibar ekiamin dipenibagh iriti,
da bar nguazim giregham,
eghti ia Ekiamin gumazamiziba bar de-
ravira ikiam.

Egh ia uan dagher oviziba nguazir dipam iti
naghin da oparam,
egh ia uan bulmakauba ko donkiba ateghti,
da uan ifongiabar daru oghevsevibar ami
ikiam.

33

Gumazamiziba Ikiavîra Itir Godin dimti, a deravîra men ganam

¹ Ia kantrin igharazibagh asighasizi darasi,
iavzika!

Ia bar ikuvigham.

Bar guizbangira, ia datirighin ikuvizir pu-
vati.

Ezi ia kantrin igharazibagh asighasighamin
dughiam,

a gifa, egheti ia uari ikuvigham.

Ia igharaz darazigh ifarava, uan akar dikiriziba
abigha

me isa apanibar agharim garisi.

Bar guizbangira, tarazi datirighin ia gifarazir pu-
vati.

Egheti ia igharaz darazigh ifaramin dughiam,
a givagham.

Egheti igharaz darazi ia gifar,

ia isi apanibar dafarim darigham.

² O Ikiavîra Itir God, en nighnizim nirara iti.

Ni en apangkuvigh zurara dughiabar e
ekiarugh

uan gavgavimin deragh en gan.

Egh osimtizibar dughiamin en akurvagh e damuti,
e uan apaniba dikabiraka.

³ Gumazamiziba nin dimdiämbarasi,
mati arariba dagarvazima me ari.

Kantrin bar gavgaviba nin garima,

ni dikavigha uan gavgavim men akazi,
me atiatia tintinibar ari.

⁴ Ezi bizir me ara taghiziba,
Israelian gumaziba izi zuamiram da iniam.

Mati odezir bżżir avirim mīghegha iza azenibagh
 apiagħha,
 men dagħeba apa bar ada gif-a.
 Ez-i kamaghira, gumaziba zuamira iżi
 men biziba ater mangam.

5 Ikiavira Itir God, ziar ekiam ikiava,
 bar pın uan Nguibamin iti.

Egh a uan guizin arazim ko arazir aghuim
 amadagħti,
 a iżi Jerusalemin mīkebaba bar da
 avaragħham.

6 Egh ia Ikiavira Itir Godin gumazamiziba, a zu-
 rara deragh ian ganiva,
 ia damut ian dabirabim deragh gavgavigh
 ikiam.

Egh a bizir aghuiba ia daningti
 ia deraghvira ikiam.

A nighnizir aghuiba ko, fofozir aviriba ko, arazir
 an atiatiava an apengan itiba,
 da bizir bar aghuibar min,
 an ada isa ia ganid.

7 Ia munagh ganigh!

Midorożir gumazir gavgaviba tintinibar tu-
 avibar mītivighav ikia
 akurvazim bagħha diava arai.

Ez-i abuir gumaziba midorożim agħvasa ingan-
 garir mītiam gami,
 ezi midorożim għivazir puvati.

Kamaghix amizi, abuir gumaziba
 datiṛiġiñ bar puviram azi.

8 Tuavir ekiaba pura itima,

gumazamiziba ua dar mangi izegħi gamir pu-vati.

Gumazamiziba akar dikirizir me amiziba, me da abiki.

Ezi gumazim uan damazim in bizim in ganigha, koton aven guizbangiram an gun migeima,
me nighnizir gavgavim an akam in ikian aghua.

Egha me gumazir igharazibar gara ghaze,
me mati pura biziba.*

⁹ Ezi nguazim uabi bar osemegħa azirakabagh amima, an gavgavim gifā.

Lebanon in ruaribar temeba midii, egha bar aghumsiki.

Ezi Saron in Danganir Zarim bar misinqigha dipaba puvatizir danganim gava.

Ezi Basan in Distrighin temeba ko, Karmelin Mighsiam in temebar dafariba da midja suaghiri.

Gumazamiziba Ikiavira Itir God in gavgavim in ganam

¹⁰ Ikiavira Itir God kamagh in migei,

“Ki datirigh in dikavigh ingangarim damuam,
egħi gumazamiziba ganigh nan ziar ekiam fam.

¹¹ Ia nan apanim gami darasi,
ia pura bizir dagheba puvatiziba bagħha nighnigha ingangarir mitiabagh ami.

Ia mati, gumazim uan azenim in ingangarir dafam gami,

* **33:8:** Hibrun akam deragħa ves 6-8 in akabar mingarim deragħa anebiġiżiżi puvati.

ezi puvati, dadar misinqiziba ko oghevsever
kiniba puram an otifi.

Ian ingangarir m̄tiyar kam avimin min otogh
bar ia agivagham.

¹² Egh ia mati me gumazibar aghariba tuezi,
da arinim̄in otozi moghin, ia otivigham.

Egha mati me benir ataghatarim tuazima
an averenim̄in otozi moghin, ia otivigham.

¹³ Ia gumazamizir roghira itiba, ko nguibar
saghon itiba,
ia ingangarir gavgavir ki amizibar
miḡiriḡiaba baragh
egh ia nan ziar ekiam ko gavgavimin gun
mikim!"

¹⁴ Saionin itir gumazamizir arazir kurabagh amua
Godin damazim̄in m̄izeziba,
me bar atiatighava agoi.

Egha me kamaghin migei,
“Ikiavira Itir Godin aningagharim, an avir bar
gavgavimin min isiava, biziba bar da gefi.

An ofa gamir dakozim̄in itir avim zurara isia ma-
maghira iti.

Ezi en tongin tinara a ko ikiam?"

¹⁵ Gumazamizir kabanang Ikiavira Itir God ko
ikiam:
Gumazamizir arazir aghuibagh amiba, ko
gumazamizir guizbangira migeiba, ko
gumazamizir ua baghavira biziba iniasa
igharaz darazi dikabirir puvatiziba, ko

gumazamizir gumaziba apezeperir dagiaba
 isi me daningtì, me a bagh arazir kuram
 damuamin aghuaziba, ko
 gumazamizir gumazir mam gumazir
 igharazitam misueghtì an aremeghan me
 oraghan aghuaziba, ko
 gumazamizir arazir kurabar ganan aghuaz-
 iba.

16 Gumazamizir kamaghìn amiba, me bar de-
 ravira ikiam.

Me mati gumazim mighsiám gisìn mogomer
 danganir bar gavgavimin modoghav iti
 moghìn deravira ikiam.

Eghtì bizitam me dikabiraghan kogham.

Eghtì me zurara damamin dagheba ko dipaba
 ikiam.

*Ikiavira Itir God, dughiar bar aghuim isi
 Jerusalem daningam*

17 Ia uan atrivir dirim uam an ganti,
 a uan atrivir korotiar bar aghuibar
 aghuigh,
 kantri deraviram an ganam.

Egh ia uan kantrin ganti,
 a bar aruegh bar ekevegham.

18 Egh ia uamategh dughiar kurar ia batozir kam
 ginirigh, egh kamaghìn azangsigham,
 “Apanibar gumazir dapanim izava en
 dagiaba ko biziba inigha dar osimtizibagh
 foghasa da tuisigha, da mega atrivir kuram
 ganingiziba,
 me managh iti?

Apanibar gumazir dapanim izava en tauan ru-
 ariba mengeziba,
 me managh iti?
 Ti puvatî."

¹⁹ Akaba barazir puvatigha uarira uan ziaba fer
 gumazir kaba,
 ia ua men guatamin apigan kogham.
 Egh ia ua me uan akabar migeir migirigiaba
 baraghan kogham,
 akar me mikkimamim, gumazitam deragh an
 mingarim gifoghan kogham.

²⁰ Ia Saionin gan, an ziar mam Jerusalem,
 a nguibar ekiar e zurara Ekiamin ziam fer
 dughiar ekiabar uari akuva itim.
 Danganir e avughsa deravira itim.

A purirpenir gavgavimin min mitigh gavgav-
 igham,
 eghti gumaziba an afughafuziba asigh,
 an beniba aghoregh, a inigh mangan
 kogham.

²¹ Ikiavira Itir God uan gavgavim ko ziar ekiam
 Jerusalemin aven e bagh anekagham.
 Egh a Jerusalem damighti, a bar kantrin
 dirimin min ikiam,
 an aven faner ekiaba ko daghurir dipar
 muziarir aviraviriba ikiam.

Eghti midorozimin kurir me pul gamua zuiba ko
 kurir ekiaba,
 dipar kabar izan kogham.

²² Bar guizbangira, Ikiavira Itir God uabi,
 jasin min iki,
 egh en atrivimin iki,

en gumazir deravira en ganamim min iki,
egh en Akurvazir Gumazim in ikiam.

- 23** Apaniba Jerusalem inisi bar iburaghburegham.
Me mati kurimin ingangarir gumaziba
kurimin ikti a ivemaran kogham.
Mati kurimin mas mitigha gavgavizir puvati.
Ezi an beniba firiaghirezi, an sel kuiaghiriizir
puvati.
Kamaghin amizi, apaniba arı mangi bizir aviriba
ateghti da ikiti,
Jerusalemia ivemar izi bizir kaba iniam.
Gumazir suer kuraba uaghan izi men gin otivigh,
uaghan bizir avirir tabar ganti,
da ikivira ikiti,
me uari bagh da inigh mangam.
- 24** Eghti dughiar kamın, Jerusalemin itir gumazi-
tam kamaghin mikiman kogham,
“Ki arimariam iti.”
Eghti Ikiavira Itir God
Jerusalemin itir gumazamizibar arazir
kuraba ginamangam.

34

God kantri Idom gasighasigham

- 1** Ia nguazir kamın itir kantriba bar dar gumaza-
miziba, ia izi.
Ia ikiziba bar izi uari akuvagh akar kam
baragh.
Nguazim ko an itir biziba bar moghira,
ia uaghan kuariba arigh deraghviram oragh.

2 Ikiavıra Itir God, kantriba bar me ko midorozir
gumaziba, bar men aningaghegha me
bagha navim isi,
egha me aremeghasa, a m̄ikemegha ḡifa.

3 Eghti men kuaba, gumaziba mozibar da afeghan
kogham.
Puvati. Da pura iki kur mughuriam mangam.

Eghti men ghuziba m̄ighsiaba avaragh
dagħuribar emir magiram.

4 Aruem ko, iakinim ko m̄ikoveziba bar mogħira
kuarigh iregh givagħam.
Eghti overiam mati akinafarim me a irigha a
nomke.

Mikoveziba ko bizir overiam in ikia isiba,
mati wain in ikarizibar dafarir midiariba ko
figħin temebar ovizir midiariba,
misigha ira nguazim girezi mogħin
nguazim giram.

5 Ikiavıra Itir God kamaghin migei:
“Nan aningagħarim, a midorozir sabam in min iti,
egħi midorozir sabar kam pīn ikegh, iveau
kuram aningamin ingangarim agħiġaq,
egħi overiam ategħi magħri,
Idomia bagħiżi iveau kuram me dan ħiġa
me misogħi tħi me arim ħiġi.
Kar ki asighas ġħaż-za m̄ikemegħha givazir
darasi.”

34:4: Matyu 24:29; Mak 13:25; Luk 21:26; 2 Pita 3:10; Akar
Mogomem 6:13-14 **34:5:** Aisaia 63:1-6; Jeremaia 49:7-22; Esekiel
25:12-14; 35:1-15; Amos 1:11-12; Obadja 1:1-14; Malakai 1:2-5

6 Eghti Idomian ghuzim ko ovim, Ikiavira
Itir Godin midorozir sabam bar
anegiragirigham,

mati sipsip ko memen ghuzim ko ovim, gu-
maziba ofa damuasa dav sozi
men ghuziba ko ovim men dafariba
agiragiri.

Ikiavira Itir God kantri Idomin aven Bosran
nguibar ekiamin,
gumazamizir bar avirim misuehti me
arimighiregham.

Mati a uabi Bosran iki ofan bar dafam
damuam.

7 Egh Ikiavira Itir God, uaghan bulmakaun atiaba
ko bulmakaun igiaba ko bulmakaun apurir
bar gavgaviba, dav soghti da arimighiriti,
dar ghuziba ko oviba Idomin kantrin
nguazim giregh anevaragham.

8 Ikiavira Itir Godin nguibar ekiam Saion, apaniba
a dikabiravira iti.

Kamaghin amizi, a me ikarvaghamin azenir
mam amisevegha gifa.

Eghti dughiar kam otoghti,
a ivedir kuram isi me daningam.

9 Idomin kantrin faneba, koltan min isia amera zui
moghin otogham.

Eghti nguazimin mineziba dagiar avir isibar
min otivam.

Eghti Idomin nguazim kolta isi moghin
isiam.

10 Avir kam mungeghan kogham. Puvati.

An arueba ko dimagaribar isi gavgavigh maghira ikiti, an migharim zuraram otivam.

Eghti Idomin nguazim pura iki mangiti men ovavir borir gin otivamiba, men danganiba inigh mangi dughabar iki mamaghira ikiam.

Eghti gumazitam ua danganir kamin mangan kogham.

11 Eghti a, isaba ko, taragiaba ko, anebaba ko, mighiaba dar danganim gavagham.

Ikiavira Itir God Idomian biziba bar da agivagham,

egh Idomin nguazim damighti a pura ikiam, mati nguazim fomirama otogha pura ikezi moghin ikiam.

12 Men gumazir aruaba ko gumazir dapaniba ua ikian kogham.

Eghti atrivitam ua kantrin kamin ganan kogham.

13 Beniba ko oghevsevir dikoniba itiba atrivimin dipenim ko dipenir igharazibar avi da avegham.

Eghti afiar atiaba izi iki arangti, poneba izi dipenir kabar dakuam.

14 Eghti asizir atiar guar aviriba izi danganir kamin uari akuvagh ikiam.

Eghti memen atiaba uaghan izi iki dimti, amizir aser dimagaribar aruim uaghan izi dakusi, danganir kamin daguir danganiba buriam.

15 Eghti mighiaba izi uan aroriabar arighsi, danganir kamin izi mikonibar ingarsi danganiba buriam,

egh da aroriaba arighti, da afueghti
 da uan aviziba kuigh uan nguzibar gan
 ikiam.
 Eghti isar apuriba ko isar amebaba,
 me uaghan izi ikiam.

16 Ia Ikiavira Itir Godin akinafarir righizim in aven
 ganiiva,
 ia bizir kabar migirigabar ganti, da ikiam.
 Asiziba, o kuaraziba, o bizir tiziba, akinafarim dar
 gun migei,
 da bar izi kantri Idomin nguazim in ikiam.
 Egh da vaghvagh asizir amebaba ko
 apuriba ikiam.

Guizbangira, Ikiavira Itir God uabi da izasa dav
 keme.
 An Duam da akuvagh, da inigh izam.*

17 Ikiavira Itir God uabi Idomin nguazim abigha,
 asizir kaba bagha da tuiragha dagh aningi,
 eghti da zurara danganir kam in iki mangiti dar
 ovavir borir gin otivamiba, dar danganiba
 inigh
 mangi dughiabar iki mamaghira ikiam.
 Nguazir kam, Ikiavira Itir God da bagha
 aneti.

35

God ua bizibagh amizi da deragha otifi

1 Gumazamiziba puvatizir danganiba, ko nguazir
 misingiziba, da bar akuegham.

* **34:16:** Vezin kam, Hibrun akam deragha akamin mingarim
 bigha mikemezir puvati. **35:1:** Aisaia 27:6; 27:10; 41:18-19;
 55:12-13

Akimarir aghuiba otivigh gumazamiziba pu-
vatizir danganiba avaraghti,
da bar akongegham.

² Egh nguazir midiarir kam, akimarir aviriba an
otogh oneghti, an ganganim bar deraghti,
a bar akuegh pamten dimiva arangam.

Ikiavira Itir God dirir aghuim isi nguazir midiarir
kam daningti, an ganganim bar deragham,
egh Lebanonin ruarir ekiam ko, Karmelin
Mighsiam ko,
Saronin Danganir Zarimin ganganir
aghuiimin mirara ganam.

Eghti gumazamiziba Ikiavira Itir Godin angazan-
garim ko gavgavimin ganiva, egh uaghan
en Godin ziar ekiamin ganti,
an atrivimin kurkazir aghuiimin min
ikiam.

³ Ia atiatim itir gumazamizibar amuti,
me atiatingan kogh tuivigh gavgavigh iki.
Egh gavgaviba puvatizir gumazamiziba
gavgavim me daning.

⁴ Ia gumazamizir atiatiba me mikim suam,
“Ia tuivigh gavgavigh, egh atiatingan marki.
Ian God izi ian akuragh,
egh iveauzir kuram isi ian apanibar aningiva
bar me gasighasigham.”

⁵ Dughiar kamin, gumazir damazir okaviriziba ua
ganti,
gumazir biziba barazir puvatiziba, uam or-
agham.

- 6** Eghti gumazir suer kuraba, uari akun mavanang izighiram,
 mati ruarimin itir asizir mam, me dia a garisi.
 Eghti gumazir migeir puvatiziba,
 me pamten dim, egh bar akuegham.
 Eghti dipaba otiv gumazamiziba puvatizir dan-
 ganibar mangi,
 egh nguazir misingizibar itir fanebar ivemar
 magiram.
- 7** Egh gigir misingizim, dipar akaremin min
 otogham.
 Nguazir dipaba faragha puvatiziba,
 nguazimin aven ivemarir dipar atuiba,
 dar otivigh ivemar izighiram.
 Afiar atiabara ikezir danganir misingizir
 kam, dadar aviriba ko ighuruniba an
 otivam.
- 8** Eghti tuavir ekiam kagh ikiti, me kamaghin a
 dipon suam,
 kar “God Ua Baghavira Inabazir Tuavim.”
 Eghti Godin damazimin arazir kurabagh amir gu-
 mazitam an daruan kogham,
 kar Godin gumazamizibar tuavimra.
 Eghti gumazamizir nighnizir aghuiba itiba ko gu-
 mazamizir nighnizir aghuiba oteveziba,
 me an atam akuighan kogham, me a gifogh an
 mangam.*

35:6: Luk 11:14; Jon 5:8-9; 7:38; Aposel 3:8 **35:8:** Aisaia 11:16;
 Jeremaia 14:8; Matyu 7:13; 1 Pita 1:15-16 * **35:8:** Hibrun akam
 deragha vezin kamin mingarim abigha migeir puvati.

⁹ Laionin tam ko, asizir kurar misozitam tuavir
kamin mangan kogham.

Asizir aningazir taba tuavir ekiar kam daruan
kogham.

Gumazamizir Ikiavira Itir God akuragha ua iniz-
ibara,
tuavir kamin daruam.

¹⁰ Gumazamizir Ikiavira Itir God men akuragha
ua iniziba, me ua izi,

Saioniin Mighsiamin bagh iziva, bar akongegh
ongi, tiariba akariva tuavir kamin izam.

Egh me dabirabir bar aghuim ikiti,
bar akongezir arazir kam a men iki me
gizivagh kamaghira ikiam.

Eghti mizaziba ko osimtziba me ategh, ua
men ikian kogham.

Asiriaba Jerusalemin nguibar ekiam iniasa

36

(*Sapta 36--39*)

Asiriaba Jerusalem iniasava ami

(*2 Atriviba 18:13-37; 2 Eghaghaniba 32:1-19*)

¹ Hesekia 14plan azenibar an atrivimin itima,
ezi Asirian Atrivim Senakerip, uan midorozir gu-
maziba ko iza Judaba ko misogha, me abiragha
men nguibar ekiar divazir gavgaviba aviniziba
bar da ini. Egha me Jerusalem inizir puvati.

² Senakerip, Lakisin nguibar ekiamin ikia uan
abuir gumazim ko midorozir gumazir bizir dafam

35:9: Aisaia 5:29; 13:22; 51:10; 62:12 **35:10:** Aisaia 1:27; 65:19;
Akar Mogomem 7:17; 21:4

amadazi, me Lakis ategha, Atrivim Hesekia bagha Jerusalemin zui. Me an boroghin ghua otifi. Dughiar kamin, danganir mam iti, Mozir Dipar Pin Itimin daghurim, dipam an ghuaghira Jerusalemin otifi. Daghurir kam, a tuavir ekiar ghua iniba ruer danganimin boroghin iti. Asiriaba otivigha danganir kamin tuivighav iti.

3 Ezi Israelin gumazir dapanir 3pla ghuav a bato. Kar, Hilkian otarim Eliakim, an atrivimin dipenimin garir gumazim, ko Sepna, atrivimin akindafariba osirir gumazim, ko Asapin otarim Joa, an atrivim amir bizibar eghaghaniba bar a da osirir gumazim, me zui.

4 Ezi 3plan gumazir kaba ghuava Asirian abuir gumazir kam batozi, an akar gavgavimin me migia ghaze, “Ia mangi, Asirian atrivir ekiamin akar gavgavir kam Hesekia mikemegh. A kamaghin migei, ‘Hesekia, ni gavgavir manam ikia egha nan apengan ikian aghua?

5 Migirigar kiniba ti midorozimin gavgavim gafiraz, o? Bar puvati! Ni nan akaba barazir puvati. Egha ni ghaze, tina izi nin akuragham! Ezi ni na baraghan aghua.

6 Ki fo, kantri Isip nin akuragh misoghasa, ni a bagha gara mizua iti. Egha ki ni migei, Isip mati abuar misiam dipiriaghira gifa. Egh ni a inigh fidizimin min an suiragh daruti, an ruaghatev im nin agharim mitigham. Isipin atrivimin arazim abuar misiar kamin mirara ghu. Kamaghin amizi, misoghamin dughiamin a izi nin akuraghan kogham.

7 Egh ni ti kamaghin mikkimam, ia Israelia nighnizir gavgavim Ikiavira Itir Godin iti, a ian God, a ian akuragham. Ezi ki ghaze, bar puvatigham. E fo, Hesekia, ni uabi ghua, mighsiabar pin itir danganir an ziam feba ko, an ofa gamir dakozir pura tintinibar itiba bar dagh asighasiki. Egha ni Judaba ko Jerusalemia migia ghaze, me Jerusalemra izi ofa gamir dakozir vamiran Godin ziam fam.’

8 “Hesekia, ni izi nan gumazir ekiam, Asirian atrivim ko akam akirigh. Ni ti 2,000plan midorozir gumazir gavgavibar apighti, nan atrivim 2,000plan hoziaba ni danighti, me dar apiagh misogham. Ki fo, ni uabi gumazir kamaghin garitaba itir puvati.

9 Egha ni kamaghin nighnisi, Isipian midorozir gumaziba uan hoziaba ko karisba sara izi nin akuragh misogham. Bar puvatigham, me izan kogham. Ni en midorozir gumazibar tongin gumazir dapanir ziaba puvatizitam abinamin gavgaviba puvatigham.

10 Ni ti ghaze, ki uabi uan nighnizimin iza nin kantri ko misogha, a gasighasisi, a? Bar puvati. Ikiavira Itir God uabi na mikemezi, ki iza kantrin kam gasighasisi.”

11 Ezi Eliakim ko, Sepna ko Joa akar kam baregha, kamaghin Asiriabar abuir gumazim migia ghaze, “Ni Aramin akamin e mikkim, e a gif. Ni Hibrun akam mikkiman marki. Puvatigham, gumazir nguibar ekiamin divazir gavgavir mitiam gisin mitivighav itiba nin akam baregham.”

12 Ezi abuir gumazir kam kamaghin akam

ikaragħha ghaze, “Nan gumazir ekiam pura akar kamin ia ko ian gumazir ekiam, a iarara mikkimasa na amadazir pu. Puvati. Gumazir divazim gis in tuivighav itiba, me uaghan akar kam baragh hem. Guizbangira, midorozim otogħti, e Jerusalem ekiarughem, eġħi dugħiar kuram bar ia batogħem. Eġħi ia gumazir divazim gis in tuivighav itiba, ia bar dagħeba puvatighi uan buaribar am īva, uan misiżiż pabar amam.”

¹³ Ez-Asirian abuir gumazim, divazim gis in apiaghav itir gumazamizbar gara kamaghin pamtemin Hibrun akam in men dia me migei, “Ia deraghvir Asirian atrivir ekiam in akam baragh!

¹⁴ Atrivim kamaghin migei, Ia Hesekia baragħi, a ia gifaran marki. Hesekia ian akuragħi, ia deragh ikian kogħam.

¹⁵ Ia Hesekian apezeperir akaba baraghan marki, egh ia nighnizir gavgavim iki suam, Ikiavira Itir God ian akuragħi, e Asiriaba ia abinigh Jerusalemin nguibar ekiam inighan kogħam.

¹⁶ Ia Hesekian akam baragh ua na ko misogħi nighnighan marki. Ia deravira dapiagh iki, egh ia uan mozir paba tu dar am īva, wainin ikarizibar ovizibar ami. Ia uan azenibar itir temer fighin oviziba uan azenibar da inisi, egh ia na ko akam akirigh na ategħtima, ki ian nguibar ekiam iniam.

¹⁷ Eġħi ia deraghvir iki mangi, ki ian inigh mangi kantrin igharazir ian kantrin mīrara garim in ia atiġħam. Kantrin kam wainin azenir aviriba iti. Egha a bret damuamin witin azenir aviriba iti.

¹⁸ “Hesekia ia gifaragħha ghaze, ‘Ikiavira Itir God,

ian akuragh Asiriaba dikabiragham!' Ia Hesekia ategħiġma a ia gifaran marki. Ia ti ghaze, kantrin iħgarazibar aseba men akurvasi, eżi me Asiriaba e misogha e abira, a? Bar puvati.

19 E ghua Hamatın nguibar ekiam ko Arpatin nguibar ekiam ko Sefarvaim ko misozima, men aseba managh ikia, egha men akurazir puvati? Egha e ghua Samaria ko misozima, Samarian aseba men akuragħha e dikabiraz, o? Bar puvati.

20 Kantrin kaba me aser aviraviriba iti, eżi e me ko misosi. Ezzi men aseba men akurazi, me e misogħa e abirazir puvati. O Jerusalemia, ia manmagħsua nighnigha ghaze, Ikiavira Itir God ian akuragħti, e ia misogħi ia abiraghan kogħam? Bar puvatīgħam!"

21 Asirian gumazir dapanir kam me mikemegħa givazzi, gumazir divazir gavgavim minn apiaghav itiba oregha fo, men Atrivim Hesekia faragħha an akam ikarvagh bizitamin mikkiman men anogoroke. Kamaghin amizi, me uan akabar kumigha an migirigiatam ikarazir puvati.

22 Eżi Asirian abuir gumazim mikkemezir migirigħiaba, Eliakim, Sepna, ko Joa gamizi men naviba bar oseme. Eżi me uan korotiaba abiagharrigha ghua abuir gumazim minn migirigħiaba bar dar gun Hesekia migei.

37

*Hesekia uan osimtizim in
gun Aisaia migei
(2 Atriviba 19:1-17)*

1 Eżi Judan Atrivim Hesekia Asirian atrivim in abuir gumazim in akam baregha, uan korotiaba

abiagħarigha buaber korotiaba aghuigha,
Ikiavira Itir Godin Dipenim min għu.

² Egha atrivim min dipenim garir gumazim Eliakim ko, atrivim min akina fariba osirir gumazim Sepna, ko ofa gamir gumazir ghuribar diazi, me izi. Ez i a me amangizi, me Emosin otarim, Aisaian ganasa zui. Ez i gumazir kaba, azirakar korotiaba aghuigha zui.

³ Me għuava otivigha kamaghlin Aisaia migei, “Atrivim Hesekia ghaze, Kar osimtizir ekiaba ko aghumsiziba otivir dugħiam. Asiriaba dibovir migirigiar aviribar e gami. E amizir navim asangizim minn ami, a borim batamin dugħiam otozi, an a batamin gavgaviba puvati.

⁴ Asirian atrivim uan abuir gumazim amadazi, a iza dibovir akabar en Godin Zurara Ikiavira Itim mikeme. E fo, Ikiavira Itir God, an dibovir akaba baregha għifa, egh gumazir kamaghlin amizim, God iverzir kurram a dandingam. Kamaghlin amizi, ni en akuragh God ko mikimti, Ikiavira Itir God, e varazira en akuragħti, e ovengan kogħam.”

⁵⁻⁶ Ez i Aisaia Hesekian akam baregha, kamaghlin gumazir an akam inighha izir kabav gei, “Ia uamategh atrivim bagħ mangi Ikiavira Itir Godin akamin gun a mikemegħ. Ikiavira Itir God ghaze, ‘Ni akar a nan tiragħtirazir kam, mighi ġi a għinnejha ati tingħi marki. A pura Asirian atrivimin ingangarir gumazir kiniż, a migirigiar kam gami.

⁷ Ia oragh. Ki uan Duamin gavgavim in, Asirian atrivim damighti an okam nighnigham. Egh a migirigiar kiniż baregh pura uamategh ari uan kantrin mangħam. An Asirian kantrin ikivira

ikití, ki gumazitarbar amightí, me a misueghtí an aremegham.’”

*Asiriaba ua Jerusalem
gasighasigha migei
(2 Atriviba 19:8-19)*

8 Ezi Asirian abuir gumazim kamaghín oraki, Atrivim Senakerip Lakisin nguibam ataki. Ezi abuir gumazir kam díkavigha Jerusalem ategha ghua Libnan nguibamin otogha garima, an atrivim Lipnan nguibamin ikia Lipnabav sosi. Ezi a ghuava atrivim bato.

9 Asiriaba misogha itima, gumazir maba iza Atrivim Senakerip migia ghaze, “Itiopian Atrivim Tirhaka uan midorozir gumaziba ko iza ni ko misoghasa.” Ezi Senakerip Jerusalem iniasa nighnisi, kamaghín amizi, an akınafarir mam osirizi, an abuir gumaziba a inigha Hesekia bagha ghu.

10 Senakerip kamaghín akınafarim osiri, “Hesekia, ki fo, Godin ni nighnizir gavgavim itim, a ni migia ghaze, ki misogh ia abinigh Jerusalem inighan kogham. A ni gifari. Ni bar an akam baraghan marki.

11 E Asirian atriviba, ni uabi en arazibagh fo, e kantrin igharazibar atriviba ko misogha bar me gasighasisi. Egha ni ti ghaze, ki nin kantri kamaghíram a damighan kogham? Puvati, ia guizbangira e gitagħan kogham.

12 Nan inazir afeziaba fomira, Gosenin nguibam, Haranin nguibam, Resepin nguibam, ko Idenin gumazamizir Telasarin nguibamin itiba,

me nguibar kabagh asighasiki. Ezi men aseba men akurazir puvati, ezi me deragha ikezir puvati.

13 Ezi nguibar kaba, Hamat, Arpat, Sefarvaim, Hena, ko Iva, men atriviba datirighin managhira iti? Me itir puvati. E bar me misoaghanaghizi me ariaghire.”

14 Ezi Atrivim Hesekia akiñafarir kam, abuir gumazir a inigha izeziba dama an suiragha an ganigha, a inigha Ikiavira Itir Godin Dipenimin ghu. Egha Ikiavira Itir Godin damazimin an onegha aneti.

15-16 Egha Hesekia kamaghin Ikiavira Itir God ko migei, “O Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ni Israelian God, ni enselin bar gavgavibagh afiraghbar pin uan atrivir dabirabim gaperaghav iti. Ezi nin gavgavim enselin bar gavgavibar gavgavim gafira. Nirara, ni guizbangira God, ni nguazir kamin kantribar gumazamiziba bar me gativagha men gari. Nirara, overiam ko nguazimin ingari.

17 O Ikiavira Itir God, ni deragh kuarim atigh nan migirigiaba baregh, egh deravira bizir kurare bativizir kabar gan. Ni Godin Angamira Itim. Ezi Senakerip ni dipova mikemezir akar kaba, ni deragh da baregh dar gan.

18 O Ikiavira Itir God, e kamaghin fogha gifä, Asirian atriviba kantriba bar dagh asighasigha men nguaziba saram asighasiki.

19 Egha atrivir kaba, kantrin kabar marvir guaba sarama asighasigha da isa avimin da tue. Men marvir guar kaba, da guizin godba puvati, me temeba ko dagiaba isa uan dafaribar dar

kiri. Kamaghin amizi, Asiriaba bar moghira dagh asighasigha, dagh apongezi da isi.

²⁰ O Ikiavira Itir God, ni en God, ni datirighin en akuragh Senakeripin dafarimin uam en inigh. Egħi tgħażżeż kamien kantribar gumazamiziba bar kamagh ganigh fogħ suam, nrara ni Ikiavira Itir God.”

*Aisaia Godin akam ġun atrivim migei
(2 Atriviba 19:20-37)*

²¹ Ez-Emosin otarim Aisaia, Hesekia bagħha kamaghin akam amada, “Ikiavira Itir God, a Israelien God, a ghaze, ‘Ni Asirian Atrivim Senakeripin dafarimin, ia ua uari iniasa nan azangsiki.

²² Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God datirighin Asirian Atrivim Senakerip ginighnigha akar kam gami. A kamaghin migei:

“Saionin nguibar ekiam, a mati amizir igiar bar dirim,

a ni dipova aghumsizir akabar ni migei.

Jerusalem nin girakirangin, ni dipova uan dapanim roi.

²³ Ni uabira uan ziam fa, egha ni tinara akar kuraba ko dibovibar a gami?

Ni tinara pamtemin tiragħtirazir akabar a migei?

Ni tinara dikabinasa arazir kabagh ami?

Kirara, ki Israelian Godin Bar Zuezim, ni bizar kabar na gami!

²⁴ Ni uan ingangarir gumazir dapanibav kemezi, me niżi ziam fa nan ziamin tira.

Ezi ki men akatoribar migirigiar kaba
baraki.

Ki fo, ni kamaghin migia ghaze, ni uan karisin
aviriba inigha Lebanonin Mighsiabar oraz-
ibar ghuavanega,
egha bar Lebanonin ruarir bar pizimin aven
ghua, danganir gumazamiziba aven zuir
puvatizimin,
ni temer sidan bar ruariba ko temer
painin bar aghuiba oke.

25 Egha ni pura tintinibar aruir dughabar, ni
damamin dipatam gasazir puvati.
Dipaba bar dakezir dughiamin, ni kuizir
mozir dipaba,
da bar moghira izefe, ezi nin adarazi da
api.

Egh ni mangi Isipin Faner ekiabar aruti,
nin sueba dipar kabar amutti da misingam.

26 “Senakerip, ni kamaghin fozir puvati,
ki fomira bizir kabar amuasa ni amisefe.
Ki, nguibar gavgavir divazir gavgaviba itiba, ki
dagh asighasighasa, gavgavim ni ganingi.
Ezi ni nan nighnizimra gin ghua nguibar kaba
akaraghaghizi da iregha,
mati me dagiaba pozibav kinizi, da iti.

27 Ezi gumazamizir nguibar kabar itiba bar ati-
atingi.
Me okam nighnigha men gavgaviba bar
moghira gefe.

Me mati, aruer dughiamin, aminir fefem iza graz-
ibar isi
da midii moghin misigha iti.

Am̄inir fefer kam aruem anadir nagħin ikegħa iza,
 grazir dīpenir siriabar aghuiba ko grazir tin-
 tinim ġen aghuiba isizi,
 da deragħa aghuir puvati.

28 “Ezi ki bar mogħira ni gifo,
 nin dabirabir araziba ko dikavir araziba, ko
 iza zuir araziba,
 ki bar dagħ fo.
 Egha nin aningagħarir nan itim,
 ki uaghan bar a gifo.

29 Nin aningagħarir nan itir akaba ko, ni uabira
 uabi feir arazim,
 ki bar dagħ fo.

Ezi ki datirighin akezim isi nin atinim darugh, egh
 ainin otevir me ho sin akam gazuim, isi nin
 akam darugham.

Egh ni amikirigh, tuavir ni uan nguibam īn
 ikegħa izezim uam an mangiġham.”

30 Ezi Aisaia akar ababanir mam isa Hesekia
 ganiga kamaghin migei:

“Ia kamaghin ganigh fogħam, azenir kam ko
 azenir gin izamim ġen, ia dagħeba oparan
 kogħam.

Ia azenir kam ġen witn pura uari azenibar
 otiviba ini dar ami,
 egh mangi azenir pumuning ġen, ia azenir
 faragħa ghuzim ġen dagħer ovizir iregħa
 aghuiba, ia dar ami,
 egh namba 3in azenim ġen, ia ua ingariva opar
 dami.

Egh ia uaghan wain ġen ovizibar amisi,

wainin ikariziba opariva, dar ovizibar amam.

31 “Eghti Judan anabamin gumazamizir ikiavira
itir varazira,
me witin azenim puvira be moghin, borir
aviriba batı bar avirasemegham.

32 Eghti apaniba Jerusalemin gumazamiziba bar
me gasighasighan kogham, men tarazi
ikivira ikiam.

Gumazamizir ikiavira itir varazira, iki
Saionin Mighsiamin mitivighvira ikiam.

Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim,
a bizir kabar amuti da otivighirasa nighnizir
gavgavim iti.

33 “Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin migei,
‘Asiriabar atrivim, uan midorozir gumaziba
ko, Jerusalemin aven izan kogham.

Egh me uan baritamin aseghti, a nguibar ekiar
kamin aven izeghan kogham.

Egh midorozir gumaziba misoghsı, oratam
inigh nguibar kamın aven izeghan kogham.

Egh me tugh misoghsı, nguibar ekiamin
divazir miriamin nguazim arichti, a
ghuavanaboghan kogham.
Bar puvatigham.

34 Ki Asiriabar atrivim uam a purighti, a izezir
tuavim uam an mangam.

Kamaghin amizi, a Jerusalemin aven izeghan
kogham.

Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin mikeme.

35 Ki uan ingangarir gumazim Devit, a ko dikirizir
akam ko, uan ziar ekiam ginighnigh,

egħiżiż kamnning bangin,
ki nguibar ekiar kamin ganiva an akur-
vagħam.””

36 Egha d-imagarir kamra, Ikiavira Itir God in
enselin mam dikavigha ghua, Asiriabar midorozir
gumaziba itir danganim, men 185,000 plan
midorozir gumazibav sogħezi, me ariaghire. Ez-
aminim tirazi bar mizaraghara, gumazamiziba
dikavigha midorozir gumazir kabar kuabar gari.

37 Ez-*i* Senakerip midorozir gumazir ikiavira
itiba ko, dikavigha uamategħha Asirian kantrin
ghuegħha, Niniven nguibar ekiamin iti.

38 Egha a dugħiar mamin uan asem Nisrokin
d-penim in-ghugħha an ziam fe. Ez-*i* an otarimning,
anġin ziamning, Adramelek ko Sareser, aning
midorozir sabam inigha aven ghugħha a misogħezi
an aremezi, aning ara ghua Ararat in kantrin iti.
Ez-*i* an otarir igharazim, an ziam Esarhadon, a
uan afeziam in danganim inigha, Asirian kantrin
atrivimin iti.

38

*Atrivim Hesekia arimariam itima, Ikiavira Itir
God an akura
(2 Atriviba 20:1-11; 2 Eghaghaniba 32:24-26)*

1 Dugħiar kamin, Asiriaba bar arazir kurabar
Judabagh amima, Hesekia arimariam inigha atam
areme. Ez-*i* Emosin otarim Aisaia għuava an
ganigha kamaghin a migei, “Ikiavira Itir God ka-
magħin migei, ‘Nin arimariam għiex kogħam,
a ikivira ikiti ni ovegħam. Kamaghin amizi, ni

gumazamizir nın dípenimin itibav kemeghti, me nın ingangariba bar dar amu dar kirigh.'"

2 Ezi Hesekia akar kam baregha, uan guam isa a itir dípenimin averiamin birimin gara, Ikiavira Itir God ko migia ghaze,

3 "O Ikiavira Itir God, ki uan navir averiamin aven ni baghavira ikia nın ifongiamin gin ghua, bar guizbangira zurara nın ingangarim deravira a gamuavira iti. Kamaghın amizi, ki amizir ingangariba, ni dagh nighnigh na ateghti, ki oven-gan kogham." Egha Hesekia Ikiavira Itir God ko mìkemegha givagha, bar puviram azi.

4 Ezi Ikiavira Itir God ua kamaghın Aisaia migei,

5 "Ni mangi kamaghın Hesekia mìkemegh, 'Ki Ikiavira Itir God, nın inazir afeziam Devitin God, ki nın azangsizim baregha nın temeribar ganigha gifa. Kamaghın amizi, ki ni ateghti, ni ua 15plan azenibar ikegh gin ovengam.

6 Egh ki nın akuragh, Asiriabar atrivimin amamangatıghti, a ni abıragh Jerusalem inighan kogham. Bar puvatıgham.

7 "'Ki Ikiavira Itir God, ki ababanitam ni danighti, ni kamagh fogh suam, ki damuasa akam akırigha givazir bizim, ki a damuam.

8 Ni gan! Ababanir kam kamakin, Atrivim Ahas fomira ingarigha asarazir adırıziam, ia an dughuazibar gara aruem in auaba medi. Aruem datirighin ghuaghiri, eghti ki a damighti, a timira uamategh overiamin mangiti, an angazangarimin

dughuazim adiriziamin 10plan ighuvibar pin uamategħ għuavanabogħam.””*

Ez i aruem uaghira adiriziamin dughuazim gamima, a zuamira timira uamategħha pin ghua adirizar ighuvir 10in pin itimmin tu, a datirighiñ 10plan auan a faragħa ikez i mogħin iti.

⁹ Ez i Hesekia ua għuamagħegħha akar kam osira ghaze:

¹⁰ K i kamaghin uabi għinġi nighha ghaze, k i ti uan igħamram aremegħ nguazir kam ategħam.

Egh mangi Gumazamizir Oveaghuezibar Nguibamin ikiam.

¹¹ K i ghaze, k i gumazamizir angamira itibar tongiñ iki ua Ikiavira Itir Godiñ ganighan kogħam.

K i Gumazamizir Oveaghuezibar Nguibamin mangi,
egħi u nguazir kam min itir gumazamizir angamira itibar ganighan kogħam.

¹² Nan angamira itir ikirimirir kam, mati aver penim,
gumaziba anepirigha a inigha għu.

K i ghaze, nan ikirimirim, mitarir ruarim min ruaraghām,
egħha k i mitarim min a girighavira iti. Ez i puvati.

Nan ikirimirir k i datirighiñ itir kam,
mati amizim mitarim għixi mogħin, me zuamiram anetugħti, an oteveħġham.

* ^{38:8:} Judabar arazim kamaghin. Atrivim Aħas asarazir adiriziam, a men kloġiñ min iti. Aruem an garima, an dughuazim, adirizar ighuvibar gisira, eżi me dughuazim gara fo, kar auan manam.

God, nan ikirimirir angamira itim ni zuamira
anegifagh.

¹³ Ki dimagaribar nighnigha ghua mizarazibar tu,
egha ghaze,

Ni laionin min nan aghariba apiri.
Ni dughiaba bar na gamima,
nan ikirimirir kam givasava ami.[†]

¹⁴ Ki mizazim isa ara deima, nan arareba gavgav-
iba puvati,
mati kuarazir nguzimin ararem.

Nan arareba, da kuarazir bumbamin ararebar min
bar nimiram arai.

Ki dughiar bar ruarimin akurvazim iniasa,
kogha overiamin garava araima,
nan damazimning teriba ira na gamizi, ki
bar amira.

O Ekiam, ki osimtizir bar ekiam iti, ezi ni iziva nan
akuragh.

¹⁵ Egh ki manmaghira mikimam? Ikiavira Itir God,
nan akurvaghaha akam akirigha gifa,
egha a datirighin bizar kabagh amizi da otifi.
Kamaghin amizi, ki uan navir averiamin aven
osimtizir ekiar na batozir kam ginighnisi,
egh pura uabi abiragh nimira iki
mangi ovengamin dughiam otogham.

¹⁶ O Ekiam, ni ikirimirim isi gumazamizibar
anincti,
me angamira ikiam.

Ezi bizar na bativizir kaba, da ikirimirir igiam nan
duam ganingi.

[†] **38:13:** Ves 11-13, Hibrun akam deragha dar akar mabar
mingarim abighizir puvati.

Ni nan arimariam agivagha na gamizi,
ki ua dikavigha ghuamaghe.[‡]

¹⁷ Ez̄i osimt̄izir ekiar na bativiba, ki dar gara fo,
da nan akurvaghaha otifi.

Ez̄i datirighin, ni bar moghira nan arazir
kuraba gin amadagha gifā.

Ni bar moghira na gifuegha nan amamangatizir
puvatizi,
ki Gumazamizir Oveaghuezibar Nguibamin
ghuzir puvati.

¹⁸ Gumazamizir Oveaghuezibar Nguibamin itiba,
me nin ziam fan kogham.

Egh ni uan gumazamiziba bagha zurara amir bizir
aghuija,
me dar ganan kogham.

¹⁹ Gumazamizir angamira ikiavira itiba,
guizbangira merara, ki datirighin nin ziam fe
moghin, me nin ziam fa ni minabi.

Amebabu ko afeziaba, ni zurara amir bizir
aghuija,
me dar gun uan boribav gei.

²⁰ Ikiavira Itir God nan akuragha na gamizi ki ua
ghuamaghe.

Egħi dugħiaba bar, e Ikiavira Itir Godiñ
Dipenimini mangi,
gitabav soġħ, igħiaba bangi an ziam fam.
E datirighin angamira itir dugħiar kam,
e kamaghira zurara a ziam fivira ikiam.

^{‡ 38:16:} Hibrun akam deragħa ves 15 ko 16, aningiñ akabar
mingariba deragħa da abighiżi puvati.

21 Aisaia faragħha kamaghin migia ghaze, “Atrivim in ingangarir gumaziba, fighin ovizir me apuzizi taba inigh, da mirmirigh dipatam darugh da munumigh da inigh izi, Hesekian okar gavgavim dukuagħti, a ua deragħam.”

22 Ezi Hesekia faragħha uaghan kamaghin Aisaian azara, “Ikiavira Itir God, ababanir manam nan akagħti, ki an ganigh fogħ suam, ki uam an Dipenimin mangi, an ziam fam?”

39

Babilonin Atrivim Merodak, gumaziba amanġizi me Jerusalemin ize

(2 Atriviba 20:12-19)

1 Baladanin otarim, Merodak Baladan, a Babilonin atrivim in iti. An orazi, Atrivim Hesekia arimariar dafam ikia, ua għuamagħe. Ezi an akinafariba osirigha bizir aghuir mam sarama gumazir mabagh anīngizi, me Hesekia bagħha da inigha zui.

2 Ezi Hesekia men akaba baregħa givagħha bar akongegħha, me inigha uan dipenim ko, dagħiaba itir dipenim ko bizir aghuiba itir dipenibar aven ghua, uan dagħiaba ko bizir iħbaraziba men aka. A uan silvaba, ko golba, ko pauran mugħuriar aghuiba ko, borer aghuiba ko midorozir bizibba, me bar mogħira dar gani. Hesekia bizitam modozir puvati. An atrivim in dipenim avinżiż dipenibar itir bizibba ko, an kantrin danganiba bar dar itir bizibba, a bar dar men aka.

3 Ezi Babilonin izezir gumaziba uamategħha ghuezi, Godiñ akam inigha izir gumazim Aisaia, iza kamaghin Atrivim Hesekian azara, “Gumazir

kaba manmaghira migei? Me kantrin manamin gumaziba?”

Ezi Hesekia kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Me kantri Babilonin gumaziba, me nan ganasa saghuiamin ikegha ize.”

⁴ Ezi Aisaia kamaghin Hesekian azara, “Me bar bizir tizimra nin dipenimin aven an gani?”

Ezi Hesekia kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Ki uan biziba bar men akakaki. Egha ki uan bizir aghuiba akuvir dipenibar aven bizitam in men modoziр puvati.”

⁵ Ezi Aisaia kamaghin Hesekia migia ghaze, “Ni oraghti, ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itimin akam ni mikimam.

⁶ Ikiavira Itir God kamaghin migei, ‘Bar guizbangira, dughiatam gin iziti, Babilonia izi, nin atrivir dipenimin itir biziba bar ada inigh, egh bizir nin inazir afeziaba fomira biziba akuvir dipenibar akuvaziba, me bar da inigh Babilonin kantrin mangigham. Eghti bizitam ua ikian kogham.

⁷ Eghti me ian ovavir borir ian otivizibar otarir taba inigh mangi me damuti, me kalabuziar gu-mazamizibar min otivighti, me men mikarzir mogomebar oviziba amiseveghti, me Babilonin atrivimin dipenimin aven ingaram.”

⁸ Ezi Hesekia akar kam baregha, kamaghin Aisaia migei, “Ikiavira Itir Godin akar ni na migeim, a dera.” Guizbangira, Hesekia kamaghin nighnigha ghaze, “Ki datirighin atrivimin itir dughiar kamin, bizir kurar kaba otivan kogham.

E pura navir amirizimin ikiti midoroziba puvatigham."

God uan gumazamiziba ua me iniam

40

(Sapta 40--55)

Dughiar aghuim Godin gumazamiziba bativamin akam

¹ Ian God ghaze:

"Ia gavgavim isi nan gumazamizibar aningtì,
me navir amirizimin iki.

² Ia apangkuvim itir akar aghuir kam isi,
Jerusalemin nguibamin gumazamiziba me mikim gavgavim me daning.

Egh kamaghìn nan gun me mikim suam, ki
Ikiavira Itir God,
ki uan dafarimin men arazir kuraba ikaragha
bar dughiar ruarimin me ataghizi me kalabusin ike.

Ezi datirighìn ki men mizaziba ko ingangarir
ekiam agivagha
men arazir kuraba gin amadazi, me
firiaghire."

³ Ezi gumazir tiarir mam kamaghìn dia ghaze,
"Ia gumazamiziba puvatizir danganimin,
Ikiavira Itir God bagħiva tuaviba azeniwa
dar kir.

⁴ Egh danganir zariba apemiva,
mīgħiċċa ko akiribagh kuti da magħri.

Egh tuavir ikiziriziba, ia dar ingarighti, da voroghira mineghirigh.

Egh tuavir kuraba, ia deraghvira da akir.

5 Eghti Ikiavira Itir Godin angazangarir gavgavim ko ziar ekiam azenim girighti, nguazir kamin gumazamiziba bar moghiram an ganam.”

Kar Ikiavira Itir Godin, akatorimin otozir migirigjam.

6 Ez i tiarir mam kamaghin migia ghaze,
“Ni akam akun.”

Ezi ki ghaze,
“Ki akar manam akunam.”

Ezi tiarir kam na ikaragha ghaze,
“Ni kamaghin mikim suam,

Gumazamiziba nguazir kamin ikivira ikian kogham,
me oghevseviba midi moghira misigham.

Me ruarimin itir akimariba suaghiri moghin,
dughiar ruaribar itir puvati.

7 Ikiavira Itir God aminir fefeim amadima, oghevseviba midiima, akimariba midia suaghiri.
Bar guizbangira, gumazamiziba oghevsevibar min, bar moghira gevegham.

8 E fo, oghevseviba midi, ezi akimariba suaghiri.
Ezi en Godin akam,
a zurara ikia kamaghira iti.”

9 O Saionin gumazamiziba, ia mighsiar ekiamin mavanangiva, akar aghuim akun.

O Jerusalemin gumazamiziba, ia pamtemin
dimiva akar aghuim akun.

Ni atiatingan kogh, akam akun Judan nguibabav
kim suam,

“Ia gan, ian God a izi!”

10 Ia gan. Ikiavira Itir God, ian Ekiam, a uan
gavgavir ekiam sara izi.

A uan apaniba dikabiraghha gifa.

Egha a uan gumazamiziba, ua me inigha izi,
mati bizir aghuir a midorozimin me
dikabiraghha inizir biziba.*

11 A sipsipbagh eghuvir gumazimin min,
uan gumazamiziba deragha me geghuva men
gari.

A zurara uan agharimningin sipsipin nguziba
akumakua,

me isa uan evarim garigha, me ateragha arui.

A sipsipin amebar nguzir bar muziariba itiba, a
men asughasugha,

me isa tuaviba men akakagha, men akua zui.

Israelian God, an aseba bar dagh afira

12 Gumazitam ongarim tuisighasa uan dafarimin
bar a tuigha an suirazir puvati.

Gumazitam overiamin arozim gifoghasa uan
dafarim onegha an suiragha an abarazir
puvati.

Gumazitam nguazir minezim tuisighasa uan
itarim inigha bar moghiram a tuizir puvati.

40:10: Aisaia 62:11; Akar Mogomem 22:12

* **40:10:** Akar

kam gighan tuavir igharazim uaghan iti, a kamakin, “An apaniba
abiraghha givagha, bizir aghuiba sara ize, a da isi uan gumazamiz-
ibar aningasa.”

40:11: Esekiel 34:15; Jon 10:11; Hibru 13:20; 1

Pita 2:25; 5:4

Gumazitam, mighsiar ekiaba ko dozibar osimtizibar dibobonim gifofoghasa, uan skel inigha da medir puvati.

13 Gumazitam bizibar amuamin fofozim, Ikiavira Itir Godin sure damuan kogham.

Gumazitam an faragh mangi nighniziba a danielan kogham.

14 Ikiavira Itir God fofozim bagha gumazitam in azarazi,
a ti guizin arazimin tuavimin an sure gami?
Bar puvati.

Gumazitam nighnizir aghuiba ko fofozir aghuir a itir kabar Godin sure gamizir puvati.

Bar puvati.

15 Bar guizbangira, Ikiavira Itir God,
kantribar garima, me mati pura biziba.

Me mati dipar muziarir ofizir vamira ira miner ekiam giri.

Egha mati gumazim nguazir minezir muziarir bar vamiran osimtizim gifoghsa a inigh skel datighti, an osimtiziba puvatigham.

Kantriba bar, Godin damazimin guizbangira bar sufi.

A saghuiam in itir arighatizibar garima, men osimtiziba mati nguazir minezir kinim.

16 Egh gumazamiziba asiziba bar dav suegh, Lebanonin ruarimin temeba okegh,

da inigh izi avir ekiam atigh, asizir kaba bar
 da tueghti,
 da bar isi mighirighamin ofa damuam.
 Eghti men ofan kam Godin damazimin pura
 bizimin min otogham.

17 Nguazir kamin kantriba bar, me Ikiavira Itir
 Godin damazimin pura biziba.
 Me pura bizir kiniba.

18 Kamaghin amizi, tinara Godin min gari?
 Guizbangira, bilitam a ko magh garir puvati.

19 Ezzi, asebar marvir guaba, gumazir digiribagh
 amiba,
 me da aghora dar ingari.

Ezzi golin ingarir gumaziba me golin da nomke,
 egha da ikiasi silvan senbar ingari.†

20 Gumazamizir organarazibagh amiba,
 me temer aghuir bar gavgavir zuamira
 kurighan koghamiba amisefi.

Egha gumazir digiriba deragha dagh amiba me
 migei.

Ezzi me me bagha asebar marvir guaba teme-
 bar dar aghori.

Gumazir kam bar deravira marvir guar kam
 tememin aneghoreghti,
 a tugh gavgavigh iki irighan kogham.‡

40:17: Onger Akaba 62:9; Daniel 4:35 **40:18:** Aposel 17:29

† **40:19:** Fofozir gumazir maba ghaze, senba mati pura adiarir
 kiniba. Ezzi fofozir gumazir ighazar maba ghaze, senba nedazibar
 suigham, puvatighti nedaziba iregham. ‡ **40:20:** Hibrun akam
 deragha vezin kamin akar mingarim abighizir puvati.

21 Ia ti fozir puvati?

Egha ia ti oraghizir puvati?

Gumazitam ti ia mikemezir puvati,
ezi ia bar fomira iza datirighin bizir kam
gifoziр puvati?

22 Godin overiamin pin uan atrivir dabirabim
gaperaghav itim,
a bizir kaba bar dar ingari.

Egha an overiam, inimin min an onegha, aver-
penimin min a kuasa.

Ezi an damazimin, nguazir kam in gumaza-
miziba bar suvigha, odezibar min iti.

23 An atriviba ko gumazir ziaba itiba abirima,
me ua ziaba puvati.

24 Atriviba mati, akimarir igiaba gumazamiziba
datirighira da opari, ezi dar biba tighar
nguazimin magiram.

Eghti Ekiam amimir fefem amadaghti, a iza-
min dughamin, me zuamira misingam.

Eghti amimin minezir muziarimin min,
me giveragh mangigham.

25 Ezi Godin Bar Zuezim azaragha ghaze,
“Tinara nan min gari?

Guizbangira, gumazitam na ko magh gari pu-
vati.”

26 Ia pin overiamin gan!

Tinara mikoveziba ko overiamin itir bizibar
ingarizi, da otifi?

Bizir kaba, Godin midorozir gumazibar min iti.
A ziaba dagh arigha dar pone.

An adar dibobonim gifogha, vaghvagha dar zi-abagh fo.

A gavgaviba bar iti, kamaghin amizi, bizir pīn itir katam ovengan kogham.

27 Ia Israelia, ia Jekopin anabamīn adarasi, ia man-maghsua puvira imoba kamaghin mīgei,
“Ikiavira Itir God, en osimtizibar garir puvati.
E dughiar kuraba bativima, en God en akurvaghan aghua.”

28 Ia ti kamaghin oregha fozir puvati,
Ikiavira Itir God, a Godin zurara ikia mam-agħira itim.

A nguazir kam ko an itir biziba bar mogħira dar ingari.

An amīragħha amīrazir puvati.

Egha an gavgavim gevix puvati.
Egħi gumazitam an nighnizim għifofogħsi
damuva avegham.

29 A gavgaviba puvatizir gumazamiziba gavgaviba me ganid.

Ez i men gavgaviba amīragħha uaghırima, a me gamizi,
me uamategħha gavgaviba isi.

30 Dugħiar mabar, gumazir igiabar gavgaviba gefi.
Ez i me amīrvagħha pura iri.

31 Ez i gumazamizir nighnizir gavgavim Ikiavira
Itir Godin ikia, an gavgavim bagħha a mīzua
itiba,
a gavgavir igiam me daningti, me zurara gav-gavighvira ikiam.

Me dikavigh deraghvira mangam, mati
kuarazir bagaba overiamin mighagha
arui.

Me ivemar mangi, egh avighaghan kogham,
me daru mangi, egh amirvaghan kogham.

41

*Ikiavira Itir God ghaze, a Israelien akuragh ua
me iniam*

¹ God kamaghin migei:

Ia kantrin roghira itimin gumazamiziba ko,
saghon itir arighatizibar gumazamiziba,
ia uan akaba dukumigh nan akam baragh.

Ia bar deravira nighnigh kotin izi uan akaba
tuisighamin dughiamin dav kim.

E uari akuvagh akaba tuisigh dar gan egh fogh
suam, tinan akam a guizbangira.

² Tinara aruem anadi naghin atrivim garugha
a fezi,
a kantriba ko misogha ghua egħa bar mogħira
me abini.

Godra kantriba an agharim gatigha, a gamima,
an atrivir igharaziba abiri.

An midorozir sabam ko pim bar me agefi,
ezi me mati nguazir mineziba ko raizin afez-
ibar min otozi, aminim me għiva zui.*

³ A zuamira me bativa, me gasighasigha me gi-
taviragħha zui,
ezi me bizitam in a damuan ibura,

* **41:2:** Akar kam, “Aruem anadi nagħin itir atrivim,” a ti kantri Persian Atrivim Sairus. Ni Aisaia 44:28 ko 45:1 ko 46:11 in gan.

mati aminim uabi a inigha zuima, a tong
nguazim dikarazir puvati.

4 Tinara bizir kabagh amizi da otifi?

Ki Ikiavira Itir Godra, ki dagh ami.
Ki nguazim gamizi an otozir dughiamin,
ki zurara bizibagh amima, da nan ifongiamin
nguazir kamien otifi.

Ki Ikiavira Itir God, ki bar faraghavira iti.

Egh ki ikivira iki mangi bar gin dughiar abua-
nanamin, uaghan ikiam.

5 Saghuiamin itir arighatiziba bar men gumaza-
miziba, ko nguazimin oteviba bar dar itir
gumazamiziba,

me ki amizi bizibar ganigha, puv atiatia nisi.

Egha me izu uari akuvagha,

6 me uan naviba gavgavim dar aningasa,
uarira uariv gei.

7 Egha me asebar marvir guabar ingari.

Gumazir digiribagh amiba, golin bizibar in-
garir gumazibav gia ghaze,

Ia ingangarir bar aghuimram ami.

Ezi golin misogha anekiri gumaziba, kamaghin
ainin bizibar ingarir gumazibav gei,

Aia, ia bar deraviram ada isavsuki.

Egha me gin da iran atiatigha,
dikonibar dagh afughafuki.

8 Ezi ia Israelia, ia Jekopin anabamin adarasi, ki ia
amisevezi,
ia nan ingangarir gumazamizibar iti.

Ia nan roroam Abrahamin ovavir boriba.
 9 Ki nguazir kamin ruaghatevimin itir nguibar bar saghon itimin ia inigha ize.
 Egha ki kamaghin ia mikeme, ia nan ingan-garir gumazamizibar iki.
 Ki ua bagha ia ginaba,
 egha ki ian aghuaghha akirim ragha ia gasarazir puvati.
 10 Ki ian God, egha ki ia ko iti,
 kamaghin amizi, ia atiatingan marki.
 Ki ia damuti ia gavgavichti,
 ki ian akuragham.
 Ki bar deravira ian ganiva,
 uan gavgavir ekiamin ian apaniba abinam.
 11 Ia gan! Ian aningagha ia isa kot bagha zui darasi,
 me ia dikabinan iburagh bar aghumsigham.
 Gumazir ia misoghasa amiba,
 me pura bizir kinimin min otogh bar givagham.
 12 Ia misogha ia gasighasighava amir gumazir kaba,
 ia me buri men apighan kogham.
 Me pura nguazir kam ategh bar pu-varigham.
 13 Ki Ikiavira Itir God, ian God, ki ian boroghira ikia,
 gavgavim isa ian agharir guvim ganiga kam-aghin ia migia ghaze,
 Ia atiatingan marki.
 Kirara, ki ian akurvagham.

- 14** Ikiavira Itir God ghaze:
 “O Israelia, ia avirasemezir puvatigha gavgaviba
 puvati.
 Ki ian akurvaghram.
- Ki Israeliian Godin Bar Zuezim,
 ian Akurvazir Gumazim.
- 15** Ia gan! Ki ia damighti, ia wit dikava a mirmiri
 ter ararir bar dafar me ainin dikonibar
 afughafughizimin min otogham.
 Kar ter ararir igiam, ezi an dikonibar atariba
 bar ghumi.
 Egh bizir ian tuaviba apira osimtiziba ia
 ganidiba, ia da dikabinigham.
 Mati ia mighsiaba abiagharizi da uaghira
 nguazir minemniamin otifi.
- 16** Ia osimtizir kaba isi pin da akunam,
 mati gumazim nguazir minezim ruegha pin
 anekunizi, aminin a givaragha ghu.
 Egh ia Ikiavira Itir God bagh bar akuegham.
 Egh ia Israeliian Godin Bar Zuezimin ziam
 fam.
- 17** “Gumazamizir onganarazibagh amiba dipaba
 puvatigha,
 men kuariba bar men pirizi, me dipaba buri.
 Me nan deima, ki Ikiavira Itir God, ki men
 migirigiaba barasi.
 Ki Israeliian God, ki me ginamadaghan
 kogham.
- 18** Ki fanebar amuti, dipaba mighsiar temeba
 aghuir puvatizibar otiv afor dar izighiram.

Egh ki dipar emimiribar amuti, da danganir zaribar otiv monmoniba anangam.

Egh ki dipar akarebar amuti, da danganir dakirtizibar otivam.

Egh ki dipaba puvatizir daghuribar amuti, dipaba dar otiv dagh izivam.

¹⁹ Egh ki sidan temeba ko, pain ko, oliv ko, saipres ko, temer guar igharagha garibar amighti, da dipaba puvatizir danganimin otivigh aghungam.

²⁰ Ki kamaghsua, gumazamiziba ganigh fogh suam, ki Ikiavira Itir God, Israelian Godin Bar Zuezim, ki uan gavgavir ekiamin bizir kabagh ami.

Ki bizir kaba bar dar ingarizi, da otifi.”

Aseba da guizin godba puvati

²¹ Ikiavira Itir God, a Jekopin anabamin atrivim, a kamaghin migia ghaze,

“Ia kantrin igharazibar aseba, ia uan akar otevir ia mikimamiba deragh da akirigh, uan akaba gavgavim dar aningsi kotin iziti, kot deragh ian migirigia abta tuisigh da baraghah.

²² “Ia faragha, bizir gin otivamibar gun mikeme. Egh datirighin akar kaba kot geghan, egh bizir kabar mingariba abigh e mikimti, e deraghvira da tuisigh dagh fofogh suam, da guizbangira otoz, ti puvati.

Egh ia gin otivamin bizibar gun mikim.

²³ Egh ia gin izamin arazibar gun e mikim, eghti bizir kaba otivamin dughiamin,

e kamaghin fogh suam, ia guizin godba, o
puvati.

Ia bizir aghuitam, o bizir kuratam damut*i*,
e ian gavgaviba deraghvira dar ganam.

24 E fo, ia pura bizir k*iniba*, kamaghin amizi, ia
bitezitam damighan kogham.

Ezi gumazamizir ian ziaba feba, me uaghan
bizir kurabar min otivizi,
ki bar men aghua.

25 “Ki aruem anadi naghin itir gumazir mam
amisefe.

Gumazir kam ziar ekiam na ganidi.

Ezi ki datirighin notin amadaghan a inigha izi.

Ezi a mati, gumazir nguazir minebar ingarim,
a minemin ingarasa nguazim dikabiri
moghin,

an atriviba dikabira me abiri.

26 Ia kantrin igharazibar aseba,
ian tongin tina ghaze, bizir kaba otivam? Pu-
vati.

Ian tongin tinara migirigiar tam damighti,
e kamaghin mikimam, a guizbangira migei.

Ian tav kamaghin mikemezir puvati, bizir kaba
otivam.

Guizbangira, gumazitam ian tav barazima, a
migirigiatam gamizir puvati.

27 Ki uabi faraghavira, bizir kaba otivasa ki dar
gun Saion mikeme.

Ezi datirighin ia garima, ada otivigha gif*a*.

Ki datirighin Jerusalemin akar aghuim akunasa
abuir gumazir mam amadagha gif*a*.†

† **41:27:** Vezin kam, Hibrun akam deragha an mingarim abigha an
gun mikemezir puvati.

- 28 "Ki aser kabar garir dughiamin, me
migirigiatam gamizir puvati.
Egh me nighnizir aghuitam damuan kogham.
Egh men tav nan azangsiziba ikaraghan
kogham.
- 29 Ia gan! Aser kaba da pura bizir kiniba.
Dar nedaziba mati aminim pura ivai.
Da biritam damuamin gavgaviba pu-
vati."

42

*Ikiavira Itir Godin ingangarir gumazimin
migirigiaba*

- ¹ Ikiavira Itir God ghaze:
Ia gan! Kar nan ingangarir gumazim, ki uabi
anemisefe,
egha ki bar a gifuegha, a bagha bar akonge.
Egha uan Duam isa a gati.
Eighti a nguazir kamın kantribar gumaza-
miziba guizin arazimin gin mangisi me
tuisigham.
- ² A mikimamin dughiamin, a pamten akam
akarigh mikiman kogham.
A tuavibar tuiv aghurighvira pamten
mikiman kogham.
- ³ Ighurunim gavgaviba puvatigha dipirasava
amim, a bar anepirighan kogham,
egh lamin pamtem isir puvatizim, a anemu-
ngeghan kogham.

42:1: Aisaia 43:10; Matyu 3:17; 17:5; Mak 1:11; Luk 3:22; 9:35; Jon
3:34; Efesus 1:6 **42:1:** Matyu 12:18-21

Egh a kamaghira, gavgaviba puvatizir gumazamizibar asughasugh deravira me damuam.

A kamaghira damu mangi, guizin arazim damighti a iki gavgavigham.

4 Eghti osimtizitam a dikabiraghan kogham.

A pamten ingar mangiva, dughiar a guizin arazimin gin mangi gumazamiziba tuisighamim otogham.

Egh an otogh gavgavigh nguazir kam bar an ikiam.

Ezi saghon itir arighatizibar gumazamiziba, me arazir God uarir sure damuamibav mizua iti.

5 Ikiavira Itir God, an overiamin ingarigha a isa inimin min an onegha aneti.

Egha nguazir kammin ingarigha, an itir biziba bar dar ingarigha dagh amizi, da otivigha aghui.

Egha angamira ikiamin aminim ko gavgavim isa nguazir kammin gumazamizibagh aningi.

Godin kamra, uan ingangarir gumazim migia ghaze,

6 “Ki Ikiavira Itir God, ni nan arazir aghuimin bizibar amuasa ki nin dia.

Egh nin agharimin suiragh, deragh ni gehuv nin ganam.

Egh ni bangin, ki Akar Dikirizir Gavgavim nguazir kammin gumazamiziba ko a damuam.

Egh ni damuti, ni kantribar gumazamiziba, bar men angazangarimin min ikiam.

7 Ni ingangarir kam damuam:

Ni damazir okavirizibar amuti, me ua ganam.
Egh kalabusin itir gumazamizir danganir
mitarmemin apiaghav itiba,
ni me damighti me firighiregham.

8 “Kirara, ki Ikiavira Itir God, kar nan ziam.

Ezi ki uabira, ia nan ziar ekiamra fi.
Ia gumaziba ingarizir marvir guatamin
ziam fan bar marki.

9 Ia ganigh! Bizir ki fomira otivasa mikemeziba,
da datirighin otivigha gifa.

Ki bizir igharazir tighar otivamibar gun ia
mikimam.
Eighti ia dagh foghvira ikiti, da gin otivam.”

Gumazamiziba bar, Ikiavira Itir Godin ziamra fi

10 Ia nguazir kamin itir gumazamiziba bar,
ia ighiar igiam bangi, Ikiavira Itir Godin ziam
fi!

Ia gumazir kuribagh aruiba ko ongarimin osiriba,
ia an ziam fi.

Ia saghon itir arighatizibar gumazamiziba, ia
ighiar igiaba bangi.

11 Ia dakightizir danganimin itir nguibabar gu-
mazamiziba ko, Kedarian adarasi,
ia tiariba akar an ziam fi.

Ia Selan nguibamin gumazamiziba,
ia mighsiabar mavanegh dim mikim bar
akongegh.

12 Ia gumazamizir roghira itiba, ziar ekiam
Ikiavira Itir God daning.

Ia saghon itir arighatizibar gumazamiziba,

ia bar moghira an ziam fi.

13 Ikiavira Itir God mati, midorozir gumazir gav-gavim, egha a datirighin misoghasa zui.

A tiarim akara diava mati, gumaziba midorozim foreghasa misoghamin arazibagh amua, misoghasa gara iti.

Egha a gavgavim ikia, uan apaniba ko misoghasa atiatir puvatigha, bar me abini.

14 Ikiavira Itir God ghaze,

“Ki dughiar ruarin min uabin asugha aghumra ikia, bizi tam gamizir puvati.

Datirighin, ki amizim navim asegha otasa mizazim isa arai moghin, ki pamten diava arai.

Egha bar avighaghegha, nan akam ko nan atinim pamten aminim gekua aven ghua azenan izi.

15 Ki mighsiaba bar dagh asighasigh, egh temeba ko grazibar amighti, da misigham.

Egh ki faner ekiaba ko dipar akarebar amighti, da bar dakegham.

16 Ki uan gumazamiziba inigh tuavir me fomirama aruizir puvatizimin me atighti, me an mangam.

Me datirighin mati damaziba okavigha aminirbirimin iti.

Eghti ki aminirbirim me dam anedegh, angazangarim me daningam.

Tuavir fightizir kurar me fomiram aruiziba, ki
da akozeghti,
me tuavir voroghira ireghav itibar
aruam.

Ki guizbangira, me gin amadaghan kogham.

Bizir ki damuasa mikemezir kaba, ki tam
ateghan kogham.

Ki guizin dar amighti, da otivam.

¹⁷ Gumazamiziba marvir guabar ziaba fa
nighnizir gavgavim dar ikia ghaze,
da men guizin godba.

Ezi ki bar gumazamizir kaba batuegh me damuti,
me bar aghumsigh uan nighnizibagh
iragham.”

*Israelia, gumazamizir damazir okaviriziba ko
kuarir onganibar min iti*

¹⁸ Ikiavira Itir God ghaze:

“O Israelia, ian damaziba pírizi, ian kuariba bar
ongani.

Ia uan damaziba kuigh ganiva, egh kuariba
arigh oragh!

¹⁹ Ia nan ingangarir gumazamiziba, ki ua bagha ia
amisefe,
eghti ia na baghvira iki, nan abuir gumazibar
min iki
nan akam inigh mangam.

Egha ia gumazir damazir okaviriziba ko, kuarir
onganibar min iti,
egha bar damazir ikuviziba ko kuarir on-
ganiba, bar me gafira.*

* **42:19:** Vezin kam, Hibrun akam an mingarim deragha bigha an
gun mikemezir puvati.

20 Bizir bar aviriba, ia dar ganigha dar akaba
baraki.

Egha bizir kaba, ia deragha dar gari puvati,
egha deragha kuariba arigha, akar kam
baraghizir puvati.”

21 Ikiavira Itir God, arazir aghuibaram ami.

Kamaghin amizi, a uan Akar Gavgaviba isa ia
ganangi.

Eghti gumazamizir igharaziba dar ganigh kam-
aghin fogh suam,

Akar Gavgavir kaba, bar deragha bar pin iti.

22 O Israelia, ia datirighin bar paza iti.

Apaniba ia gasighasigha ian biziba okemegha
da inigha ghue.

Me uaghan pamtem ian suigha ia inigha
ghua kalabuziar dipeniba ko toribar aven ia
ariki.

Ia mati pura bizir kiniba, apaniba ia okemegha ia
inigha ghue,

ezi ian akurvagh ua ia iniamin gumaziba pu-
vati.

23 Ezi datirighin ikegh mangi,
ian te deragh kuariba arigh nan akam
baraghram?

24 Tinara mikemezi, apaniba iza, e Jekopin an-
abamin gumazamizibagh asighasiki?

E Israelia, tinara e isa en apanibar agharim
gatizi, me izegha en biziba okeme?

Ikiavira Itir God uabi arazir kam gami.

E akirim ragha Ikiavira Itir God gasaragha arazir
kurabagh amua,

an Akar Gavgaviba batogha, a ifongezi
moghin zuir puvati.

Kamaghin amizi, a uabi bizir kam gamizi,
an oto.

- ²⁵ A en apanibar amamangatizi, me iza e ko misosi.
Ezi tuavir kamin, a uan aningagharim isa e
Israelia, e gingezi, an e avara.
An aningagharim avimin min bar en isi.
E arazir kamin gara, egha deragha fozir pu-
vatigha,
bitezitam gamir puvati.

43

God uan gumazamizibar akurvagha ua me ini

- ¹ Ia Israelia, ia Jekopin anabamin adarsi,
Ikiavira Itir God ian ingarigha ia gamizi,
ia gumazamizir ikizir vamiran otozi, a
kamaghin ia migei:
“Ki ian akuragha givagha, ian ziaba ia gariki,
ki ua baghavira ia amisefe.
Kamaghin amizi, ia atiatingan marki.
² Ia dipar konibagh iri mangiti,
ki ia ko mangam.
Ia faneba abigh vongin mangiti,
da ia avan kogham.
Eghti ia avir ekiar puvira isimin aven mangiti,
a ian isian kogham.
³ Ki Ikiavira Itir God, ian God, Israeliyan Godin Bar
Zuezim, ian Akurvazir Gumazim.
Ia apanibar dafarimin itir dughiamin, ki
Isipia ko, Itiopiaba ko, Sebaba, me isi

ian danganim inisi apanibar agharim
datiġħ ia givezeġħti, ia firighiřiġħam.

4 Ki ia isa uabin dighorim gamigha,
bar mogħira ia gifongegħha,
ziar ekiam ia daningasa.

Kamaghin amizi, ki gumazamizir igharazitaba
inigh ian danganim inisi apaniba bagħ
me amadagħam.

Guizbangira, kantrin igharaziba ian dan-
ganim iniam.

5 Ki ia ko iti,
kamaghin ia atiatingan marki.

Ian adarazi me aruem anadi nagħin ko aruem
uaghiri nagħin iti,
egħiġi ki me akuvagh uamategh menaku izam.

6 Ki not ko sautin itir gumazamizibav kemegħti,
me ia ategħti,
ia uamategh izam.

Ki kantrin bar saghuiam in itiba, me mikkimti,
me nan otariba amadagħti, me uamategh uan
nguibam in izam.

Ki gumazamizir nguazir kamien oteviba bar dar
itiba, me mikkimti,
me nan guiviba amadagħti,
me uamategh uan nguibam in izam.

7 Ia nan gumazamizibara,
ki vagħvagħha ian ingari.

Ki uan ziar ekiam ko gavgavir ekiam bagħha,
ian ikizim in garigha ghaze,

Kantrin Igharazibar Gumazamiziba ian ganiva
nan ziam fam.”

Israelia kotin aven God bagh oteviba akak-agham

⁸ Ikiavira Itir God ghaze,
“Ia gumazamizibar diaghti me izi uari akufagh.

Guizbangira, me damazir okaviriziba ko orazi
puvatizibar min iki,
egha me ganamin damaziba ko akam
baraghamin kuarir toriba iti!

⁹ Kantrin Igharazibar Gumazamiziba uari aku-vagha iza kotin damazimin tuivigha gifा.

Men tinara gin otivamin bizibar gun
mikimam?

Ezi men tongin gumazir manam faragha bizibar
gun mikemezi, da datirighin otifi?

Tinara kotin aven tugh suam, an aser mam
barazima, a bizir gin otivamibar gun
mikeme, ezi da datirighin guizbangiram
otifi?

Bar puvati.”

¹⁰ Ikiavira Itir God ghaze,
“Israelia, ia na ko ikia uan damazibar nan gara na
gifo,

egh ia kotin aven nan gun mikim.

Ia nan ingangarir gumazamizibar otivasa,
ki ua baghavira ia amisefe.

Ki ghaze, ia na gifogh nighnizir gavgavim nan iki,
deragh na gifogh suam,

ki bar uabira ki guizbangira God.

Fomira godin tam nan faragha ikezir puvati,
egh godin tam uam otogh nan danganim
inighan kogham.

11 Ki uabira, ki Ikiavira Itir God,
 egha ian Akurvazir Gumazim,
 ezi ian akurvazir gumazitam ua itir puvati.
 12 Ki uabira, ki Ikiavira Itir God.
 Kirara, ki bizir damuamimin gun mikeme.
 Egħa ki mikemezzi mogħin, ian akuragħha għifa.
 Egha ki ian akurvazir bizimin gun akam
 akuri.
 Ezzi ian akurvazir godin iħarazitam ua itir puvati.
 Ki uabira.
 Ezzi ia uan damazibar bizir kaba bar dar
 ganigha fo.
 Egh kotin aven, ia nan gun mikim.
 13 Datirighin ko dughabar zurara,
 ki guizin Godin ikiam.
 Ki gumazamizabar suiragħti me nan agharim in
 ikkitti,
 tina nan gavgavim irriagh, nan agharim in me
 batuegham? Bar puvatigham.
 Egh ki ingangaritam damuti,
 gumazitam nan ingangarim tivaghan
 kogħam.”

*Israelian Babilonin kalabusin itiba, God ua me
 iniam*

14 Ikiavira Itir God, a Israelian Godin Bar Zuezim,
 ian Akurvazir Gumazim, a ghaze,
 “Ki ian akurvagħsi midorozir gumaziba
 amadagħti, me izi Babilonia ko misogħam.
 Eighti Babilonia arri mangi, uan kurir me bar
 akongeżibar mavaneħġ,
 uan nguibam ategħ bar arri mangeħġam.*

43:11: Aisaia 45:21; Hosea 13:4 * **43:14:** Hibrun akam deragħha
 vezin kamien mingarim abigha an gun migeir puvati.

- 15** Ki Ikiavira Itir God, Israelien Godin Bar Zuezim.
 Ki ian ingarigha ia gamizi, ia gumazamizir
 ikizir vamiran iti,
 ez̄ ki ian atrivimin iti.”
- 16** Ikiavira Itir God ghaze,
 “Ki fomira ongarir bar ekiam tongiram
 anebigha tuavim ati.
- 17** Egha ki midorozir gumazir aviribagh amizi, me
 uan karisba ko hoziaba sara tuavir kam̄in
 ghue,
 egha me bar ikuvigha ua dikavizir puvati.
 Me mati gumazim lam giverazi
 a zuamira munge.
- 18** Ez̄ datirighin ki ghaze,
 Ia bizir ki fomiram amizibara, nighnighan
 marki.
- 19** Ia gan! Ki bizir igiam damuasava ami.
 Ez̄ bizir kam a datirighin otifi, ez̄ ia ti an
 ganiz, o puvati?
 Ki danganir misingizibar tuavibar ingariva,
 egh ki dipabar amuti, da gumazamiziba
 puvatizir danganir kam̄in ivemaram.
- 20** Nan gumazamizir ki ua bagha miseveziba, me
 dipabar ami,
 ki dipam damighti, a danganir misingizimin
 otoghti,
 bizir kam bangin asizir atiaba, ko afiar atiaba, ko
 poneba
 ziar ekiam na daningam.
- 21** Gumazamizir kaba, bar akuegh nan ziar
 ekiamin gun mikimasa,

kì ua bagha men ingarigha me gamizi, me nan adarazir otifi.”

Israelian arazir kuraba, osimtizim God ganidi

²² Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin migia ghaze:
O Israelia, ia Jekopin adarasi, ia nan ziam dibora, a fer puvati.

Manmaghin amizi ia amiragha
nan aghua?

²³ Egha ia asiziba tue da bar isia mighirir ofaba
bagha sipsipba na daningasa, da inigha
izezir puvati.

Egha ia uan navir averiabar aven, ia nan ziam
fa na ginighnizir puvatigha ofabagh ami.

Guizbangira, kì ia na daningamin ofan guar bar
aviriba ko, pauran me temer balsamin
eborimin ingarizimin ofabagh nighnigha,
osimtizir bar aviriba ia gisin arizir puvati.

²⁴ Ezì ia ofa damuasa uan dagiaba isa, na bagha
ighurunir mughuriar aghuim zuibagh
ivezezir puvati.

Egha ia ofaba bagha sipsipba na daningasa, ia
dar ovir aghuir aviriba sara na ganingizir
puvati.

Kamaghin amizi, ian arazir kuraba na gamima, kì
osimtizim ateri.

Ezì bizir kam na gamizi, kì ian arazir kurabar
aghua.

²⁵ Kirara, kì God, kì uan ziar ekiam baghavira
nighnisi,

kamaghin ki ian arazir kuraba bar da gin
amada.

Egh ki ua ian arazir kurar kabagh
nighnighan kogham.

26 Ia ti ghaze, ia arazir kurar tabagh amizir puvati.

Egh ia kotin aven deraghvira mikim uan
nighniziba azenim darigh oteviba akak-
agham,

eqli e nighnizir vamira damu akam akir mikim
suam,

ian nighniziba ti dera.

27 Ezzi bar puvati! Ian inazir afeziar bar
faraghavira ikezim, arazir kuram gami,
ezzi ian gumazir dapaniba uaghan nan akam
batoke.[†]

28 Kamaghin amizi, ian ofa gamir gumazibar da-
paniba,

ki me gamizi, me nan damazimin mizegha bar
aghumsiki.

Ia Jekopin anabamin adarasi, ia bar moghira iku-
vighasa ki ian amamangatis.

Gumazamizir igharaziba ia dipov ian ingarov
akasa, ki men amamangati.

44

Ikiavira Itir God uan gumazamizibar akurvasi

1 Ikiavira Itir God ghaze,

“Ia Isrelia, ia Jekopin anabamin adarasi, ia or-
agh!

Ki uabi ia amisevezi, ia nan ingangarir gu-
mazamizibar iti.

[†] **43:27:** Inazir afeziar bar faraghavira itir kam, a ti, Jekopra.

² Ki Ikiavira Itir God, ki fomira ian ingarigha ia gamizi, ia ikizir vamiran oto.

Ia uan amebabar navir averiabar ikezi, me tighar ia batamin dughiam, ki ian ingarigha deravira ian gari.

O Jesurun, ia nan gumazamizibar ikiasa ki fomira ia ginabaghä gifä.

O Jekopin anabamin gumazamiziba, ia nan ingangarir gumazir aghuibar min iti.

Kamaghin amizi, ia atiatingan marki.

³ Ki mati gumazim dipam isi nguazir dipaba puvatizibagh ingiva,
egh dipam damighti, a nguazir midiaribar ivemaram.

Kamaghira, ki uan Duam isi ian boribagh ingiva,
ian ovavir boriba deragh me damuam.

⁴ Eghti me deraghvir ahungam, mati grazir garir dipaba itibar min ganganiba deragham.

Egh mati, temer faner mriabar aghuibar min ganam.

⁵ Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba, men tarazi nighnizir gavgavim nan ikiam.

Men tarazi kamagh mikim suam, 'E Ikiavira Itir Godin adarasi.'

Men tarazi suam, 'E Jekopin anabamin adarasi.'
Eghti tarazi uan agharibar kamaghin osiram,
'E Ikiavira Itir God baghavira iti darasi.'

Men tarazi suam, 'E Israelian adarasi.'"

Gumazir asebar marvir guabar ingariba, me bar ongani

⁶ Ikiavira Itir God, a Israelian atrivim,

a men Akurvazir Gumazim, a Ikiavira Itir
 Godin Gavgaviba Bar Itim,
 A kamaghın migei, “Ki Ikiavira Itir God,
 kırara ki bar faraghavıra ikia, egh bar gın
 ikıva abuan ikıvıra ikiam.
 Ezı godin tam ua itir puvatı.

Kırara, ki God.

⁷ Tinara, nan mı̄n gari?
 Godin tam ikıva, a uabi nan damazimin uan
 eghaghanimin gun e mikim.

Egh uabi abigh uan otevibar en akagh.
 Kırara bar fomıra gumazamizibar ingarigha
 nguazir kam gati.

Eghti godin tam ti guizbangıra ikıva, a bar
 fomıra otozir biziba ko bizir gın izamibar
 gun e mikimti,
 e bar moghira bizir kabagh fofogham.*

⁸ Nan gumazamiziba, ia nı̄gh akongıva atiatingan
 markı.

Bizir otivamin kaba, ki fomıra dar gun ia
 mikemegha gifa.
 Ezı ia uan damazibar dar ganigha na gifı,

egh kotın aven ia nan gun mikim.
 Godin tam ua itir puvatı!
 Bar puvatı.

Kı uabıra ki ian dagıar ekiamın mı̄n itima, ia nan
 aven uari modi.
 Ki bizir kam bar a gifı, a bar guizbangıra!

⁹ “Gumazir marvir guabar ingariba,
 men ingangariba dagheba puvatıgham.

* **44:7:** Hibrun akam deragha vezin kamin mingarim abigha an
 gun mikemezir puvatı. **44:8:** Godin Araziba 4:35; 4:39; Aisaia
 41:22; 43:10-12

Ezi nedazir me gara da bagha bar akongezir kaba,
da pura bizir kinibar min iti.

Ezi aser kabar ziaba fer gumazamiziba,
me mitatemin aven iti moghin, bizitam in
ganigh a gifoghan kogham,
kamaghin kotin aven me uan asebar akuragh de-
raghvira da bagh mikiman kogham.
Kamaghin amizi, me onganigh aghum-
sigham.

10 Me manmaghin nighnigha, aser kabar marvir
guabar ingari?

Nedazir kinir kaba, tong bar men akuraghan
kogham.

11 Ia gan! Gumazamizir digiribagh amir kaba, me
pura nguazir kam in itir gumazir kinibara,
egha marvir guabar ingari.

Kamaghin amizi, gumazamizir marvir guabar zi-
aba feba,
me bar aghumsigham.

Ki ghaze, me bar izi nan damazim in kotin tuifigh.
Bar guizbangira, ki me damighti,
me bar atiatigh bar aghumsigham.

12 “Gumazir ainbar bizibar ingara foziba,
me ainba isa avim garigha aser kabar marvir
guabar ingari.

Me uan gavgavibar haman suigha ain misogha,
nedazir kabar ingari.

Egha me dar ingarir dughabar, mitriam men
aghiti
me dipaba ko daghebar aman koghti,
men gavgaviba bar moghira gevegham.

13 “Ezi gumazir temebar nedazibar ingara foziba,
me temem inigh marvir guam akirsi, an
abaragh bar deraghviram anekirigham.

Egh finfinimin marvir guar kamın nedazim
tememin bar deravira an apan an osiram.

Egh gin tuizim inigh osizirimin girara mangi,
aneghoregħti,
gumazir igiar bar diritamın nedazim bar
deravirama otogh gan ikiam.

Egħti me marvir guar dighorezir kam inigh,
a isi uan aseba feir dipenim in anetigham.

14 Me temer sidaba isa ingangarir kam gami.
Me faraghavira ruarir ekiabar ghua okin
temer igiar aghuibar gara dagħ ifefi,
egħa me uaghan amozim din dughiem
mizua iti.

Egħti amozim izi, da aghung mangi
ekevegħti,
me mangi da okeġħi izi ingangarir kam
damuam.

15 Temer kabar maba me dar daziba isava aviba
arīgha dar fil.

Egħha maba me da arizi da isima, me dar
bretba tue.

Egħha me temer otevir iħarazim marvir guam in
ingari,
egħha an damazim tevimmning apirigha an
ziam fe.

16 Me temer kam isa arazir kabar a gami.
Me anebigha a isa uan dagheba ko asiziba
tuava,
apa uan kuvibav gori da ghua bar izefi.

Egħha uaghan, me avim in fingasa aviba arisi.

Me avimin fia ghaze, ‘Avim bar deragha
nan mīkarzimin izima, ki bar deragha uabi
barasi.’

¹⁷ Egha temer kabara, me uari uan marvir guabar
ingari.

Egha me teviba apira dar ziaba fe.

Egha me kamaghin dia migiei,
‘Ni nan god, kamaghin amizi, ni nan akuragh.’

¹⁸ “Gumazamizir kamaghin amiba,
me bar guizbangıram ongani.

Bizitam ti men damazibagh amizi, me damazir
okavırıziba ikia bizibar gari puvati.

Bizitam ti men nighnizibagh amizi, me ghua
bar ongani.

¹⁹ Gumazim nighnizir aghuim iki, arazir kam
tuisigh egh kamaghin mīkimam,

‘Ki temer otevir kabar mabar avim ati,
egha uaghan bretba ko asiziba tuegha da ame.

Egh tizim bagħi ki an otevir kam inigh, bizir
bar kurar kamin marvir guamin ingarigh,
uan tevimning apirigh an ziam fam?’

Guizbangira, gumazamizir onganir kaba, me
nighnizir aghuiba puvatigh migirigiar
katam damuan kogħam.

²⁰ Men nighniziba bar ikuvizi, me bar arazir ku-
ram gami.

Egha mati gumazim averenim ame.

Gumazamizir kaba deragh ikiamin tuavitam itir
puvati.

Egha me kamaghin fozir puvati, bizir me
suizir kaba, da pura temer kieniba,
da guizin godba puvati.”

Ikiavira Itir God uan gavgavimin, Israelia ua me ini

²¹ Egha Ikiavira Itir God kamaghin migei,
“Ia Israelia, ia Jekopin anabamın adarasi,
 ia nan ingangarir gumazamizibar mın iti,
 egh ia bizir kabagh inirigh.

Ki ian ingara ia gamizi,
 ia gumazamizir ikizir vamiran otogha,
 nan ingangarir gumazamizibar mın iti.
 Eghti ki ia gin amangan kogham.

²² Ian arazir kuraba, ki da adegha da isa pın da
akunizi, aminim da inigha ghu.
Nin arazir kuraba givagham, mati ghuarda
 aba aruem mizaraghara anadi, da a sara
 ghuegha gif.

Ki ian akurvagha deravira ian gari,
 kamaghin amizi, ia uamategh na bagh izi.”

²³ Ikiavira Itir God uan ziar ekiam ko gavgavim
akagha Israelian akuragha ua me ini.
Kamaghın amizi, O overiam, ni ighiabar amu
bar akongegh.

Nguazimin aven itir biziba bar, ia uaghan
 tiariba akar.
O mighsiaba ko temer ruarimin itiba,
 ia uaghan tiariba akar.

²⁴ “Ki Ikiavira Itir God, ian Akurvazir Gumazim,
ia uan amebamın navir averiamın ikezi a
tighar ia batamin dughiamın,
 ki ubi, uan adarazir otivasa ian ingari.

- Ki kamaghin ia mikkimasa:
 Ki uabira bizibagh amizi da otifi.
- Ki uabira overiam ko nguazimin ingarigha,
 aning isa aningin danganimin aning ati.
- ²⁵ Bizir gin otivamibar gun migeir gumaziba,
 ki me gamizi, me okam nighnigha, men
 migirigiba paza zui.
- Ezi kukunir gumaziba, ki men nighnizibagh
 amima, me okam nighnisi.
- Ezi fofozir gumaziba, ki me gamizi, me on-
 gani.
- ²⁶ Nan ingangarir gumazim nan akam akuniva,
 bizir gin otivamiba, ki a mikkimti, a mangi
 gumazamizibav kim,
 eghiti ki a migeir akar kabar amuti, da
 guizbangiram otivam.
- Ki kamaghin migia ghaze, gumazamiziba ua
 Jerusalemin ikiam.
- Egh Judan nguibar ekiaba me uamategh dar
 ingaram.
- Nguibar apaniba asighasighiziba,
 ki uamategh da feghti, da dikavigh tuivigham.
- ²⁷ Ki kamagh mikkim suam, ongarim ni dakegh,
 eghiti a dakegham.
- Egh ki uaghan faner uaghira ongarim giniviz-
 ibar amighti, da misigham.
- ²⁸ Ki ghaze, kirkara atrivimin ikiasi Sairus amisefe.
 Eghiti a nan gumazamiziba deraghvira men
 ganam,
 mati sipsipbagh eghuvir gumazim uan
 sipsipba deravira me gehhufi.

Eghti a ingangarir ki ifongezibar amuam.

A mikkimti, me Jerusalem uam an ingariva,
nan Dipenim uam anesam.”

45

Ikiavira Itir God, atrivimin ikiasa Sairus amisefe

¹ Ikiavira Itir God, a Sairus atrivimin ikiasa
anemisevegha givagha, gavgavim a
ganingi.

Eghti a kantrin igharazibav sogh,
men atrivibar gavgaviba agivaghti, me
aghumsigham.

Eghti ki pura Sairus bagh men nguibabar
divazibar tiar akaba kuti,
gumazitam ua da dukuman koghti, Sairus
aven mangi, uan apaniba dikabinam.

Egha Ikiavira Itir God kamaghin Sairus migia
ghaze:

² “Ki nin faragh mangi danganir fightizibar
amighti, da magiri voroghira ikiam.

Egh divazir gavgavimin tiar akar ekiar me
brasin ingariziba akararigham.

Egh ainin igugunir ekiar me tiar ak
aba gavgavim dar aningasa atiziba dar
ghoregham.

³ Ki dagiaba ko bizir aghuir nguibar kamin gu
mazamiziba danganir mogomebar atiziba,
inigh ni daningam.

Eghti ni kamaghin fogham, ki Ikiavira Itir God,
Israeli God,
ki uabi nin ziam diborogha, ua bagha nin dia.

- 4** “Nan ingangarir gumazim Jekop, an adarazi Israelia,
 me gumazamizir ki ua baghavira m̄iseveziba,
 ki men akurvaghasa nin diazi ni ize.
 Ni guizbangira na gifozir puvati,
 ezi ki nin ziam diborogha nin diagha ziar
 ekiam ni ganingi.
- 5** Ki uabira, ki Ikiavira Itir God, ezi ua godin
 igharazir tam itir puvati.
 Ki uabira iti, ezi ua godba bar puvati.
 Ni na gifozir puvati,
 ezi kirara ki gavgavim ni ganidi.
- 6** Ki kamaghsua, nguazir kamin gumazamiziba,
 me aruem anadir naghin ikia ghua aruem
 ghuaghiri naghin tu,
 me bar moghira fogh suam,
 kirara ki Ikiavira Itir God,
 ezi ua godin tam itir puvati.
 Kamaghin amizi, ki bizir kabagh ami.
- 7** Kirara, ki mikemezi, angazangarim ko
 mitarmem oto.
 Egha kirara gumazamizibagh amima, me der-
 ravira iti.
 Ki me gamima, me osimtizir ekiaba batifi.
 Ki Ikiavira Itir God,
 kirara bizir kabagh amima da otivaghiri.
- 8** “O overiam ko ghuariaba,
 ia nan akurvazim ko dughiar aghuim, gu-
 mazamizibagh ingi,
 mati amozim nguazim giri.

45:4: Aisaia 44:1; 1 Tesalonika 4:5 **45:5:** Godin Araziba 4:35;
 4:39; Aisaia 44:8; 46:9 **45:6:** Onger Akaba 102:15; Aisaia 37:20;
 Malakai 1:11

O nguazim, ni mati, ni uan akam akarigh, nan
 akurvazim inighti
 an aghungiva arazir aghuim damighti, a
 gumazamizibar navibar aven iki gavgav-
 igham.
 Ki, Ikiavira Itir God,
 ki uabi uan gumazamizibar akurvaghaha
 bizir kabar ingarizi da otifi."

Ikiavira Itir God uabira biziba bar dar gari

⁹ Egumazamiziba, God en ingari, e mati pura bizir
 kiniba.
 Kamaghin gumazir Godin atara a migeim, a
 bar ongani.
 Gumaka, a bar ikuvigham.
 God mati gumazir nguazir minebar ingarimin
 min iti.
 Ezzi e nguazir minebar min, biaghiregha pura
 tintinibar nguazim gireghav iti.
 Ia bizir kam ginighnigh.
 Nguazir mam ti dikavigh mangi gumazir a
 inigha minem in ingarizim, kamaghin an
 azaraghram,
 “Manmaghin ami? Ni na inigha bizir
 tizim in ingari?”
 Eghti nguazim ti kamaghin atar mikimam,
 “Ni tizim bagha bizir ni ingarizir kam,
 an suighamin agharimning in ingarizir
 puvati?”
¹⁰ Eghti gumazitam ti borir bar agheghevitam in
 gan kamagh an amebam ko afeziam in
 azaraghram,

“Kar bizir tizim gua a gamizi, an oto?”
 Gumazir kam, guizbangira bar gumazir onganim.
 Gumaka, a bar ikuvigham.

11 Ikiavira Itir God, a Israelian Godin Bar Zuezim.
 Egha a Godin men ingarizim, a me gamizi
 me ikizir vamiran gumazamizibar oto, a
 kamaghin migia ghaze,
 “Ia gin otivamin biziba bagh nan azangam.
 Egh arazir manam ki an gin mangi uan
 boribar ganiva,
 egh arazir manam ki an gin mangi uan da-
 farimningin ingangarim damuam,
 ia dar amusi, bar na mikiman marki.

Bar markiam.
 Kar nan bizir ki damuamibara.
12 Kirara, ki nguazimin ingarigha,
 nguazir kamin itir gumazamizibar ingarizi,
 me an iti.
 Ki uan gavgavimin overiamin ingarigha pin
 anetizi, a iti.
 Kirara, ki aruem ko iakinim ko mikovezibagh
 ativagha dar gari.

13 Kirara Atrivim Sairus gamizi,
 a nan ingangarir aghuibagh ami.
 Tuavir a mangamiba, ki dar kirighti,
 a nan nguibam Jerusalem uam an ingaram.
 Egh a nan gumazamiziba kalabusin ua me firigh,
 me ateghti me mangam.
 Gumazir a givezamiba puvatigham, a pura
 ingaram.

Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim,
ki mikemegha gifā.”

¹⁴ Ikiavira Itir God kamaghin migei,
“Kantri Isip ko Itiopian dagħaba ko biziba, da Is-
raelia ian biziba.

Egħti apaniba kantri Sabean itir gumazir ru-
ariba kalabus datiġi, ia bagħ me amadagħi
me izi,
pura ian ingangarir gumazir kienbar minn
ikiam.

Egh me ian guabar uan teviba apirigh kamaghin
mikim suam,

‘Bar guizbangira, God ia ko iti.

A uabira bar guizbangira God, ezi godin
tam ua itir puvati!”

¹⁵ Ni Israelian God, ni men Akurvazir Gumazim,
egħa gumazamizir igharaziba, ni uabin me
modi.

¹⁶ Asebar marvir guabar ingarir gumaziba
bar guizbangira okam nighnigh bar aghum-
sigham.

¹⁷ Ezi Ikiavira Itir God, Israelian akuragħha gifā.

Egh a me damighti, me zurara deraghvira iki
mamaghira ikiam.

Egh okam nighnighan kogh,
aghumsighan kogħam.

¹⁸ Ikiavira Itir God,
anarira God.

A nguazim ko overiamin ingarizi, aning gavgav-
ighavira iti.

Nguazim pura ikiasi God an ingarizir puvati.
Biziba ko gumazamiziba bar mogħira nguazimin
ikiasi, an an ingari.

Egha a ghaze, “Kirara, ki Ikiavira Itir God,
ezi ua godin tam ua itir puvati.

¹⁹ Ki sagħon ghugha mitatemmin modogħa uan
akam akurir puvati.

Ki uan gumazamiziba, Jekopin ovavir boriba,
ki kamaghin me mikkemezir puvati,
‘Ia pura mangi gumazamiziba puvatizir dangani-
bar na buri.’
Kamaghin puvati.

Ki Ikiavira Itir God, ki guizin akam akuri,
ezi nan akaba da guizbangira zui.”

*Nguazimin itir gumazamiziba bar Godin apen-
gan ikiam*

²⁰ Ikiavira Itir God ghaze,
“Ia Kantrin Igharazibar Gumazamizir ikiavira itir
varazira, ia izi uari akufagh!
Ia gumazamizir midorozimin aven deravira
ikia, ikiavira itiba,
ia bar mogħira kot bagħi izi!

Me uan marvir guar me pura ter otevir kienbar
ingariziba,
da inigha tintinibar dar atera izi.

Ki men gara ghaze,
Me guizbangira nighnizir aghuiba bar puvati.
Me uarir akurvaghaha asebar dei,
ezi da gumazitam min akuragħamin gavgaviba
puvati.

²¹ Ia gumazamiziba bar mogħira izi kotin aven
uari bagħi mikkim.
Ia fofogħsi uarira uarir azangsigh suam,

godin manamra a fomira bizir datirighin otivasa
mikemeziba,

da datirighin guizbangirama otifi?

Kirara, ki God, ki bizir kabav kemezi, da datirighin
otifi.

Ezi ua godba puvati.

Ki Godin arazir aghuibaram amim, egha ki ian
Akurvazir Gumazim.

Ezi ua godba puvati, kirara ki God.

22 “Ia nguazir kamın saghon itir danganibar gu-
mazamiziba, ia bar na bagh izi.

Kirara ki God, ezi godin tam ua itir puvati.

Kamaghin amizi, ia na bagh iziti,
ki ian akurvaghti, ia deravira ikiam.

23 Ki Ikiavira Itir God, ki uabi uan ziamin pin
akakagha mikeme,

egh ki uan akam akirigha mikemezir bizir
kam, ki a giraghan kogham.

Nan migirigiam kamakin,
gumazamiziba bar moghira nan guamin
teviba apirigh nan ziam fam.

Egh me akam akirigh suam,
e uari Godin apengan ikiam.

24 Egh me kamagh mikim suam,
Godra arazir aghuimin en akurvagha gav-
gavim e ganidi.

Eghti gumazamizir an aningagheziba, bar
moghira an damazimin izi,
egh aghumsizir ekiam inigham.*

45:22: Onger Akaba 22:27; 65:5 **45:23:** Jenesis 22:16; Rom
14:11; Filipai 2:10-11; Hibrus 6:13 * **45:24:** Hibrun akam deragha
vezin kamin mingarim abigha gun mikemezir puvati.

25 Eghti Israelian ovavir boriba, Ikiavıra Itir God
 me damuti,
 me uan apaniba abiragha ziar ekiam inizir
 bizar kam bagh
 bar akuegham.”

46

*Ikiavıra Itir God, uabıra gavgavim iti, ezi marvir
 guaba, da pura nedazir kiniba*

1-2 Ikiavıra Itir God kamaghın migei,
 “Ia Babilonia, ian aser kamning, Bel ko Nebo, ia
 aningin ziamning fava,
 egha aningin marvir guamning atera, aningin
 ziamning famin dughiar ekiabagh arui.

Eghti aningin ziar ekiamning givaghti, ia aningin
 ganti,
 aning uaningin akurvaghamin gavgaviba pu-
 vatigham.

Egh apaniba izi Babilonin nguibar ekiam
 gasighasichti, ia donkibar aning ikegham.
 Eghti donkiba, mevzika, da ingangarir dafam
 damu, aning ater mangi
 ia ko kantrin igharazimin kalabusin
 ikiam.

3 “Ia Israelin ikiavıra itir varazira ia oragh, ia
 Jekopin anabamin adarasi,
 ian amebaba ia batezir dughiamin, ian
 gumazamizir ikizir igiamin otivizir
 dughiamin ikegha iza datırighin,
 ki ia inigha ia atera, bar deravıra ian gari.

4 Ki ian God, ki ian ganvira iki mangi,

ia bar ghurigh dapanir arizir ghurghuriba
otivighamin dughiam otogham.
Ki fomira uabi ian ingara ia gamizi, ia gumaza-
mizir ikizir vamiran oto,
egh ki zurara ia ateriva, ian gan ian akur-
vagham.

5 “Tinara nan min gari? Puvati.

Ki gumazir manamra ko magh gari? Bar
puvati.
Ia nan araziba, bar tinara ko da tuisigham? Bar
puvatigham.
Gumazitam ki amir araziba uaghan dagh
amua kagh iti, o puvati?
Bar puvati.

6 Gumazir maba marvir guabar ingarasa gol ko
silvan bar aviribar pozim mikira,
dar osimtiziba tuisisi.

Egh me gol ko silvan bizibar ingarir fofozir gu-
mazim givezehti,
a me bagh marvir guabar ingaram.

Eghti me teviba apiriva, an ziam fam.
7 Egh me marvir guar kam uan dipizibar afegh,
aneter mangi,
danganir me anesasa dikirizimin anesaraghti,
a mitighiv ikiam.

Marvir guar kam uabi daru danganir igharazimin
mangan kogham.

Kamaghin amizi, a danganir me anetizir
kamra iti.
Egh gumazir an deibar dimdiaba ikarvaghan
koghiva,
egh dughiar kurabar men akurvaghan
kogham.

Bar puvati.

8 "Ia gumazir arazir kurabagh amiba,
ia akar ki akurir kam, ia bar deraviram a
ginighnigh.

9 Egha ki fomiram amizir biziba, ia ua dagh
nighnigh.

Ki uabira ki God, ezi ua godin tam ua itir
puvati.

Ki uabira ki God, ezi ua godin tam nan min
itir puvati.

10 Bizir tam tighar otivamin dughiamin, an otogh
manmaghin givagham,
ki bizir kamin gun migei.

Ki bar fomira bizir otivambar gun mikeme,
ezi gin bizir kaba ki mikemezi moghram otifi.
Egh ki bizir manatam damusi ifongegh, ki puram
a damuam.

Eghti ki damuasa ifongezir bizir kam, bizitam
nan tuavim apirighan kogham.

11 Ki aruem anadi naghin itir gumazir mam izasa
an diagha gifa,
eghti a isamin min mighegh izi ki damuasa
nighnizir bizibar amuam.

Ki damuasa mikemezir bizir kaba, ki mikemezir
moghira an adar amuam.

Bizir ki damuasa miseveziba, ki dar amuam.*

12 "Ia gumazir akaba barazir puvatiziba, ia nan
akam baragh.

46:9: Godin Araziba 32:7; Aisaia 41:26-27; 42:9 * **46:11:**
Gumazir kam, "aruem anadi naghin itir gumazim," an Atrivim
Sairus. (Ni Aisaia 41:2-3in gan.)

Ia ti ghaze, dughiar ki uamategh ian akuragh
ia iniasa m̄isevezim, a saghon ikiavira iti,
a?

¹³ Bar puvati. Nan akurvazim, a bar roghira
izegha gifa.

Egħi kī ua mizuaman kogħam.

Israelia, ki zuamira izi ian akurvagh apanir ia
abiriba,

ki bar puv me damighti, ia ua deravira ikiam.

Egh ki uaghan Saionin nguibar ekiamin akur-
vagħti, a deravira ikiam.

Ki uan ziar ekiam ko gavgavim damighti,
aning Israelia ian tongiñ azenim
girigham.”

47

Ikiavira Itir God ghaze, Babilon ikuvigham

¹ Ikiavira Itir God kamaghin Babilonian nguibar
ekiam migei,

“O Babilon, ni fomira mati atrivir amizim uan
atrivir dabirabim gaperaghav iti mogħin,
ziar ekiam iti.

Ni nguibar bar aghuimin min itima, kantrin
igharazitam min m̄idorożi gumaziba ni
dikabirazir puvati,

kamaghin amizi, ni mati amizir bar igiar
patam in itir puvatizim min, bar deravira iti.

Ezzi datirigħin puvati.

Ni gavgavim givagħti,
ni uan atrivir dabirabim ategħi nguazir
kiniem dapiam.

Nin mikarzim fomira deragha iti moghin, ua ikian kogham.

Egh gumaziba ua nin ganti, ni deragh kurkegh daruan kogham.

Bar puvati.

² Ni ingangarir amizir kinimin min ingaram.

Ni uan dapanim avarazir nir avizim adegh, uan korotiar dirir otighin aruzim sueghti, nin dagariba azenara ikiti, ni wit mirmirir dagiaba poghpogham.

Egh uan inim fegh
mavanabogh faneba abigh mangam!

³ Gumaziba nin korotiaba sueghti,

ni bibiamra iki bar aghumsigham.

Ki nin arazir kuram ikarvaghsı iveauzir bar kuram isi ni daningti,
gumazitam nan anogoreghan kogham.”

⁴ Israeliyan Godin Bar Zuezim, a en Akurvazir Gumatim.

An ziam, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim.

⁵ Ikiavira Itir God kamaghin Babilonia migei,

“Babilon, Kantrin Igharazibar Gumazamiziba ua kamaghin ni diponan kogh suam,

‘Kantriba bar men atrivir amizim.’

Kamaghin amizi, ni uan akam dukuagh mangi mitarmemin daperagh nimira iki.

⁶ Ki bar puvira uan gumazamizibar atari,

egha ki ua uan gumazamizibar min me ginighnizir puvati.

Egha ki ni ataghizi, ni iza paza me gamua,

egha ni tong men apangkuvizir pu.

Bar puvati.

Ni bar pazavira me gamua osimtizir bar dafam me ganingi.

Egha ni uaghan gumazamizir ghuribagh amima me osimtizir dafam ateri.

⁷ Ni ghaze, ni atrivir amizimin iki mamaghira ikiam, kamaghin amizi, bizir kaba ko bizir gin ni bativamiba, ni deragha dagh nighnizir puvati.

8 “Ni dughiar aghuim baghavira nighnizir amizim, ni akar kam baragh!

Ni ti ghaze, ni deravira ikiti, bizir kuratam ni batoghan kogham.

Egha ni kamaghin uabi migia ghaze, ‘Ki uabira ki gavgaviba bar iti, ezi tav nan min itir puvati.

Ki amizir pam ko boriba ariaghirezimin min otoghan kogham.’

9 Ezi noka, arazir kamning zuamira ni bativam.

Dughiar kamra nin pam aremegham, eghti nin boriba uaghan bar moghiram arighiregham.

Ni ti kamaghin nighnisi, ni imeziba ko akavsiar gavgavir aviriba iti,

ezi bizir kaba nin akuraghan kogham.

Bar puvatigham.

Ni bar dughiar kuram batogham.

10 “Ni ti kamaghin nighnisi,

Nin arazir kuraba ni damuti, ni mitigh gavgav-
igham.

Egha ni kamaghin nighnisi,
Ni amir bizir kaba, gumazitam dar garir pu-
vati.
Nin fofozir bizir guar aviribar ingariba, nin
nighnizim adavizima,
ni kamaghin uabin migia ghaze,
'Ki uabira, ki gavgavim iti, ezi tav nan min
itir puvati.'

¹¹ Dughiar bar kuram ni batogham,
eghti ni akavsiamin gavgavimin a
gitaviraghan kogham.

Osimtzir dafam zuamira ni batogham,
eghti ni an tuavim apiramin bizitam damuan
kogham.

Bizir bar kurar ni nighnizi da ni bativan
koghamiba,
da ni batogh bar ni gasighasigham.

¹² "Kamaghin ti dera, ni igiamra ikia imeziba ko
akavsiar gavgavibar fofoziba inigha dagh
amua fozi moghin,
ni pamtem dar amu ganigh.

Da ti nin akuragham.
Da ti nin apanibar amuti,
me atiatigh aregham.

¹³ Fofozir gumazir aviriba nighnizim ni ganidima,
nin nighnizim deravira ingarir puvati.

Egha ni mikovezibar garir akavsiabagh amir gu-
maziba bagh akam amada.

Gumazir kaba, me overiam ko mikovezibar
gara zurara iakinibar ni bagha iza,

bizir ni bativamibar gun ni migei.
Ezi me ti nin akuraghām.

14 “Ezi puvati, me mati ogheba misigha iti, ezi avir
mam gumazir kabar isi me gasighasigham.
Eighti me uarira uarir akurvaghan kogham.
Bar guizbangira, me kamaghin mikiman marki,
‘Ki mangi avir miriamin daperagh uan
mikarzim fefem a daningam.’

Puvati. Avir kam bar men isigham.

15 Bar guizbangira, ni igiamra itima
gumazir nighnizim ni ganiga nin akurvaziba,
me bar onganigh,
men tav nin akuraghan kogham.”

48

Gumazamiziba ziar ekiam Godra daning

1 Ia Jekopin anabamin adarasi, ia gumazamizir
Israelin ziam itiba, ia Judan ovavir boriba,
ia oragh!
Ia gavgavim uan akam daningasa,
Ikiavira Itir Godin ziam dibora akaba
akiri.

Egha ia ghaze, ia Israelian Godin ziam fe.
Egha ia ifara guizbangira an apengan ikiava,
guizin akaba ko arazir aghuibar gin zuir
puvati.

2 Egha ia uarira uan ziaba fa ghaze,
ia God baghavira itir nguibar ekiar kamin
gumazamiziba.

Egha ia Israelian Godin akurvazim iniasa a mizua
iti.

An ziam, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar
Itim.

³ A kamaghin ia migei,
“Bar fomira, ki gin otivamin bizibar akam akuni.
Egha ki zuamira dagh amizi, da otifi.

⁴ Ki kamaghin bar fo, ian dapaniba mati dagiaba
ko ain,
ezzi ia nan akabar gintizir puvati.

Kamaghin amizi, ki fomira bizir gin otivamibar
akar kam akuni,
egha ki zuamira dagh amizi, da otifi.

⁵ Ki kamaghin aghua, ia ti mikim suam, ian marvir
guar ia temeba ko ainbar ingarizir nedazir
kaba,
me bizir kabagh amizi, da otifi.

Ki bar aghua,
kamaghin amizi, ki fomira bizir gin
otivamibar gun ia mikemegha giffa.

⁶ “Bizir ki fomiram otivasa mikemeziba,
da otivigha givazi ia dar gani.

Ezzi ia datirighin kamaghin mikim suam,
‘Ekiam, a guizbangira migei.’

Egh ki datirighin bizir igiar otivamibar gun ia
mikimam,
kar bizir mueghav itir ki fomira ia mikemezir
puvatiziba,
ia tighar da baraghama.

⁷ “Bizir kaba, ki datirighin dar ingari,
ki fomira dar ingarizir puvati.

Ia faragha zuir dughiamin,

ia da baraghha dagh fozir puvati.

Ki datirighin mikkimti, bizir bar igiaba otivam, bizir fomiram otivizir puvatiziba.

Eighti ia kamaghin mikkiman kogham, ‘E bizir kabagh fogha gifa.’

Guizbangira, ia fomira bizir kaba bar dagh fozir puvati.

8 Ki kamaghin fo, ki ian ingara ia gamizi,
ia gumazamizir ikizir vamiran otozir
dughiamin ikegha, iza datirighin,
ia akaba munasa da barazir puvatizir
adarasi.

Egha ki fo, ia ifavarir gumazamiziba.

Kamaghin amizi, ki bizir kabar gun ia
mikemezir puvatizi,
ia dagh fozir puvati.

9 “Ki bar ia basemegha bar ia agivasava ami.

Egha ki zurara uan ziar ekiam ginighnigha,
ia bagha uan aningagharim dikabiri.

Kamaghin amizi, ki ia gasighasighan kogham.

Eighti gumazamizir igharaziba nan ziam fam.

10 Ki ia damighti ia zueghasa nighnisi,
egha ki avimin ia tuezir puvati,
mati gumazim silvan mineziba adangasa
avimin da tue.

Ia uan arazir kuraba ataghiraghaha,

ki osimtizir guar aviriba ataghizi, da ia batifi.*
Ki tuavir kamien ian nighniziba ko araziba
tuisisi.

* **48:10:** Hibrun akam deragha vezin kamin mingarim abigha a mikemezir puvati.

11 Ki uan ziar ekiam ginighnigha arazir kamin ia gami.

Gumazamiziba nan ziam gasighasigh a dikabin, ziar ekiam igharaz darazir aningen ki aghua.

Bar guizbangira, me ziar ekiam narara daningam.”

Ikiavira Itir Godra, Sairus amisevegha a gamima, a Babilonia dikabira

12 Ez̄i Ikiavira Itir God kamaghin migei,
“Ia Israelia, ia gumazamizir ki diaziba,
ia Jekopin anabamin adarasi, ia nan akam baragh!

Ki uabira ki God.

Kirara, ki bar faraghavira iti,
egh ki ikiwira iki mangi bar gin dughiar abuananamin uaghan ikiam.

13 Ki uan dafarimningin nguazim gamigha gav-gavim an povim ganingizi a gavgafi,
egha ki overiam isa an danganimin aneti.

Egha ki overiam ko nguazimin diazir dughiamin, aning zuamira ivegha iza nan damazimin tu.

14 “Ia bar moghira, ia izi uari akuvagh, nan akam baragh!

Asetam fomira kamaghin akatam ia mikemezir puvati,

‘Gumazir Ikiavira Itir God bar ifongezim, Godin ingangarim damusi, a izi Babilonia ko misogham.

Ikiavıra Itir Godin gavgavimin, a Babilon
dikabiraghama.

Aseba kamaghın mikemezir puvatı.

15 Gumazir kam izasa, ki uabi ia mikeme.

Ki uabi izasa an dia.

Ezi ki uabi a inigha iza a gamima,
a deravıra ingara an ingarimin daghem oto.

16 “Ia nan boroghira izi nan akam baragh!

Fomira iza datırighin, ki mogomer dangani-
tamin ikia otivamin bizibar gun migeir pu-
vatı.

Bar puvatı.

Bizir kaba tighar otivamin dughiamin,
ki faragha ikia dar garima da otifi.”

Kamaghın amizi, Ikiavıra Itir God, nan Ekiam,
uan Duam na ganiga na amadazıma,
ki an Duamin gavgavim sara izi.[†]

*Ikiavıra Itir God uan gumazamiziba deragh me
damuasa iti*

17 Ezi Ikiavıra Itir God, ian Akurvazir Gumazim,
a Israeliyan Godin Bar Zuezim, a kamaghın
migei,

“Ki Ikiavıra Itir God, ian God.

Ki zurara ian sure gamua,

[†] **48:16:** Ves 48:16in akar faragha itim, Hibrun akam deragha an
mingarim abigha an gun mikemezir puvatı. Ezi an namba 2in
akam, e fozir puvatı, tinara ghaze, God anemada. Gumazir maba
ghaze, kar Godin akam inigha izir gumazimin akamra. Ezi marazi
ghaze, kar Ikiavıra Itir Godin ingangarir gumazimin akam. (Ni
Aisaia 42:1in gan.) Ezi marazi ghaze kar Atrivim Sairusin akam.

arazir zuruzir ia gintigh deravira iki-
amiba ian akakasi.

18 Ia ti nan Akar Gavgaviba baraghizi, ki ian aku-
razi ia datirighin deravira ikiai,
ez̄i ia dabirabir aghuimin ikiai, mati fanemin
dipaba zurara iz̄iva gevir puvati.

Egh arazir aghuim ti ian ikia gavgavigha mam-
aghira ikiai,
mati ongarim, ongarir dadarimin dipiraghira
kamaghira iti.

19 Egha ian boriba otiva,
mati ongarir dadarimin gigimin min bar
avirasemeghai.
Ez̄i men ziaba nan damazimin givaghan
koghai.”

20 Ia kantri Babilon ategh,
nguibar kamin gumazamizibar arimangigh.
Egh ia bar akuegh pamtemin tiariba akar, egh
kamaghin akam amadaghtima
a nguazir kamin ruaghatevibar mangi,
“Ikiavira Itir God uamategha uan ingan-
garir gumazim Jekop, uam a ini.”

21 Fomira Ikiavira Itir God uan gumazamizibar
akua, me inigha danganir dipaba
puvatizimin ize,
ez̄i me dipam bangin ariaghirezir puvati.
A dipam gamizima, a dagiamin oto.
A dagiam kuizi, dipam iri me anepi.

48:18: Godin Araziba 32:29; Onger Akaba 81:13; 119:165 **48:20:**
Akar Mogomem 18:4 **48:21:** Ua Me Ini 17:1-6; Diboboniba
20:2-11

22 Ikiavira Itir God kamaghin migia ghaze,
“Gumazamizir arazir kurabagh amiba,
me dabirabir aghuim batoghan kogham.”

49

*Ikiavira Itir Godin ingangarir gumazim,
angazangarimin min kantriba bar dar ikiam*

1 Ia saghon itir arighatizibar gumazamiziba ko,
saghon itir kantriba,
ia nan akam baragh.

Nan amebam tīghar na batamin dughiamin,
Ikiavira Itir God, na amisevegha givagha ziam
na gati.

2 Egha a nan akatorim gamizi, nan migirigiaba
deraviram otiva,
mati midorozir sabar bar ghumtizim, gu-
mazamizibar navibagh inifi.

Ezi a uan agharim isa deravira na avaragha na
geghuvima,
ki an aven modo.

A barir aghuir ghumtizimin min na akirigha, na
isa danganir uan barir ghumtiziba arizimin
na modozi,
ki an ingangarim damuasa mizua iti.

3 Egha a kamaghin na migei,
“Israel, ni nan ingangarir gumazim,
ni bangin, ki uan gavgavim ko ziar ekiam isi
gumazamiziba bar men akaghram.”

4 Ezi ki kamaghin uabira uabi migia ghaze,
“Ki bar puvira ingangaribagh ami, ezi nan
gavgaviba pura gefi.

Ezi ingangarir ki amir kabar daghetam
otozir puvati.

Ezi ki pura ingangarir kabagh amir puvati, ki
Ikiavira Itir God bagha dagh ami.

Ingangarir ki amir kabar iveauzim,
nan God a isi na daningam."

⁵ Nan amebam tighar na batamin dughiamin,
Ikiavira Itir God Jekopin adarasi Israelia, a
menaku ua bagh izasa, na amisefe.

Kamaghin amizi, nan God, ziar ekiam na
ganiga, gavgavim na ganangi.

Ezi Ikiavira Itir God kamaghin na migei,

⁶ "Ki faragha ingangarir kam ni ganiga ghaze,
ni Jekopin adarasi, Israelian ikiavira iti
darasi,
ni gavgavim me daning ua me inigh izi.
Kar ingangarir ekiam puvati.

Ezi ki datirighin ingangarir ekiam ni daning, egh
ni damighti,
ni Kantrin Igharazibar Gumazamiziba bagh
angazangarimin min ikiam.

Egħiżi ki Kantrin Igharazibar Gumazamiziba bar
men akuragh
ua me iniam."

⁷ Ikiavira Itir God, Israelian Akurvazir Gumazim,
men Godin Bar Zuezim, a ghaze,
Gumazir kam, Kantrin Igharazibar Gumaza-
miziba gara ifongezir puvatizim.

Kantrin Igharazibar Gumazamiziba an gara
ghaze, a bizir bar kuram.

Egha kantribar atriviba a gamizi, a men in-gangarir gumazir kiniñin min iti.

Egha Ikiavira Itir God datirighin kamaghin gu-mazir kam migei,

“Ki Ikiavira Itir God, Israelian Godin Bar Zuezim, ki uan ingangarim damuasa ni amisefe.

Egha ki uan akar dikiriziba abizir puvati. Kamaghin amizi, atriviba nin gan, egh mitivigh nin ziam fam.

Eghti gumazir aruaba nguazim girigh fuaghiva,
ziar ekiam, ni daningam.”

⁸ Egha Ikiavira Itir God kamaghin uan ingangarir
gumazim migei,

“Ki uabi ua ni inigh, deragh ni damuasa dughiam
amisefe.

Dughiar ki ian akurvaghassa atizir kam, an
otozi, ki nin ararem baregha nin akura.

Egha ki bar deravira ni geghufi.

Egh ni bangin, ki nguazimin itir gumazamiz-
iba ko Akar Dikirizir Gavgavim damuam.

Egh ki Israelin nguazim damighti, a ua deragh
otogham.

Eghti Israelian adarazi uamategħti,
ni me bagħi men nguazir datirighin pura
itim tuiragh, ua me daningti, me a
dapiam.

⁹ Ki faragh kamaghin kalabusin itir gumazamiz-
ibav kimam,
‘Ia azenan izi!'

Ki kamaghin mitarmemin itir gumazamizibav
kimam,
'Ia angazangarimin izi!'

"Eghti me kalabuziam ategh uamategh uan
nguazim'in izam.
Egh me tuavibar mangi, damamin dagheba
ikiam,
mati sipsipba mighsiar graziba
puvatizibar ghua, dagher aviriba batifi.

¹⁰ Gumazir men apangkuvim bar deravira men
ganam,
mati gumazir sipsipbar garim, sipsipba
inigha ogher aviriba itir danganim ko dipar
aghuiiba itir danganim bagha me inigha
zui.

Kamaghin me dipam ko daghebar oteveghan
kogham,
eghti aminir fefem ko aruer dafam men
mikarzibar apongan kogham.

¹¹ Ki ingarizir mighsiaba akirmigh, tuaviba
aghorti da mighsiabagh isin mangi vongin
otivam.
Ki uan tuavir ekiam damighti, a deraghvira
otogham.

¹² Ia gan! Nan gumazamiziba nguibar bar saghon
itibar ikegh izam.
Marazi not ko aruem uaghiri naghin ikegh
izam.

49:10: Onger Akaba 121:6; Aisaia 33:16; 35:7; Akar Mogomem
7:16-17

Marazi uaghan Aswanin nguibamin
amadaghan ikegh izam.”*

13 O overiam, ni bar akongezir ighiabar amu.

O nguazim, ni bar akuegh tiarim akar.

O ia mighsiaba, ia bar akongezir ighiabar amu.

Ia ganigha fo, Ikiavira Itir God, gavgavim isa
uan gumazamizibagh aningizi,
me navir amirizimin iti.

Me osimtizir aviriba ateri,

ezi datirikin Ikiavira Itir God, men apangku-
vigha deraghvira me gami.

14 Ezi Saionin nguibamin gumazamiziba kam-
aghin migia ghaze,

“Ikiavira Itir God, en Ekiam,
ti e bakinighinigha akirim ragha e
gasaraghama.”

15 Ezi Ikiavira Itir God kamaghin men akam
ikaragha ghaze,

“Amebatam ti otezir borir iririvim in apangkuvigh
otem a danighan kogham o?

Amebatam ti kamaghin damuam,
ezi ko, ki ia bakinighnighan kogham. Bar
puvatigham.

16 “Ki ni gin amadaghan kogham.

* **49:12:** Hibrun akam ghaze, “Sinim,” ezi e fozir puvati nguibar kam managhira iti. Gumazir aviriba kamagh nighnisi, Godin akam inigha izir gumazim, an Aswan nguibar ekiamin migei, a kantri Isipin nguibar ekiar sautin amadaghan itir mam. **49:15:** Malakai 3:17; Matyu 7:11; Rom 11:29 **49:16:** Ua Me Ini 13:9; Solomon 8:6

Ni gan! Ki nin nedazimin ingarigha nin ziam
uan dafarimningin an osira, aneghorezi a
iti.

Egha ki zuraram an gara ni ginighnisi.

¹⁷ Nin boriba zuamira uamategha izi,
ni gasighasighizir darasi, me ni ategh bar
aregham.

¹⁸ Ni uan dapanim fegh pura tintinibar gan!

Nin boriba uari akuvagh ni bagh izam.

Ki Ikiavira Itir God, ki zurara ikivira ikiam, kam-
aghin amizi, ki guizbangira ia migei,
'Ni, mati amizim pamin ikiasa bar akuegha
kurkazir aghuilar uabin kurti moghin,
ni ua me inigh me bagh bar akuegham.'

¹⁹ "Guizbangira, ni bar moghra ikuvigha bar pura
iti.

Ezi gin nin boriba uamategh izi bar ni
gizivaghti, ni me arighamin danganiba
puvatigham.

Eghti ni gasighasighizir darasi, me bar nin saghon
ikiam.

²⁰ Dughiar kamin, nin borir amebaba kalabusin
ikia me bateziba, me kamaghin ni
mikimam,
'Nguazir kam a bar sufi. E nguazir asizir
ekiatam in ikiasa.'

²¹ Eghti ni kamaghin uabira uabi mikimam,
'Tinara borir kaba bar na ganingi?

Nan boriba ovengezi, ki ua boriba batan
kogham.

Apaniba na kalabus darighasa na inigha ghu.

Tinara borir kaba bategha dar gari da ghuava
ekefe?

Ki fo, ki uabira iti, ezi borir kaba bar managhira ize?”

22 Ikiavira Itir God, en Ekiam, kamaghin Jerusalemin gumazamizibav gei,

“Ki uan inir avizim asaragħti, an ababanimin min ikiam,
egħiż-ki uan dafarim, ababanimin min uaghan a ghufegħam.

Egħiż-ki Kantrin Igharazibar Gumazamiziba an ganigh nin boriba uam ada inigh izam.

Me nin otariba uan evaribar arigh me inigh izam.

Me nin guiviba isi uan dipizibar afegħ me inigh izam.

23 Atriviba ko atrivir amiziba uan boribar gari mogħin, nin boribar ganam.

Me nin ziam fis-i, nin suemningin borogħin uan teviba apirigh, dapaniba avigh nguazim ginivigham.

Egħiż-ni fogħ suam, ki uabira, ki Ikiavira Itir God.

Gumazamizir nighnizir gavgavim nan ikia, nan akurvazim bagħha mizua itiba, me na mizuam iki aghumsighan kogħam.”

24 Egħiż-ki apaniba izi misogh midorozir gumazir gavgavir tamin adarazi kalabuziam datiġħ an bizir aghħiwa inighti,

a ti dikavigh uamategħ uan adarazi ko men bixiba inigham o?

Bar puvatigħam.

25 Ez̄ Ikiavira Itir God kamaghin Jerusalem migei,
“Ki guizbangira n̄n adarazi ko n̄n bizir aghuiba,
apanir gavgaviba ko atrivir kuraba dam
ada iniam.

Ni misozir gumaziba, ki ni bagh men
m̄idoroziba ikarvagham,
egh n̄n boribar akuragh ua me inigham.

26 Egh ki n̄n apanibar amuti, me uarira uariv sogh
uarigh as̄ighasigham,
mati gumazim uan namakabar tuzibar
amam.

Me pamtem uarira uariv sogham,
mati gumazim uan namakabar ghuziba apa
bar ongani.

Eghti nguazir kamin gumazamiziba bar bizir ki
amizir kamin ganigh, me kamaghin fogh
suam,
Ki uabira, ki Ikiavira Itir God.

Ki gumazir uamategha uan gumazamiziba isim.
Ki ian Akurvazir Gumazim.
Ki Jekopin adarazir Godin Gavgaviba Bar
Itim.”

50

1 Egha Ikiavira Itir God kamaghin Israelian gu-
mazamizibav gei:

“Jerusalem̄n nguibar ekiam, mati ian amebam.
Ia ti ghaze, gumazim uan amuim batuegha
bar anemadazi a ghuzi moghin,
ki akirim ragha bar a gasara, a?

Egh ia mamaghin nighnighti, akinafarir poroghamiba uari ataghwarzimin akam, a managh iti?

Egha ki uaghan gumazitam inizir puvatigha, uam a ikarazir puvati.

Ezi ia tizim bagha kamaghin nighnigha ghaze, ia nan boriba, ki uan ikarvazim akirmighsi, dagiaba bagh pura ingangarir gumazir kinibar min gumazir igharazibar ingarsi, ia amadagham?

Kamaghin puvati.

Ian arazir kurar aviribara na gamima, ki ian aningaghegha, akirim ragha Jerusalem gasaragha, a isa gumazir igharazibar agharim gati.

² “Egha ki iza ia bagha rui gari, ezi manmaghin amizi gumazitam itir puvati?

Egha ki ian deir dughiamin, ia tizim bagha nan dimdiam ikarvaghan aghua?

Ia ti ghaze, ki ua ia inian gavgaviba puvati.

Ia ghaze, ki ian akurvaghamin gavgaviba puvati.

Ki mikimti, ongarim bar dakegham.

Ki mikimtima, faner ekiaba bar dakegh gigir kinibar otivigham.

Eghti dar osiriba arimighiregh kuram.

³ Egh ki uaghan overiam damighti a bar pigham, mati gumazim ovengezi, ana bagha azirakar korotiam aru.”

*Gumazamiziba Ekiamin ingangarir gumazim
pazav a gami*

⁴ Ikiavira Itir God, en Ekiam, nan sure gamigha,
uan akabar igharaz darazir sure damuamin
fofozir aghuim na ganingi.

Ezi ki an akam inigha, gumazamizir amiagha pura
itiba,
deraghvira men sure damuva gavgavim me
daningam.

Egha zurara mizarazibar, a na gaghurima,
ki dikava suren gumazimin min, an
migirigiaba baraghasa bar ifonge.

⁵ Ikiavira Itir God, en Ekiam, uan akam baraghasa
nan kuarimning kuizi,
ki an akam batoghezir puvati.

Egha ki akirim ragha a gasarazir puvati.

⁶ Ki pura uabi isa apanibar taghizi,
me aghorimin nan akiragharam misogha, nan
ghuamasiziba asi.

Me akar kurabar na migei,
ki men gari me nan guam giparima,
ki uan guam men modozir puvati.

⁷ Guizbangira, Ikiavira Itir God, en Ekiam, nan
gara nan akurvasi,
kamaghin amizi, men akar kurar katam na
abirazir puvati.

Ki fo, ki amir ingangarir kam bagh aghumsizim
inian kogham,
kamaghin amizi, ki gavgavim uabi ganiga uan
ingangarim gami.

⁸ God bar nan boroghira ikia ghaze,

arazir kuratam nan itir puvati.

Eghti apanir tuivighav itir kabar tav na isi kot datigh,
akatam na gasi na mikkemeghan kogham.
Bar puvatigham.

⁹ Ia gan! Ikiavira Itir God, nan Ekiam, a uabira nan akurvasi.

Ezi ua tina na mikkim suam, ki arazir kuram iti? Puvati.

Akaba na gasi darasi,
me mati korotiaba barareba da api, da okozokoregha bar ikuvizi moghin,
me bar moghira ikuvigham.

¹⁰ Ia Ikiavira Itir Godin atiatia an apengan ikia, an ingangarir gumazimin akabar gintziba,
ia atiatingan marki.

Ia angazangarim puvatigha mitarmemin arui darasi,
ia nighnizir gavgavim Ikiavira Itir Godin ikiva a mizuam ikki.

¹¹ Ia gan! Ia nighnizir gavgavim Ekiamin itir puvati,
ia mati gumazamiziba tuavir mitarmebar mangasa, uari uan adenir avibagh aboi,
ia uan arazir kamin gin mangi, e ganika.

Ia mangi ikiamin danganim,
Ekiam an amisevegha gif, a mizazir bar kram iniamin danganim.*

50:9: Jop 13:28; Onger Akaba 102:26; Aisaia 51:6-8 * **50:11:**
Hibrun akam deragha vezin kamin mingarim abighizir puvati.

51

Gumazamiziba nighnizir gavgavim Ikiavira Itir Godin gavgavimin iki

¹⁻² Ikiavira Itir God kamaghin mikeme:
“Ia arazir aghuimin gintighasa a bagha pamten
ingara, Ikiavira Itir Godin ifongiam buria a
baghavira itir darasi,
ia nan akam baragh!

Ia uan inazir afeziam Abraham ko amebam Sara
ginighnigh.

Aning mati dagiam, ki aning abigha ia ini.
Ki Abrahamin diazir dughiamin, a boriba
puvati.

Ezi ki deragha aning gamizima,
aninges ovavir borir bar avirim otifi.

³ “Ki Ikiavira Itir God, nguibar datirighin ikuvigha
itir kam Saionin, ki bar an apangkufi.
Egh ki an osimtiziba, bar dar amighti da
givagham.

A datirighin mati gigir kinimin min iti,
eghti, ki bizir avirir bar aghuibar amutti da a
bativichti,
an azenir ki Idenin ingarizimin min gan
bar deragh gan ikiam.

Eghti bar akongezir arazim bar a gizivaghti,
an itir gumazamiziba zurara ighiar na
minabibar amu ikiam.

⁴ “Ia nan gumazamiziba, ia deraghvira nan akam
baragh.

Ki dabirabir aghuimİN arazim bagh gumaza-
miziba bar men sure damuam,
eighthi nan guizİN arazim, angazangarimİN
min kantriba bar dar ikiam.

5 Ki men akuragh ua me iniamin dughiam, a
roghira izegha gifā.

Ki arazir aghuimİN gin mangi, uan gavgav-
imra kantriba bar dar ganam.

Saghon itir arighatizibar gumazamiziba,
nighnizir gavgavim nan gavgavimİN iki,
egh uarir akurvaghsı, na mizuam ikiam.

6 Ia kogh pın overiamin ganiva,
egh vİN nguazimİN gan!

Overiar kam, migharimin min mangiġħ
givagħam,
eighthi nguazim, inimmin min bighiregħ
givagħam.

Eighthi gumazamiziba, itibar min pura tintinibar
bar arighiregħam.

Ezzi nan arazir gumazamizibar akurvagħha ua
me isim,
a zurara iki givagħan kogħam.

7 “Ia arazir aghuim deragħa a gifogħa
uan navir averiabar aven nan akamIN
suiragħha gavgavizir darasi,
ia gumazir ian atarava akar kurabar ia
gamua, ia gasighasizibar atiatingan marki.

8 Barareba inim apa bar anegħi vazi mogħin, me bar
givagħam.

Eighthi nan arazir gumazamizibar akurvagħha
ua me isim, givagħan kogħam. Bar puvati.

A zurara iki mamaghira ikiam.”

- 9** O Ikiavira Itir God, ni osegh dikafigh!
 Ni fomiram amizi moghin, dikavigh uan gav-
 gavir ekiam sara izi en akuragh.
- Nirara, ni Rahap a bira, ongarimin itir kuruzir
 aser dafar kam,
 egha ni bar aneghoraghaghiz, a bar
 mizumzuiaribar ire.
- 10** Egha nirara, gumazamiziba firighirigh daru
 mangasa ongarir konim gamizima,
 a misingizi tuavim oto.
- 11** Kamaghira, gumazamizir Ikiavira Itir God
 akuragha ua iniziba, me uamategh izi,
 Saionin Mighsiamin boroghin iziva, bar
 akongegh tiariba akariva tuavir kamin
 iziva ongam.
- Egh me dabirabir bar aghuim ikiti,
 bar akongezir arazir kam, a men iki me
 gizivagh kamaghira ikiam.
 Eghti mizaziba ko osimtiziba me ategh ua
 men ikian kogham.
- 12** Ez Ikiavira Itir God kamaghin uan gumazamiz-
 iba migei,
 “Ki ubi, ki gavgavim ian navibagh aniga, ian
 osimtizibagh ami da gefi.
 Kamaghin amizi, ia tizim bagha gumazamizir
 ighazaribar atiat?
 Me gavgaviba puvati.

Gumazamiziba bar zuamira
 arimighiregh, mati ogheba zuamira
 misingi.

¹³ Ki Ikiavira Itir God, ia ti na bakinighinigha gifa.
 Kirara, ki ian ingari.

Ki overiam an danganiram anetigha,
 nguazimin ingarigha, gavgavim an mingarim
 ganingi.

Ezi ia tizim bagha gumazir kurar ia dikabin ia
 gasighasighamibar atiati?

Gumazir kaba bizitamin ia damigan
 kogham.

Men aningazir kuram pura givagham.

¹⁴ Kalabusin ikia osimtiziba aterir darasi,
 me mozimin aven kalabusin iki
 arimighireghan kogham.

Puvati.

Me zuamira kalabus ategh
 azenan izegh pura ikiam.

Egh me damamin dagher aviriba ikiam.

¹⁵ “Ki Ikiavira Itir God, ian Ekiam.

Ki ongarim gamima, ongarim dipira iza
 niginir dafam gami.

Nan ziamra kara,

Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim.

¹⁶ Ki uan akaba ia ganingi, eghti ia nan akaba bar
 deraghvira da akunam.

Egha ki bar deravira uan agharimin ia monge.

Ki Ikiavira Itir God, ki overiam ko nguazim isa
 aningin danganibaram arighizi,
 aning bar gavgavighavira iti.

Ezi ia Saionin gumazamiziba, ki kamaghin ia
 mikeme,

‘Ia nan gumazamizibara.’”

Ekiam ua Jerusalemin aningazir puvati

17 O Jerusalemia, ia dikafigh.

Ia dikavigh uamategh tugh gavgafigh.

Ikiavira Itir Godin aningagharim, mati wainin kap
a ia ganingi,
egha a ia gamizi, ia bar anepava anegivagha,
bar ongani.

18 Jerusalemin nguibar ekiam,

nin borir tuavim nin akakagh, nin dafarimin
suiragh mangamiba puvati.

Boritam nin dafarimin suiragh, ni
damuti, ni deragh daruan kogham.

19 Ni bar osimtizir dafam ateri,

ezi tina nin apangkuvigh nin navim damichti,
a ua deraghram?

Apaniba iza ni abigha, ni gasighasiki.

Egha me uaghan nin gumazamizir avirim,
midorozir sababar me misozima, me
ariaghire.

Ezi mitiriaba azir dughiar ekiam ni bato.

Ezi ni ghaze, ki nin navir osimtizim agivsi,
bitezamin nin akuraghram? Bar puvati.

20 Nin gumazamiziba gavgaviba puvatigha, men
damaziba men siri,

me tuavir mriabar pura tintinibar irav iti.

Me mati asiziba, azuaziba dar suighizi, da tintini-
bar ira iti.

Egh me bizitam damuan iburaghram.

Ikiavira Itir God, ian God, uan aningagharim ko
ivezir kuram me gingezi,
me bar ikuvigha iti.

21 Kamaghin amizi, Jerusalemia, ia oragh!
Ia osimtzir bar aviriba atera, mati amizim
bar puv ongananganigha iti.

Ni wainin dipam amegha organizir pu. Puvati.
Ekiamin aningagharimra ni gamima, ni bar
ongani.

22 Ez̄i Ikiavira Itir God, n̄in God, a n̄in Ekiam,
a gumazir kotin aven n̄in akurvazima ni uan
apaniba dikabirim, a kamaghin migei,

“Ni ganigh! Nan aningagharimin aven itir itarir
n̄in agharimin itir kam, ki anedangi,
kar itarir ni an apava onganigha pura tintini-
bar ingarizim.

Eghti ni gin ua kavin kam in wainin dipam
aman kogham.

23 Eghti ki itarir kam isi
gumazir paza ni gamibar agharim datigham.

Me fomira akar gavgavim ni ganiga ghaze,
ni nguazim girighiv ikiti, me ni diki, n̄in
akiraghanim gis̄in daru,
mati me nguazir kinim gis̄in arui.”

52

*Ikiavira Itir God gumazamiziba inigh uamategh
Jerusalem in izam*

1 O Saion, ni dikavigh tugh gavgavigh!

O Jerusalem, ni God baghavira itir nguibar ekiam!
 Ni kurkazir bar aghuiba uabin kurkegh
 ganganir bar aghuim damuam.

Guizbangira, Ekiam gifozir puvatiziba,
 me gumazir uan mikarzir mogomer iniba
 aghorezir puvatiziba, ko Godin damazimin
 zuezir puvatiziba,
 me uam nin aven izan kogham.

² O Jerusalem, noka! Ni datirighin kalabuziamin
 iti,
 egh ni dikavigh uan mikarzimin nguaziba
 apisigh.

O Saion, senin nin firim gikeziba,
 ni da adangigh mangi, uan atrivir dabirabim
 daperagh.

³ Ez i Ikiavira Itir God kamaghin migei,
 "Gumazitam na givezezir puvatigha,
 nan gumazamiziba inigha ghuzi, me an in-
 gangarir gumazamizir kinibar otifi.
 Puvati.
 Kamaghin amizi, ki ua me inisi, me givezan
 kogham.
 Puvati. Ki pura ua me iniam.

⁴ Ki Ikiavira Itir God, ian Ekiam, ki kamaghin
 migei,
 Fomira nan gumazamiziba ghua Isipin itir
 dughiamin,
 me mati gumazamizir pura guighav itibar
 min ghua
 pura kantrin kamin iti.

Ezi gin, Asiriaba iza ingangarir gumazamizir
kinibar min me inigha ghu.

Asiriaba na givevezir puvatigha pura me
inigha ghu.

⁵ Ez i ki garima, Babilonia uaghan arazir kamram
ami.

Me pura nan gumazamiziba inigha ghua kal-
abuziam gati,

egha nan adarazir gumazir dapanibagh
amizi, me bar puviram azi.

Ezi ki bizitaminizir puvati.

Gumazamiziba zurara na dipovava, nan ziam
gasighasisi.

⁶ Kamaghin amizi, ki uabi misevezir dughiamin, ki
uabi uan gumazamiziba ua me iniam,
eighthi me deravira nan ziam gifogham.

Egh me kamaghin fogh suam, kirara, ki Ikiavira
Itir God,
ki uabira biziba bar dar gun migei.”*

⁷ Godin akar aghuim inigha izir gumazamizibar
darorim, a bar dera.

Me mighsiabar pin ikegha akar aghuim inigha
iza Saionin aven iza kamaghin migei,

“Ia dabirabir aghuim ko navir amirizimin ik!

Bizir bar aghuiba ia bativam,

God ian akurvaghti ia deravira ikiam.

Eighthi ia Saionin gumazamiziba, ian God, an
atrivimin ikiam.”

52:5: Rom 2:24 * **52:6:** Hibrun akam deragha ves 4-6in akabar
mingariba abigha dar gun mikemezir puvati. **52:7:** Onger Akaba
93:1; Aisaia 61:1; Nahum 1:15; Rom 10:15; Efesus 6:15

Eghti gumazamiziba akam inigha izir gu-mazamizibar gansi bar akuegham.

8 Ia oragh. Ian gumazir nguibar ekiamin bizibar gariba,

uari uan damazibar ganti,

Ikiavira Itir God uamategh Saionin nguibamin izam,

ehti me bar akuegh pamten dimiva, arangiva onger akabar amu.

9 Ia Jerusalemin nguibar apaniba asighasighizimin gumazamiziba, ia kamaghin fogh, Ikiavira Itir God uan gu-mazamizibar osimtiziba agivagha gavgavim isa me ganingi.

A Jerusalemin nguibamin itir gumazamiziba ua me ini.

Kamaghin amizi, ia bar akuegh pamten dimiva onger akabar amu.

10 Ikiavira Itir God uan gavgavim, kantribar gu-mazamiziba an ganasa, anekagha gifä.

Egħti a uan gumazamizibar akuragħha ua me inizir gavgavir ekiam, nguazir kamin gumazamiziba bar an ganam.

11 Ia bar mogħira Babilon atakigh!

Ia dikavigh zuamiram azenan izi!

Egh ia bar deraghvira uari bagħ gan,

ia ua bizir Godin damazimin zuezir pu-vatizitam uam an suighan marki.

Egha ia Ikiavira Itir Godin Dipenimin itariba ateri
darasi,
ia uari Godin damazimin zueghamin
arazimin gin mangi.

Ia bar moghira uari zuegh izi.

¹² Ia fomira Isip ategha zuamiram aravghuzi
moghin, ia Babilon ategh zuamira arı izan
kogham. Puvati.

Ia bar aghumra daru izam.

Eghti Ikiavira Itir God, a ian faragh mangam.

Egh uaghan ian gin izam,
egh a bar deragh ian gan, ia geghuv ian
aku izam.

*Ikiavira Itir Godin ingangarir gumazim, gu-
mazamizibar arazir kurabar osimtiziba ateri*

¹³ Ikiavira Itir God kamaghin migei,
“Ia oragh, bizir nan ingangarir gumazim amiziba,
da bar moghira deraghviram otivigham.

Eghti gumazamiziba ziar ekiam a daningiva,
an ziam bar a pirafam.

¹⁴ Me faragha an mikarzim ko guam
gasighasighizi,
gumazamiziba an garima, a nguazir kamin
gumazimin min garir puvati.

Gumazamiziba digavir kuram gamua an
ganan atiatingi.

¹⁵ Eghti gin kantrin aviribar gumazamiziba ko
men atriviba,
me bizir fomira nighnigha ganizir
puvatizibar gan dagh fofogham.

Gumazamizir eghaghaniba faragha da baraghizir
 puvatiziba, datirighin da baraghām.
 Kamaghin amizi, me digavir kuram damigh,
 pura ganiva uan akabar kumigh,
 bizitam mikiman asaghām.”

53

- ¹ Ezī gumazamiziba akam ikaragħa ghaze,
 “Tinara datirighin, e orazir akaba nighnizir gav-
 gavim adar iti?
 Terara, Ikiavira Itir God, uan ingangarir gav-
 gaviba isa men akazi,
 me dar gani?
- ² Guizbangira, Ekiam uan ingangarir gumazim
 ataghizi,
 a mati temer mam nguazir misingizim in oto.
 Ingangarir gumazir kam, an ganganim tong en
 damazibar derazir puvati,
 kamaghin amizi, a ziaba puvati.
 Ezī bizir aghuitam an itir puvati, eghti e an ganiva
 a gakongam.
- ³ Ezī gumazamiziba akirim ragħa a gasaragħa,
 pazavira a gamua bar a gifongezir puvati.
 Ezī mizaziba ko osimtizir aviriba a gizifa.
 Gumazamiziba an ganan aghuagħha, uan guaba
 monge.
 Egha akirim ragħha bar a gasara.
 Ezī e an gara ghaze,
 a pura gumazir kinim.

4 “E nighnigha ghaze,
God ti iveau kuram a ganiga, a misogha
osimtizir kabagh amizi, da a batifi.

Ezi puvati.

Ingangarir gumazir kam, e bagha en
osimtiziba ko mizaziba isa da ateri.

5 Ezi en akaba batozir arazim bagha, me an
ekianim bira.

Arazir kurar e amiba bangin, me a
dikabiragħa a gasighasiki.

Egha me puv a misozima an mikarzim tintinibar
biaghire,

mizazir a inizir kam e gamizi, e għuam-
agħegħha ua deragħa bar deravira iti.

6 Guizbangira, e bar mogħira sipsipbar minn tintini-
bar arua,

vaghvagħha uan ifongiabar għin arui.

Ezi Ikiavira Itir God, en arazir kuraba ikarvagħi
pazaviram e damuan firin,
a kamaghix amizir puvati.

A uan ingangarir gumazim gamizi,
a en danganim inizi, e iniamin mizaziba, an
ada isa a ganġi.”

7 Gumaziba ingangarir gumazir kam pazav a
gami,

ezi a uabi dikabira mizazir kuram ini.

Egha migi rigħi tam gamizir puvati.

A mati sipsipin nguzim uan akam dukuazi,

53:4: Matyu 8:17; 1 Pita 2:24 **53:5:** Rom 4:25; 1 Korin 15:3;
Hibru 5:8; 1 Pita 2:24 **53:6:** Aisaia 53:11; Aposel 13:38-39; Rom
5:15; 5:18; 1 Pita 2:25 **53:7:** Matyu 26:62-63; Mak 15:3-5; Luk
23:9; Jon 19:9; Akar Mogomem 5:6 **53:7:** Aposel 8:32-33

me a misueghti an aremeghasa a inigha
zui.

Egha uaghan mati sipsip me an ariziba agho-
rasava amima,

a bizitam migeir puvati.*

8 Ezî me guizin arazim oteghavkinigha, puram a
isa kalabus gatîgha, a inigha kotin ghu,
ezî kot a migia ghaze, an aremegham.

Ezî me a misoghezi an areme.

Egha an adarazir tav kamaghin nighnigha fozir
puvati,

a men danganim inigha mizazir me uari ini-
amin an a ini,

egha en arazir kuraba gin amangasa
areme.[†]

9 Ezî me an kuam isa gumazir arazir kurabagh
amiba ko, dagiar avîriba itir gumaziba ko
anefa.

Ezî e fo, a uabi arazir kuratam gamizir puvati,
egha a uaghan ifavarir akatam
mikemezir puvati.

10 Ezî Ikiavîra Itir God, uabi uan ifongiamin gin
ghua
uan ingangarir gumazir kam dikabiragha a
gamizi, a mizazim isi.

* **53:7:** Fofozir gumaziba deragha fozir puvati, tinara akar ves
7-9in itimin mikeme. Marazi ghaze, Ikiavîra Itir God mikeme.
Ezi marazi ghaze, gumazamiziba mikeme. Ezi marazi ghaze, kar
Godin akam inigha izir gumazimin akam. † **53:8:** Hibrun akam
deragha ves 8in akar avirir mabar mingariba abighizir puvati.

53:9: Matyu 27:57-60; 1 Pita 2:22 **53:10:** Onger Akaba 22:30;
Jon 1:29

A fo, ingangarir gumazim gumazamizibar arazir
kuraba gin amangisi,
osimtiziba agivamin ofan min uan mikarzim
anighti, an ikirimirim bar ruaraghti, a uan
ovavir boribar ganam.

Egh ingangarir an amim, Ikiavira Itir God in-
garasa ifongezir araziba, a dar amuam.

Egh a bizir kabar amuti, da deraghviram oti-
vam.

¹¹ Ez i osimtizir ekiar an aterezir kam in gin, a bizir
bar aghuibar ganti da otivam,
eghti a bar akuegham.

Ezi Ikiavira Itir God kamaghin migei,
“Nan ingangarir gumazir nan damazim in derazir
kam, a deraghavira na gif.

Egha a gumazamizir aviribar arazir kuraba
ateri,
egh arazir kam in a me damuti, me nan
damazim in derazir gumazamizibar
otivigham.

¹² “Kamaghin amizi, gumazamiziba an gari, a mati
gumazir kuram.

Egha a gumazamizir avirim in arazir kurabar
osimtiziba atera, uabi isa me bagha areme.‡

Egha a gumazamizir arazir kurabagh amibar
akurvaghosa God ko migei.

Kamaghin amizi, ki gumazir gavgavir bar eki-
aba itibar tongin, ziar ekiam a dan ingam.

53:11: Aposel 13:38-39; Rom 5:15; 5:18 **53:12:** Aisaia 50:6; Mak
15:28; Luk 22:37; 23:34; Rom 3:25 ‡ **53:12:** Akar faraghavira
53:12 in itim, gumazir maba ghaze, e kamaghin a giraghram, “A gu-
mazamizir arazir kurabagh amibar danganim inigha me iniamin
osimtizim an a ini.”

Egh mati midorozir gumazir gavgaviba, uan
 apaniba dikabiragħha men bizir aghuariba
 inigha,
 da tuisigha uan adarazigh aningizi mogħin,
 ki bizir aghuiba isi a daningam.”§

54

Ikiavira Itir God bar Jerusalem gifonge

¹ Ikiavira Itir God kamaghin migei,
 “O Jerusalem, noka! Ni mati amizir furabagħatim.

Ni boritam batezir puvati.
 Ni mati amizir borim batasa an mizazim inizir
 puvatizim.

Ni mati amizir nin pam ni ataghizim.
 Egh ni għin borir bar aviriba inighti,
 nin boribar dibobonim, amizir uan pam ko
 itimmin boribar dibobonim gafiragħam.

Kamaghin amizi, ni bar akuegh dimiva igħiabar
 amu.

² “Egh ni uan averpenim asamim in danganir
 mitaghniem a gisifagh,
 egh uan averpenir ekiam asaragh.

Egh ni uan averpenim bar an arokeġħ,
 egh an beniba ategħti da tong ruaragh,
 egh averpenim gavgavim a daningamin
 afugħafuziba isi pamtemin nguazim in
 dagħi afugħafugħti, da magiregħti,

§ **53:12:** Ves 53:12, an akar namba 2, gumazir maba ghaze, e
 kamaghin a giragħam, “Kamaghin amizi, ki gumazamizir kaba isi
 a daningam, mati bizir a midorozim gafiragħha iniziba. Egh a dagh
 ativagh dar ganam.” **54:1:** Galesia 4:27

ni beniba pamtemin afughafuzir kabagh ikegh.

³ Guizbangira, nin nguazim aruegh bar ekevegh, agharir guvimin tugh mangi agharir kiriamicin tugham.

Egħti nin ovavir boriba Kantrin Igharazibar Gu-mazamiziba dikabinam.

Egh nguibar apaniba asighasighizir pura itiba, me ua da inigh, dar apiagh ikiam.

⁴ “O Jerusalem, ni uam aghumsighan kogham.
Ni osimiva atiatingan marki.

Gumazamiziba ua dibovir akabar ni mikiman kogham.

Ni fomira aghumsizim ikezir dugħiaba ginamadagħam.

Ni fomira uabira ikia,
mati amizimin pam ovengezi, a uabira ikia,
bar aghumsigha oseme.

Kamaghin amizi, ni dugħiar faragħa ghuzir kam uam a ginighnigan kogham.

⁵ “Gumazir nin ingarizim, a nin pam min iti.
An ziam kara, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba
Bar Itim,
a Israelian Godin Bar Zuezim,
a nin Akurvazir Gumazim,
a nguaziba bar dagh ativagħha dar garir God.

⁶ “Guizbangira Ikiavira Itir God ghaze, ki nin dia-
ghti ni uam na bagħ izam.

Ni mati amizir igjam uan pam min ikezi, an pam
giñ anetaghizi, an navim bigha bar oseme.
Kamaghin amizi, ki ghaze, ni ua izi.

7-8 “Ki Ikiavira Itir God, nin Akurvazir Gumazim,
 ki ghaze,
 ki dughiar bar otevimin ni ategha, datirighin
 ki apangkuvir ekiam nin iti.
 Kamaghin amizi, ki ua ni inigh izam.
 Ki dughiar otevimin bar puvira nin atara, uan
 guam modo.
 Ki datirighin nin apangkuv ni gifuegh,
 zurara deraghvira ni damuam.

9 “Ki fomira Noa ko akam akira ghaze,
 ki nguazim gasighasighsi uam aperiam
 damighti, an otivan kogham.
 Kamaghira, ki guizbangira ni migia ghaze,
 ki fomira Noa ko akam akirizi moghin, ki uam
 ni ko akam akira ghaze, ki nin aningaghegh,
 ni batueghan kogham.

10 Ki Ikiavira Itir Godin bar ia gifongezim, ki ghaze,
 mighsiaba ko akiriba ti sivaghsivagh mangi
 bar givagham,
 eghti nan apangkuvir arazir ian itim, a gav-
 gavigh ikki mamaghira ikiam.
 Ki fomira ia ko Akar Dikirizir Gavgavim, e uari
 inigh deragh ikiasi a gamigha gifa.
 Eghti ki Akar Dikirizir Gavgavir kam
 abighan kogham.”

11-12 Ikiavira Itir God ghaze,
 “O Jerusalemin nguibam, noki, gumazitam
 nin apangkuvizir puvati,

egha osimtizir aviriba ni garigha ni apirizi ni
iri.

Eghti ki dagiar bar aghuiba inigh ua nin ingarichti,
ni nguibar bar aghuim otogham.

Ki dagiar aghuir iveau bar pin koziba inigh
nguazimin dar afegh, adagh isin ni
afagham.

Egh divazir gavgavim ni gighuigh an ingarigh,
egh ki dagiar igharagha gara taghtazir
aghuiba inigh, divazimin tiar akabar
ingarigh,
uaghan divazimin min, dipenir bar pin itibar
ingarigham.

13 Ki Ikiavira Itir God, ki uabi nin boriba bar men
sure damuam,
eghti me dabirabir bar aghuim ikiam.

14 Ki uan arazir aghuimin gin mangi ni damichti,
ni gavgavigham.

Eghti gumazir ni dikabiraghamin tam ua nin
boroghin ikian kogham.

Eghti ni bizitam uam an atiatingan kogham.
Atiatir arazim nin saghon ikiam.

15 Eghti gumazitaba ni ko misoghs i ziti, ni kam-
aghin fogh suam, ki me amadazir puvati.

Me uan ifongiamin izi.

Kamaghin amizi, tina ni misoghasa izi, a uabi
kuram iniam.

16 “Ki uabi gumazir ainin bizibar ingaribar in-
garigha, fofozim me ganingi.

Egha me avim atigha, a givima a dafogha
pamtem isima, a ain isava avim gatizi, avim
an isima a bar puvira isi.

Ezi me ain inigha a misozima a baravizima,
me misoghamin bizir guar aviribar ingari.

Egha kírara, kí uaghan midorozir gumazibar in-
garizi,

me bizir kaba isa misogha kantrin igharaz-
ibagh asighasisi.

¹⁷ Eghti misoghamin bizir katam ni gasighasighan
kogham.

Eghti ni mitigh gavgavigh gumazir pura
migirigiaba ni gasibar migirigiaba
ikarvagham,
eghti men migirigiaba gavgaviba bar pu-
vatigham.

Ezi arazir kamra kí deravira uan ingangarir gu-
mazamizibar garava,

me gamizi, me uan apaniba dikabiri.

Nan arazir kam, a iveau aghuimin min, kí a
isa uan ingangarir gumazamizibagh anidi.

Kí Ikiavíra Itir God, kí mikemegha gifá.”

55

*God uan gumazamiziba deravira me damuasa
me migei*

¹ Ikiavíra Itir God kamaghin migei,

“O gumazamizir dipam bagha kuariba piriba,
ia na bagh izi dipabar ami.

Ia gumazir dagiaba puvatiziba, ia na bagh izi,
dagheba inigh dar ami.

Ia izi wainin dipaba ko oter eborim inigh, dar
iveziba puvati.

- ² Manmagħ amizi, ia ingangarir dafam gamua
uan dagħiaba isa pura bizir ian akurvazir
puvatiziba bagħha da agefi,
ezi mitiriaba ian aghavira iti?

Ia kuariba arigh deravira nan akam baragh, ki
mikemezi mogħin damu,
egħi dagħer guar aghuir avirir ki ia
ganiegħiziba izi vagħham.

Dagħer kaba bar isingħi gavgavim ia
daningam.

- ³ Ia nan gumazamiziba, ia izi kuariba arigh na
baragh,
ian ikirrimiġim deragħam.

Egħti ki Atrivim Devit ganiegħiz apangkuvir
arazim ia daningi,
Akar Dikirizir Gavgavim ia ko a damigham,
egħti a gavgavigh ikkvira ikiam.

- ⁴ Ia oragh, ki Devit gamizi,
a gumazir ekiamin otogħa, Kantrin Igharaz-
ibar Gumazamizibagh ativagħha men gari.
Anarira, nan gavgavim isa gumazamiz-
ibar aka.

⁵ Ia fomira kantrin igharazir maba, ia me gifozir
puvati, ezi me uaghan ia gifozir puvati.
Egħti ia men dimam.

Ki Ikiavira Itir God, ian God, ki Israelian God in Bar
Zuezim,
ki datirighin ziar ekiam isa ia ganiegħiha għiġfa.
Kamaghin amizi, ia kantrin kabar amighti,

me zuamira ivegh ia bagh izegham.”

6 “Ikiavira Itir God bar ian boroghira ikia ia mizua iti.

Kamaghin, ia datirighin a buri izi an dimiva, a baghvira iki.

7 Eghti gumazamizir arazir kurabagh amiba uan arazir kuraba ategh,
uam adar amusi nighnighan kogham.

Egh me uamategh Ikiavira Itir God, en God, a bagh iziti,
a men apangkuvigh men arazir kuraba gin amangam.”

8 Ikiavira Itir God ghaze,

“Ia gumazamiziba ian nighniziba, nan nighnizibar min zuir puvati.

Ezi nan araziba, ian arazibar min itir puvati.

9 Overiam bar nguazim gafiragha pin mar iti moghin,
nan araziba ko nighniziba,
da ian araziba ko nighniziba bar dagh afira.

10 E fo, amozim overiamin ikia izaghira, pura uamategha ghuavanadir puvati.

A dipam nguazim ganiga, daghebagh amima da azenibar aghuima,
gumazamiziba da isa dar maba apava,
maba opari.

55:6: Matyu 5:25; 25:11; Jon 8:21; 2 Korin 6:1-2 **55:7:** Onger Akaba 130:7; Jeremaia 3:12; Esekiel 18:27-28 **55:8:** 2 Samuel 7:19 **55:9:** Onger Akaba 103:11 **55:10:** 2 Korin 9:10

11 Ezi kamaghira, nan akam uaghan, pura uamategh na bagh izeghan kogham.

Puvati. A ki mikkemezi moghira bizibar amuti da otivam.

Egħiżi ingangarir kiġi damuasa ifongeżiba, a adar amuti dar dagheba otivam.

12 “Ia kalabus ategħ bar akuegh mangam, egħiżi ki ġi inigh iż-żejjie,

ia navir amīrizim ik-żejjie, bizir ia damuti ia atiatingamin tam, ia damuan kogham.

Mighsiaba, ian damazibar ighiabar amu bar akuegham,

egħiżi temeba bar akuegh dafaribav soġħ iġħiabar amuam.

13 Temer kurar dikoniba itir danganim, datirighiñ temer painba a bativ an aghungam.

Egħiżi temer mużiarir bar aghuiba datirighiñ benir ataghatariba ikeżi nagħiñ ikiam.

Egh temer aghuir kaba zurara danganir kamien otivam, egħiżi bizir kam ababanimien minn ikiam.

Egħiżi gumazamiziba zurazurara bizir kamien gan,

Ikiavira Itir God amizir ingangarir gav-gavibagh nighnigham.”

Ikiavira Itir God, Jerusalemin igiamin atrivimien ikiam

*Gumazamizir Ikiavira Itir Godin apengan itiba,
an Dipenim me bagha kuiaghiri*

¹ Ikiavira Itir God kamaghin migia ghaze:
“Ia nan gumazamiziba, ki ian akurvaghamin
dughiam, a bar roghira ize.

Gumazamiziba ganti, ki ua ia iniam.
Kamaghin amizi, nan gumazamiziba, ia nan
guizin arazibar gin mangi
arazir aghuibar amu.

² “Gumazamiziba arazir aghuibar gin mangasa
gavgavigha,
Sabatin araziba deraviram dar gin ghua,
egha arazir kurabagh amir puvati, me bar
akongegh.
Ki deraghvira me damuam.”

³ Kantrin igharazibar gumazamizir Ikiavira Itir
Godin gumazamiziba ko itiba, me kam-
aghin uarira uariv kiman marki,
“Ikiavira Itir God e ateghti, e uam an gumaza-
miziba ko ikian kogham.” Puvati.
Ezi gumazir me an mikarzir mogomemin ovizim
amisevegha givazim,
a kamaghin nighnigham kogham,
“Ki boriba puvatigh, egh ziam puvatigham.
Ki mati temer mam misigha gifha.”

Puvatigham.

⁴ Ikiavira Itir God kamaghin migei,
“Gumazir kamaghin amiziba, me Sabatin araz-
ibar gin mangi,
egh arazir ki ifongezibar gin mangi,

egħ kī uan gumazamiziba ko amizir
Akar Dikirizir Gavgavimin akabar gin
mangit,

⁵ kī men ziam itir ababanitam uan Dipenimin aven
anetigham.

Egħti gumazamiziba zuraram an gan me
ginighnigham.

Egħti men ziar ekiam, gumazir boriba itibar zi-
abagh afiragħam.

Kī men ziam damighti a givaghan kogħam."

⁶ Ikiavira Itir God ghaze,
Kantrin Igharazibar Gumazamizir maba,
me Ikiavira Itir Godiñ gumazamiziba ko iki-
asa ifonge.

Egha na bagħha ingara bar na gifuegħa, nan gin iza
nan ziam fa, nan apengen ikia,
Sabat in dugħiaba deravira dar gin zui.

Egha kī Akar Dikirizir Gavgavir uan gumazamiz-
iba ko amizim,
me deravira an suiragħha an gin zui.

⁷ Ezzi gumazamizir kaba, kī me inigh uan
Mighsiamin mavanangam.

Me nan Dipenir na ko migeimini ikiti, kī me
damutti me bar akuegham.

Me nan ofa gamir dakozim izi, asizim tuagħti a bar
isi mighirriġham ofa ko, ofan igharaziba
na daningti,

kī da iniam.

Guizbangira, nan Dipenimin ingangarim in
mingarim kamakin,

kar Nguaziba Bar Men Gumazamiziba na ko
Migeir Dipenim.

⁸ Ki Ikiavira Itir God, ian Ekiam ghaze,
Ki Israeliān gumazamizir apaniba inigha kal-
abus gatiziba, ki uamategh me inigh izam.
Egh gumazamizir ki kalabusin inigha iza akuvaz-
iba,
ki ua gumazamizir igharazir taba inigh me
għifuragħam.

God Israeliān gumazir dapanibar atari

⁹⁻¹⁰ Israeliān gumazir dapaniba, deragħa gumaza-
mizibar garir puvatizi, God akar kam gami,
“Apaniba ia datirighin izi.

Ia ruariba ko mighsiabar asizir atiabar min
izi.
Ia izi Israeliān gumazir dapanibagh asighasigh.

Gumazir dapanir kaba, bizir kurar izi kantri
gasighasighamibar gun gumazamizibav
kimamin ingangarim iti.

Egha me deragħa uan ingangarim gamir pu.
Puvati.

Me mati gumazir damazir okaviriziba, apaniba
bagħha gara ikia bizitamin garir puvati.

Egha me mati afiar dapurir puvatiziba,
me okimakiar gumazimin ganigh, a dappu-
ran kogħam.

Fofozir muziaritam men dapanim in itir puvati.
Me dakuasavira gara, irebar igharagħa
garibar ganasa bar ifonge.

¹¹ Me afiabar min dagħem bagħha bar ikufi, egha
tong izivazir puvati.

Me mati sipsipbar garir gumazim uan ingan-
garim gifozir puvati.

Me vaghvagha uan ifongiabar gintisi.

Me uarira uarigh nighnigha bizibagh amua
uarira uarir akurvasi.

¹² Me uari akuvazir dughiamin, me vaghvagha
kamaghin uarivgia ghaze,
'Aria, ia izi, ki wainin dipam inigh,
e anemi mangi e uan ifongiaba agivaka.
Egh e, gurumzaraghan uam uari akuvagh
bar an dafam damuam.'"

57

Israelia orazi puvatigha, asebar ziaba favira iti

¹ Gumazamizir aghuiba ariaghbir dughiamin,
gumazamiziba men gara men apangkuvir pu-
vati.

Egha me kamaghin nighnizir puvati, Ekiam gu-
mazamizir kaba ataghizi,
me ovea zui, me gin izamin dughiar kurabagh
itaviragh.

² Gumazamizir arazir aghuibagh amiba, me
ovengamin dughiamin,
me uan mozibar akua, avughsazir bar
aghuim ini ikiam,
eghti dughiar kuratam me bativan
kogham.

³ Ekiam kamaghin migei,
"Ia gumazamizir arazir kurar guar aviribagh
amiba,
ia kukunir amizibar boriba,

ia gumazamizir poroghamiba uari bakiava
 uari isava akuir arazim gamir gumazamiz-
 ibar boriba,
 ia tuavimin amizibar boriba,
 ia kagh izi.

- ⁴ La gumazir akaba barazir puvatiziba ko ifavarir
 gumazamizibar boriba,
 ia dibovir akar kuramin tina migei?
 La akaba ikizirigha, mizeba onga tina garisi?
 Ki fo, ia arazir kurar kaba nararam ami.

⁵ “La asebar ziaba fasa, ian inivafizibar ifongiamin
 agorogem dikavima,
 ia ghua temer ekiabar apengan uan godin
 ifavaribar ziaba fer danganibar,
 poroghamiba uari isava akuir arazim
 gami.

Egha ia uan boribav sozi da ariaghirma,
 ia da isa danganir zarimin dagiar ekiabar
 tongin
 aseba bagha ofan min da tue.

⁶ Egha ia danganir kammin dagiabar gara ghaze, ian
 aseba dar aven iti.
 Ez i da ian godba.

Ia asebar ziabagh nighnigha,
 wain inger ofa ko witin ofaba me ganidi.

Ia arazir kabagh amua ghaze,
 ki uan nighnizim giragh ian apangkuvam?
 Bar puvatigham.

⁷ Ia mighsiabar ghuavanaga aseba fer danganibar
 ofa gamua,
 poroghamiba uari isava akuir arazim gami.

⁸ Ia bar akirim ragha na gasara.

Ia uan asebar nedaziba uan dípenibar aven
tiar akabar boroghin da gui.

Ia dar ziaba fasa, tintinibar tuavir amiziba ko
tuavimín gumaziba isa me ko dakuasa, uan
dakozir ekiabar ingari,
egha dar mísiba adangizi, da pura mizua
iti.

Ia dakozir ekiar kabagh nighnigha bar ifonge.
Egha ia dagħaba me ganidima, me izima,
ia men bibiamra itir mīkarzibar gara bar
akonge.

Egha ia me ko dakozir ekiar kabagh isin
porogħamiba uari isav akuir arazim gami.

⁹ Ia paura ko sandan mugħuriar bar isingtizim
zuim uari gaghua,
asem Melekin ziam fasa zui.

Egha ia asebar ziaba fasa, abuir gumaziba
amadima,
me aseba buria nguibar bar saghon tibar zui.

Egha ia uaghan me amadima, me Gumazamizir
Oveaghuezibar Nguibamín ghua, dar du-
aba buri,
egħiżi ia dar ziaba fis-i damuam.

¹⁰ Ia aseba buria ingangarir dafam uari ganingi,
ez-zi ian gavgaviba gif-a.

Egha ia bizir kam barazir puvatigha ghaze,
'E pura uan gavgaviba agefi. E ti arazir kam
ateka.'

Puvati.

Ian inivafizimín ifongiar kurar kam gavgavigha ia
getuima,

ia ghuavira iti.*

11 “Ia bar tinaram atiatia,
na gifara akirim ragha na gasaragha bar na
bakinighniki?

Ki ti bar dughiar ruarimin ian atarizir puvati,
kamaghin amizi,
ia ua nan atiatir puvati.

12 Ia ti ghaze, ia arazir aghuibaram ami.
Ian arazir ia amiba, ki da azenim datigham.
Egħti da tong ian akuraghan kogħam.
Bar puvatigham.

13 Egh osimtizim ia bativamin dughiamin, ia ti
marvir guar ia akuvazir kabar dimti,
me izi ian akuraghan, o?
Bar puvatigham.

Da gavgaviba puvati, aminir bar muziarim
me givaragh mangigham.
Ezzi gumazamizir na bagħha iza nighnizir gavgavim
nan ikia nan aven modogħav itiba,
me nguazir kam iniam.

Me uaghan mighsiar ki ua bagħha inabazir
kam inigh an ikiam.”

*God gumazamizibar arazir kuraba gin
amadagh, egh dughiar aghuim me daningam*

14 Ikiavira Itir God kamaghin migia ghaze,
“Nan gumazamiziba ua na bagħi izi.
Kamaghin amizi, ia me bagħi deraghvira tu-
aviba akir,
egħi tuavim apirizzi biziba isi da makun.

* **57:10:** Hibrun akam deragħa ves 8-10-in akabar mingarim abigha mikemezir puvati.

Puvatıghti, bizir katam men suetam
 mitightima
 me daghiregham.

15 “Kırara, ki God, ki ziar bar pın itim ikia, egha
 zurara iti.

Ezi nan ziam bar zue.

Ki bar pın ikia uan Nguibar Zuezimra iti.

Egha ki uaghan gumazamizir uari dıkabira,
 uan arazir kuraba ataghıragha navibagh
 iraziba,
 ki me ko iti.

Egha ki gavgavim men navibagh anıga, men
 ikirimirim gamima,
 a ua deraghavıram oto.

16 Ki uan gumazamiziba zurara akam me gası men
 ataran kogham.

Ki men atar me damuti, men ikirimirim iku-
 vigh bar givagham,
 men ikirimirir kam, ki uabi me ganıngi.

17 Me faragha bizir avıriba iniasa, arazir kurar
 guar avırıbagh ami,

kamaghın amizi, nan aningagharim men ikia,
 puv me gamua, egha uan guam men
 modo.

Ezi me akaba barazir puvatıgha,
 uan ifongiabar gintisi.

18-19 “Me amir arazir kuraba, ki dar ganigha gifा,
 egh ki me gasıghasıghan kogham.
 Puvati.

Ki men arazir kuraba adeghti, me ua ghuam-aghegham.

Egh gumazamizir osimtiziba ikiava araiba,
ki menaku tuavim men akagh me damutti,
me osimtizir arazim ataghiragh, na
minabi bar akueghamin ighiabar
amuam.

Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin migei,
Bar guizbangira, nan navir amirizim ko
dabirabir aghuim, gumazamizir roghira
itiba ko nguibar saghon itiba baghavira iti.

Ki me damighti me ua deraghti,
ki dughiar aghuim me daningam.

²⁰ Ezi gumazamizir arazir kurabagh amiba, me
uan arazir kuram ateghan kogham.
Me mati ongarim zurara dipira iza,
minezir guar avirim atera iza ongarir
dadaramin da akuri.”

²¹ Nan God kamaghin migei,
“Gumazamizir arazir kurabagh amiba,
me navir amirizim ko dabirabir aghuim
batoghan kogham.”

58

*Ia dagheba ataghiragh, egh uaghan arazir
kurabar amuan marki*

¹ Ikiavira Itir God kamaghin Aisaia migei,
“Ni bar pamtemin dim!

Egh aghumra diman marki!
Ni tiarir arozim akar, mati sigham arang kam-
aghin nan gumazamiziba mikim,

me nan Akar Gavgavibar gintizir puvati.

Ni Jekopin ovavir boribar arazir kurabar
gun me mikim.

- ² Guizbangira, me nan ifongiam gifoghasa
ifuegha, bizir ki damuasa mikemezibar
aghuzir puvatigha,
dughiabar zurara nan ziam fer arazibagh
ami.

Me ifara ghaze, me nan boroghira ikiasi bar
akonge.

Me ifara, arazir aghuibar deragh uari
damuasa nan azangsisi.

Bar puvati, gumazamizir kaba bar moghira ifari.
Me guizbangira akirim ragha nan akabagh
asaragha arazir kurabagh ami.

- ³ Me kamaghin na migei,
'Ikiavira Itir God, ni en gari, e dagheba
ataghiraghha uari abiri,
ezi ni tizim bagha en akurvaghamin biritam
gamir puvati?'

"Ezi ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin men akam
ikaragha ghaze,

Ia oragh!

Ia dagheba ataghiraghgamim dughiar ia
inabazimin, ia uarira uan bizibagh
nighnigha,
paza uan ingangarir gumazamizibagh
ami.

- ⁴ Ia oragh! Ia ti ghaze, ia dagheba tagh na ko
mikimam.

Ezi ian araziba guizbangira bar igharagha
ghu.

Ia atara mísogha, dafariba apira gumazir igharaz-
iba me mísoghavíra iti.

Egh ia dagheba ataghíraghamin dughiamín
arazir kurar kabar amutí,
ki bar ian dímdiatam bareghan kogham.

⁵ Ia ti ghaze, ia dagheba ataghírazir araziba,
ki da mísevegha dagh ifonge, a?

Ia azirakar korotiaba aghuigha uan dapaniba
avigha uaghira,
mati ighurunim aminim a givarazi, a
nguazim giríghav iti,
egha ia avernim gisín akua uaghan uari
abinasa arazir maba saram ami.

Egha ia ti ghaze, arazir kaba ti na damuti,
ki navir aghuim ian ikiam, a?
Bar puvati.

⁶ “Ia dagheba ataghírazir arazir kamaghín garim,
ki an aghua.

Ezi nan ifongiam kamakin, ia arazir kuraba
ko gumazamizir igharaziba dikabira paza
me gamir araziba, bar ada atakigh.

Gumazamizir kaba, mevzigh mati ia kalabuzi-
abar min beniba ko senbar me ike,

Egha mati ia bulmakauba ter ararim men
firibagh ike,
egh me damuti me ian ingangarim
damuam.

Ian arazir kam bar ikufi.

Ki ghaze, Ia arazir aghuimín me damuva men
senba aghoregh,
me ategħti me mangi.”

7 God kamaghın migei,
 “Arazir ki ifongezim a kamakin:
 Ia dagheba işi mitiriaba azir gumazamizibar
 anıng.
 Ia gumazir organarazibar ganti, me dakuamin
 dipeniba puvatighti,
 ia me inigh uan dipenibar mangi.
 Ia gumazimin ganti, a uan mikarzim avamin iniba
 puvatighti,
 ia iniba a danıng.
 Ia uan adarazir ganti me osımtıziba initi,
 ia men akurvagh.

8 “Eghti ia arazir ki ifongezir kabar amuti,
 ki zuamira ian osımtıziba agıvagham,
 mati aruemín angazangarim isiragha
 mitatem agifa.

Egh ki ian mikarzibar amuti, ia zuamira ua der-
 agham.

Ki arazir aghuim gamir Ikiavıra Itir God,
 ki ian faragh mangam.

Egh ki angazangarim ko gavgavim sara ian gın
 izıva,
 egh deravıram ian ganam.

9 Egh ia na ko mığja nan deir dughiam,
 ki Ikiavıra Itir God, ki ian dımdıam baraghıam.
 Eghti dughiar ia uarır akurvahsı na bagh
 arangamimin,
 ia fogh suam, ki ia ko iti.

“Eghti ia guizbangıra igharaz darazi dıkabırır
 arazim ko paza me gamir arazim ategh,

dafariba me gasa, akar kuraba migeir arazim
atakigh.

¹⁰ Egh ia gumazamizibar ganti me bizibar otevegh
dagheba puvatigtti, ia uari baghvira
nighnighan marki,
ia men apangkuvigh bizir me oteveziba isi me
daning.

Egh gumazamizir osimtiziba ateribar gan,
men akurvagh.

Ia kamaghin damuti,
ki bar deravira ia damuam.

Nan dughiar aghuim ia batogham,
mati aruer angazangarir bar gavgavim isir-
agha mitarmem agifa.

¹¹ “Ezi ki Ikiavira Itir God, ki zurara deravira ian
gara
ia mangamin tuavim ian akakagh,
bizir ian ifongiaba agivamba ia
danningam.

Ia datirighin mati nguazir dipaba puvatizim, a bar
ikuvighav iti,
eghti ki ia damighti ia bar deragh gumaza-
mizir bar gavgavibar otivigham.

Egh ia bar deravira ikiam, mati azenir dipar
avirim itim,
egha mati mozir dipam datir puvati.

¹² Egh ia nguibar ikuviziba ua dar ingaram.
Ia dipenir ghurir fomira ikezir danganiba, ua
dar dipenibar ingaram.

Egħti me kamaghin ziar kamning ia darigham,

‘Nguiabar Ekiamin Divazir Gavgavir
akuaghireziba ua Dar Ingadir Gumaza-
miziba’ ko,
‘Nguibamin Aven Itir Tuaviba ua Deraviram
da Akiri Darasi.’”

*Ia Sabatin dughiamin araziba deraviram dar
gintigh, egh bar deravira ikiam*

13 Ikiavira Itir God kamaghin migei,

“Ia Sabatin dughiamin araziba abighan marki, kar
dughiar ki ua bagha misevezim.

Egh ia dughiar kamin uari uan bizibar amusi
nighnighan marki.

Ki Ikiavira Itir God, ia nan dughiar kam bar a
gifongegh kamaghin a ginighnigh,

kar nan dughiar bar ekiam.

Egh ia pura tintinibar mangi uan ingangaribar
amuava,

uan migirigar guar aviribar amuan marki.

14 Egh ia Sabatin dughiamin arazibar gintigh, ki
Ikiavira Itir God,
ia na bagh bar akuegham.

Egh ki ia damuti, ia uan apaniba dikabiraghti,
ki ian aku mangi mighsiar bar pin itibar ma-
vanangvira ikiam.

Egh ki fomira ian inazir afeziam Jekop ko an
adarazi ganingizir nguazim ia daningt,
ia dagher bar aviriba iki, egh bizir bar aviriba
iki bizitam in oteveghan kogham.”

Akar kam Ikiavira Itir Godin akatorimin
ize.

58:13: Aisaia 56:2 **58:14:** Genes 28:13; Godin Araziba 32:9;

32:13; 33:29; Maika 4:4

59

Israelia arazir kuramin gin mangasa bar gag-gafi

¹ Ia oragh! Ia kamaghin nighnighan marki,
 Ikiavira Itir God ian akurvaghamin gavgav-
 iba puvati.
 Egh ia kamaghin nighnighan kogham,
 an kuariba pírizi, e an deir dímdiaba, an ada
 barazir puvati.

² Ian arazir kurabaram amima,
 God uan guam ian modogha, ian dímdiaba
 barazir puvati.

Ian arazir kuraba mati, davarir konim ia ko ian
 God abíghizi,
 ia an saghon iti.

³ Egha ian dafariba gumaziba mísözi me
 ariaghírima,
 men ghuziba ian dafaribar pueghavíra iti.
 Ian dafariba arazir kurabagh ami.

Ian akaba, akar ifavarir guar avíribagh ami.
 Akar kurabar ian mizebar otivaghiri.

⁴ Ia deravíra kotiabagh amir pu. Puvati.
 Ia akar ifavaribagh amua, pura gumazir
 igharazibagh ekua kotiam bagha zui.

Egha ia migirigiar ifavarir guar avíribagh ami,
 eighti me iararam oragh igharaz darazi
 dikabinam.

Ian nighniziba ko naviba, arazir kurabar
 amuamin araziba dagh gizifa,

59:1: Diboboniba 11:23; Aisaia 50:2 **59:2:** Onger Akaba 18:41;
 Jeremaia 5:25; 11:11; Esekiel 39:23; Jon 9:31

ezi ia arazir kurar guar aviribagh amima da
otifi.

5-6 Ian nighnizir kuraba, mati kuruzir divim in aro-
riaba.

Eghti gumazitam kuruzir divim in aroriaba
abigh dar amegh, an aremegham.

Eghti arorian kabar aven kuruzir nguziba
otivigham.

Kamaghira, ian nighnizir kuraba osimtizir guar
aviribagh ami da otiva,

gumazir igharazibar ikirmiribagh asighasisi.

E garima, boghoboriba uan dipenibar ingari, eghti
apizir muziariba mighi izi dar poghti, me
dar amam.

E fo, gumazitaba boghoboribar dipeniba
inigh, dar inibar ingarigh, korotiabar min
dar aghuan kogham.

Ia boghoboribar min ikia igharaz darazigh
ifarasa men suigha, paza me gamua men
ikirmiribagh asighasisi.

Guizbangira, ian ingangarir kurar ia amiba,
da ian modoghan kogham.

Puvati. Ian arazir kuraba azenim giram.

7 Ia zuraram arazir kuram damuasa bar ifonge.

Egha ia zurara atamra ghua gumazamizir
arazir kurabagh amir puvatizibav sozi, me
ariaghiri.

Ia bizir kurabara damuasa nighnisi.

Egha ia gumazamizibar ikirimirim
gasighasighasava arua bizibagh ami.

8 Ia navir amirizimin tuavim gifozir puvatigha
igharaz darazi ko deragha apiaghiri puvati.
Ian ikirimirim, guizin arazim an itir puvati,
ia mati tuavir ikizirizimin zui.
Ian araziba bar derazir puvati,
eghti gumazitam ian gin tuavir ia zuimin
mangi,
navir amirizim ko dabirabir aghuim
batoghan kogham.

Gumazamiziba uan arazir kuraba aghuri

9 Ezî gumazamiziba kamaghîn migei:
“O God, e datırîghîn fo, e arazir kurar kam gami,
ezî bizir kam bagha ni uan guizin arazim en
akazir puvati.
Ezî nin arazir aghuim, e batozir puvati.
E mati, gumazamiziba mitarmemîn iti moghîn iti.
Egha e dughiar aghuim e bativasa, e bar
ifuegha a mizua iti,
mati aruemîn angazangarim anang e
gisiragham.

Ezî puvati.
E mitarmer dafamin tongin arua, egħa
osimtizir igharagħha garir aviriba batifi.
10 Osimtizir kaba e gamima, e mati gumazir
damazir okavirizibar min tuavim buriagh
arui.
Egha pura arua ghua dīpenir bīrimîn
suighasava amuav avenge.
Egha e aruer arizimîn arua
mati gumazamiziba mitarmemîn arua, uan
sueba isa dagiabagh asa daghiri.

- E ghaze, e ti bar gavgavigha deravira iti, puvati.
 E gumazamiziba ariaghirezi moghin iti.
- 11** Osimtizir kaba e gamima, e bar osemegha arai,
 mati afiar atiaba aroi.
 E dughabar aghumra ikia aziavira iti, mati
 kuarazir bunbaba aghumram arai.
- E Godin guizin arazim bagha mizua iti. Bar puvati.
 E Godin akurvazim bagh an gara iti. Ez i a bar
 en saghon iti.
- 12** “O Ikiavira Itir God, en arazir kuraba nin
 damazimin bar aviraseme.
 Egha da e isa kot gati.
- Ezi akaba batozir arazimin osimtizim, en
 poroghavira iti.
 Ezi e uari uan arazir kurar e amibagh fo.
- 13** Ikiavira Itir God, en God, e arazir kuramin
 ni gamigha, akirim ragha ni gasaragha ni
 barazir puvati.
 E igharaz darazi dikabiragha, akaba barazir
 puvatizir arazir guar aviribagh ami.
- E igharaz darazigh ifarasa tuavir bar aviribagh
 nighnigha,
 dar gun migei.
- 14** E arazir kabagh amima, en arazir kam guizin
 nin arazim ko arazir aghuim gamima,
 aning en saghon iti,
 kamaghin amizi, ni en akuragha, uam e
 inizir puvati.
- E arazir zuruzim ko guizin migeir arazim ataghizi,
 aning en itir puvati.

Egha e uari akuvir dughabar, arazir kamning
uaghan itir puvati.

15a Guizin arazitam en itir puvati.

Eghti gumazitam uan arazir kuraba ateghti,
igharaz darazi pazav a damusi tuaviba
buriam."

*Ikiavira Itir God uan gumazamizibar amuti me
deravira ikiam*

15b Ikiavira Itir God garima, gumazamiziba guizin
arazim gamir puvati,
ezi a navir aghuim men itir puvati.

16 A garima, gumazamiziba paza gumazir igharaz-
ibagh amima, men akuraghamin gumazi-
tam itir puvati.

Ezi a kamaghin ganigha digavir kuram gami.
Egha uabi uan gavgavim ko uan arazir aghuimin,
a ua me inigha,
me gamizi me deravira iti.

17 An arazir aghuir a zuraram amiba, evarimin
pizir korotiamin min aneru.

Egha a gumazamizibar akurvaghamin gav-
gavim ginighnigha, an nighnizir kam mati a
dapanir asuar gavgavimin min aneruzi, an
an dapanim ave.

Egha gumazir kuraba iveau kuram me ikar-
vaghamin gavgavim, uan midorozir koro-
tiamin min aneru.

Egha uan aningagharir ekiam, korotiar ru-
arimin min aneru.

18 Egh Ikiavira Itir Godin aningagharimin, a uan
apanibar arazir kuraba ikarvagh,

puv me damigham.

Egh a uaghan gumazamizir kantrin roghira itiba ko, saghon itir arighatizibar gumazamiziba,
puvira me damu iveauzir kuram me daningam.

19 Ikiavira Itir God puv ingara,
mati aminim iza dipam giverazi, dipam bar
puvira ivemari moghin,

Ikiavira Itir God izam.

Eghti nguazir kamin ruaghateviba bar dar itir
gumazamiziba, aruem anadi naghin tugha
ghua aruem uaghiri naghin,

me Ikiavira Itir Godin ziar ekiam ko gavgavim
gifogh,
an ziamin atiating an apengan ikiam.

20 Ikiavira Itir God kamaghin migei,

“Ki men Akurvazir Gumazimin min Saionin izam.
Ki Jekopin ovavir borir uan arazir kuraba
ataghiziba, ki ua bar me iniam.”

21 Egha Ikiavira Itir God kamaghin migei,

“Ki me ko Akar Dikirizir Gavgavim gamigha kam-
aghin migei,

‘Ki uan Duam ko uan Akaba ia ganingizi, da ia
ko iti.

Akar kaba, ia ko ikivira ikiti,
ia dar gun mikimam.

Eghti gin ian boriba ko ian ovavir boriba, me
uaghan zurara nan akam akunam.

Nan Akar Dikirizir Gavgavir kam zurara iki
mamaghira ikiam.
Ki Ikiavira Itir God, kar nan akamra!"

60

*Godin angazangarir ekiam ko gavgavim
Jerusalemin ikiam*

¹ Ikiavira Itir God kamaghin migia ghaze,
"O Jerusalem, ki Ikiavira Itir God, nan gav-
gavir ekiam otogha angazangarimin min ni
gisira.

Nan ziar ekiam otogha, mati aminim tirazi
aruem anadi.

Kamaghin amizi, ni dikavigh aruem in
min isiragh.

² Ni gan, ghuariar piziba nguazir kamin dan-
ganiba bar da avara.

Mitater kuram, kantriba bar da modi.
Egħti Ikiavira Itir God otogħti, an angazangarir
gavgavim ni bagħi izi,
ni gisiragħti gumazamiziba an ganam.

³ Egħti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba nin
angazangarir kamin ganigh, ni bagħi izam.
Egħti atriviba uaghan nin angazangarir ekiar
kamin ganigh,
dikavigh ni bagħi izam.

⁴ "Ni kogh pīn tintinibar ganti, nin gumazamiziba
uari akuvagh ni bagħi izam.

Nin otariba nguibar sagħuiabar ikegh me ko
daru izam.
Nin guivibar ameboghfeziaba, me guribagh
afegħha izi mogħin,

Kantrin Igharazibar Gumazamiziba nın
guiviba isı uan guribar afehg izam.

⁵ Eghti ni bizir kamin ganigh, nın guam angazan-
garimın min taghtaghti,
nín navir averiam bar akuegham.

Guizbangira, kurir ekiaba, bizir aghuir avíriba
inigh ongarim abigh ni bagh izam,
eghti ni dagiaba ko bizir aghuiba nguazir
kamin kantriba dam ada iniam.

⁶ Midianın kantri ko Efán kantri, aningin gumaza-
miziba, uan kamelin avíriba inighti,
da bizir aghuir avíriba ater ni bagh izam.

Egh uaghan Seban kantri gol ko pauran me iter
balsamın eborimin ingariziba inigh ni bagh
izam.

Ki Ikiavíra Itir God, me tuavimın izi nan ziar
ekiam fam.

⁷ “Eghti Kedaria ko Nebaiotia uan sipsipba ni bagh
da inigh izam.

Eghti ki uan gumazamizibar ganti,
me uan sipsipba inigh nan ofa damusi
nan ofa gamir dakozimın iziti,
ki men gan bar akuegham.

Eghti ki uan Dipenir dirim damichti,
a ziar ekiam inigh bar piñ ikiam.

⁸ “Munar bizir ghurghurir tiziba ghuarimin min
garima, aminim ada inigha ongarim gisın
izi,
egha mati kuarazim migha uamategha uan
mikonim bagha izi?

⁹ Kar, Tarsisin nguibar bar saghon itimın kuriba.

Bar guizbangira, saghon itir arighatizibar gumazamiziba uarir akurvaghaha na mizua iti.

Egh me nin boriba inigh uamategh ni bagh me amangisi, kurir ekiar kaba amangiti, me izam.

Egh gumazamizir kaba uaghan gol ko silvan avirim isi kurir kabar da ameghti, da izam.

Me garima, ki bar deravira ni gamizi, ni ziar ekiam iti,

kamaghin amizi, me arazir kam gami.

Me fo, ki Ikiavira Itir God, ian God, ki Israelián Godin Bar Zuezim,
egha me ziar ekiam na daningasa kamaghin ami.*

10 “O Jerusalem, Kantrin Igharazibar Gumazamiziba izi ua nin divazir gavgavibar ingaram.

Eighti men atriviba nin ingangarim damuam.

Ki faragha bar puv nin atara ni gasighasiki.

Egha datirighin, nan navim nin itima, ki nin apangkufi.

11 Kamaghin nin divazir gavgavibar tiar akaba, arueba ko dimagaribar kuighiregh ikiti,

Kantrin Igharazibar Gumazamiziba uan dagiaba ko biziba ni bagh ada inigh izam.

Egh me uaghan uan atriviba inigh iziti,
me nin ingangarir gumazir kinibar otivam.

12 Ez i kantrin nin apengan ikia nin ingangaribar amuan aghuaziba,
me bar moghira ikuvigh bar givagham.

* **60:9:** Ni Aisaia 51:5in gan. **60:11:** Akar Mogomem 21:25-26

13 “Kantrin Igharazibar Gumazamiziba,
Lebanonin kantrin ruarir ekiamin
ghuavanegħ,

temer painin bar ruariba ko, saipresba ko
temer ruarir igharaziba saram okegh da
inigh ni bagh izam.

Egħti gumaziba izi temer kaba inigh,
nan Dipenimin ingarigh anesaragħti, an gan-
ganim bar deragħam.

Dipenir kam, ki an aven ikia uan dagarimning
arizir danganim.

Egh ki a damighti, a bar pīn iki, ziar ekiam
ikiam.

14 Egha fomira paza ni gamua bar ni gifongezir
puvatizir darasi,
men ovavir boriba uan dapaniba avigh ni
bagħiżi, nin apengan ikiam.

Egh me nin suemmin boroġħin, uan teviba
apirigh, nin ziam fam.

Egh me kamaghin ni diponam,
'Ikiavira Itir Godin Nguibar Ekiam' ko,
'Saion, Israelin Godin Bar Zuezmin Nguibar
Ekiam.'

15 “O Jerusalem, ni bar ikuvigha pura itima, gu-
mazitam nin tuavibar mangi izegħi gamir
puvat.

Ni mati amizim, an pam an aghuagħha
anetegħha arav ghuzi mogħin iti.

Egħti, ki ni damighti, ni bar deragh pīn ikiti, gu-
mazamiziba ni bagħi bar akuegham.

Egħti ni zurazurara kamaghira ikiam.

16 Ni kantrin igharazibar bizir bar aghuibara initi,
atriviba uan bizir aghuiba ni daningam,
mati amizim otem uan borim ganidi.

Eghti ni kamagh fogh suam, kirara ki Ikiavira Itir
God.

Ki uan gumazamiziba ua me isir God,
ki nin Akurvazir Gumazim,
ki Jekopin ovavir boribar Godin Bar Gav-
gavim.

17 “Ki nin brasba inigh, da ikarvagh golba isi ni
daningam.

Ki nin ainba inigh, da ikarvagh silvaba ni
daningam.

Ki nin temer arariba inigh, da ikarvagh brasba ni
daningam,

egh nin dagiaba inigh, da ikarvagh ainba ni
daningam.

Eghti atrivitam ua nin gan, pazi ni damuan
kogham.

Ki nin atrivibar amuti, me navir amirizim ko
arazir aghuimin gin mangi deraghvira nin
ganam.

18 Egh nguazir kamin ruaghatevir ni gariba,
gumazamiziba ua tintinibar uariv soghan
koghti, ni bizir asighasizir niginitam
bareghan kogham.

Eghti nin divazir gavgavim ziam kamaghin
ikiam, ‘Ekiam Gumazamizibar Akurvasi.’

Eghti nin divazir gavgavim tiar akar
ekiam ziam kamaghin ikiam, ‘E Ekiam
Ziam Fam.’

19 "Aruem ua ni bagh angazangarimin min ikian kogham,
eghti dimangan, iakinim uam angazangarim ni daningan kogham.

Ki Ikiavira Itir God, ki uabi aruem ko iakinimin min, angazangarim ni daning mamaghira ikiam.

Ki nin God, ki gavgavim ko angazangarir ekiamin min ni gisiraghti, ni ganganir bar aghuarim damuam.

20 Ki Ikiavira Itir God, ki zurara nin angazangarimin min ikiti,
nin osimtzibar dughiam givagham.

Egħti ni ua aruem uaghbirir arazimin ganan kogham.

Egh ni ua, iakinim uaghbirir arazimin ganan kogham.

21 Nin gumazamiziba bar mogħira arazir aghuibara damu,
egħi ki me bagħha misevezir nguazim me a inigh, a dapiagh zurara ikiam.

Guizbangira, nan dafarimin, ki men ingarigha me gamizi me ikizir vamiran gumazamizibar otogħha,

mati ki temer oviziba oparizi, da biar aviriba otifi.

Ki kamagħsua, ki kamaghin damighti, ikizir igharazibar gumazamiziba ganiva,
ziar ekiam na daningam.

22 O Jerusalem, gumazir nin ikia ziam puvatizim,
a gumazamizir ikizir dafamın afeziamın
otogham.

Ezi ikizir muziariba, me bar avirasemegham,
mati kantrin bar ekiar gavgavibar gumaza-
mizibar min otivigham.

Ki Ikiavira Itir God,
ki mikemegha misevezir dughiam,
ki bizir kabar amuti, da zuamiram
otivigham.”

61

*Ikiavira Itir God uan gumazamiziba deravira
me damuamin dughiam otogha gifā*

1 Ikiavira Itir God, akar aghuim gumazamizibav
kinasa na misevegha, borem nan dapanim
ginge,
kamaghin amizi, Ikiavira Itir God, en Ekiamın
Duam, a nan iti.

Egha uaghan akam akunasa na amada, eghti ki
kamaghin me mikim suam,
gumazir osimtizibar apengan itiba, men
osimtiziba gifvagham,
eghti kalabusin itir gumazamiziba, me bagh kal-
abusin tiar akam kuighti,
me kalabus ategh firighiregh mangam.

2 A kamaghin akam akunasa na mikemegha na
amada:
Ikiavira Itir God gumazamizibagh ifongezir
dughiam, an otogha gifā.

Dughiar kamin, God iveauzir kuram isi
men apanibar aningam.

Egha, a gumazamizir osemegha aziba,
gavgavim men navibar aningasa na amada.

³ Gumazamizir Saionin nguibamin aven ikiava
aziba,
ki bar akongezir arazim ko navir amirizim me
daningti, me gavgavigham.

Egh ki averenir me uan dapanibagh atiziba adegh,
kurkazir aghuiba men kurkeham.

Ki borem me daghuighti,
me bar akuegh, men osimtizir ararem
givagham.

Egh me ua uan gavgavim inigh, gumazim korotiar
aghuim aruzi moghin,
Ikiavira Itir God bagh bar akongegh onger
akar aghuibar amuam.

Egh me temer Okin, Ikiavira Itir God, uabi opariz-
ibar min,
tuivigh iki deraghvira Ikiavira Itir Godin gin
mangi an ziar ekiam fam.

⁴ Ia Ikiavira Itir Godin gumazamiziba,
ia fomira ikuvizir nguibar ekiaba ua da akir,
egh bizir ikuvigha givagha azenir
aviribar ikegha givaziba akiram.

⁵ Kantrin Igharazibar Gumazamiziba izi ian in-
gangaribar amuam.

Me ian sipsipba ko bizibar ganiva, ian akuni-
bar ingarigh dagheba oparam.
Egh me uaghan ian wainin azenibar
ganam.

6 Eghti ia uari Ikiavira Itir Godin ofa gamir gumazibar min ikiti,
me ziar kam Godin ingangarir gumaziba ia darigham.

Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba ia bagh
bizar aviriba inigh iziti,
iaizar bar aviriba ikiam.

Eghti iaizar avirir me ia daningamiba bagh,
bar akuegham.

7 Ia faragha bar aghumsizir dafam inigha uan
guaba monge.

Egh gin ia uari uan nguazim inigh a dapiagh
bizar bar avirim initi,
daizar ia faragha inizibagh afiragh.

Eghti ia bar akongegh iki kamaghira ikiam.

8 Ki Ikiavira Itir God kamaghin migia ghaze,
Ki guizin araziba baghavira iti.

Egha okimakiar arazim ko paza igharaz
darazigh amir arazibagh ifongezir pu-
vati.

Nan gumazamiziba osimtizir aviriba ateri,
ezi datirighin ki bar guizbangira bizir aghuiba
me daningam.

Egh ki me koma Akar Dikirizir Gavgavitam
damighti
a iki mamaghira ikiam.

9 Eghti nan gumazamizibar ovavir boriba,
Kantrin Igharazibar Gumazamizibar tongin
iki ziar ekiam ikiam.

Eghti gumazamiziba men ganigh fogh suam,
gumazamizir kaba me nan adarasi, ezi ki
Ikiavira Itir God, ki uabi deravira me gami.

10 Godin ingangarir gumazim ghaze:

Ki uan Ikiavira Itir God bagh bar akongegham.

Guizbangira, a nan akurazi, an arazir aghuim
mati korotiar ruarim na avara,
egha mati gumazim amuimin ikiasa der-
agha kurke,
egha mati amizim pamin ikiasa deragha
kurke.

Kamaghin amizi, an navir averiamin aven itir
bar akongezir arazim bar na gizifa.

11 Ki fo, Ikiavira Itir God, nan Ekiam, uan arazir
aghuiim ko uan akurvazir arazim nan ak-
agham,

mati nguazim dagher oviziba an aven ikia
biaba otiva anaga azenim giri.

Egħti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba
Ekiamin arazir kamin ganigh
an ziam fam.

62

Jerusalem ziar igiam ini

1 Ki Saionin nguibam bagh zurazurara Ekiam
mikimvira ikiti,
a deravira a damuam.

Guizbangira, ki Jerusalemin nguibam
ginighnighvira iki,
kamaghin ki uan akam dukuaghan kogham.
Bar puvatigham.

Egh ki Ekiamin dimvira iki mangit, arazir
aghuiimin dugħiam Jerusalemin
gumazamiziba batogħam,

mati aruemin angazangarim mizarazimin
otifi.

Egh ki Ekiamin dimvira iki mangiti, an akurvazir arazimin dughiam Jerusalemin gu-mazamiziba batogham,

mati adenir angazangarim dimagarim in otifi.

² Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba ganti,
God Jerusalemin akurvagh suam, ni nan
damazimin dera.

Eghti atriviba ganti, God gavgavim ko ziar
ekiam isi ni daningam.

Egh me ziar igiam ni darigham,
kar ziar Ikiavira Itir God uabi ni daningamim.

³ Jerusalem, ni atrivim in dapanir asuar kurkazir
aghuiba itimin min ikiam.

Eghti Ikiavira Itir God, ian God, dapanir
asuar aghuir kam uan dafarimningin an
suiragham.

⁴ Eghti gumazamiziba ua kamaghin ni diponan
kogh suam,
“Ekiam ni ategha gif.”

Eghti nin nguazim gumazamiziba ua kamaghin a
diponan kogham,

“Nguazir kam, gumaki, a bar ikuvigha pura
iti.” Puvati.

Kamaghin amizi, me kamaghin fogham, Ikiavira
Itir God navir aghuim nin ikiava, ni bagha
bar akonge.

Egh me ziar igiam kamaghin ni dipon suam,
“God bar a gakonge.”

Ezi nin nguazim mati amizim, an pam uam a
inigha, a bagha bar akonge.

Eghti nin nguazim me kamaghin a diponam,
“An amizir pamın itimın mın iti.”

⁵ Eghti nin otariba nı inigh, nı ko deraghvıra ikiam,
mati gumazir igiam amizir igiamın ikia, aning
uaning ko deravıra iti.

Guizbangıra, nın God bar nı gakuegham,
mati gumazim igiamra amuimin ikia uan
amuim gakonge.

⁶ O Jerusalem, nın divazir mıtıar gavgavibar pın,
ki apaniba bagha garir gumaziba afe,
eghti ganganir gumazir kaba, arueba ko
dimagaribar uan akabar kumighan
kogham.

Ki kamaghin me mikeme,
“Ia Ikiavıra Itir Godın deir gumazamiziba, ia
avughsan marki.

⁷ Ia an dimvıra iki mangiti, a Jerusalem
damichtima,
a uamategh tugh gavgavighamin dughiam
otogham.

Eghti dughiar kamın, Jerusalem nguazir kamın
gumazamizibar damazimin,
bar pın ikiam.”

⁸ Ikiavıra Itir God akar dikırızım gami,
ezi an gavgavir ekiamın, an akar dikırıgha
mikemezim, guizbangıram otogham.

Ikiavıra Itir God kamaghin Jerusalemin migei,
“Ki uamategh apaniba ateghtima me izi, nın gu-
mazamizibar witba ko bizir me ingangarir
dafam gamuava opariziba inian kogham.

Ki ua Kantrin Igharazibar Gumazamiziba
ateghti, me izi nin gumazamiziba ingarizir
wainin dipaba inian kogham.

Puvatigham.

⁹ Nin gumazamizibara witin anigha givaziba inigh
bretbar ingarigh dar amam.

Egh me ziar ekiam Ikiavira Itir God
daningam.

Egħti nin gumazamiziba wainin ovizir andiziba
inigh wainin dipabar ingaram.

Egh me da inigh nan Dipenimin dīvazim in
aven izi, dar amiva bar akuegham.”

¹⁰ Ia datirighiñ Jerusalemin itir darasi,
ia zuamira bar mogħira nguibar ekiam
atakigh.

Ia nguibam ategħ azenan mangi,
ia gumazamizir uamategħha iziba bagħ de-
ravira tuavim akir.

Ia me bagħ deravira tuaviba azeniva,
tuavim apirizir dagħiaba isi da makun.

Egh Kantrin Igharazibar Gumazamiziba gansi,
ia inir avizir ababanim asaragh.

¹¹ Ia oragh! Ikiavira Itir God, kamagh iñi nguazir
kamini gumazamiziba bar me mikkemegħha
ghaze:

“Ia Saion iñi nguibam iñi gumazamiziba bagħ mangi
kamagh iñi me mikkim suam,

‘Ia gan, ian Akurvazir Gumazim, a izi!

A faragħha midorozim gamua apanibagh afiragħha,

gumazamiziba bizir aghuibar min me inizi,
me a ko izi.*

¹² Me gumazamizir kaba kamaghin me diponam,
'God Baghavira Itir Gumazamiziba' ko,
'Ikiavira Itir God, ua Inizir Gumazamiziba.'
Egh me kamaghin ian nguibam diponam,
'Nguibar God Bar Ifongezim' ko,
'Nguibar Ekiar God ua Izegha Itim.'"

63

Ekiām iveauzir kuram isa uan apanibagh anidi

¹ Ia gan! Mar gumazir manam atrivimin min bar
deravira kurkegha Idomin kantrin aven,
Bosran nguibam ategha azenan izi?
Mar gumazir manam uan dapanim aviraghha uan
gavgavir ekiām sara izi?
Ezi an korotiam bar aghevez i mogħin gari.

"Kar ki Ekiāmra.

Ki gumazamizibar akurvazir gavgavim iti,
egħa ki kamaghin mikkimasa,
nan arazir aghuimin, ki men apaniba
abiraghha gifal!"

² Nini korotiaba tizim bagħha bar agħefe?
Da mati gumazim wainin dipabar ingarasa,
wainin oviziba mirmiramin dagħiar minn
bar ekiāmin aven ghugħha,

* **62:11:** Akar kam għiġan tuavir iħarazir mam kamakin, "Egħa a bixiż aghuiba isiva uan gumazamizibar aningħasa, da sara izi."

63:1: Aisaia 34:5-17; Jeremaia 49:7-22; Esekiel 25:12-14; 35:1-15;
Amos 1:11-12; Obadia 1:1-14; Malakai 1:2-5

wainin oviziba dikabirima, wainin dipar
aghevir avirim otozi moghin aghefe.

3 “Ki uabira, ki wainin oviziba dikabira da mirmiri
moghin, kantriba dikabiri,
ezi kantrin tamin gumazitam nan akurazir
puvati.

Ki men atara bar men aningaghe,
egha bar pamtemin me dikarazi,
men ghuziba pura tintinibar asavamaga,
nan korotiabagh ira dar poke.

4 Ki uan navir averiamin aven uan
gumazamizibar apaniba ikarvagh, me
gasighasighamin dugham ginighnighavira
iti.

Ezi datirighin dughiar ki ua gumazamiziba ini-
amim otogha gifा.

5 Ki garima, nan akurvaghamin gumaziba puvati,
kamaghin amizi,
ki digavir kuram gami.

Ezi nan gavgavim ko nan aningagharimra na
gamima,
ki uan gumazamizibar apaniba abira.

6 Nan aningagharir bar ekiam na gamima,
ki ikizir aviribar gumazamiziba dikabini.

Ki puv me gamua uan aningagharim men akazi,
me a baraki,
mati me nan aningagharim itir itarimin
wainin dipam ame, egha bar organi.

Ezi ki me misogha
men ghuziba isa nguazim ginge.”

*Gumazamiziba Ikiavira Itir Godin arazir
aghuiim ginighnisi*

⁷ Ki Ikiavira Itir Godin apangkuvir ekiamin gun
mikimasa.

Egh an arazir aghuim bagh an ziam fam.

E Israelia, God en akurvagha bizir aghuir
bar aviriba isa e ganidi.

Egha bar deravira e gamizi, e an ziam fe.

Guizbangira, a bar e gifuegha apangkuvir ekiam
en iti.

⁸ E fo, Ikiavira Itir God kamaghin mikemegha gifa,
“Gumazamizir kaba, me nan gumazamizibara.

Egh me nan akaba batogh, na gifaran
kogham.”

Kamaghin amizi, a men osimtizibar
tongin men Akurvazir Gumazimin
oto.

⁹ Egha me mizaziba ko osimtiziba aterir
dughiamin,

Ekiam uaghan me ko mizaziba ko osimtiziba
ateri.

God uabi, ensel o abuir gumazimin min otogha ua
me ini.

Bar fomira an ifongiam ko apangkuvim men
ikiavira iti,

kamaghin amizi, a dughiar bar ruarimin me
atera bar deravira men gari.

Bizir kam bagha, a men akurvashi.

¹⁰ Guizbangira, me a barazir puvatighava, an
Duam gamima a bar oseme.

63:7: 1 Atriviba 8:66; Nehemia 9:25; 9:35; Onger Akaba 92:2

63:9: Gumazir Dapaniba 10:16; Malakai 3:1; Aposel 9:4; 12:11

Kamaghın amizi, God uabi men apanimin min
otogha,
me ko misosi.

11 Egha me gin God fomıram amizir bizibagh
nighnisi.

Men nighnizim uamategha Moses ko an gu-
mazamizibar ghua kamaghın migei:
“Ikiavira Itir God managh iti?

A fomıra uan gumazamiziba ko, men gumazir
dapaniba inigha izima,
me iza ongarim abigha vongin oto.

Ikiavira Itir God managh iti?
A fomıram uan Duam amadazi, a men tongin
iti.

12 A uan gavgavir bar ekiam isa Moses ganıngi.
Ezi an ongarim tongıram an abighizi, an
akuar pumuningin otozi, an gumazamiziba
vongin ghue.

Ezi arazir kamın, a zurara ikiamin ziar
ekiam ini.

13 A men faragha zuima, me tuavir ongarir bar
konimin itimin aruava an gin zui.

Egha me ghua dipaba puvatizir danganimin itir,
hoziar atiabar min
pamtemin dikha ghua daghirezir puvati.

14 Ikiavira Itir Godin Duam uabi, an gumazamiz-
iba avughsazim isa me ganıngi,
mati bulmakauba ghua danganir zarimin ikia
ogheba apava, avughsa iti.”

Ikiavira Itir God, ni kamaghın ifonge,

gumazamiziba bar nın gavgavim ko ziar
ekiam gifogham.

Kamaghın amizi, ni uan gumazamizibar
akua zui.

*Israelia Ikiavira Itir God men akurvaghosa, me
an azangsi*

15 O Ikiavira Itir God, ni uan Nguibamin iti,
nguibar kam nin gavgavim ko angazan-
garim a gizifa.

Eghti ni pin iki vazimin en gan.

Ni tizim bagh dikavigh uan arazir e baghavira itim
ko gavgavir ekiam en akakaghan aghua?

Ni ti uamategh uan apangkuvim ko ifongiar
uan navir averiamin aven itim, en akak-
aghan aghua.

Ni ti uam e gifongezir puvatiz, o?

16 O Ikiavira Itir God, ni bar guizbangira en
Afeziam.

En inazir afeziamning, Abraham ko Jekop,
aning ua e ko itir puvati, egha e gifozir
puvati.

Ezi nirara, ni fomiram en Akurvazir Gumazimin
ikia,
e geghuva deragha en gara iza datirighin tu.

17 O Ikiavira Itir God, ni manmaghsua e gamizi,
e tintinibar ghua nin akabar gin zuir puvati?

Egha manmaghsua, ni en naviba ko nighnizibagh
amizi,
e nin atiatia nin apengan itir puvati?

E nin ingangarir gumazir ni ua baghavira inabaz-
iba,
e nin anabamra, egha ni baghavira iti.

Kamaghin amizi, ni uamategh e ko iki.

¹⁸ E nin gumazamizibara.

Ezi Dipenir ni ua baghavira inabazim, a bar dughiar otevimin en agharimin iti.

Ezi gin en apaniba iza nin Dipenim gasighasiki.

¹⁹ Ezi e datirighin mati gumazamizir ni fomira me gativazir puvatiziba.

Egha mati gumazamizir ni uan ziam me gatizir puvatizibar min iti.

64

¹ O Ikiavira Itir God, ni overiam abigh kagh izighiri!

Ni kamaghin damuti, mighsiaba nin damazimin atiating bar puviram akongam.

² Ni gumazim dazir suzibar avim atizi, dipam isi-aghtui moghin,

ni uan ziar ekiam isi uan apanibar akagham.

Egħiżi Kantrin Igharazibar Gumazamiziba nin damazimin atiating

bar puviram akongam.

³ Ni fomira izaghira bizir igharagħha garir e ganizir puvatizibagh amizi da otivima,

e dar gara digavir kuram gami.

Ni izaghbir dughiar kamin,

ni mighsiabagh amizi

da nin damazimin bar puviram agoi.

⁴ Bar fomira iza datirighin, gumazitam uan damazimin gara uan kuarim atigha orazi,

godin nin min iti tam, ua itir pu.

Bar puvati.

Ni uabira, gumazamizir nighnizir gavgavim nin
ikia ni mizuaiba,
ni me bagha pamtem ingara men akura.

⁵ Gumazir arazir aghuibara damuasa ifuegha nin
tuavim ginighnigha an gin zuiba,
nirara me bativa me gifonge.

E fo, ni faragha en ataravira itima,
e tong uan arazir kuraba ataghizar puvati.

E dughiar bar ruarin arazir kurabar amuasa
bar gavgavighavira iti.

Ezi marki, ni uan gavgavir ekiam sara izi uam
e inigh.*

⁶ E nin damazimin arazir kurabagh amigha, bar
mize.

E amir arazir kaba e ghaze, da ti derazi e dagh
ami,
arazir kaba nin damazimin bar ikuvigha, mati inir
avizir bar pughpurizim.

En arazir kurar kabara e gamima,
e aminim ter afarir midiaribagh ivarazi da
ghuezzi moghin,
e bar misigha atam ariaghire.

⁷ Gumazitam nin ziam dibora ni ko migeir pu-
vatigha,
akurvazim bagha nin boroghin zuir puvati.

E ghaze, en arazir kuraba bangin,
ni bar uan guam en modogha e ataghizi,

* **64:5:** Hibrun akam deragha vezin kamin mingarim abigha mikemezir puvati. **64:6:** Onger Akaba 90:5-6; Aisaia 48:1; Jeremaia 4:11-12

en arazir kuraba e gasighasighizi, e bar
ikuvigha iti.

8 O Ikiavira Itir God, ni en Afeziam, ni mati
minebar ingarir gumazim.

Ezi e mati, gumazim nguazim isa uan da-
farimningin nguazir minebar ingari.

Ezi ni uan dafarimningin en ingari.

9 O Ikiavira Itir God, ni zuraram en arazir kurar e
amibagh nighnigh
puv en aningaghan marki.

Ni kamaghin nighnigh, e bar nin gumazamiziba,
ni tong en apangkufigh.

10 Nin nguibar ekiaba, danganir kinibar min iti,
ezi Saion, a gumazamiziba puvatizir dan-
ganimin min oto.

Guizbangira, Jerusalem bar moghira ikuvizi,
gumazitam an itir puvati.

11 Ezi nin Dipenir e an mangi nin ziam famim,
a uaghan avim an isizi, a bar moghira ikufi.

Fomira Dipenir kam bar dipenir dirim,
ezi en inazir afeziaba an ghua nin ziam fe.

Egha datirighin a ikuvizi,
bizar aghuir e ifongeziba, da uaghan bar iku-
vigha iti.

12 O Ikiavira Itir God, ni бизир kabar gara,
en akuragh bizitam damuasa nin navim ni
dikafi, o puvati?

Ni ti kamaghsua,
e osimtizir aviriba ater mangivira ikiam, o?

Ni en migirigiba baragha da ikarvaghan aghua,
o?
E ghaze, ni ti en akuraghām.

65

*God gumazir akaba barazir puvatizibagh
asighasigh, uan ingangarir gumazamiziba
deravira me damuam*

¹ Ikiavira Itir God kamaghin migei,
“Gumazamizir na bagha azai puvatiziba,
ki men dīmdiaba baragh, men akurvaghaha
me mīzua iti.

Gumazamizir na burir puvatiziba, na
bagh izasa ki me mīzua iti.

Ki fo, me bar nan saghon ikia nan ziamin nan
diman aghua.

Ezi ki kamaghin men dia ghaze,
‘Kirara kagh iti. Ki kagh iti.’

² Ki zurara dughiabar gumazamizir nan akaba
batoziba ua me iniasi me baghavira ikia
uan dafarim amadagha men azangsighavira
iti.

Kar gumazamizir uan arazir kurabar tuavibar gin
mangasa bar ifongeziiba.

Me uan ifongiabar giñtisi.

³ Egha me zurara nan damazimin arazir na
damuti,
ki men aningagheghambagh ami.

Me azeniba itir danganibar uariakuva ikia aseba
bagha ofabagh amua,

asebar ofa gamir brighin dakozibar ghua,
pauran migharim otivim tuti,
a mughuriar aghuim mangasa me a tue.

⁴ Egha me ghua gumazir oveaghuezibar mozibar
boroghin apiaghav ikia,

men migirigiaba iniasa men azangsigha iti.

Egha dimagaribar me danganir kabar ikia asebar
ziaba fe.

Egha me dabar tuziba apava,
asizir guar igharagha garir nan
damazimin zuezir puvatizibar siariba
api.

⁵ Egha me kamaghin igharaz darazi migia ghaze,
'E uari isa asebagh aniga da baghavira itima, dar
gavgaviba en iti,

kamaghin amizi, ia bar en saghon iki.

Ia en poghan marki.'

Gumazamizir kaba amir araziba, ki bar dar
aghua.

Me na gamima, ki bar men aningaghezi, nan
ningagharimin migharim nan atinimin
otifi.

Mati avim isia bar gavgavizi moghin,
nan aningagharir men itim givaghan
kogham.

⁶ "Ia oragh! Ia gumazamizir kuraba, ki Ikiavira Itir
God, ian arazir kuraba uan akinafarimin da
osiri.

Egh nimira ikian kogham. Puvati.

Ki bar ia gasighasigh,
ian arazir kurabar ivezimra ia ikarvagham.

⁷ Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin migei, ki ia
damuti,
ia uan arazir kurabar osimtiziba ko uan inazir
afeziabar osimtiziba saram ateram.

Ian inazir afeziaba mighsiabar ghuavanega,
asebar ziaba fer danganibar, ofan migharir
mughuriar aghuiba zuibagh ami.

Egha me mighsiabar pin ikia arazir kurar aviriba
nan damazimin dagh amua,
egha arazir kamin na dipova aghumsizim na
ganidi.

Kamaghin amizi, ki men arazir kurar me
amizibar iveauzimra me daningam.”

⁸ Egha Ikiavira Itir God kamaghin migei,
“Gumazitam wainin ikarizir ovizir kurar aviriba
itiba makunsı damuti,
gumazir igharazim suam,

‘Ni tong orarkegh. Ki wainin ovizir aghuir mabar
garima, da an iti.

E da inigh wainin aghui tabar amigh, dar ami
bar akongegham.’

Kamaghira, ki Ikiavira Itir God, ki fo,
Israelia nan ingangarir gumazamiziba, ezi ki
me baghavira ikia,
bar moghira me gasighasighan kogham.

⁹ Judan anabamin adarasi, me Jekopin ovavir
boriba, ki bar deraghvira me damuam.

Ki me damuti, me bar gumazamizir
bar aviribar otivigh, nan mighsiabar
dapiagham.

Gumazamizir kaba, ki me amisevez̄i me nguazir
kam̄in nan ingangarir gumazamizibar min̄
iti.

Egh me nguazir kam̄in ikiam.

¹⁰ Eghti men sipsipba ko bulmakauba nguazir
kam gizivagham.

Da Saronin danganir zarir aruem uaghiri
naghin tugh mangi, Akorin danganir zarir
aruem anadi naghin tughti,
men sipsipba ko bulmakauba bar
avirasemegham.

Egh grazir aviriba ikiti, me dar ami avughs̄i ikiam.

Gumazamizir na gifuegha na buria na
baghavira itiba, ki bizir kabar me damuam.

¹¹ “Ia akiriba igha Ikiavira Itir God gasiba,
ia nan mighsiām Saionin, nan ziam fer arazim
ataki,
kamaghin amizi, ia bar dughiar kuram
iniam.

Ia Gat ko Menin ziamning fasa, aning bagh isar
ekiabagh amua wainin dipabar ofabagh
ami.

Aser kamning, ia ghaze,
ating ia gami ia uan apaniba dikabira,
egha ia dughiar aghuim isi.

¹² Ez̄i ki ia bagha dughiar igharagha garim
amisevegha gifa.

Ian apaniba izi, uan midorozir sababar ia
misoghti, ia arimighiregham.

Ia uan teviba apirigh, avigh dapaniba nguazim̄in
ganti, apaniba ian firiba aghoram.

Ia fo, ki ian deima, ia nan dimdiam ikarazir
puvati.

Ki uaghan uan akam ia mikeme, ezi ia an gin zuir
puvati.

Ia nan akaba batogha, arazir kurar ki bar
aghuziba nan damazimin dagh ami.

Kamaghin amizi, dughiar kurar kam ia
bativam.

¹³ Kamaghin ki, Ikiavira Itir God, ian Ekiam, ki
kamaghin migei,

Bar guizbangira, nan ingangarir gumazamiz-
iba guizbangira dipaba ko dagher aviriba
ikiam,

eghti akirim ragha na gasi darasi, ia
mitriamra iki, damamin dipaba ko
dagheba puvatigham.

Bar guizbangira, nan ingangarir gumazamiziba,
me bar akuegh ikiam,
eghti ia bar aghumsigham.

¹⁴ Nan ingangarir gumazamiziba, men navir ave-
riaba

guizbangira bar akongezir arazim me
gizivaghti,

me bar akongezir ighiabar amuam.

Eghti ian naviba osimtizir ekiam dagh izivaghti,
ian nighniziba deragh ingaran koghti,
ia bar puviram aziv arangam.

¹⁵ Eghti nan adarazi me akar kuramzin igharaz
darazir aningsi, me kamaghin mikimam,

'Ikiavira Itir God, en Ekiam, gumazir
kurar kabagh asighasighizi moghin, ia
gasighasigham.'

Kamaghin amizi, gumazamiziba ian zi-
abagh nighnigh suam, da bizir kuraba.
Eighti God ziar aghuir igiam isi uan ingangarir
gumazamizibar aningam.

¹⁶ Eighti me uam osimtizir fomiram amiziba
bar da bakiñighnigham.

Eighti ki Ikiavira Itir God, me fomiram amizir
osimtiziba ua dar ganan kogh,
bar ada ginamadaghamb.

Ki Godin bar guizbangira bizibav migeim, kam-
aghin migei:

Nguazir kamin ruaghateviba bar adar itir
gumazamiziba, deragh uari damusi nan
azangsigh,
egh gavgavim uan migirigiabar aningsi, kam-
aghin mikimam:

Bar guizbangira, Godin ziar bar pin itim,
a uabira nan gara fo,
nan akam a guizbangira.”

*Jerusalemin igiamin aven, biziba bar moghira
deravira ikiam*

¹⁷ Ikiavira Itir God kamaghin migei,
“Ia ganigh! Ki overiar igiam ko nguazir igiamin
ingarasava ami.

Eighti gumazamiziba ua fomiram otivizir biz-
ibagh nighnighan kogham.

Guizbangira, ia bar da bakiñighnigham.

¹⁸ Ia bizir igiar ki datirighin ingarizim bagh naviba
deragh
zurara bar akuegh iki.

Ia gan! Jerusalemin igiar ki ingaramin kam,

a nguibar gumazamiziba bar ifuegh bar akueghamim,
 eghti an gumazamiziba navir aghuimin ikiam.

19 Ki uaghan Jerusalem bagh bar akuegh uan gu-mazamiziba bagh navir aghuim ikiam.

Eghti Jerusalemin igiamin aven, gumazamiz-iba mizazim isava arair niginiba ua pu-vatighti,

gumazamizibar, azirakaba puvatigham.

20 Eghti borir muziariba uaghan igiabara ikii oven-gan kogham.

Eghti gumazamiziba dughiar bar ruarimin ikii mangi bar ghurigham.

Tarazi 100plan azeniba ikiti,
 gumazir igharaziba men ganiva mikim suam,
 me ti bar gumazamizir igiabara iti.

Eghti men tarazi 100plan azeniba agivaghan kogh aremeghti,

igharaz darazi suam, Ekiam ti uabi me gamizi me ariaghire.

21 “Nan gumazamiziba dipenibar ingariva dar ikiam.

Egh me wainin azeniba opariva, dar ingar dar wainin ovizibar amam.

22 Apaniba ua izi nan gumazamiziba batogh men dipenibar dapiaghan kogham.

Egh men wainin azeniba inigh, wainin ingar dar aman kogham.

Nan gumazamiziba, temer bar gavgavibar min, dughiar bar ruarimin ikiam.

Gumazamizir ki ua bagha míséveziba, me
uari ingarizir bizibar ganiva, dughiar bar
ruarimín bar akuegham.

23 Ingangarir me amiba puram mangíghan
kogham. Dar dagheba otivam.

Eghti dughiar kuratam men boriba batoghan
kogham.

Guizbangira, kar gumazamizir ki deravíra
damuamibar boriba.

Ki Ikiavíra Itir God, ki bar deravíra me damu
men gin otivamin boriba sara damuam.

24 Egh me ifongezir biziba bagh nan azangsighti,
ki men azangsíziba ikarvaghram.

Me na ko mikimvíra ikíti,
ki me baregh men akurvaghram.

25 Eghti afiar atiaba ko sipsipin nguziba uari inigh
damam.

Eghti laionba, bulmakaubar min oghebar
amam.

Eghti kuruziba nguazimín minezibar
amam.

Egh da nan mighsiamin ikíva, bar moghira bar
deravíra uari inigh ikíva,
egh pazi uarir amuan kogham.

Ki Ikiavíra Itir God, ki mikemegha gifá.”

66

*Ikiavíra Itir God uan apaniba dikabíragh, egh an
apengan itir darazi deragh me damuam*

¹ Ikiavíra Itir God kamaghín migei,
“Overiam, a nan atrivir dabirabim,

ezi nguazim ki uan dagarimning arizir danganim.

Egħti ia managh nan Dipenimin ingaram?

Egħti danganir manamra nan avughsazir danganim min ikiam? Bar puvatīgham.

² Ki uabi, uan dafarimningin overiam ko nguazim ko biziba bar dar ingarizi, da otivigha iti.

Nan navim kamagħin amir gumazamizibar iti:
Gumazamizir uari abirava, uan arazir kuraba
bagħha osemeħha,
nan akam baregħa nan atiatia nighha, nan
apengen itiba,
ki men gara bar me gifonge.

Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegħha gifā.

³ “Gumazamizir maba uan ifongiar kuram in
għintiha arazir kurabar amuasa bar ifonge.

Egha me uari kamagħin nighnigha ghaze, me
guizbangira nan ziam fe.

Egha me amir ofan kaba, ki bar dar
aghħua.

Ki garima, me bulmakaubav sogħa na bagħha
ofabagh amua,

merara uaghan gumazir maba isa, me
misuegħha uan aseba bagħha ofabagh ami.

Me na bagħha sipsipin nguzibar ofabagh amua,
me uaghan afiaba isa dav suegħa, aseba
bagħha dar ofabagh ami.

Me witba isa na bagħha ofabagh amua,

me uaghan uan aseba bagha dabar ghuzibar
ofabagh ami.

Me na bagha pauran me iter balsamın eborimİN
ingarizimin ofabagh amua,
egha uaghan asebar marvir guaba bagha
ofabagh ami.*

4 Eghti kirara, ki me amir arazir kam baghvira
osimtizim amiseveghti me aneteram,
kar osimtizir me ateran bar atiatingizim.

Guizbangira, ki men dei, ezı me nan dımdiam
ikarvaghan aghua.

Ki uaghan uan akam me mıkırı, ezı me an
gintighan aghua.

Puvati. Me nan akaba munasi.

Egha arazir kurabara nan damazimİN dagh ami,
kar arazir kurar ki bar aghuaziba.

5 “Ia Ikiavira Itir GodİN akam baragh an apengan
ikia, an akamin atiatia agoi darası,
ia akar ki datırighin ia mıkınamim baragh!

Ia an gintighasa bar gavgafi,
kamaghın amizi, ian adarazi bar ia gifongezir
puvatigha, akırim ragha ia gasaragha
ghaze, ia men tongin ikian kogham.

Egha me dibovir akabar ia migia, kamaghın migei,
'Ikiavira Itir God uan gavgavir ekiam ko izi ia
damutı, ia bar akongegehti, e ganika.'

* **66:3:** Hibrun akam vezin kamin deragha gumazir kaba
mikemezir puvati. Fofozir gumazir maba kamaghın nighnisi, God
ti kamaghın migei, ofan me amiba da bar an damazimİN zuezir
puvatizi, a bar dar aghua.

Ezi ki kamaghin ia migei, Ia men ganti, me
bar aghumsigham.[†]

6 Ia nguibar ekiamin aven otivir dimdiar ekiar
munam baragh!

Egh nan Dipenimin aven otivir niginir dafar
kam baragh!

Ki Ikiavira Itir God, mar nan dimdiam ko
niginimra.

Ki uan apanibar arazir kuraba ikarvagha
ivezir kuram me daningasa an gun migei.

7 “Nan nguibar ekiam mati, amizim borim
zuamiram a bate.

A borim batasa mizazim baraghizir
puvatigha, a bate.

8 Gumazitam fomira bizir kamien ganigha, a
baraghizir puvati!

Kantrin tam ti dughiar vamiram otozir pu-
vati!

Bar guizbangira, ikizir ekiatam dughiar vamiran,
zuamiram otozir puvati. Bar puvati!

Eghti Saion borim batisi mizazim baragh, a
bar zuamiram uan boriba bategham.

9 Ki Ikiavira Itir God, ian God, ki ian azai,
Ki ti amizim gamima a borim batasa mizazim
isi,

egh manmaghsua, ki an navim apirighti, an
borim otoghan kogham?

Bar puvatigham.

[†] **66:5:** Hibrun akam deragha vezin kamien mingarim abighizir
puvati. **66:7:** Akar Mogomem 12:5

10 "Ia Jerusalem gifongezir darasi, ia a ko bar akongegh.

Ia gumazamizir a bagh azia itiba, ia datirighin a bagh bar akongegh.

11 A datirighin deravira ikiti, ia an aven itir bizar aghuir avirim inisi bar akuegham.

A mati amebar otem boribagh anidir mam.
Eghti ia mati, an boriba an otem ami bar izivagh navir amirizimin ikiam."

12 Egha Ikiavira Itir God kamaghin migia ghaze,
"Ia oragh! Ki Jerusalemin nguibar ekiam damighti, a zurara bar deravira ikiam.

A kantrin igharazibar bizar aghuir aviriba iniam.

Mati faner zurara emira ivemara gevir puvatizi moghin,

bizitamien oteveghan kogham.

Ia bizar kaba iniva bar akuegham,
mati borim amebamin otem apava bar akongezi,

amebam a ifiragha aruima a bar akonge.

Egha amebam a isa uan apozim gatigha a gikararaima, a bar akonge.

13 Ia Jerusalemin nguibar ekiamien gumazamiziba,
amebam deravira uan borimin gara akar aghuimin a migeima, a navir amirizim iti moghin,

ki bar deraghviria ian gan
navir amirizim isi ia daningti, ia deraghviria ikiam.

14 Kì ia gamizir bizir kam, ia an ganigh ian naviba
bar akueghti,
ian mikarziba bar gavgavichti ia deravira
ikiam.

Eghiti gumazamiziba kamaghìn fogh suam,
Ikiavira Itir God uan gavgavimin uan
ingangarir gumazamizibar akura.

Egha apanibara, a men atarima, me an
anìngagharimin mìzazim barasi.”

15 Ia gan! Ikiavira Itir God avim sara izam,
mati a uan karis daperagh amìnir bar gav-
gavimin mìn bar puv akigh izam.

Eghiti an anìngagharimin avivzariaba, an apani-
bar isiti,
a iveauzir kuram me danìng, bar me agivagham.

16 Guizbangira, Ikiavira Itir God, avim isi, iveauzir
kuram gumazamizibar anìngam.

Eghiti an midorozir sabam, gumazamizir bar
avirimin arazir kuraba ikarvagh
me misoghti, me arimìghiregham.

17 Ikiavira Itir God kamaghìn migei,
“Gumazamizir maba, asebar ziaba fasa uari
zueghamin arazibar gin ghua,
egha uan azénibar itir marvir guabar ziaba
fer danganibar ghua,
men tongin itir gumazir dapanimin gin
zui.[‡]

Egha me dabar tuziba ko kuarziba ko bizir
igharazir nan damazimin zuezir puvatiziba
saram api.

[‡] **66:17:** Hibrun akam deragha vezin kamìn mingarim abighizir
puvatì.

Egh me bar moghira ikuvigh bar givagham.”

Kantriba bar men gumazamiziba, Ikiavira Itir Godin apengan ikiam

18 Ikiavira Itir God ghaze,

“Ki gumazamizibar nighniziba ko arazibar ganigha fo,
kar dughiar ki gumazamiziba bar me aku-vamim.

Kantriba bar dar itir gumazamiziba ko akar igharazibav migeir gumazamiziba, me bar moghira izam.

Me izi uari akuvaghamin dughiamin, me nan angazangarir ekiam ko gavgavimin ganam. §

19 Egh ti ki men tongin ababanitam asaragh men akagham.

Egh ki gumazamizir ikiavira itir varazira amangiti,
me saghon itir arighatizibar gumaza-mizir igharaziba bagh mangam.

Egh nan ziar ekiam ko gavgavimin gun gumaza-mizir tong oraghizir puvatizibav k̄imam.

Ki kantrin kaba bagh me amangiti, me mangam,

Tarsis̄in kantri ko, Pulin kantri ko, Lidian kantri,
me barir pibar asir fofozir aghuim itir gumaziba.

Egh Tubalin kantri, ko Grikin kantri,
ko nguibar arighatizir ongarir torir saghon itiba, me bagh mangam.

§ **66:18:** Hibrun akam deragha vezin kamin faragha itir akamin mingarim abigha an gun mikemezir puvati.

Gumazamizir ikiavira itir varaziran kabanang,
 kantrin kaba bagh mangegh nan ziar ekiam
 ko gavgavimın gun me mikimam.

20 Ki Ikiavira Itir God, ki ghaze, gumazamizir kaba
 mangi,
 ian namakar kantrin kabar aven itiba, me me
 isi Ikiavira Itir Godin ofan min me inigh na
 bagh izam.

Egh me isi hoziaba ko, karisba ko, dabirabir akuri-
 aba ko, donkiba ko, kamelbar afegh,
 menaku na bagh nan mighsiamin itir nguibar
 ekiam Jerusalemin izam.

Israelia zurara witin oviziba ofabar min, da isa
 itarir nan damazimin zuezibagh arigha, da
 atera na bagha nan Dipenim izi moghin,
 me menaku na bagh izam.

21 Eghti ki men tarazi amiseveghti
 me ofa gamir gumazibar otivti,
 tarazi Livaibar adarazir otivam.”
 Kar Ikiavira Itir God mikemezir akaba.

22 “Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin migei,
 Overiar igiam ko nguazir igiar ki ingarasava
 amir kamning,
 aning nan damazimin iki gavgavigh ma-
 maghira ikiam.

Eghti kamaghira ian ovavir boriba iki gavgav-
 igh mamaghira ikiti,
 ian ziam zurara ikivira ikiam.

23 Eghti iakinir igiar otivamba ko Sabatin dughiar
 ekiar nan ziam famiba,

nguazir kamin itir ruaghateviba bar dar itir
 gumazamiziba izi nan damazimin teviba
 apirigh,
 bar moghira izi nan ziam fam.
 Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.

24 “Me nan Dipenim ategha zuir dughiamin,
 me gumazir nan akaba munasa na barazir
 puvatizibar kuabar ganti,
 me ireghiv ikiam.
 Me ariaghiregha givagha pura tintinibar nguazim
 gireghav iti.
 Ezzi apizir muziariba men kuaba amivira iki
 mangi da givaghan kogham.
 Eghti avir men kuabar isim uaghan
 mungeghan kogham.
 Men kuaba bar bizir kuribar min ganti,
 gumazamiziba bar dar aghuaghan.”

**Godin Eghaghanim: Akar Gavgavir Dikirizir
Ghurim ko Igiam
The Holy Bible in the Aruamu language of Madang
Province, Papua New Guinea, 2020 Edition
Buk Baibel long tokples Aruamu long Madang Provins
long Niugini long 2020**

copyright © 2020 Pioneer Bible Translators

Language: Aruamu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Contributor: The Seed Company

GOD'S STORY in the Aruamu Language of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 15 May 2025 from source files dated 15 May 2025

8f6beb37-6783-55d5-91ed-8321cc3f5eea